

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200904

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕನ್ನಡ

ಹೂ ಮಾಲೆ

(ಪದ್ಯ ಸಂಕಲನ)

**
*

ಸಂಪಾದಕರು:

ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಕೆ. ಭೀಮಸೇನರಾವ್, ಎಂ. ಎ.

ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ

ಹೈದರಾಬಾದ್.

CHECKED 1958 ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಕನ್ನಡದ ಉತ್ತಮ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಭಾಗ ಒಂದೇ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಕಾವ್ಯಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭಸೂಚಿಯನ್ನೂ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಚಿತ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವಾಚಕರು ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕವಿಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡಲಾಗಿದೆ. ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮ ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ ಹೆಸರು ಪುರಂದರದಾಸರ ಮುಂಚೆ ಬಂದಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಪದ್ಯಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕನಕದಾಸರ ಹೆಸರು ದಾಸರ ಹೆಸರಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಭೂಷಣಕವಿಯ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸೋಮನೊದಲಾದ ಕವಿಗಳ ಕಾಲ ವಿವಾದಾಸ್ಪದವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಿ. ಕೆ. ಭೀಮಸೇನರಾವ್

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಅರಿಕೆ

ಉಸ್ತಾನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿರಾ. ಡಿ. ಕೆ. ಭೀಮಸೇನರಾಯರು ಈ ಪದ್ಯಸಂಕಲನವನ್ನು ನಮಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕವಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಜೆ. ಕೆ. ಪ್ರಾಣೇಶಚಾರ್ಯ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಸಂಖ್ಯೆ	ಹೆಸರು	ಕವಿ	ಪುಟ
೧	ಕನ್ನಡ ನಾಡು ✓	ನೃಪತುಂಗ	೧
೨	ಬನವಾಸಿ	ಪಂಪ	೨
೩	ಹಸ್ತಿನಪುರ	,,	೨
೪	ತನುಜೆಯಗಲ್ಲೆ	,,	೪
೫	ಅಗ್ರಪೂಜೆ HSC ✓	,,	೪
೬	ವನ	ಪೊನ್ನ	೬
೭	ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ನೇಹಹೃದಯ ✓	ರನ್ನ	೧೦
೮	ಭೀಮ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧ	,,	೧೩
೯	ನೈರಾಗ್ಯ	,,	೧೭
೧೦	ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಪುಂಡರೀಕರ ಪ್ರಣಯ	ನಾಗವರ್ಮ	೧೮
೧೧	ಚಂದ್ರಾಪೀಡ ಕಾದಂಬರಿಯರ		
	ಪ್ರಥಮ ಸಮಾಸ	,,	೨೪
೧೨	ರಾವಣನ ಪರಾಂಗನಾವಿರತಿ	ನಾಗಚಂದ್ರ	೨೯
೧೩	ಸೀತಾಪಹರಣ HSC ✓	,,	೩೧
೧೪	ಕಾಮದಹನ	ಹರಿಹರದೇವ	೩೪
೧೫	ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ✓	,,	೩೬
೧೬	ಮಂಗಳವಾಡಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಆಗಮನ	,,	೪೨
೧೭	ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಚಂಡಾಲಕ್ಕನ್ನಿ ಕೆಯರ ಸಂವಾದ HSC	ರಾಘವಾಂಕ	೪೫
೧೮	ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯಕರಿತ್ಯಾಗ	,,	೫೧
೧೯	ಚಂದ್ರವತಿಯ ಪ್ರಳಾಪ	,,	೫೪
೨೦	ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆ	ರುದ್ರಭಟ್ಟ	೫೭
೨೧	ಗೋಪಿಯರ ಪ್ರೇಮಹೃದಯ	,,	೫೮
೨೨	ಅಮೃತಮತಿಯ ಅನುರಾಗ	ಜನ್ನ	೬೦
೨೩	ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವರ್ಣನೆ	ಅಂಡಯ್ಯ	೬೨
೨೪	ಮನ್ನಥನ ಪ್ರತಾಪ	,,	೬೪
೨೫	ಕಾವ ಬಸಂತರ ಗಾಡಿ	,,	೬೫

೨೬	ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಬಾಲ್ಯ	ಚಾಮರಸ	೬೭
೨೭	ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ	೭೧
೨೮	ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ	,,	೭೬
೨೯	ಕರ್ಣನ ಚಿತ್ತಗ್ಲಾನಿ	,,	೮೯
೩೦	ನಳನ ವಿಕಾರರೂಪ	ಕನಕದಾಸ	೯೬
೩೧	ದೈವ ಮಾಯೆ	,,	೧೦೧
೩೨	ಅರು ಒಲಿದರೇನು !	ಪುರಂದರದಾಸ	೧೦೨
೩೩	ಬಿನ್ನ ಹಕ್ಕಿ ಬಾಯಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ !	,,	೧೦೩
೩೪	ಬಿಡು ಬಾಹ್ಯದೊಳು ಡಂಭವ !	ಸರ್ವಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿ	೧೦೪
೩೫	ನಾಟಕಶಾಲೆ	ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ	೧೦೫
೩೬	ಕಲ್ಯಾಣದೇಶ	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ	೧೦೭
೩೭	ಕಾಳಿಯನುರ್ದನ	ಚಾಟು ವಿಟ್ಟಲನಾಥ	೧೧೨
೩೮	ಶ್ರೀರಾಮನ ವನವಾಸ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ	ನರಹರಿ	೧೧೧
೩೯	ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚಿಯ ಪ್ರಳಾಪ	ಷಡಕ್ಷರದೇವ	೧೧೬
೪೦	ವೃಷಕೇತು ಯೌವನಾಶ್ವರ ಯುದ್ಧ	ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ	೧೨೭
೪೧	ಚಂಡಿಯ ಕಥೆ	,,	೧೩೪
೪೨	ಸೀತೆಯ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಾನುಭೂತಿ	,,	೧೩೭
೪೩	ಸೋಮೇಶ್ವರ ನೀತಿ	ಸೋಮೇಶ್ವರ	೧೪೦
೪೪	ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು	ಹೊನ್ನಮ್ಮ	೧೪೪
೪೫	ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ	,,	೧೪೬
೪೬	ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳು	—	೧೪೮
೪೭	ವಿದ್ಯೆ	—	೧೫೧
೪೮	ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳು	—	೧೫೩
೪೯	ಮೂರ್ಖರು	—	೧೫೪
೫೦	ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯಾಟ	ಕವಿಶಿಷ್ಯ	೧೫೬
೫೧	ಕನ್ನಡತಾಯಿ ನೋಟ	ಶ್ರೀ	೧೫೮
೫೨	ವನಸುಮ	ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ	೧೫೯
೫೩	ಭರತನ ಬಕ್ತಿ	,,	೧೬೦
೫೪	ಗೊಲ್ಲೊಥಾ	ಗೋವಿಂದಪ್ಪ	೧೬೧
೫೫	ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ !	ಅಂಬಿಕಾತನಯ	೧೬೫

೫೬✓	ನನ್ನ ಹಾಡು	ಅಂಬಿಕಾತನಯ ೧೬೭
೫೭	ಶಬರಿ ✓	ವಿ. ಸೀ ೧೬೮
೫೮✓	ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ✓	ಶ್ರೀನಿವಾಸ ೧೭೦
೫೯	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ✓	ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ೧೭೦
೬೦	ಊರ್ಮಿಳೆ	” ೧೭೩
೬೧✓	ಕನ್ನಡ ಪದಗೊಳು	ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ೧೭೪
೬೨✓	ಭರತಭೂಮಿ	ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು —
೬೩✓	ನನ್ನ ನಲ್ಲ	ಮುಳುರಚೆನ್ನ —
೬೪✓	ಶುಭ ಸಂದೇಶ	ಡಿ. ಕೆ. ಭೀಮಸೇನರಾವ್ ೧೭೬
೬೫✓	ಮಾತೃದೇವಿ ✓	ಮಾಣ್ಣಿ ೧೭೮
೬೬✓	ಕಾಲಭೈರವ	ಕಾನ್ಯಾಕನಂದ ೧೮೦
	ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು	೧೮೨

ಈ ಪದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವು ಹೈದರಾಬಾದು ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮಂದಿರದ ಒಡೆಯರಾದ ಜೆ. ಕೆ. ಪ್ರಾಣೇಶಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ.

ಬೆಲೆ: ೨ ರೂ. ೮ ಆಣೆ
(ಭಾರತ ನಾಣ್ಯ)

ಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ	ಪಾಠ	ಪದ್ಯ	ಪಂಕ್ತಿ	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೫	೫	೬	೨	ಬಲ್ಯವಿನೆಗಂ	ಬಳವಿನೆಗಂ
೫	೫	೬	೪	ಪಲ್ಯಯಂ	ಪಳಯಂ
೧೦	೬	೪	೨	ನಿಲ್ಯಸಿದರೆನೆ	ನಿಲ್ಯಸಿದರೆನೆ
೧೨	೮	೧	೨	ಯುಕ್ಕೆಣೆ	ಯುಗಕ್ಕೆಣೆ
೧೮	೯	೫	೨	ಕಡೆಗಾಣಲ್ಪಗವೆ ಯೆಪ್ಪೊಡೆ	ಕಡೆಗಾಣಲ್ಪಗೆವೆ ಯಪ್ಪೊಡೆ
೨೨	೧೦	೧೮	೨	ಎಲ್ಲಿತ್ತೊ	ಎಲ್ಲಿತ್ತೊ
೨೦	೧೨	೬	ವಚನ	ಕೊಂಡಂತೆಗೆ ಯ್ಪಿನೆಂದು	ಕೊಂಡಂತೆ ಗೆಯ್ಪಿನೆಂದು
೨೨	೧೨	೮	೪	ಣ್ಣಲರಲೆಸಿಂದೆ	ಣ್ಣಲರಲೆಸಿಂದೆ
೪೦	೧೫	೨೧	೨	ಕರಿಣನಗುಣ	ಕರಿಣಗುಣ
೪೨	೧೬	—	೨೬	ಸಿರಿಯನುಗಳುತಿರೆ	ಸಿರಿಯನುಗುಳುತಿರೆ
೫೨	೧೮	೧	೨	ವಿದ ಬೆಳ್ಳಿ	ವಿದು ಬೆಳ್ಳಿ
೫೬	೧೯	—	೨೯	ಭಟರಟ್ಟಿ	ಭಟರಟ್ಟಿ
೫೬	೧೯	—	೪೦	ಹುಟ್ಟಿ	ಹುಟ್ಟಿ
೫೬	೧೯	—	೪೦	ಸಂಕಳ	ಸಂಕುಳ
೯೨	೨೯	೧೬	೬	ನಡಸನು	ನಡೆಸನು
೯೫	೨೯	೨೫	೨	ನಟ್ಟು	ನಟ್ಟು
೧೦೨	೨೨	೨	೨	ಕಪ್ಪ	ಕಪ್ಪ
೧೧೪	೨೭	೯	೫	ತೆಗೆದು	ತೆಗೆದು
೧೧೭	೨೭	೨೨	೫	ಯೋಗದಲಿಗೋ	ಯೋಗದಲಿ ಗೋ
೧೧೮	೨೭	೨೪	೬	ಮರುಕೊಳಿ	ಮರುಕೊಳಿಸಿ
೧೨೨	೨೮	೨	೨	ಕೈಕೆಯನು ಸಾರಿ	ಕೈಕೆಯನುಸಾರಿ
೧೨೮	೪೦	೫	೪	ತಿರುವಿನೋ	ತಿರುವಿನೋ
೧೨೪	೪೦	೨೧	೪	ವಂವೆರಸಿ	ವಂಬೆರಸಿ
೧೪೮	೪೬	೬	೧	ದಂತಪಂಚ್ಚು	ದಂತಪಂಚ್ಚು
೧೫೨	೪೮	೫	೪	ರುಂ ಸಲುವಂತೆ	ನಾರುಂ ಸಲುವಂತೆ
೧೫೬	೫೦	—	೨	ಬಸುಗುಟ್ಟುವ	ಬುಸುಗುಟ್ಟುವ
೧೬೨	೫೪	—	೧೨	ನಟ್ಟರಾ	ನೆಟ್ಟರಾ
೧೬೪	೫೪	—	೬೨	ಯೇಸ	ಯೇಸು

ಸೂಚನೆ: ಪುಟ ೧೭೫ ಅದಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಪುಟಗಳು ೧೭೫೦, ೧೭೫೦

೧. ಕ ನ್ನ ಡ ನಾ ಡು

ಕಂ|| ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋ |

ದಾವರಿವರಮಿದ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ||

ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ ವಸು |

ಧಾವಳಯವಿಲೀನವಿಶದವಿಷಯವಿಶೇಷಂ ||

೧

ಅದಲೊಳಗಂ ಕಿಸುವೊಲಲಾ |

ವಿದಿತನುಹಾಕೊಪಣನಗರದಾ ಪುರಿಗೆಲಿಯಾ ||

ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುಂ |

ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ ||

೨

ಪದನಲಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿ |

ದುದನಲಿದಾರಯಲುಮಾರ್ಪರಾ ನಾಡವರ್ಗಳ್ ||

ಚದುರರ್ನ್ನಿಜದಿಂ ಕುಲಿತೋ |

ದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ ||

೩

ಕುಲಿತವರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಂ |

ಪೆಲರುಂ ತಂತಮ್ಮ ನುಡಿಯೊಳ್ಳೆಲ್ಲಂ ಜಾಣರ್ ||

ಕೆಲುವಕ್ಕಳ್ಮನೂಗರು |

ಮಲಿಪಲ್ಪಲಿವರ್ವೆನೇಕಮಂ ಮಾತುಗಳಂ ||

೪

ಜಾಣಕ್ಕಳಲ್ಲದವರುಂ |

ಪ್ರಣಿಗರಲಿಯದೆಯುಮಲಿವವೋಲವಗುಣದಾ ||

ತಾಣಮನಿನಿಸೆದೆನೆತ್ತೊಡೆ |

ಮಾಣದೆ ಪಿಡಿದದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆ ನುಡಿವರ್ ||

೫

(ನೃಪತುಂಗ-ಕವಿರಾಜನಾರ್ಗ)

೪. ತನುಜೆಯಗಲ್ಲೆ

ಚಿಂ| ಮನಮಱುದಂಜಿ ಬೆರ್ಚಿ ಬೆಸಕೆಯ್ ನಿಜವಲ್ಲಭನೇ
ನನೆಂದೊಡಂ |

ಕೆನಿಸದಿರೊಂದಿದಗ್ರಮಹಿಷೀಪದದಲ್ಲಿ ಪದಸ್ಥೆಯಾಗು ನಂ- ||
ದನರನಗಣ್ಯಪುಣ್ಯಧನರಂ ಪಡೆಯೆಂದಮರ್ದಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತ-|
ತನುಜೆಯಗಲ್ಲೆಯೊಳ್ ನೆಗಪಿದರ್ ಬಸಮಲ್ಲದ ಬಾಪ್ಪ
ವಾರಿಯಂ ||೧||

ಚಿಂ| ಪೊಡೆವಡುವಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳ ನೆನೆಯುತ್ತಿರಿಮೆಂಬ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುವಂ
ಕುಡುವ ಪಲರ್ಮೆಯಿಂ ಪರಸಿ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕುವ ಬುದ್ಧಿವೇಟ್ಟುಕ್ಕೈ-|
ಯೆಡೆ ನಿಮಗೆಂದೊಡಂಬಡಿಸ ನಲ್ಲರಗಲ್ಲೆಗೆ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳಂ
ಮಿಡಿನ ಬಹುಪ್ರಕಾರ ಜನಸಂಕಟಮೊಪ್ಪಿದುದಾಪ್ಪ
ಯಾಣದೊಳ್ ||೨||
(ಪಂಪ-ಆದಿಪುರಾಣ)

೫. ಅಗ್ರಪೂಜೆ

ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಪೇಟಿಮಾಸಭೆಯೊಳಗ್ರಪೂಜೆಗಾರ್ ತಕ್ಕರೆನೆ ಗಾಂಗೆ
ಯನಂತೆಂದಂ—

ಮ|| ಬಲಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದನಾವನೀ ಧರಣಿಯಂ ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂದಂ ರಸಾ|
ತಲದಿಂದೆತ್ತಿದನಾವನಂದು ನರಸಿಂಹಾಕಾರದಿಂ ದೈತ್ಯನಂ||
ಚಲದಿಂ ಸೀಳ್ದವನಾವನಬ್ಬ ಮಥನ ಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ ಮಂದರಾ|
ಚಲಮಂ ತಂದವನಾವನಾತನೆ ವಲಂ ತಕ್ಕಂ ಪೆಹರ್ ತಕ್ಕರೇ ||೧||

ವ || ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತೆ ನುಡಿದ ಗಾಂಗೇಯನ
ಮಾತಂ ಮನದೇಗೊಂಡು ಯಮನಂದನನಾನಂದಂ ಬೆರಸಂತೆ ಗೆಯ್ಯನೆಂದು
ಪುರುಷೋತ್ತಮಂಗಳ್ಯಮೆತ್ತಿದಾಗಳಾ—

ಕ || ಮುಳಿದು ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಸಭೆ |

ಯೊಳಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರಳಯ ಜಳಧಿ ನಾದದಿಬಿರದು ||

ಚ್ಚಳಿಸಿ ನುಡಿದಂತೆ ಕಳೆ ಕಳೆ |

ಹರಿಗೆತ್ತಿದನರ್ಘ್ಯದರ್ಘ್ಯಮಂ ಧರ್ಮಸುತಾ

||೨||

ತೀವಿದ ನರೆಯುಂ ಡೊಳ್ಳುಂ |

ದೇವವ್ರತನೆಸಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟು ಯಶಮುಂ ಬೆರಸಿ ||

ನ್ನೀವುದು ಹರಿಗರ್ಘ್ಯಮನೆಂ |

ದಾವನುಮಾ ಭೀಷ್ಮರಂತು ನುಡಿದರುಮೊಳರೇ

||೩||

ಕುರುವೃದ್ಧಂ ಕುಲವೃದ್ಧಂ |

ಸರಿತ್ಸುತಂ ತಕ್ಕನೆಂದು ನಂಬಿದ ಸಭೆಯೊಳಾ ||

ದೊರೆಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿದೊಡೇನೊಲ |

ವರಮೆನ್ನದೆ ನೀನುಮದನೆ ಕೊಂಡೆಸಗುವುದೇ

||೪||

ಮನದೊಲವರಮುಳ್ಳೊಡೆ ಕುಡು |

ಮನೆಯೊಳಾ ಹರಿಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ಯಜ್ಞದೊಳೆ ||

ಮನುಜಾಧೀಶ್ವರ ಸಭೆಯೊಳಾ |

ನೆನೆಯಲುಮಾಗದು ದುರಾತ್ಮನಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವ

||೫||

ಅಳವಡಿಯದೆಗ್ಗು ಬಳವಳ |

ಬಲಿವಿನೆಗಂ ಪಚ್ಚ ಪಸಿಯ ತುಱುಕಾರಂಗ ||

ಗ್ಗಳಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ |

ಪಲಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದೆಯೊ ಭೂಪರಿನಿಬರ ಕೊರಲೊಳಾ ೨ ||೬||

ದೇವರನಡಿಗೇಗಿ ಸಕ|
 ಳಾವನಿತಳದದಟರಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿದ ಶಾ||
 ಯಾವಪ್ಪಂಭದೊಳಾನಿರೆ|
 ಗೋವಳಿಗಂಗಗ್ರ ಪೂಜೆಯಂ ನೀಂ ಕುಡುವಾ ||೭||

ಸಮಕಟ್ಟಿಯದೆ ಹರಿಗ|
 ಘೈಮೆತ್ತಿ ನಿಂದಿದ್ ಯಜ್ಞಮದು ಮೊದಲೊಳ್ ತಾ||
 ನಮದುಮನುದಿರದೆ ತಣಿಯುಂ|
 ಡಮರ್ದಂ ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದೆ ಬಾಯ್ವೊಸಿದವೋಲ್ ||೮||

ಕಂ|| ಕುಡವೇಲ್ವನ ಕುಡುವನ ಕುಡೆ|
 ಪಡೆವನ ಪೆಂಪೇಂ ನೆಗಟ್ಟಿವಡೆಗುಮೊ ಪೇಲ್ವಂ||
 ಕುಡವೇಲ್ಗಿಮ ಕುಡುವಣ್ಣಂ|
 ಕುಡುಗೆಮ ಕುಡೆ ಕೊಳ್ಳ ಕಲಿಯನಲಿಯಲ್ಪಕ್ಕುಂ ||೯||

ವ || ಎಂದನಿತಲೊಳ್ ಮಾಣದೆ ಗೀರ್ವಣಾರಿಯಸುರಾರಿಯ
 ನಿಂತೆಂದಂ—

ಕಂ|| ದೊರೆಯಕ್ಕುಮೆ ನಿನಗೆ ಯುಧಿ|
 ಸ್ಥಿರನಘೈಮನೆತ್ತೆ ಶಂಖದೊಳ್ ಪಾಲೆಂದಂ||
 ತಿರೆ ಮಲಿನಮಿಲ್ಲದೊಳ್ಳಲ|
 ದರಸುಗಳಿರೆ ನೀನುಮಗ್ರಪೂಜೆಯನಾಂಪಾ || ೧೦ ||

ಮನದೊಲವರದಿಂದೀ ಯಮ |
 ತನಯನ ಕುಡುವಗ್ರಪೂಜೆ ಮತ್ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳ್ ||
 ನಿನಗಶನಿಯ ಮಿಲ್ಲುವ ನಂ |
 ಜಿನ ದೊರೆಯೆಂದೊಣರ ನಂದಗೋಪಾಲಸುತಾ ||೧೧||

ಮನೆ ನಿನಗೆ ನಂದಗೋಪಾ |
 ಲನ ಮನೆ ತುಲುಗಾರ್ತಿ ನಿನಗೆ ಮನೆವೆಂಡಿತ ಪ ||
 ಚ್ಚನೆ ಪಸಿಯ ಗೋವನೈ ಕರ |
 ಮನಯದೆ ನಿನ್ನಳವಿಗಳವನೆಯದೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ೧೬ ||೧೨||

ಮುರನಡಸಿ ಪಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿದ |
 ಪರಿಭವಮಂ ಮುಡಿದೆ ನಿನ್ನ ಪೆಡಗೆಯ್ಗಟ್ಟಿ ||
 ಶರದಿಂ ಬಿಡಿಸಿದನಲ್ಲನೆ |
 ಸರಿತ್ಸುತಂ ಬನ್ನವಿನ್ನವೆಂಬುವುಮೊಳವೇ ||೧೩||

ದನುಜಾಂತಕನೆಂಬೀ ನಿ |
 ನ್ನ ನಚ್ಚುವೋದಂಕಮೆಲವೊ ಮುನ್ನೆನ್ನನ್ನಂ ||
 ದನುಜಂ ಪುಟ್ಟಿದೆ ಸಂದುದು
 ನಿನಗೀ ಪೆಸರೆನ್ನ ಮುಂದೆಯುಂ ಸಂದಪುದೇ ||೧೪||

ಕಂ|| ಅನಿರ್ದ ಸಭೆಯೊಳಘ್ಯಮ |
 ನಾನಲ್ಪಾಟಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಬಿಸುನೆತ್ತರನಿಂ ||
 ತೀ ನೆರವಿ ನೋಡೆ ಕುಡಿಯದೊ |
 ಡೇನೋ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ ಪೆಸರೆಸೆದಪುದೇ ||೧೫||

ಮುಡಿದೆ ಮುಚುಕುಂದನೆಂಬನ |
 ಮುಡಿವೊಕ್ಕುದನಂದು ನೀಂ ಜರಾಸಂಧಂಗಂ ||
 ಬಿಲುತೋಡಿದುದಂ ಭೂತಳ |
 ಮುಡಿಯದೆ ನೆನೆಯಲವೊ ಗೋವುಗಾದುದು ಪುಸಿಯೇ ||೧೬||

ಮೊನಾವೆ ಪಂದಿಯೆಂದೆನಿ |
 ತಾನುಂ ತೆಲನಾಗಿ ಡೊಂಬ ವಿದ್ವೆಯನಾಡಲ್ ||
 ನೀನಱುವೆಯುಡಿದಿರ್ಚಿದೊ |
 ಡಾನಱುವೆಂ ನಿನ್ನನಿಲ್ಲಿ ದೆಸೆವಲಿಗೆಯ್ಯಲ್ ||೧೭||

ಅಱಿಯದಿದಂ ಮಾಡಿದೆನೆ |
 ನ್ನಱಿಯಮಿಕೆಗೆ ಸೈರಿಸೆಂದು ನೀಂ ಸಭೆಯೊಳ್ಳಾ ||
 ಲೈಱಗಿಱಗು ಕೊಲ್ಲಿನೆಂದೆರ್ಡೆ |
 ತೆಱಿವಿನೆಗಂ ಹರಿಯ ನೆಱನನಸುರಂ ನುಡಿದಂ ||೧೮||

ವ|| ಅಂತು ನುಡಿದು ಕಾಯ್ವಿನೊಳ್ ಪಿಡುಗಿ ನಡನಡ ನಡುಗಿ—

ಕೆ|| ಪೊಳೆದುಳ್ಳುವ ಕುಡು ದಾಡೆಯ |
 ಪೊಳವು ನೊಸಲ್ಲಡರ್ಡು ಪೊಡರ್ವ ಪುರ್ವೆಸೆವಿನಮ ||
 ವ್ವಳಿಸುವ ಮುಳಿಸಿನ ದಳ್ಳುರಿ |
 ಗಳನುಗುಟ್ಟಿವೊಲುಗುಟ್ಟಿನಸುರನುರಿವ ಪಱಿಗಳಂ ||೧೯||

ವ|| ಆಗಳ ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲಮೆನೆ ಮಿಡುಕದೆ ಪಂದೆಯಂ ಪಾವಡರ್ಡವೊ
 ಲುಸಿರದಿರೆ ನಾರಾಯಣಂ ಶಿಶುಪಾಲನನಿಂತೆಂದಂ—

ಕೆ|| ನಿನ್ನಯ ತಾಯ್ ಸಾತ್ವತಿಯುಂ |
 ನಿನ್ನಂ ತಂದೆನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಱಿಪುವುದುಂ ||
 ನಿನ್ನ ಲಲಾಟದ ಕಣ್ಣಿದು |
 ಮುನ್ನಮೆ ಕಿಡೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನಯ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ||೨೦||

ಕೆ|| ನೆಱಿದುಡನಱಾದೀ ಕಿಱಿಯವ |
 ನಱಿಯದೆ ಕೆಡೆ ನುಡಿದನವ್ವೊಡಂ ನೂಱುವರಂ ||
 ನೆಱಿ ಸಲಿಸುವದೆಂದುದನಾಂ |
 ಮಱಿವೆನೆ ಬಯ್ ಬಯ್ಯೆ ಸಲಿಸುವೆಂ ನೂಱುವರಂ ||೨೧||

ಮುನಿಯಲೆನಗಾಗ ಗಾಂಗೇ |
 ಯನಿರ್ದನಿರ್ದಂ ಘಟೋದ್ಭವಂ ನೆಗಟ್ಟ ಪೃಥಾ ||
 ತನಯರುಮಿರ್ದರ್ ದುರ್ಯೋ |
 ಧನನಿರ್ದಂ ಕೇಳಿ ಪೇಟ್ಟುರಾ ಬಲ್ಲವರುಂ ||೨೨||

ಎನೆಯೆನೆ ಬಾಯ್ಗಂ ಬಂದನಿ |
ತನಿತುಮನಮರಾರಿ ಬಯ್ಯೆ ಸೈರಿಸಿ ನೂಱಿಂ ||
ಬನಿತುವರಂ ಮನ್ನಿಸಿ ನಸು |
ಕನಿಸದೆ ಮಿಗೆ ಕನಿಸಿ ದಿತಿಜಕುಳದವದಹನಂ ||೨೩||

ಮುಳಿದು ತನಗರ್ಘ್ಯಮೆತ್ತಿದ |
ತಳಗೆಯೊಳಡೆ ತಿಱಿದ ತೆಱಿದೆ ತಲೆ ಪಱಿದಾಗಳ್ ||
ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತುಮಿದುಡು |
ತಳಗೆಯ ಮೇಲಸುರನದಟಿದೇನಚ್ಚರಿಯೋ ||೨೪||
(ಪಂಪ-ಭಾರತ)

೬. ವನ

ಕಂ|| ಅಮಿತಗುಣವರ್ಣನಪ್ರ |
ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಲೆ ನಾಣ್ಣಿ ತಲೆಯನೆಱಗಿದ ಸುಜನೋ ||
ತ್ತಮರಂತೆ ಭರದನೆಱಗಿದು |
ವಮೇಯಪರಿಪಕ್ವ ಗಂಧಶಾಲಿವನಂಗಳ್ ||೧||
ತತ್ಪಳಮಕಣಿಶಕಬಳಸ |
ಮುತ್ಯ ಶುಕ ಪ್ರಕರಮೆಸೆಯೆ ಪೊಸ ನೇತ್ರದ ಚಂ ||
ಚತ್ಕಂಚುಕಮನಿಳಾವಿಳ |
ಸತ್ಯಾಮಿನಿ ತೊಟ್ಟ ಪೊಲ್ವೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸುಗುಂ ||೨||
ಬಹುಪೋಷಣದಿಮ್ಮಾವಿನ |
ಸಹಕಾರದ ಸೊನೆಯ ಸೋನೆ ಬೆಳೆಯಿಸೆ ಬೆಳೆಗುಂ ||
ಮಹಿಯೆನೆ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಪಿತಾ |
ಮಹಂಗಮಂದೆಗ್ಗೆ ಮೊಗ್ಗೆ ನಿನಗಮದೆನಗಂ ||೩||

ನವ ಶಶಿಕಳೆಗಳನಮೃತ |
 ದ್ರವಂಗೊಳ್ ತೀವಿ ತೀವಿ ನಿಲಿಸಿದರೆನೆ ತ ||
 ಧವಳೇಕ್ಷು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಡೆ ನೋ |
 ಡುವ ಜನಪದ ಜನದ ಮನಮನುಷಿ ಸೆಲಿವಿಡಿಗುಂ ||೪||

(ಪೊನ್ನ-ಶಾಂತಿಪುರಾಣ)

೭. ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ನೇಹಹೃದಯ

ನೆಗಪಿ ವರೂಢಮಂ ವಸುಧೆ ನುಂಗಿದುದಂ ಸಮಪಾದದಾಸನಂ
 ಬಗೆಗೊಳೆ ತನ್ನ ಮುಂತೆಗೆದ ಮುಷ್ಟಿಯೆ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣಮೂಲದೊಳ್ |
 ಸೊಗಯಿಸೆ ಪಾಟಿಯಂ ನೆಲಪದಾಳ್ವದ ಕಜ್ಜಮನೊಕ್ಕು ಸತ್ತರಂ
 ನಗುವವೊಲಿದನಂಗಪತಿ ನೆಮ್ಮಿ ನಿಜೋನ್ನತಕೇತುದಂಡಮಂ ||೧||

ಅಂತರ್ದ ದಿನಕರತನೂಜನಂ ರಾಜರಾಜಂ ನೋಡಿ ಬಾಷ್ಪವಾರಿ
 ಧಾರಾಪೂರಿತಲೋಚನನುಂ ಮನ್ಯೂದ್ಗತಕಂಠನುಂ ಅಸಹ್ಯಶೋಕಾನಲದಹ್ಯ
 ಮಾನಾಂತಃಕರಣನುಮಾಗಿ

ಅನುಂ ದುಶ್ಶಾಸನನುಂ |
 ನೀನುಂ ಮೂವರೆ ದಲಾತನುಂ ಕಟಿದ ಬಟಿ-||
 ಕ್ಕಾನುಂ ನೀನೆ ದಲೇಗಳ |
 ನೀನುಮಗಲ್ಪಿತ್ತವೋದೆಯಂಗಾಧಿಪತೀ ||೨||

ನಿನ್ನ ಮಗಂ ವೃಷಸೇನಂ |
 ತನ್ನ ಮಗಂ ಸತ್ತನಣ್ಣೆ ಲಕ್ಷಣನುಂ ನೀ-||
 ನೆನ್ನಂ ಸಂತ್ಯೆಸುವುದಾಂ |
 ನಿನ್ನಂ ಸಂತ್ಯೆಸೆ ಬಂದೆನಂಗಾಧಿಪತೀ ||೩||

ಆಜುಯೆಸಿದಂ ನಿನ್ನಿಂದಿನ|
ತೆಲನಂ ನೀನೆನಗೆಯೇಕೆ ಮುಳಿದಿದೇ ಯೋ ಮೇಣ್||
ಮುಲುಮಾತುಗುಡದೆ ರವಿಸುತ|
ಮುನಿಂದಿದರ್ಪೆಯೋ ಮೇಣ್ ಬಬಲ್ದಿದರ್ಪೆಯೋ ||೪||

ಸಿನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ ಸುಯೋಧನ-|
ನನ್ನೋಡದೆ ನುಡಿಯದಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಬೆಸನೆ-||
ನೆನ್ನದೆ ಜೇಯೆನ್ನದೆ ದೇ-|
ವೆನ್ನದೆಯೇಕು ರದಿದೆಯಂಗಾಧಿಪತೀ ||೫||

ಅನ್ಯತಂ ಲೋಭಂ ಭಯಮಂ-|
ಬಿಸಿತುಂ ನೀನಿದರ್ ನಾಡೊಳಿರ್ಕುಮೆ ರವಿನಂ-||
ದನ ನನ್ನಿ ಚಾಗಮಣ್ಣಿಂ-|
ಬಿಸಿತರ್ಕಂ ನೀನೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗನಾದಯ್ ' ||೬||

ಆನಱುವೆಂ ಪೃಥೆಯಱುವಳ್|
ದಾನವರಿಪುವಱುವನರ್ಕನಱುವಂ ದಿವ್ಯ-||
ಜ್ಞಾನಿ ಸಹದೇವನಱುವಂ|
ನೀನಾರ್ಗಿಂದಾರುಮಱಿಯರಂಗಾಧಿಪತೀ ||೭||

ಒಡವುಟ್ಟಿದನೆಂದಱು ದೊಡೆ|
ಕುಡುಗುಂ ರಾಜ್ಯಮನೆ ಧರ್ಮತನಯಂ ನಿನಗಾಂ||
ಕುಡಲಾರ್ತೆನಿಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ-|
ಕೃಷ್ಣದೇವನಱಿಯುತ್ತು ಮಿದೇನಂಗಾಧಿಪತೀ ||೮||

ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ರಾಜ್ಯಂ|
ನೀನುಳ್ಳೊಡೆ ಪಟ್ಟಮುಂಟು ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯುಂಟಯ್||
ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ಪೀಠಿಗ್|
ನೀನಿಲ್ಲದಿವೆಲ್ಲಮೊಳವೆ ಅಂಗಾಧಿಪತೀ ||೯||

ಹರಿ ಬೇಡೆ ಕವಚವಂ ನೀ-|
 ನರದಿತ್ತಯ್ ಕೊಂತಿ ಬೇಡೆ ಬೆಗಡದೆ ಕೊಟ್ಟಯ್||
 ಪುರಿಗಣೆಯಂ ನಿನಗೆಣೆ ಕಸ-|
 ವರಗಲಿ ಮೆಯ್ಯಲಿಯುಮಾವನಂಗಾಧಿಪತೀ ||೧೦||

ನಯನದೊಳಮೆರ್ದೆಯೊಳಂ ನಿ-|
 ನ್ನಯ ರೂಪಿದಪುದು ನಿನ್ನ ಮಾತಿದಪುದೆ-||
 ನ್ನಯ ಕಿವಿಯೊಳಮಿನಂದನ|
 ವಿಯೋಗಮೆಂತಾದುದಯನಂಗಾಧಿಪತೀ ||೧೧||

ನಿನ್ನಂ ಕೊಂದ ಕಿರೀಟಿಯು-|
 ಮೆನ್ನಣುಗನನಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದ ಭೀಮನುಮೊಳನಾ-||
 ನಿನ್ನ ಮೊಳೆಂ ಗಡ ಸಾಲದೆ|
 ನಿನ್ನಯ ಕೂರ್ಮಗಮದೆನ್ನ ಸೌಧರ್ಮಕೆಗಂ ||೧೨||

ಇಂದಾನಾದೆಂ ಮೇಣೆನ-|
 ನಂದನ ಕೇಳ ಪಾಂಡುತನಯರಾದರ್ ನಿನ್ನಂ||
 ಕೊಂದುಂ ದುಶ್ಯಾಸನನಂ|
 ಕೊಂದುಂ ಬರ್ದಕುವನದಾವನಂಗಾಧಿಪತೀ ||೧೩||

ಎಂದು ವಿಪ್ರಳಾಪಂಗೆಯ್ದು

ಇನಸುತನಿರವಂ ದುಶ್ಯಾ-|
 ಸನನಿರವಂ ಕಂಡುಮಿನ್ನು ಮೆನ್ನಸು ತಾಂ ನೆ-||
 ಟ್ಟನೆ ಪೋದುದಿಲ್ಲ ಕಲ್ಲೆರ್ದೆ-|
 ತನದಿಂದೆನ್ನಂತು ಬರ್ದನಾವನುಮೊಳನೇ ||೧೪||

ಎಂದು ತನ್ನಂ ತಾನೆ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡು

ಸೂನುಗಳಱುವಂ ಪ್ರಿಯಮಿ-|
 ತ್ರಾನುಜರಱುವಂ ವಿಧಾತ್ರ ನೀಂ ಕಾಣಿಸಿ ಯಿ-||
 ನ್ನೇನಂ ಕಾಣಿಸಲಿದರ್ಪೆ|
 ನೀನೆನ್ನಂ ಪಾಪಕರ್ಮನಂ ನಿರ್ಗುಣಿಯಂ ||೧೫||

ಕೆಳೆಯಂಗಾಯ್ತುಸುಮೋಕ್ಷಮಾಗದಿನಗಂ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುಮೋಕ್ಷಂ ಧರಾ-|
 ತಳಮಂ ಕೊಟ್ಟಿನಿವಂ ಜಳಾಂಜಳಿಯುಮಂ ನಾಂ ಕೊಟ್ಟಿನಿಲ್ಲನ್ಯಮಂ-||
 ಡಳಮಂ ಸುಟ್ಟಿನಿವಂ ಪ್ರತಾಪಶಿಖಿಯಿಂದಾನೀತನಂ ಸತ್ತ್ವಿಯಾ-|
 ನಳನಿಂ ಸುಟ್ಟಿನುಮಿಲ್ಲ ಮತ್ತ್ವಿಯತಮಂ ಕರ್ಣಂಗಿದೇಂ ಕೂರ್ತೆನೋ ||೧೬||
 (ರನ್ನ-ಗದಾಯುಧ)

೮. ಭೀಮ-ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುಧ

ವಾರಣರಕ್ತಸಿಕ್ತ ವೃಗರಾಜಯುಗಕ್ಕೆ ನವಪ್ರಸೂನ ರಾ |
 ಗಾರುಣ ಕಿಂಶುಕದ್ರವ್ಯಯುಗಕ್ಕೆ ಸಧಾತುಕುಭೃದ್ಯುಗಕ್ಕೆ ಸಿಂ- ||
 ದೂರಿತಗಂಧಸಿಂಧುರಯುಕ್ತೇಣಿಯೆಂಬಿನಮಣ್ಣಿ ಕಾದಿದರ್ |
 ಕೌರವರಾಜನುಂ ಕುರುಕುಲಾಂತಕನುಂ ರುಧಿರಾರ್ದ್ರಮೂರ್ತಿಗಳ್ ||೧||

ಕರಿಯಂ ನುಂಗಿ ಕಳಿಂಗನಂ ನೊಣೆದ ದರ್ಪಕ್ಕೊಂದುಗೊಳ್ ಮತ್ಸ್ಯಹೋ-|
 ದರರಂ ಕೋಪದೆ ತಿಂದುದರ್ಕೆರಡುಗೊಳ್ ದುಶ್ಯಾಸನೋರಃಸ್ಥಳ- ||
 ಕ್ಷರದಸ್ತ್ರಾಂಬುವನಾರ್ಧ ಪೀರ್ಧ ಮುಳಿಸಿಂಗಂ ಮೂಱುಗೊಳ್ಳೆಂದು ಮ- |
 ತ್ಸರದಿಂದೋವದೆ ಪೊಯ್ದನೆತ್ತಿ ಗದೆಯಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಭೀಮನಂ ||೨||

ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸೆ

ಇದು ಲಾಕ್ಷಾಗೇಹದಾಹಕ್ಕಿದು ವಿಷಮವಿಷಾನ್ನಕ್ಕಿದಾ ನಾಡಜೂದಿ- |
ಗಿದು ಪಾಂಚಾಲೀಪ್ರಸಂಚಕ್ಕಿದು ಕೃತಕಸಭಾಕೋಕನಭ್ರಾಂತಿಗಿಂದೋ- ||
ವದೆ ಪೊಯ್ದಂ ಕಾಲ್ಗಳಂ ತೋಳ್ಗಳನಗಲುರಮಂ ಕೆನ್ನೆಯಂ ನೆತ್ತಿಯಂ ಕೋ|
ಫದಿನಯ್ದುಂ ದುರ್ನಯಕ್ಕಯ್ದೆಡೆಯನುರುಗದಾದಂಡದಿಂ ಭೀಮಸೇನಂ ||೩||

ಚರಣಾಕ್ರಾಂತಂ ಮಹೀಮಂಡಲಮದಿರೆ ಭುಜಾಕ್ರಾಂತಮಾಶಾ

ಗಜೇಂದ್ರೋ |

ತ್ವರಮಾಶಾಭಿತ್ತಿಯಿಂದಂ ನೆಲದೆಯೆ ಗದಾಕ್ರಾಂತಮುದ್ಭ್ರಾಂತವಿದ್ಯಾ ||
ಧರಚಕ್ರಂ ಗೆಂಟುಗೆಂಟಾಗಿರಿಸೆ ನಿಜವಿಮಾನಂಗಳಂ ಭೈರವಾಡಂ-|
ಬರಮಾ ಕಲ್ಪಾಂತಕಾಲಂ ನೆಗಟ್ಟಿದು ಸಮರಂ ಭೀಮದುರೋಧನೀಯಂ ||೪||

ನೆಲಸಿದ ಬಿನ್ನಣಂ ಸೆಣಸಿ ಬಿನ್ನಣಮಂ ಗೆಲೆ ಕಾಣೈ ಕಾಣೈಯಂ |
ಗೆಲೆ ಜನಮಂ ಜನಂ ಗೆಲೆ ಬಲಂ ಬಲಮಂ ಗೆಲೆ ದಂಡೆ ದಂಡೆಯಂ ||
ಗೆಲೆ ಮುಳಿಸುಣೈ ಪೊಣೈ ಮುಳಿಸಂ ಗೆಲೆ ಸತ್ಪದಳುರ್ಕೆ ಸತ್ಪಮಂ |
ಗೆಲೆ ಗೆಲಲಾರ್ತರಿಲ್ಲ ಕುರುಪಾಂಡುತನೂಭವರೋರ್ವರೋರ್ವರಂ ||೫||

ಅಂತು ನೆಟಲೊಳ್ ಪೋರ್ಕುಳಿಯಾಡುವಂತೋರ್ವರೋರ್ವರಂ
ಗೆಲಲ್ ನೆಟಿಯದಿರೆ ದುರೋಧನಂ ಕರಂ ಮುಳಿದು

ಕುರುರಾಜಂ ವಿದ್ಯಾಧರ- |

ಕರಣದೆ ನೆಗೆದಂಬರಕ್ಕ ಗದೆಯಂ ಕ್ರಮದಿಂ ||

ತಿರಿಪೆ ಧರಾಚಕ್ರಂ ಕೋ-|

ವರಚಕ್ರಂ ತಿರಿವ ತೆಲದೆ ತಿರಿದತ್ತಿನಸುಂ

||೬||

ಅಂತು ಮೂದಲಿಸದೆ ಇಣುವುದು ತುಲಿಲಾಯ್ತುಮಲ್ಲಿಂದು ಮುಟ್ಟಿ
ಮೂದಲಿಸಿ

ತೆಜಪಂ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಕುರುಪತಿ |
 ಬಜಿಸಿಡಿಲೆಜಗುವವೊಲೆಜಿ ಪೊಯ್ಯಲೊಡಂ ಮೆಯ್ ||
 ಮುಜಿದು ಪವನಜನದೇಕೆಂ- |
 ದಜಿಯೆಂ ಮತಿವಿಕಳನಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಂದಂ ||೭||

ಅಂತು ಕುಲಿಶಾಭಿಷಾತದೊಳ್ ನೀಲಾಚಲಮೆ ಕೆಡೆವಂತೆ ಕೆಡೆದು
 ಮೂರ್ಛಾಗತನಾಗಿದ್ ಭೀಮಸೇನನಿರವಂ ಕಂಡು ಗಾಂಡೀವಿ ಕೋಪಾ
 ಶುರಾಟೋಪಮಂ ತಾಳ್ದಿ

ಎಲ್ಲಿಯ ಬಲದೇವಂ ಮು- |
 ತ್ರೆಲ್ಲಿಯ ಸತ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ದುರೋಧನನಂ ||
 ಕೊಲ್ಲದಿರೆನೆಂದು ಭಾರತ- |
 ಮಲ್ಲಂ ಗಾಂಡಿಕೆ ನೇಣಿದಂ ನೆಣಿ ತಿರುವಂ ||೮||

ಮುಳಿದೇವಂ ಹಲಿ ಕೃಷ್ಣಂ |
 ಮುಳಿದೇವಂ ಧರ್ಮನಂದನಂ ಮುಳಿದೇವಂ ||
 ಮುಳಿದರನಿಕ್ಕುವೆನೆಂದು- |
 ಮೃಳಿಸಿದರಿಯಲೈ ನಕುಲಸಹದೇವರ್ಕಳ್ ||೯||

ಅರಿಗಿಂಬಾಯ್ತುಟಿವಾದುದು |
 ಮರುತ್ಸುತಂಗರ್ಜುನಾದಿಗಳ್ ಮುಳಿವರ್ ಮೂ- ||
 ವರುಮೆನ್ನ ನನ್ನಿಗೀಗಕೆ |
 ಪರಿಭವಮಾಯ್ತೆಂದು ಧರ್ಮಜಂ ಚಿಂತಿಸಿದಂ ||೧೦||

ಅಲರ್ಧ ಹಲಧರನ ಮೊಗಮಂ |
 ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿದ್ ಧರ್ಮತನಯನ ಮೊಗಮಂ ||
 ಜಲರುಹನಾಭಂ ಕಂಡೆದ್ |
 ಕಲಂಕಿ ಕಣ್ಣಜರ್ಜು ಜಬಿದಂ ಗಾಂಡೀವಿಯಂ ||೧೧||

ಅಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಧಾತುನಿರ್ಜರಗಿರಿ ಕೆಡೆವಂತು ಕೆಡೆದಿದರ್ಪಗೆಯಂ
ನೋಡಿ ಧರ್ಮಯುಧ್ಧಮಂ ನೆನೆದು

ಇಱಿಯೆಂ ಬಿಟ್ಟನನೆಂಬೀ |

ಬಿಡುಬಿಂದಂ ಬೀಸೆ ಗದೆಯ ಗಾಳಿಯ ಕೋಳೆ- ||

ಛ್ವಿಱಿಸಿದುದು ಭೀಮನಂ ಮೆಯ್- ||

ಮಱಿದವನಂ ತಂದೆ ಸುತರ್ಗೆ ಕೂರದರೊಳರೇ ||೧೭||

ಅಂತು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂ ಮಾರುತಿಯೆಟ್ಟುತ್ತಾಗಳ್

ಪೊಡೆಯಲರಾತಂ ರಾಗದೆ |

ತೊಡೆಯಂ ಪೊಯ್ದಾರ್ವ ನೆವದೆ ನೆಱಿನೀತಂಗೀ-||

ಯೆಡೆಯೆಂದು ತೋಱಿ ಕುಡೆ ಪೊಲ- |

ಗಿಡದಱಿದಂ ಪರಮಪಂಡಿತಂ ಪವನಸುತಂ ||೧೮||

ತಿಳಿದಾಗಳ್ ನೆಱಿನಿತುಟೆಂದು ನೆಲನಂ ಮಾಱುದ್ಧಿ ಕಯ್ಯಿಂ ಧರಾ |

ತಳದೊಳ್ ಸೂಸಿದ ತನ್ನ ತೀವ್ರಗದೆಯಂ ಕಂಡೆತ್ತಿಕೊಂಡಂಬರ ||

ಸ್ಥಳದಿಂದಂ ಸಿಡಿಲೇಱ್ಗೆಯಿಂದೆಱಗಿ ಪೊಯ್ವಾಗಳ್ ಗದಾದಂಡದಿಂ |

ಮುಳಿದಿಟ್ಟಂ ಕಲಿ ಸತ್ತಿಗಂ ಕುರುಕುಭೃಚ್ಚಂಡೋರುದಂಡಂಗಳಂ ||೧೯||

ಇಡೆ ತೊಡೆಯನುಡಿದು ನೆಟ್ಟನೆ |

ಕೆಡೆಯುತ್ತಂ ಕರ್ಚಿ ನೆಲನನಾನಿದನೆಂತುಂ ||

ಬಿಡೆನೆಂಬ ತೊಡೆ ಕುಲಗಿರಿ ||

ಕೆಡೆವಂದದೆ ಕೆಡೆದು ಕೌರವೇಂದ್ರಂ ಮಡಿದಂ ||೨೦||

ಅಂತು ದಿಕ್ಕರಿಕರಾನುಕಾರಿಗಳಪ್ಪ ನಿಜಭುಜಸ್ತಂಭಂಗಳಿಂ ಕುರುಕುಲ
ಮಹೀಶನ ಕದಳೀಸ್ತಂಭಂಗಳನನುಕರಿಸುವ ತೊಡೆಗಳನುಡಿದು ಅಶ್ರಮ
ದೊಳ್ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಲ್ವ ತನ್ನ ಮುನ್ನ ನುಡಿದೂರುಭಂಗಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ
ತೀರ್ಚಿ ಮಕುಟಭಂಗಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ತೀರ್ಚಲೆಂದು ಕುರುಕುಲಾಂತಕಂ
ಮಾಮಸಕಂ ಮಸಗಿ

ಇದು ಭುವನಾಧಿಪತ್ಯಸವನೋದಕದಿಂ ಗಡ ಪೂತಮಾದುದಿಂ- |
 ತಿದು ಧವಳಾತಪತ್ರದ ನೆಲಿಲೆ ಗಡಂ ಗುಣಿಯಾಮದಾರ್ಗಮಿಂ-||
 ತಿದು ಗಡ ಬಾಗದೀ ತಲೆಗೆ ತಕ್ಕುದನೀಗಲೆ ಮಾಪ್ಪಿನೆಂದು ಕೋ- |
 ಸದಿನೊದೆಯಲೈ ಸಾರ್ತರೆ ಹತೋರುಸಪತ್ನ ಕಿರೀಟಶೃಂಗಮಂ ||೧೬||

ಬಲದೇವಾದಿಗಳಾಗದಾಗದೊದೆಯಲೈಕಾದಶಾಕ್ಷೋಹಿಣೀ-|
 ಬಲಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ತೃಪತಿಯಂ ಪರಾಭವಿಸದಿರ್ ಚಿಃ ತಕ್ಕುದಲ್ಲೆಂದು ಮಾ-||
 ಕೋಳಲುಂ ಮಾಣದೆ ಭೀಮಸೇನನೊದೊದಂ ವಾಮಾಂಘ್ರಿಯಿಂ ರತ್ನಮಂ-|
 ಡಲರಶ್ಮಿಪ್ರಕಟಜ್ವಲನ್ಮಕುಟಮಂ ಕೌರವ್ಯರಾಜೇಂದ್ರನಾ ||೧೭||

ಅಂತು ಗುಣರತ್ನಾರ್ಣವಂ ತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞಾರ್ಣವನುಮಾಗೆ |
 ಸುರತರುಕುಸುಮೋತ್ಸರಮಂ||
 ಸುರಿಯೆ ಸುರಾಂಗನೆಯರೆಸೆಯೆ ಸುರದುಂದುಭಿಗಳ |
 ಪರಮಾಶೀರ್ವಚನ ಪರಂ-|
 ಪರೆಯಿಂದಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಸಿದ್ಧರ್ ಸತ್ತಿಗನಂ || ||೧೮||

(ರತ್ನ .ಗದಾಯುಧ)

೯. ವೈ ರಾ ಗ್ಯ

ಕಂ|| ಆರಯೆ ಮೂತ್ರಪುರೀಷಾ |
 ಗಾರಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ ಸಪ್ತಧಾತುವಿಕಾರಂ ||
 ಚಾರುಗುಣದೂರಮತಿವಿಷ |
 ದಾರು ಶರೀರಂ ದುರಂತ ದುಃಖಾಧಾರಂ ||೧||

ತನು ತಾಳಲಾಡದನ್ನೆ ಗ |
 ಮನಸುಂ ನೀನದಲಿ ಕೊಳಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿಕ್ಷಯಮು ||
 ಪಿನೆಗಮಿರಲ್ಕ ಕ್ಕುಮೆ ಕಟಿ |
 ದ ನೀರ್ಗೆ ಬಂದಪುದೆ ಬಟಿಕ ಜರೆಗಂ ತಿದ್ದಲ್ ||೨||
 ಎನಿತೆನಿತು ಕಟಿದಭವಮು |
 ನೆನೆದವೆಯೆನಿತೆನಿತು ಭವದಬಂಧುಗಳಂ ನೀಂ ||
 ನೆನೆದವೆಯೆನಿತೆನಿತೊಡಲಂ |
 ನೆನೆದವೆಯೆಲೆ ಜೀವ ನೀನೆ ಪೇಟಾ ಪವಣೊಳವೇ ||೩||
 ಎನಿತಂ ಕುಕ್ಕುಟಗುದಿವೆ |
 ಯೆನಿತಂ ತಕ್ಕಳಗಟ್ಟುಪೈ ಜೀವನೆ ನೀ ||
 ನೆನಿತಂ ಮಲ್ಮಲ ಮುಗುವೆ |
 ಯೆನಿತಂ ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ತಿಪ್ರನೆ ತಿರಿವೈ ||೪||
 ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದ |
 ಕಡೆಗಾಣಲ್ಬಗವೆಯೆವೊಡೆನ್ನು ಕ್ರಿಗೊಡಂ ||
 ಬಡು ಜೀವ ನಿನ್ನ ಕಾಲಂ |
 ಪಿಡುವೆಂ ಧರ್ಮಮನೆ ಮಗುಳೆ ಬಲ್ವಿಡಿವಿಡಿಯಾ ||೫||
 (ರನ್ನ-ಅಜಿತಪುರಾಣ)

೧೦. ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಪುಂಡರೀಕರ ಪ್ರಣಯ

(ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ತಾನು ಪುಂಡರೀಕನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತೆಯಾದುದನ್ನು ಚಂದ್ರಾಪೀಡ
 ನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—)

ಎಸೆವ ವಸಂತಮಾಸದೆ ವಸಂತಮನಾಂತ ಕುಜಾತಪಲ್ಲವ |
 ಪ್ರಸರದಿನಾ ವಸಂತಸಮಯಂ ಕುಸುಮಾವಳಿಯಿಂದೆ ಪಲ್ಲವಂ ||
 ಮಿಸುಪಳಿಮಾಲೆಯಿಂ ಕುಸುಮಮಂಜರಿ ರಂಜಿಸುವಂತಿರಲ್ ವಿಜೃಂ |
 ಭಿಸಿದುದು ಯೌವನೋದಯ ವಿಲಾಸಮನುಕ್ರಮದಿಂ ಮದಂಗದೊಳ್ ||೧||

ಆಗಲೊರ್ಮೆ ವಸಂತದೊಳುಳ್ಳ ಲರ್ದ ನವನಳಿನ ಕುಮುದ ಕುವಲಯ
ಕಲ್ಪಾರಂಗಳಿಂ ಕಣ್ಣೊಳಿಪಚ್ಚೊದಸರಸಿಗೆ ಜನನಿವರಸು ಮಜ್ಜನಕ್ಕೊಂದು
ನಡೆತಂದು ನೋಟ್ಟುಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮುನಿಕುಮಾರನೊರ್ವನೆಯ್ದುರುತಿರೆ

ಕರತಳಮೊಂದಪ್ಪೊಳ್ ಮಣಿಕಮಂಡಲು ನಾಳಸಮೇತಮಪ್ಪ ಕೇ |
ಸರಫಲದಂತಿರಿದುರ್ದ ಮನೋಜವಿನಾಶದಿನಪ್ಪ ತನ್ಮನೋ ||
ಹರಿಯ ಪೊದಳ್ಳ ಕಣ್ಣಿನಿಗಳಂತಮಲಪ್ಪಟಿಕಾಕ್ಷಮಾಲೆ ಸುಂ |
ದರತರಮಾದುದೊಂದು ಕರಪಲ್ಲವದೊಳ್ ಮುನಿಪಾಗ್ರಗಣ್ಯನಾ ||೨||

ತನಗನುರೂಪಮೆಂಬಿನೆಗಮೊರ್ವ ಕುಮಾರತಪಸ್ವಿ ದೇವತಾ |
ಚ್ಛನೆಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೊಸವೂಗಲನಪ್ಪಿಯೊಳಾಯ್ದು ಕೊಯ್ದುಬೆ ||
ನ್ನನೆ ಬರಲೀ ವನಾಂತರಸರೋವರದಲ್ಲಿಗೆ ಮಿಯಲೆಂದು ಮೆ |
ಲ್ಲನೆ ಬರುತಿರ್ದ ತನ್ಮುನಿಕುಮಾರನನಾಂ ಬಿಡೆ ನೋಡಿದೆಂ ನೃಪಾ ||೩||

ಸಿರಿ ನಲವಿಂದಮಿರ್ಪ ನೆಲೆ ಕಣ್ಣಳ ಪರ್ವಮೆನಿಪ್ಪ ಪಂಕಜೋ |
ತ್ಕರಮುಮುನಿಂದುಮಂಡಲಮುಮು ಮೊದಲೊಳ್ ಸಮೆದಬ್ಬಜಂ ಮನೋ ||
ಹರಮೆನೆ ಮಾಡಿದೀ ಮೊಗದ ಪೊಲ್ವೆಗೆ ಮುನ್ ನೆಗಲಲ್ ತಗುಳ್ಳ ಬಿ |
ತ್ತರಿಸಿದನಲ್ಲದಿಂತು ಸಮವಸ್ತುಗಳಂ ಪಡೆವಂತು ಗಾಂಪನೇ ||೪||

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ

ನವಯೌವನದೊಳ್ ಗುಣದೋ |
ಪವಿಚಾರಮುನಿಂತು ಮಾಡಲೀಯದ ಭಾವೋ ||
ಧ್ವನಿನಿಂ ಪರವಶಿಯಾದೆಂ |
ನವಕುಸುಮಾಸವೆ ಸೊರ್ಕಿದಳಿನಿಯ ತೆಲದಿಂ ||೫||

ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯನೊಳ್ ತೇಜೋ |
ಮಯನೊಳ್ ರೂಪೈಕಪಕ್ಷಪಾತದೆ ನೆಲೆ ನೀ ||
ತಿಯನುಲಿದು ಮುನಿಪನೊಳ್ ನಿ |
ಭಯನಂಗಜನೆನ್ನ ನಿಂತಿರಲ್ ಸೋಲಿಕುಮೇ ||೬||

ಪಲಬರ್ ಕಾಂತೆಯರೊಲ್ಲ ಪೋದರೊಳರೆತುಂ ಕಾಂತರೊಳ್ ಬೇಟವ!
 ಗ್ಲಿಸಲ್ ಕಾಣದೆ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟರೊಳರಿಂತೀ ಲೋಕದೊಳ್ ರೂಪುಗಾ ||
 ಣಲೊಡಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು ಲವುಗೆಟ್ಟೆನ್ನಂತೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು ಪೇ |
 ಟೊಲವಿಂದಿಂತೆದ್ದೆಗೆಟ್ಟ ರಾರೆನುತುಮತ್ಯಾತ್ಮಕೃಮಂ ತಾಳ್ದಿದೆ ||೭||

ಅಂತಾತ್ಮರ್ಯಮಂ ತಳೆದು ನನ್ನ ನಾನೆ ಸಂತೈಸಿ
 ಎನ್ನೆವರಂ ಸಚೇತನೆಯನೆನ್ನೆವರಂ ಲಘುವಾಗದಿರ್ಪೆನೋ |
 ಅನ್ನೆಗಮಿಗಳೇಯೆಡೆಯಿನಾಂ ತೊಲಗಿರ್ಪುದು ಕಜ್ಜಮಲ್ಲದಂ ||
 ದೆನ್ನೆಯ ಮನ್ಮಥೋಚಿತವಿಕಾರಮನೀಕ್ಷಿಸಿ ಸೋಲ್ವಳಕ್ಕುಟಾ |
 ಎನ್ನದೆ ಶಾಸನಂ ಕುಡುವನಂತುಟೆ ಕೋಸಿಗಳಲ್ತೆ ತಾಪಸರಾ ||೮||

ಎಂದು ಪೋಗಲುದ್ಯೋಗಂಗೆಯ್ದು ನಿಖಿಳಜನಪೂಜಾರ್ಹರನವಜ್ಞೆ
 ಗೆಯ್ಯಲಾಗದೆಂದು

ತೊಳಗುವ ಚಿನ್ನ ಪೂಗಳಲಕಾವಳಿಯೊಳ್ ಮಿಱುಗಲ್ ಕಪೋಲನುಂ |
 ಡಳತಲದೊಳ್ ತೆಪಂಬೊಳೆಯೆ ಕೋಮಲಪಲ್ಲವ ಕರ್ಣಪೂರ ಮುಂ ||
 ಜುಳಮಣಿಕುಂಡಲಂ ಪೆಗಲೊಳಾಡೆ ಮರಳ್ದೆವೆಯಿಕ್ಕದಾಂ ಮನಂ |
 ಗೊಳಿಸ ಮುನೀಂದ್ರನಾನನಮನೀಕ್ಷಿಸುತುಂ ಪೊಡವಟ್ಟಿನಬ್ಬಿಱುಂ ||೯||

ತದನಂತರಂ

ಮದನಂ ದುರ್ಜಯನಿಂದ್ರಿಯಂಗಳನಿವಾರ್ಯಂಗಳ್ ವಸಂತಂ ಮದ |
 ಪ್ರದನಾ ಸ್ಥಾನವತೀವರಮ್ಯಮೆನಗಂ ದುಃಖಂಬರವೈಱ್ಱುಮು ||
 ಪ್ಪುದಲಿಂ ಭಾವಿಸಿ ಮದ್ವಿಕಾರಮನೆ ನೋಡುತ್ತಿರ್ಪುದುಂ ಗಾಳಿಗೊ
 ಡ್ದಿದ ದೀಪಾಂಕುರದಂತೆ ತನ್ಮುನಿಯುಮಂ ಕಾಮಂ ಚಲಂ ಮಾಡಿದಂ ||೧೦||

ಅಂತು ಮಾಡೆ

ಪೆಸರೇನಾರ್ಗೀತನೀ ಜವ್ವನಿಗ ತವನಿ ತೊಟ್ಟರ್ಪ ಕರ್ಣಾವತಂಸಂ |
 ಪೊಸತೀ ಲೋಕಕ್ಕಿದಾವಂಘ್ರಪದ ಪೊಳೆವ ಪೂಗೊಂಚಲಿಂದಾದುದೋ
 ನೀ||

ಬೆಸಸಲ್ವೆಟ್ಟಿಂತಿದಂ ಕೌತುಕಮನೆನಗೆನುತ್ತುಂ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಂ |
ಬೆಸಗೊಂಡೆಂ ತನ್ಮುನೀಂದ್ರಾನುಚರಮುನಿಯನಾನಂದತಪ್ಪೀತಿಯಿಂದಂ

||೧೧||

ಅಂತು ಬೆಸಗೊಳೆ

ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವಹಿಂದಿದನು |
ದ್ವೈಸಮಾವೃದ್ಧು ತರುಣಿ ನಿನಗೆ ಕೌತುಕಮೆನೆ ಕೇ ||
ಉಸಿದ್ಧಪೆನೆಂದಾ ಮುನಿಪಂ |
ನಮನಗುತುಂ ಪೇಟಲಾಗಳುದ್ಯತನಾದಂ

||೧೨||

ಅದಂತೆನೆ ಶ್ವೇತಕೇತು ಮಹಾಮುನಿಗಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಂ ಕುಮಾರಂ ಪುಂಡ
ರೀಕನೆಂಬೊಸೀತಂಗೆ ಶೈಶವಂ ಪತ್ತುವಿಡಲೊಡಮಖಿಳವಿದ್ಯಾಕಲಾಪ
ದೊಳು ಪರಿಣತನಂ ಮಾಡಿ ಯತಿತ್ವಮಂ ಕಯ್ಯೊಳಿಸೆ ತದನುಷ್ಠಾನಸರಾ
ಯಣನಾದ ಮಹಾನುಭಾವನೀತಂಗೆ ನೃತವಿರುದ್ಧಮುಪ್ಪ ಕುಸುಮಮಂಜ
ರಿಯೆಂತು ಬಂದುದೆಂಬೆಯವೊಡೆ

ಇಂದು ಚತುರ್ಧಶಿಯಪ್ಪದ |
ಊಂದಂ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಂ ಕಾಣಲ್ಪಾ ||
ನಂದದೆ ದಿವದಿಂದಿರ್ಬರು |
ಮೊಂದಾಗಿ ಬರುತ್ತುಮಿರ್ಪುದುಂ ತತ್ತ್ವಕ್ಷಣದೊಳು

||೧೩||

ನನದೇವತೆಯೊರ್ವಳ್ ಬಂದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಭುವನತ್ರಯಾಭಿರಾಮ
ಮುಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಲಂಕಾರವಿಾ ದಿವ್ಯಕುಸುಮಮಂಜರಿಯ
ನವತಂಸಂ ಮಾಡಿ ಪಾರಿಜಾತಜನ್ಮಮಂ ಸಫಲಂಮಾಲ್ಪುದೆಂದು ಬಿನ್ನ
ವಿಸೆ ನಿಜರೂಪಸ್ತುತಿಗೆ ಲಜ್ಜಿಸಿ ಕೇಳದಂತೆ ಪೋಗೆ ಮತ್ತಂ ಬಿನ್ನನೆ ಪತ್ತಿ
ಬರುತಿರ್ಪುದುಮಾಂ ಕಂಡು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದೀ ಕಾಂತೆಗೆ ಸಂತೋಷಂಮಾಡಿ
ಮೆನಲಿದೇಕೆ ಬೇಡವೇಡೆನೆಯುಂ ಕಿವಿಯೊಳು ತೊಡರ್ಚಿ ಪೋದಳೀ ಕುಸು
ಮಮಂಜರಿಯನೆಂದು ಸಹಚರಮುನಿ ಪೇಟೆ ಪುಂಡರೀಕಂ ದರಹಸಿತಾಧರ
ಕಪೋಲತಲನಾಗಿ

ಎಳಸುತ್ತಿದಪೆ ಪುಸ್ಪಮಂಜರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೀ ಸುತ್ತಿದೇಕೆಂದು ಸಂ |
 ಚಳಿಸುತ್ತಂ ನಿಜಕರ್ಣದಿಂ ತೆಗೆದು ಸೋಲ್ಪಿಂ ಕೂಡು ನೀನೆನ್ನೊಳೆಂ ||
 ದಳಿಮಾಲಾರವದಿಂದೆ ಪೇಟ್ಟು ತೆಪ್ಪದಿಂ ಮತ್ಯರ್ಥದೊಳ್ ತಾರಕೋ |
 ಜ್ವಲಮಂ ರಂಜಿಸ ಪುಸ್ಪಮಂಜರಿಯನತ್ಯಾತ್ಮಕೃದಿಂದಿಕ್ಕಿದಂ ||೧೪||

ಇಂ ಪೇಟ್ಟುದೇನನೆನ್ನ ಕ |
 ದಂಪಿನ ನಸುಸೋಂಕಿನೊಂದು ಸುಖದಿಂದಾದಂ ||
 ಕಂಪಿಸುತಿರೆ ಕರತಳದಿಂ |
 ದಂ ಪೋದತ್ತಕ್ಷಮಾಲೆ ನಾಣ್ಣೆರಸಾಗಳ್ ||೧೫||

ಅಂತು ಪೋದೊಡಮುಯದಿರಬಾನಾ ಅಕ್ಷಾವಳಿಯಂ ನೆಲಕೆ ಬೀಟ್ಟಿ
 ನಂ ಪಿಡಿದು ತೊಳಗುವ ಹಾರಮಂ ತಳೆವಂತೆ ಕೊರಲೊಳ್ ತಳೆದು ಸುಖಮಂ
 ತಳೆಯಲಿಂತಾ ವ್ಯತಿಕರದೊಳೆನ್ನಂ ಭತ್ರಧಾರಿಣಿ ನೋಡಿ

ತಡೆದಿರಲಾಗದಿಂತು ಮೊಗಮಜ್ಜನಮಂ ನೆಲೆ ಮಾಡಿ ದೇವಿಯರ್ |
 ನಡೆಗೊಳಲಿದರ್ಪರ್ ಮನೆಗೆ ಮಜ್ಜನಕೀಗಳೆ ರಾಜಪುತ್ರಿ ನೀಂ ||
 ನಡೆವುದೆನುತ್ತಮಿಚ್ಚೆಯಣಮಿಲ್ಲದೊಡಂ ತೆಗೆದಳ್ ಕರಂ ಮನಂ |
 ಕಿಡೆ ಪೊಸತಪ್ಪದೊಂದು ಪಿಡಿಗಂಕುಶಮಿಟ್ಟು ಮರಳ್ಳುವಂದದಿಂ ||೧೬||

ಅಂತವಳೆನ್ನನೆಂತಾನುಂ ತೆಗೆಯಲೊಡನೆಯೆ ಕುಮಾರನಾತನ ಧೈರ್ಯ
 ಸ್ವಲನೆಯಂ ನೋಡಿ

ಎನಗನುರೂಪಮಲ್ಪಿದು ನಿಕೃಷ್ಣಜನೋಚಿತ ಮಾರ್ಗಮೆಂಬಿದಂ |
 ಮನದೊಳಣಂ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಸೈರಣೆಗೆಟ್ಟುಂವೆತ್ತವೋದುದೆಂ ||
 ಬಿನಮೆರ್ದೆಗೆಟ್ಟು ಮೆಯ್ಯುಯದಂತಿರಲಕ್ಕುಮೆ ಪುಂಡರೀಕ ಭೋಂ |
 ಕನೆ ನಿನಗೀಗಳಿಂದ್ರಿಯದ ಡಾವರವೆತ್ತಣೆನೆತ್ತ ಬಂದುದೋ ||೧೭||

ಎಲ್ಲಿತ್ತೊ ಧೈರ್ಯಮುಪಶಮ |
 ಮಲ್ಲಿತ್ತೊ ಜತೇಂದ್ರಿಯತ್ವಗುಣಮೆಲ್ಲಿತ್ತೋ ||
 ಎಲ್ಲಿತ್ತೊ ನಿನ್ನ ಶಾರ್ಯಮ |
 ದೆಲ್ಲಿತ್ತು ಪಭೋಗ ರಾಗವಿಷಯ ದ್ವೇಷಂ ||

ಅತಿಶಯದಿಂ ವಿಷಯಾಸ |

ಕ್ತತೆ ನಿನ್ನನ್ನರುಮನಿಂತು ಮಾಡಿತ್ತೆನಲಿನ್ ||

ಮತಿ ನಿಷ್ಫಲಮಾಗಮ ಸಂ |

ತತಿ ನಿರ್ಗುಣಮುಱುವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಮಲ್ಲೇ ||೧೯||

ಎಂತು ಗಡ ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯಿಂ |

ದಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಬಿಟ್ಟ ಜಪದ ಮಣಿಯುಮನೆಲೆ ಮುಂ ||

ದಂತುಯ್ಯಲಱುಯೆಯೆನಲಿ |

ನ್ನಿಂತಿರೆ ನಿನ್ನಂತೆ ವಿಗತಚಿತ್ತರುಮೊಳರೇ ||೨೦||

ಅದಱುನಿನ್ನಾದೊಡಂ ನಿನ್ನ ಮನಮಂ ನೀಂ ನಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ನುಡಿ
ಯೆ ಲಜ್ಜಿತನಾದಂತೆ ಗೆಯ್ದು

ಬೆಸೆದು ಕಪಿಂಜಲ ನೀಂ ಭಾ |

ವಿಸದಿರ್ ಬೇಱೊಂದು ತೆಪನನವಳೆನ್ನಂ ವಂ ||

ಚಿಸಿದಪರಾಧಮನಾಂ ಸೈ |

ರಿಸುವೆನೆ ನೋಡೆನುತುಮೆಲ್ಲು ಪುಸಿಮುಳಿಸಿದಂ ||೨೧||

ಕುಡು ಚಪಳೆ ಜಪದ ಮಣಿಯಂ |

ಕುಡಿದಿನ್ನೊಂದಡಿಯನವೊಡಂ ಪೋಗದಿರೆಂ ||

ದೊಡೆ ಕೇಳ್ವ ಜಪದ ಮಣಿಗೆ |

ತ್ತೊಡನೆಯೆ ಹಾರಮನೆ ತೆಗೆದೆನೆನ್ನಯ ಕೊರಲಿಂ ||೨೨||

ಅಂತು ತೆಗೆದು ಕುಡುವುದುಮಾತನುಂ ಮನ್ಮಥಾಸಕ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ
ಮಯ್ಯಱುಯದಕ್ಷನವಳಿಗತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುದುಮಾನಾಗಳಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು

ಕಳವಳಿಸಿ ಬಿಮರ್ತಾಗಳ್ |

ಕೊಳದೊಳ್ ವಿಯಲ್ಕತಿಪ್ರಯತ್ನದಿನುಯ್ದರ್ ||

ಕೆಳದಿಯರೆಂತಾನುಂ ತೆಗೆ |

ದಳವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದ ನದಿಯನಿರೇಱುವವೊಲ್ ||೨೩||

(ನಾಗವರ್ವ-ಕಾದಂಬರಿ)

೧೧. ಚಂದ್ರಾಪೀಡ ಕಾದಂಬರಿಯರ ಪ್ರಥಮ ಸಮಾಗಮ

[ಮಹಾಶ್ವೇತೆ] ಚಂದ್ರಾಪೀಡನಿನಂತೆಂದಳೆ

ಇದೆ ಸಾರಿಪುದು ರಾಜಧಾನಿ ಪಿರಿದುಂ ಚಿತ್ರಾವಹಂ ಬಂದು ನೋ |
ಛಿದ್ರು ನೀನೆನ್ನೊಡಸಂದು ಮತ್ಸರಿಗಮೆಂತುಂ ಬುದ್ಧಿನೇಚಿತ್ತೆ ವೇ ||
ಛಿದ್ರು ಮತ್ಸ್ರಾಣಸಮಾನೆಯಾಕೆ ನಿಜದಿಂದಸ್ವಸ್ಥೆ ಗಂಧರ್ವಲೋ |
ಕದೊಳಿಂದಕ್ಕೆ ಭವದ್ವಿಲೋಕನಸುಖಂ ಭೂಪಾಲವಿದ್ಯಾಧರಾ ||೧||

ಆದಲ್ಲದೆಯುಂ ಮದೀಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂ ನಿರರ್ಥಕಂ ಮಾಡದಿಂದು ಬಂದಲ್ಲಿ
ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ನಾಳೆ ಬೀಡಿಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದುದೆಂದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಳೆ

ನಿನ್ನ ನಕಾರಣಬಾಂಧವ |
ನಂ ನೋಡಿಯೆ ಶೋಕವಾಜಿದುದು ಸುಜನರ ಲೋ ||
ಕೋನ್ನತರ ಪರಹಿತರ ನಿ |
ಮೃನ್ನರ ಬರವಾರ್ಗ ಸುಖಮನುತ್ಪಾದಿಸದೋ ||೨||

ಎಂದು ನುಡಿದೊಡೆ

ಇನಿತಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲೇಂ ನೀ |
ನಿನಿತೆಸಗುವುದೆಂದು ಬೆಸಸುವುದು ಸಾಲ್ಕುಂ ನೀ ||
ಮನಗೆಂದು ವಿನಯದೊಳೆ ಕಾ |
ಮಿನಿ ಪಿಂತನೆ ನಡೆದನಂದು ಚಂದ್ರಾಪೀಡಂ ||೩||

ಆಂತು ಬರುತ್ತುಂ ಹೇಮಕೂಟಮನೆಯ್ವಿ ವಿಚಿತ್ರಮೆನಿಸಿದ ಚಿತ್ರರಥರಾಜ
ಧಾನಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಸಪ್ತಕಕ್ಷಾಂತರಂಗಳ ಕಾಂಚನಮಯತೋರಣಂಗಳಂ
ನುಸುಳ್ಳು ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರದ್ವಾರಮನೆಯ್ವಿವರ್ವಗಳ್

ಇದು ನಾರೀಮಯನುಪ್ಪ ಲೋಕಮಿದು ಬೇಟಿಗೊಂದಕ್ಕನಾದ್ವೀಪಮಿಂ |
ತಿದು ನಿಷ್ಕಾರುಷಜೀವಲೋಕಮಿದು ಸರ್ಗಕ್ಕೆಂದು ಪದ್ಮೋದ್ಭವಂ ||
ಸುದತೀರತ್ನ ಸಮೂಹಮಂ ಪದಪಿನಿಂ ಬಯ್ಬಿಟ್ಟ ಭಂಡಾರಮು |
ಫ್ಲುದೆನಲ್ ಸಂದಣಿಸಿದ್ ಸುಂದರಿಯರಂ ಕಂಡಂ ನರೇಂದ್ರಾತ್ಮಜಂ ||೪||

ಎರಡುಂ ಪಕ್ಕದೊಳೊಲಗಕ್ಕೆ ಪದಪಿಂ ಬಂದಿದ್ ಕಾಂತಾಜನೋ |
ತ್ಯರರತ್ನಾ ಭರಣ ಪ್ರಭಾಪ್ರಸರವಾದು ತಳ್ತು ತದ್ವೀಧಿಕಾಂ ||
ತರದೊಳ್ ಪೆರ್ಬೊನಲಂದದಿಂ ಪರಿಯೆ ಕುಡಂತಾ ಪ್ರಭಾಪೂರದೊಳ್ |
ಭರದಿಂ ತಾನಿದಿರಿಸುವಂತೆ ನಡೆದಂ ಭೂಪಾಲವಿದ್ಯಾಧರಂ ||೫||

ಪೊಳೆಯುತ್ತಿರ್ಪ ಮಹಾವರಾಹವದನೋದ್ಯದ್ಧಂಷ್ಟ್ರಮಂ ನೆಮ್ಮಿ ನಿಂ |
ದಳೊ ಭೂಕಾಂತೆಯೆನಲೈ ನೀಲವಸನಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ಪಶ್ಯಂಕಮಂ ||
ಡಳದೊಳ್ ಬೆಳ್ಳೆಸೆದಿದ್ ಕಾಳುಡೆಯನೊಂದಂ ನೆಮ್ಮಿ ಕುಳ್ಳಿದ್ ಕೋ |
ಮಳೆಯಂ ದೂರದೆ ನೋಡಿ ಕಂಡನರಸಂ ಕಾದಂಬರೀದೇವಿಯಂ ||೬||

ಅಂತಿದ್ ಗಂಧರ್ವರಾಜನಂದನೆಯನತಿದೂಗದೊಳ್ ವಿಸ್ಮಿತಾಂತರಂಗ
ನಾಗಿ ನೋಡಿ

ಇವಳಂ ನೋಡಲ್ ಪಡೆದೆ |
ನ್ನ ವಿಲೋಚನವಾವ ನೋಂಪಿಯಂ ನೋಂತುಮೊ ಮಾ ||
ಯ್ದ ವಿಧಾತ್ರನೇಕೆ ವಿರಚಿಸ |
ನೊ ವಿಲೋಚನಮಯಮೆನಲ್ ಮದಿಂದ್ರಿಯಚಯಮಂ ||೭||

ಬಗೆಯೊಳ್ ಪಿರಿದುಂ ಕೌತುಕ |
ಮೊಗೆಯಲ್ಕನೋಸ್ಯಮೊಲ್ಕು ನೋಡುತ್ತಿರ್ಪ ||
ನ್ನೆಗಮೊಮೊದಲಿರ್ವರ ದಿ |
ಟ್ಟೆಗಳುಂ ಸಮದಿಟ್ಟೆಯಾದುವಂತಾ ಕ್ಷಣದೊಳ್ ||೮||

ಅಂತು ನೋಡಿ

ಈತಂ ಕೇಯೂರಂ ವೇ |
 ಲ್ಲಾತಂ ಪುಗುತರ್ಪನೆಂವೆನುತ್ತುಂ ತದ್ರೂ ||
 ಪಾತಿಶಯಕ್ಕಚ್ಚರಿವ |
 ಟ್ಪಾ ತರುಣಿಯುಮಂತೆ ಬಿಡದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳಾ ||೯||

ಒದವೆ ಪುಲಕಾಂಕುರಂಗಳಾ |
 ಮೊದಲೊಳ ಭೂಷಣದ ರವಮೆರಡನೆಯ ಸೂಟ್ ಮು ||
 ನ್ನಿದಿರೇಲಿ ತಾಂ ಬಟುಕ್ಕಿರ |
 ದಿದಿರೆಟ್ಟಿಳಾ ತರಳನಯನೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಂ ||೧೦||

ಪಲವು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಕಂಡೊಗೆ |
 ದೊಲವಿಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದಳಾ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯನಾ ||
 ಲಲನೆ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯುಮಾ |
 ಲಲನೆಯನನುರಾಗದಿಂದಮಪ್ಪಿದಳಾಗಳಾ ||೧೧||

ಅನಂತರಂ ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಕಾದಂಬರಿಯನಿಂತೆಂದಳಾ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನೆಂಬೀ
 ಮಹಾನುಭಾವಂ ಭಾರತವರ್ಷದ ರಾಜನುಂ ಕ್ಷಪಿತ ಪ್ರಜಾಪೀಡನುಮೆನಿಸಿದ
 ತಾರಾಪೀಡನರೇಂದ್ರಂಗೆ ನಂದನಂ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಬಟುಸಂದೀ
 ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದನಲ್ಲದೆಯುಂ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸಕಲಸಂಗೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಲೆರ್ದೆಯಳಿ
 ನಿಸಿದೆನ್ನಂ ಕಾಣಲೊಡನೆ ಸ್ವಭಾವಸರಳತೆಯನಪ್ಪುಕಯ್ದ ನಿಜಗುಣದಿಂ
 ನಿಷ್ಕಾರಣ ಬಂಧುವುಂ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಮಿತ್ರನುಮೆನಿಸಿದನೀ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ
 ಸಫಲತೆಯುಮಂ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಭಾಗ್ಯಮುಮಂ ಮನುಷ್ಯರಗ್ರಾನ್ಯತೆಯು
 ಮಂ ನೀನುಂ ಕಾಣ್ಣೆಯೆಂದೆಂತಾನುಮಿಲ್ಲಿಗೊಡಗೊಂಡು ಬಂದೆಂ

ಅರಸನನಾಂ ಕಂಡಲಾಯೆಂ |
 ಪರಿಚಯಮಿಲ್ಲೆನ್ನೊಳೆಂದು ಮಿಗೆ ತಾಂ ನಾಣ್ಣು ||
 ತ್ತಿರದಿಂದೆನ್ನೊಳದೆಂತಂ |
 ತಿರೆ ನೀಂ ನೆಗಟ್ಟುದು ನಿರಂತರಂ ಕಮಲಮುಖೀ ||೧೨||

ಎಂದು ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಣುವುದುಂ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನುಂ
ಕಯ್ಯಳ್ ಮುಗಿಯೆ ಸರ್ವಾಂಗಪುಳಕಮಂ ತಳೆದು

ಪಿರಿದೊಂದಟ್ಟುಪ್ಪಿಳೊಲ್ಲು ನೋಟ್ಟವಳ ದೀರ್ಘಾಪಾಂಗದೇಶಕ್ಕೆ ಚಿ |
ಚ್ಚರಮಾಗಳ್ ಪರಿತಂದ ಸೇದೆಯೊದವಲ್ ಘೋರದಬಿಂದುತ್ಕರಂ ||
ಸುರಿಯುತ್ತಿಪುದು ಕಣ್ಣ ಪಾಪೆಗೆಲೆ ನೋಡೆಂಬಂದದಿಂ ಸ್ನೇಹನಿ |
ಭರವಾ ಕಾಂತೆಗೆ ಭೋಂಕೆನಲ್ ಸುರಿದುವಾನಂದಾಶ್ರುಬಿಂದುತ್ಕರಂ ||೧೩||

ಅನಂತರಂ ಪರಿಜನಂ ಸಂಭ್ರಮಂ ಬೆರಸು ತಂದು ಶಯನತಳಶಿರೋಭಾಗ
ದೊಳಕ್ಕಿದ ಹೇಮಪದಾಂಕಿತಾಸನದೊಳರಸಂ ಕುಳ್ಳಿರೆ ಕಾದಂಬರಿ ಮಹಾ
ಶ್ವೇತೆಯೊಡನೆ ನಿಜಪರ್ಯಂಕದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿಪುದುಂ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ಕಣ್ಣ
ಪಾದು ವೇಣುರವಂಗಳುಮಂ ವೀಣಾನಾದಂಗಳುಮಂ ಗೀತಸ್ವನಂಗಳುಮಂ
ಮಾಗಧಿಯರ ಜಯಶಬ್ದಂಗಳುಮಂ ಪ್ರತೀಹಾರಿಯ೦ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಮಿದರ್
ರನ್ನೆಗಂ

ಪ್ರಿಯದಿಂ ಕಾಂತೆ ಮಹಾಶ್ವೇ |
ತೆಯ ಕಾಲಂ ತಾನೆ ಕರ್ಚಿ ಪದಪಿಂದೆ ನಿಜ ||
ಪ್ರಿಯಸಖಿಯೆನಿಸಿದ ಮದಲೇ |
ಖೆಯೆಂಬಳಿಂ ನೃಪನ ಕಾಲ್ಗಳಂ ಕರ್ಚಿಸಿದಳ್ ||೧೪||

ಅನಂತರಂ ತಾಂಬೂಲಪ್ರದಾನೋದ್ಯತೆಯಾದ ಕಾದಂಬರೀದೇವಿಯಂ
ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯಿಂತೆಂದಳ್

ಭುವನಾಧೀಶ್ವರಸುತನಭಿ |
ನವಾಗತಂ ಮಾನ್ಯನಪ್ಪನಾರಾಧ್ಯನೆ ದಲ್ ||
ನವಗೆಲ್ಲ ತೆಪದಿನದಪ್ಪಂ |
ದವೀವುದರಸಂಗೆ ಮುನ್ನಮಿ ತಂಬುಲಮಂ ||೧೫||

ಎಂದು ನುಡಿಯೆ

ಅನಕ್ಕ ನಾಣ್ಣುವೆಂ ಪಿಡಿ |
ನೀನೆ ನೃಪಂಗಿಕ್ಕು ತಂಬುಲಮನಱಿವೆನೆ ಪೇ ||
ಱೀನುಮನಾನೆಂದತಿ ಲ |

ಜ್ಞಾನತಮುಖಿಯಾಗಿ ಕಾಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದಳ್ ||೧೬||

ಅಂತು ನುಡಿಯೆ ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಮತ್ತಮಾಗ್ರಹಿಸೆ ತಂಬುಲಂಗುಡಲುಜ್ಜು
ಗಂಗೆಯ್ದು

ಬೆಮರಿಂ ಮುಲುಗಿದಪೆಂ ಸಂ |
ಭ್ರಮದಿಂ ಬಿಟ್ಟವೆನರಸ ಕಯ್ಯುಡು ನೀಂ ಬೇ ||
ಗಮೆನಿಪ್ಪ ತೆಱದೆ ತಾಂಬೂ |
ಲಮಿಳಿತಮಂ ಕಾಂತೆ ನೀಡಿದಳ್ ನಿಜಕರಮಂ ||೧೭||

ಅಗಳ್ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೃತ್ತಿಗಳೆ ಬೇಱಿ ಬೇಱಿ ರೂಪಂದಳೆಡುವೆನಿಪಂಗುಳಿ
ಗಳಿಂ ಮನಂಗೊಳಿಸುವ ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಚಂದ್ರಾಪೀಡಂ ನೀಡೆ

ಎನಸುಂ ಮುಂದೆ ನಖಾಂಶು ನಿಕ್ಕಿ ನೃಪಹಸ್ತಾಸ್ತ್ರೇಷಣಂಗೆಯ್ವಮೋಲ್ |
ನಿನಗೆನ್ನಂ ಬಿಡದುಣ್ಣದೀ ಬೆಮರೆ ಕಯ್ಸ್ತೀರಾಗರಲ್ ತೋರ್ಕೆಗೊ ||
ಟ್ಟನನಂಗಂ ಪಿಡಿ ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯೆಡೆಯನೊಂದಿದ್ವುದಿನ್ನೆನ್ನ ಜೀ |
ವನವೆಂಬಂದದಿನಿಕ್ಕಿದಳ್ ನಡುಗುತುಂ ತನ್ನಂಗಿ ತಾಂಬೂಲಮಂ || ||೧೮||

[ನಾಗವರ್ಮ-ಕಾದಂಬರಿ]

೧೨. ರಾವಣನ ಪರಾಂಗನಾ ವಿರತಿ

ನಳಕೂಬರನ ಕುಲಾಂಗನೆ |
 ವಿಳಾಸವತಿ ರಾವಣಂಗೆ ಪಲಕಾಲಂ ಮು || ೧ ||
 ನೈಳಸಿರ್ಪ ಕಾಮಕಾತರೆ | ಶ್ರೀ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ |
 ಕೇದಿಗೆ ತಿಳವಂತು ತನ್ನ ತೆಹನಂ ಪೇಜ್ಜಳ್ || ೧ ||

ಅಂತು ವಿದ್ಯಾಧರ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ಚಿತ್ರಮಾಲೆಗೆ ನಿಜಾಭಿಪ್ರಾಯಮಂ
 ಕಲಿಸಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿಗಟ್ಟುವುದುಂ
 ಸ್ವಲ್ಪಗ. ೧೬೫೫
 ಸ್ವಲ್ಪಗ.

ನೀಲಪಟಚ್ಚದೆ ನಿಶಿಯೊಳ್ |
 ಲೋಲೇಕ್ಷಣೆ ಗಗನವಾಗದಿಂ ರಾವಣನಿ ||
 ದಾಳಲಯಮಂ ವಿಜಯಶ್ರೀ |
 ಲೀಲೆಯಿನಾ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ ಬಂದೊಳವೊಕ್ಕಳ್ || ೨ ||

ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ರಾವಣನ ಕೆಲಕ್ಕೆ ವಂದು

ಉಪರಂಭೆಯೆಂಬಳೆಮ್ಮರ |
 ಸಿ ಪೋಲಿಪೊಡೆ ರಂಭೆಗಗ್ಗಲಂ ಚಿಲ್ಲಿಂದಾ ||
 ರುಪಮೆಗೆ ಪೆಹರೆನಿಪಳ್ ಪೀ |
 ನ ಪಯೋಧರೆ ನಿನ್ನ ಸಾರ್ಕೆಗಟ್ಟಿದಳೆನ್ನಂ || ೩ ||

ಪಲವು ದಿನಂ ನಿನ್ನೊಳ್ ತೊ |
 ಟ್ಪೊಲವಿಂದಾ ಚೆನ್ನೆ ನಿನ್ನ ನನವರತಂ ಪಂ ||
 ಬಲಿಸುತ್ತುಂ ಚಿತ್ತೋದ್ಧವ |
 ನಲರಂಬುಗಳುರ್ಚಿ ನಾಡೆ ಪಾಡಲಾದಿದರ್ಗಳ || ೪ ||

ಏವೋಗಚ್ಛೈನತನುವಿದ್ಯಾ |
 ದೇವತೆ ನಿರತಿಶಯಮನಿಪ ರೂಪಿಂ ವಿದ್ಯಾ ||
 ದೇವತೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿನೆನಿ |
 ಪಾ ವಧು ಬರೆ ದೇವ ನಿನಗೆ ತೀರದುದುಂಟೇ || ೫ ||

ಏನೆ ದಶಾನನಂ ಪಟಿಯುಂ ಪಾಪಮುಮಪ್ಪ ದುಶ್ಚರಿತ್ರಮನೇವೆ
 ನೆಂದು ಮನದೊಳೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಿಭೀಷಣನಂ ಬರಿಸಿ ರಹಸ್ಯದೊಳದನಲು ಪು
 ವುದುಮಾತಂ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಕಾರಮಂ ಕಿಡಿಸುವಂತುಟಂ ಪ್ರತಿವಿದ್ಯೆಯ
 ನಾಕೆಯಂ ಬರಿಸಿ ಪುಸಿದು ನಂಬಿಸಿ ಕಲ್ತುಕೊಳ್ಳುದೆನೆ ರಾವಣನಾ ದೂದವಿಗೆ
 ಸನ್ನ ನುಡಿಗೊಡಂಬಟ್ಟನಾಕೆಯಂ ತಾಯೆಂದು ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯಿಂ ನುಡಿವು
 ದುಮಾ ಕ್ಷಣದೊಳೆ ಪೋಗಿ ಬೇಗಂ ತರ್ಪುದುಮುಪರಂಭೆಗೆ ಪುಸಿನಣ್ಣು
 ದೋಜು ನಿನಗಮೆನಗಂ ದುರ್ಲಭ್ಯಪುರದೊಳ್ ಕೂಟಮಪ್ಪಂತು ಮಾಡೆನೆ
 ಮನದೆ ಕೊಂಡಂತೆಯ್ವೆನೆಂದು ಸಾಲ ವಿದ್ಯಾಭೇದಿನಿಯಂ

ಪ್ರತಿವಿದ್ಯೆಯನಾಕೆ ಕುಲ |
 ಕ್ಷತಿಯಂ ಪತಿಗಪ್ಪ ಹಾನಿಯಂ ಬಗೆಯದೆ ದು ||
 ಮೃತಿ ಕೊಟ್ಟಳದೆನ್ನ ರುಮಂ |
 ಮತಿಗಿಡಿಪುದು ಚೋದ್ಯಮಲ್ಲು ಮದನೋನ್ಮಾದಂ || ೬ ||

ಏಂತಾಕೆಯ ಕಯ್ಯೊಳಾವಿದ್ಯೆಯಂ ಕೊಂಡು ಕಟಿಪಿ ಮುಡುವೆವಸಂ
 ಸಾಲವಿದ್ಯೆಯಂ ಪ್ರತಿವಿದ್ಯೆಯಿಂ ಕಿಡಿಸಿ ದುರ್ಲಭ್ಯಪುರಮಂ ರಾವಣಂ
 ಮುತ್ತುವುದುಂ

ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ ಬಗೆಯದೆ |
 ಪುರಮಂ ಪೊಟಿಮಟ್ಟು ಕಾದುವಾಗಳ್ ನಳಕೂ ||
 ಬರನಂ ವಿಭೀಷಣಂ ಮದ |
 ಕರಿಯಂ ಮೃಗನೈರಿ ಪಿಡಿವ ತೆಲದಿಂ ಪಿಡಿದಂ || ೭ ||

ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ದನುಜಾಧೀಶ್ವರನ ಪುರಾ |
ತನ ಪುಣ್ಯದ ಫಲದಿನಾಯುಧಾಗಾರದೊಳೇಂ ||
ಜನಿಯಿಸಿದುದೊ ವಿದ್ವಿಷ್ಣಾ |
ವನಿಪಾಲ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲಚಕ್ರಂ ಚಕ್ರಂ

|| ೮ ||

ಅಂತು ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರಂ ಪುಟ್ಟುವುದುಂ ರಾವಣಂ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂ
ಚಕ್ರಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ರಹಸ್ಯದಿಂದಾಕೆಯಂ ಕರೆದು ನೀನ್ ವಿಶುದ್ಧ
ಕುಲದ ಕುಶಧ್ವಜಂಗಂ ಮಧುಕಾಂತೆಗಂ ಪುಟ್ಟಿದುದೊಂ ನಿಜ ಕುಲಾಚಾ
ರಮಂ ಬಗೆದು ಶೀಲಪರಿಪಾಲನಂ ಮಾಡ್ಪುದಂತಲ್ಲದೆಯುಂ ನೀನೆನೆಗೆ
ವಿದ್ಯೋಪದೇಶಂಗೆಯ್ದದೊಂ ಗುರುವಾದೆ ವೆಲತೇನುಮಂ ಬಗೆಯದೆ ನಳ
ಕೂಬರನೊಳ್ ಕೂಡಿಸುಖಮಿರೆಂದಾಕೆಯ ದುಸ್ಪರಿಣಾಮಮಂ ಪತ್ತುವಿದಿಸಿ

ನಳಕೂಬರನುಮನಾಕ್ಷಣ |
ದೊಳೆ ಬರಿಸಿ ನಿಜಾಗ್ರತನಯನಿಂದಗಿಯಿಂದ ||
ಗ್ಗಳಮೆನೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಭಯಮಂ |
ಕಳೆದಿತ್ತಂ ಭೃತ್ಯಪದವಿಯಂ ದಶವದನಂ ||

|| ೯ ||

(ನಾಗಚಂದ್ರ - ರಾಮಚಂದ್ರಚರಿತ ಪುರಾಣ)

೧೩. ಸೀತಾವಹರಣ

ಅಳಿಪಿ ಪರವಧುಗಧೋಗತಿ |
ಗಟುವದನಭಿನಯಸುವಂತೆ ಸೀತೆಯ ಸಾರ ||
ಣ್ಣೊಡಂ ನಭದಿಂ ಖಚರಂ |
ಪಲಗಂ ಪಾಪಕ್ಕಮಂಜದವರೇಗೆಯ್ಯರ

|| ೧ ||

ದೋಷಿ ಪಿಡಿವಂತೆ ದಿವ್ಯದ |
 ಕಾಸಿದ ಕುಟುವಂ ಕಡಂಗಿ ಕಾಳೋರಗನಂ ||
 ಕೂಸು ಪಿಡಿವಂತೆ ಪಿಡಿದಂ |
 ಸಾಸಿಗನವಿವೇಕಿ ಸೀತೆಯಂ ದಶಕಂಠಂ || ೨ ||

ಅಂತು ಪಿಡಿದು ನಿಜ ವಿಮಾನದೊಳಿಟ್ಟು
 ದಶಮುಖನುನ್ಮುಖನಳಿಪಿಂ |
 ಶಶಿಮುಖಿಯಂ ಜನಕಸುತೆಯನಾವರಿಸೆ ಚತು ||
 ದೃಶಭುವನಮನಸುವಾದಂ |
 ಶಶಿಕಲೆಯಂ ಸೈಂಹಿಕೇಯನುಯ್ಯಂತುಯ್ಯಂ || ೩ ||

ಆಗಳದಂ ಕಂಡು ಜಟಾಯು ಕೋಪಾನಲ ವಿಷ್ಠಲಿಂಗದಂತಾರಕ್ತಂಗಳಾದ
 ಕಣ್ಣಳಿಂ ನುಂಗುವಂತೆ ನೋಡಿ

ಪತಿ ಕಾವುವೇಟ್ಟು ಪೋದಂ |
 ಪತಿಯಂ ಕಳ್ಳಯ್ದಪಂ ಖಳಂ ವಾರ್ಕೊಂಡು ||
 ಧೃತನಂ ಮದೀಯ ತುಂಡಾ |
 ಹತಿಯಿಂ ಶತಖಂಡವಾಗೆ ಮಾಲ್ಪಿನೆನುತ್ತಂ || ೪ ||

ಖರ ನಖರಂಗಳಿಂ ನಿಶಿತ ಚಂಚುಗಳಿಂದಿಱಿಯಲ್ ಕಲುತ್ತು ಸಾ |
 ತರೇ ನಸುನಕ್ಕು ಪೊಯ್ಯೆ ಕರದಿಂ ಗಮನೋತ್ಸುಕನಿಂದ್ರವೈರಿ ತ||
 ನ್ನೇರಡುಮೆಲಂಕೆಗಳ್ ಮುಱಿದಿಳಾತಳದೊಳ್ ಕೆಡೆದತ್ತು ವಜ್ರದಿಂ |
 ಸುರಪತಿ ಪೊಯ್ಯೆ ಬೆಟ್ಟು ಕೆಡದಂತೆ ಜಟಾಯು ನಭೋವಿಭಾಗದಿಂ || ೫ ||

ಮನಮೆಳದಾಗೆ ಮನ್ಯು ಮಿಗೆ ತಳ್ಳಿಮೆಯಿಂ ಕರೆಗಣ್ಣೆ ಸೂಸೆ ಕ |
 ಣ್ಣನಿ ಗಳ ಕಂದಳಂ ಬಿಗಿಯೆ ಗದ್ದದ ನಿಸ್ಸನಮುಣ್ಣೆ ಹಾ ರವಂ ||
 ಜನಿಯಿಸೆ ಸೀತೆ ಭೀತೆ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಿದೊಗೆಟ್ಟಿಪಿ ಪೊಣ್ಣಿದತ್ತು ಮಾ |
 ದೃನಿ ದೆಸೆಯೊಳ್ ದಿಗಂಗಳನೆಯರುಂ ಬಿಡದಂದೊಡನಟ್ಟ ಮಾಲ್ಪಿಯಿಂ || ೬ ||

ಭೋಕನೆ ಕಂಡು ಸೀತೆ ದಶಕಂಧರನಂ ನೆಲೆವೆರ್ಚಿ ಶೋಕವಾ |
ತಂಕಮೊಡರ್ಚಿ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದ ರತ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ಪುತ್ರಿಕಾ ||
ಸಂಕುಲಮುಟ್ಟೊಡಣ್ಣು ಪು ಬೆಮರ್ತೊಡೆ ಕೂಡೆ ಬೆಮರ್ತುವಾಗಳಾ |
ಲಂಕೆಯ ಸೂಡನುನ್ನತಿಯ ಕೇಡನವಂಗೆ ನಿವೇದಿಪಂತೆವೋಲ್ || ೭ ||

ಬಲಗೊಳಗಾದ ಸೊಲ್ಗೆ ನವಿಲಂತೆ ಭಯಾಕುಲೆ ತನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ |
ನೆಲಸಿದ ರಾಮನಂ ಬಯಸಿ ನೋಡಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಾಹ್ಯ ದರ್ಶನ ||
ಕೃಲಸಿದಳೆಂಬಿನಂ ಮುಗಿಯೆ ಕಣ್ಮಲರ್ಗಲ್ ನಳುಮುಚ್ಚೆವೋಗಿ ತ |
ಜ್ಜಿಲರಲೆಪಿಂಪೆ ಮೂರ್ಛಿದಿಳಿದಳ್ ಮಗುಳ್ಳಂ ಪೊಪಿಪೊಣೈ ಹಾ ರವಂ || ೮ ||

ಕ್ರೂರಾತ್ಮಂ ವಂಚಕನವಿ |
ಚಾರಿ ದುರಾಚಾರಿ ಬಗೆಯದುದ್ಧು ಪನೆನ್ನಂ ||
ಹಾ ರಾಮಾ ಹಾ ರಾಮಾ |
ಹಾ ರಾಮಾ ಎಂದು ಸೀತೆ ಬಾಯಟಿದಟ್ಟಳ್ || ೯ ||

ಅಂತು ಶೋಕಂಗೆಯ್ವ ಸೀತೆಯಂ ದಶಾಸ್ಥನ್ ಪರಾಂಗನಾ ವಿರತಿ ವ್ರತದ
ಭಂಗಮಂ ಬಗೆಯದುದ್ಧುನ್

(ನಾಗಚಂದ್ರ - ರಾಮಚಂದ್ರಚರಿತ ಪುರಾಣ)

೧೪. ಕಾಮದಹನ

ತನ್ನ ಸರಸದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂ ಹರನಂ ನೋಡುತುಂ ತಪೋಭರಮಂ ಬಿಡಿಸಲಿರ್ದ
ಮೃಡಾನಿಯಂ ಕುಸುಮಕೋದಂಡಂ ಕಂಡು,

ಇನ್ನಂಜೆನಂಜೆನಾಹಾ |
ಉನ್ನತಬಲವಾಯ್ತೆನುತ್ತೆ ವಿಭ್ರಮಬಳಸ ||
ಪನ್ನಂ ಕಾಮಂ ತೆಗೆದಂ |
ತನ್ನ ಗ್ಗದುದಂಚಪಂಚಬಾಣಮನಾಗಳಾ || ೧ ||

ನಳನಳಸುವಿಕ್ಷುಚಾಪದೊ |
ಳಳವಡೆ ನಡೆನೋಡಿ ಹೂಡುತ್ತೈದಂಬಂ ಸಂ ||
ಚಳಿಸದ ಶಂಕರನ ಮನಂ |
ಚಳಿಯಿವುದಂ ಸಾರ್ದು ಪಾರ್ದು ತೆಗೆ ನೆಲೆದಿರ್ದಂ || ೨ ||

ತೆಗೆದಾರ್ಕಣಂಬರಂ ಶಂಬರರಿವು ನೆಲೆ ಹೂಡಿದ ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರದೊಂದು |
ಜ್ಜುಗಮಾಕಾಶಸ್ಥನಾಕಾಕರೊಳೊದವಿದನೂನಾರ್ತಿ ಕೂರ್ತೆಯ್ನೆ ನಿಂದಿ ||
ರ್ಪಗಜಾಚಿತ್ತಾಭಿಲಾಷಾವಿತತಿ ನೆರೆದು ಭೂತೇಶಚಿತ್ತಾಂತದೊಳ್ ವೊ |
ಕ್ಕು ಗಭೀರೋದ್ಯತ ತಪೋಬೀಜಮನತಿಭರದಿಂದೊತ್ತಿ ಮುತ್ತಿತ್ತು ಸುತ್ತಂ || ೩ ||

ಇಂತು ಮದನನ ಪಂಚಬಾಣಂ ಪರಿತಂದು ನೆರೆದಡಪಿ ಬೆರಸಿ ಕವಿದು
ಮನಮನಿರ್ಮಯ್ಯಂಕು ಸಹಸ್ರಮುಖದಿಂ ಪಂಚಳಮನೀಯೆ ನಿಲಲ್ಬಾರದೆ
ತಪೋಭರದ ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಮೆಯ್ಯ ಸಂಪುಟಂ ಬಿರ್ಚಲೊಡಂ ನೋಡಿ
ನೋಡಿ ನೋಡಲಿಡ್ತದೆ ಪುಷ್ಪಶರಮಂ ನೂರ್ದಿಸುವಂತೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಂ
ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಂಪಿಸಿ ಮುಂತೆ ಮೆಯ್ಯಕ್ಕಿರ್ದ ಗಿರಿಜಾತೆಯಂ ಭೂತೇಶ್ವರಂ
ಕಂಡಾನೇಕೆಯೇ ಮಾನಿನೀಯೇಕೇ ತಪದೊಳ್ಲಿಯದೆತ್ತಣೆ ಬಂಧುಧಾರಿಂ

ದಾದುದೆಂದು ಕಾಮನಿರ್ಪ ವಾಮಭಾಗಮಂ ನಿಟಲಾಕ್ಷಂ ನಸುಗೋಪದಿಂ
ನೋಡಿದಾಗಳ್,

ನೋಡದ ಮುನ್ನಂ ಕೋಪಂ |
ನಾಡೆಯುಮೊತ್ತರಿಸಿ ನೀಳ್ವು ನಿಟಲೇಕ್ಷಣದೊಳ್ ||
ಕೂಡೆ ಬಳೆಬಳೆದು ಸುಳಿಸುಳಿ |
ದೀಡಿಯೊಡೊಳಗೊಳಗೆ ಘುಳುಘುಳಿಸಿ ಕುದಿದಾಗಳ್ || ೪ ||

ಪೊಗೆದುದು ಪೊತ್ತಿದತ್ತು ಕಿಡಿಯಿಟ್ಟುದು ನಾಲ್ಕೆಸೆದೋಲಾದತ್ತು ಬಾನ್ |
ಗೊಗೆದುದು ನಿಂಪು ಪೊಂಬೆಳಗುಮಂ ಪರಪುತ್ತದು ಧಂ ಧಗಿಲ್ ಧಗಿಲ್ ||
ಧಗಲೆನುತಟ್ಟಿತಟ್ಟಿದುದು ಮುಟ್ಟಿತು ಸುಟ್ಟಿತು ತಿಂದು ತೇಗಿದ |
ತ್ತಗಿಯದೆ ನಿಂದ ಪೂಗಣೆಯನಂ ಪಣೆಗಣ್ಣರಿ ಹಂಪೆಯಾಳ್ತನಾ || ೫ ||

ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಘಡುಘಡಿಸಿ ಕಿಡಿ |
ಗುಟ್ಟಿ ಕನಲ್ದಡಸಿ ಸಿಡಿಲ ಬಳಗದ ಮುಳಿಸಂ ||
ತೊಟ್ಟುದು ಬಿಸುಗಣ್ಣರಿ ಪೊಲಿ |
ಮಟ್ಟುದು ಸುಟ್ಟುದು ರತೀಶನಂ ನಿಮಿಷಾರ್ಧಂ || ೬ ||

ತೊಟ್ಟನೆ ಭಾಳಾನಲನಿರ |
ದೊಟ್ಟಿಯಿಸಿಯೆ ಕುಸುಮಶರನನುರುಪಿದ ಪದದೊಳ್ ||
ಪುಟ್ಟಿತುಮಂ ಪೋದುದುಮಂ |
ಸುಟ್ಟಿದುಮಂ ಕಾಣಬಾರದಾಯ್ತಾ ಕ್ಷಣದೊಳ್ || ೭ ||

ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ,

ಅರರೇ ಭುರ್ಭುಗು ಭಾವುರೇ ಭುಗುಭುಗು ಪ್ರಜ್ವಾಲೆ ಮಜ್ಜಯ್ಯ ದೇ |
ವುರೆ ಮೇಘಾನಲವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಮಮಮ ಪ್ರದ್ಯೋತವನ್ಯಯ್ಯ ಭೀ ||
ಕರವಾಹಾ ಛಿಣಿಛಿಳ್ ಛಿಟಿಲ್ ಭಲರೆ ಭಾಳಾಭೀಳವೊಂದೆಂದು ನಿ |
ರ್ಜರಲೋಕಂ ಬಿಡಿಗಾಗೆ ಸುಟ್ಟಿದು ಸಿರೂಪಾಕ್ಷಾಕ್ಷಿ ಕಂದರ್ಪನಂ || ೮ ||

ಸಂದಣಿಸಿ ಪತ್ತಿದುರಿ ಘರಿ |
 ಲೆಂದುರುಪಿಡೆ ಬೇಗದಿಂಡೆ ಉರಿದಾಕ್ಷಣದೊಳಾ ||
 ಬೆಂದ ನುಲಿಯಂತೆ ಮದನಂ |
 ನಿಂದಿರೆ ಕಂಡಭವನೆಯ್ವಿ ಮುಳಿದಂ ತುಳಿದಂ

|| ೯ ||

ಜಯಶೀಲಂ ಪ್ರಭು ಪಾವಕ |
 ನಯನಂ ವಿಷಕಂಠನಹಿವಿಭೂಷಂ ಕೋಪೋ ||
 ದಯನಭವಂ ಸ್ಮರಭಸ್ಮಾ |
 ವಯವಂ ತಾನಾದನತುಳುಕನಪ್ರತಿಮಂ

|| ೧೦ ||

(ಹರಿಹರ ದೇವ - ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ)

೧೫. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ಪನ್ನ ಗಭೂಷಣನ್ ಗಿರಿಜೆಯ ಮನಮನೋರೆದು ನೋಡುವ ಭರದಿಂ,

ದಶಭುಜಮಂ ಪಂಚಾಸ್ಯಮ |
 ನಶೀಷಭೀಮಾಂಗವಿತತಿಯಂ ತನುವಿನೊಳಂ ||
 ವಶಮಂ ಮಾಡುತಡಂಗಿಸಿ |
 ಪಶುಪತಿ ವಟುವೇಷದಿಂದಮೊಪ್ಪುತ್ತಿದಂ

|| ೧ ||

ಮಿಗೆ ಶೀತಾಂಶು ಚಕೋರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ವಸಂತಂ ರಾಜಿವುದ್ಯಾನದ |
 ಲ್ಲಿಗೆ ಸೂರ್ಯಂ ಸರಸೀಜದಲ್ಲಿಗೆ ವರಪ್ರಾಣಾನಿಳಂ ದೇಹದ ||
 ಲ್ಲಿಗೆ ಮೇಘಂ ಶಿಖಿಯಲ್ಲಿಗೊಪ್ಪುವ ಮರಾಳಂ ಪೂರ್ಣಕಾಸಾರಿದ |
 ಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಭವಾನಿಯಲ್ಲಿಗಭವಂ ಬಂದಂ ಜಗದ್ವಲ್ಲಭಂ

|| ೨ ||

ಇಂತು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಉತಂದು ಹೇಮಕೂಟದೊಳ್ ಹೈಮವತಿಯರ್ಪ
ತಪೋವನಮಂ ಪೂರ್ವಿ-ಕಪಟವಟುವೇಷಮಂ ತಳೆದ ಕಪರ್ದಿ ಪಾರ್ವತೀ
ದೇವಿಯರ್ ತಪದೊಳರ್ಪ ಸೀಮಾಸಮೀಪದ ವಿಶಾಲಬಾಲಚೂತಶೀತಳಚ್ಚಾ
ಯೆಯೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರೆ ಸಹಚರಿಯರಪ್ಪ ಜಯವಿಜಯೆಗಳ್ ಕಂಡು,

ತರಳನಪೂರ್ವಗನತಥಿ |
ಸ್ವರೂಪನೀಷದ್ ಪುಷ್ಕುತಿಲಸಿತಲಲಾಟಂ ||
ವರವಿಪ್ರನೆನುತೆ ಬಂದಾ |
ದರಿಸಿದರೊಲವಿದೆ ಚರಣತಳಮಂ ತೊಳೆದರ್ ||೩||

ಅಂತು ತೊಳೆದು,

ಎಳವಾಳೆಯ ಸುಳಿಯೆಲೆಯೊಳ್ |
ನಳನಳಿಸುವ ಕಂಡಮೂಲಮಂ ನವಜಂಬೂ ||
ಫಳವಾವ್ರಫಳಂ ಕದಳೀ |
ಫಳಂಗಳಂ ತೀವಿ ತಂದು ಮುಂದಿಳಿಪುತ್ತುಂ ||೪||

ಎಲೆಯತಿಥಿ ಬಳಲ್ದಿರಿಮಾ |
ಫಲದಿಂದಂ ನಿಮ್ಮ ಪಸಿವನುಡುಗಿಸಿಯೆನೆ ಹೈ ||
ಫಲವಂ ಕೆಯ್ಯೊಂಡವೆವೀ |
ಲಲನೆಯದಾರ್ ತಪವಗಣ್ಯವಾವನೆ ಪುಣ್ಯಂ ||೫||

ಎಂದು ನುಡಿಯೆ ಜಯವಿಜಯೆಗಳ್ ಕೇಳ್ವು,

ಇವರಿರವಿನ ಚಿಂತಾರತಿ |
ನಿವಗೇಕೀ ಪ್ತುಧೆಯನೀ ಪಥಶ್ರಮಮಂ ತೀ- ||
ಚೂವ ಬಗೆಯಂ ಬೇಗಂ ಮಾ- |
ಡುವುದೆನೆ ನಸುನಗುತೆ ವಿಪ್ರನಂದಿಂತೆಂದಂ ||೬||

ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ ದೋಷಮೆ ಕ್ಕು |
ಪೊಸಕನ್ನೆ ತಲೋಢಿದೋಧದಿಂದೊಡೆಯ್ಯ- ||

ರಿಸಬರ್ಪದೆ ತಪಮಂ ಮಾ |

ಣಿಸುವವರಿಲ್ಲಾ ಸಹಾಯಸಂಪದಮಿಲ್ಲಾ

||೭||

ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಗಿರಿಜೆ ವನದೊಳ್ |

ಮುನಿಯುತ್ತಂ ಜಪವನುಡುಗಿ ಜಪಮಾಲೆಯನೊ ||

ಯ್ಯನೆ ಕೆಯ್ಯೊಳೊಸರಿಸಿ ಮೆ |

ಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣಿಳಿಯುತ್ತೆ ಕಂಡಳಾ ವರವಟುವಂ

||೮||

ಆ ಸಮಯದೊಳ್,

ಇಂದುಗೆ ಮೇಘಂ ಕವಿದೊಡ |

ಮಂದಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಣ್ಣು ತಪ್ಪದ ತೆಲಿದಿಂ ||

ದಿಂದುಧರಂ ವರವಟುವೇ |

ಷಂದಳಿದೊಡನಗಜೆಗಾದುತಹರ್ಷಮುಖಂ

||೯||

ಅಂತು ಹರ್ಷವನಿಮಿತ್ತಮೇಕಾದವುದೆಂದು ನಿಮಿತ್ತಮನೆಯದೆ ಬಿಡಿ
ಗಾಗಿ ನೋಡುತಿರ್ಪಲ್ಲಿ

ಗಿರಿಸುತೆಯ ಮಧುರದೃಷ್ಟಿಗ |

ಳುರವಣಿಯಿಂ ತಾಗೆ ತನ್ನ ನಾಗಳ್ ವಿಪ್ರಂ ||

ಕರಗಿ ನಿಲಲಾರದೆಳ್ಳಾ |

ತುರವುಳಕಮನಂತುಮಿಂತು ಸಂತಮಿಡುತ್ತಂ

||೧೦||

ನೆಗೆವ ಜಡೆಮುಡಿಯನೊತ್ತು |

ತ್ತೊಗೆವ ಭುಜಾಳಿಯನಡಂಗಿಸುತ್ತೂರುಗಳಿಂ ||

ಮಿಗುವ ವೃಷೇಂದ್ರನನಾಂಕು |

ತ್ತಗಲದೆ ನಿಜಮೂರ್ತಿಯೊಳಗೆ ಗಜಬಜಿಸುತ್ತಂ

||೧೧||

ಎಂತಾನುಂ ನಿಜರೂಪಂ |

ಸಂತವಿಡುತ್ತಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರನತಿಥೈರ್ಯತೆಯ್ನ||

ಮುಂತಿಟ್ಟು ಗಿರಿಜೆಯೊಡನುಸಿ |
ದರ್ಶಂ ತಡಬಡಿಸುತ್ತೆ ಮಿಸುಪ ವೊಸಪುಸಿವಾತಂ ||೧೩||

ಈ ಸುಕುಮಾರತೆಯಾ ನಿಲ |
ವೀ ಸುಕುರತೆಯಾ ನವೀನಯಾವನಮದವೀ ||
ಭಾಸುರತೆಯಾ ಸುಧಾಮಯ |
ವೀ ಸುಖದೊಳ್ ತಪಮಿದೆಂತು ಬಂದುದು ಮುಗ್ಧೀ ||೧೩||

ನಿನಗೇಕೀ ತರುಣತೆಯೊಳ್ |
ಘನತಪವೆಡೆಗೊಂಡುಕಟ ನವಲತೆಯಂ ಸೂ ||
ರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿಂ ಕೊರಗಿಪ ದು |
ವೃನನೆನಗಲುಪಬಲೆ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾವರಣೀ ||೧೪||

ಬಿಸಿಲೆನ್ನದೆ ಮಳೆಯೆನ್ನದೆ |
ಶಿಶಿರಮಿದೆನ್ನದೆ ತೃಷೋನ್ನತಿ ಹ್ವಥೆ ನಿದ್ರಾ ||
ವಿಸರಮುಮಂ ನೆಲೆಗೆಲ್ಲೀ |
ವಸುಮತಿ ಬೆಲಗಾಗೆ ತಪದೊಳರ್ಪವರುಂಟೀ ||೧೫||

ವನಜಾನನೆ ಏಲುಂಜ- |
ವೃನದೊಳ್ ವನದೊಳ್ ನಿರೋಧದೊಳ್ ವೇಳಂತಾ ||
ವನನುದ್ದೇಶಿಸಿ ತಪಮಿದ |
ನೆನಗಲುಪಿದೊಡೇನೊ ದೋಷಮೇ ಮೃಗನಯನೇ ||೧೬||

ಎಂದು ಪ್ರೇಮಜನಪ್ರಣಯಕಲಹಲೀಲಾಲೋಲಚಿತ್ತನಪ್ಪ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ
ಪರಮವಟುವೇಷದಿಂ ನುಡಿದ ಮೃದುಕರಿನಾಕ್ಷೇಪಗರ್ಭಿತವಚೋವಿಳಾ
ಸಮಂ ಶೈಲಜೆ ಕೇಳ್ದು ಚಿಂತೆಯಂ ತಾಳ್ದು,

ಬೆಸಗೊಂಡಪನಮಳದ್ವಿಜ |
ನುಸಿರಲ್ ತಾಂ ಬಾರಧುಸಿರದಿರಬಾರದೆನು ||

ತ್ತಸದ್ಯಶತಪಮಂ ಮನದು |

ಬ್ಬಸದಿಂದೆ ಭವಾನಿ ಮಾನಿ ಮೆಲ್ಲನೆ, ನುಡಿದಳಾ

||೧೬||

ಬಗೆವೆರ್ಚಿ ಕೇಳುತಿರ್ದವೆ |

ಮಿಗೆ ಪೇಳ್ವ ಪೆನೆಲೆಲೆ ಧೂರ್ತವಿಪ್ರನೆ ಕೇಳಾ ಶಂ ||

ಭುಗೆ ಕಾರುಣ್ಯಾಬ್ಬಿಗೆ ಶೂ |

ಲಿಗೆ ಕರುಣಂ ಪುಟ್ಟುವಂತೆ ತಪದಿಂದಿರ್ಪೆಂ

||೧೭||

ಎನುತುಂ ಗದ್ದದಿಳುತೆ ಪುಳ |

ಕನಿಕಾಯಮನಾನುತಶ್ರುವಂ ಕಳೆಯುತ್ತುಂ ||

ಘನಹರ್ಷಚಿತ್ತಿಯಾಗು |

ತ್ತೆ ನಗೇಶ್ವರಪುತ್ರಿ ಶಂಕರನ ಪೆಸಗೊಂಡಳಾ

||೧೮||

ಎಂದು ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂಗೆ ತಪಮಿರ್ದವೆನೆಂಬ ಘಡಿಯಂ ಕೇಳ್ವು ದುಷ್ಟ
ಧರಾಮರನಟ್ಟಹಾಸದಿಂದಿಂತೆಂದಂ,

ಅಕ್ಕಕ್ಕು ಕಾಮಹರನೊಳಾ |

ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ನೊಳಬಿಳವೇದಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮವುಂ ||

ಮಿಕ್ಕವನೊಳಾ ಪಿತ್ತವನದೊಳಾ |

ಪೊಕ್ಕವನೊಳದೆಂತು ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟಿ ಲತಾಂಗೀ

||೨೦||

ನೀನಿನಿಯಳಾ ವಿಷಮಾತಂ |

ನೀನತಿಮೃದು ಕಠಿಣನಗುಣಗಣಾಶ್ರಯನಾತಂ ||

ನೀನಬಲೆಯುಗ್ರನಾತಂ |

ನೀನುರುತರಭೀರು ಸರ್ವಭೂಷಣನಾತಂ

||೨೧||

ಪುಲಿದೊವಲುಡುಗೆಯ ಹಾವಿನ |

ನೆಲೆದೊಡಿಗೆಯ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣು ಖಟ್ಟಾಂಗದ ಪಂ ||

ದಲೆಗಳ ಮಾಲೆಯ ಶೂಲದ |

ಕಲಿಗಂಜದೆ ಮನವನೆಂತು ಮಾಡಿದೆ ಮುಗ್ಧೀ

||೨೨||

ಎಂದು ವಿಪ್ರಂ ನುಡಿದ ಶಿವನಿಂದೆಗೆ ಭವಾನಿ ಮುನಿದು ಕನಲ್ಪು ಕಿನಿಸಿ
ಕಿಡಿಕಿಡಿವೋಗಿ,

ತಪವಂತದಿರ್ಕೆ ಮಾಡುವ |
ಜಪವಿರ್ಕೆ ವೃಗಾಂಕಮೌಳಿಯಂ ಭರದಿಂ ಧ್ಯಾ ||
ನಿಪುದಿರ್ಕೆ ಶಂಭುವಂ ನಿಂ |
ದಿಪುದಂ ಕೇಳೊಂದು ಪಾಪಮಿಂದೆನಗಾಯ್ತೇ ||೨೩||

ಘೋರತಪದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸ |
ಬಾರದು ತಾಂ ತಪದ ಕೇಡು ಪತಿಸಿಂದೆಯುಮಂ ||
ಸೈರಿಸಬಾರದೆನುತ್ತೆ ವಿ |
ಚಾರಮನುಳಿದಗಜೆ ಮನದ ಮುಳಿಸಿಂದಾಗಳ್ ||೨೪||

ಆದ ನಿರೋಧದ ನಿಂದೆಯ |
ನಾದರಿಸದೆ ಭಸಿತದಿಂದೆ ವಿಪ್ರನನಿಡೆ ವೋ ||
ಪೋದುದು ವಟುವೇಷಂ ಶಿವ |
ನಾದೋಡದೇಂ ಪುಸಿ ದಿಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ವದೆ ಜಗದೊಳ್ ||೨೫||

ಆಗಳ್,

ಮುಗಿಲ ತೆಪ್ಪಿ ಸರಿದ ಶಶಿಯಂ |
ತೋಗದೆ ತಮಂ ತೆಗೆದ ತರುಣತರಣಿಯ ತೆಪ್ಪಿದಿಂ ||
ವೊಗೆ ತಳ್ಳಿದಗ್ನಿಯಂತಿರೆ |
ಮಿಗೆ ವೇಷಂ ತೋಲಗಿ ಶಂಭು ತೊಳಗುತ್ತಿರ್ಪಂ ||೨೬||

ಜಡೆಮುಡಿ ಪಂಚಮುಖಂ ನೆಗೆ |
ದುಡುಪತಿಕಳೆ ದರಭುಜಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ ಗಾತ್ರಂ ||
ಬಿಡಿದ ನವಭೂತಿ ಪುಲಿದೊವ |
ಲುಡಿಗೆಗಳೆಂ ಶಂಕರಂ ಕರಂ ಮೆಪ್ಪಿದಿರ್ಪಂ ||೨೭||

ಆ ಸಮಯದೊಳ,

ಸರಿದುದು ಪುಸಿವೇಷದ ತೆಪ್ಪಿ |

ಸುರಿದುದು ಕೆಯ್ಯಾರ ತೆಪ್ಪಿ ಪೂವಳೆ ಸರಿಸಂ ||

ಬರಿದುದು ಜೀರಿಗೆಬೆಲ್ಲದ |

ಪರಿಯಿಂ ಮುಳಿದಿಟ್ಟ ಭಸಿತಮದೆ ಮದುನೆಯವೋಲಾ ||೨೮||

(ಹರಿಹರ ದೇವ - ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ)

೧೬. ಮಂಗಳವಾಡಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಆಗಮನ

ಎಂದಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸಿದ ಮಾತು ಸಂಬಳವಾಗಿ |

ಬಂದನೆಂತೆತಕ್ಕ ಅಗಲಲಂಪಿದೆ ರಾಗಿ ||

ಸಂಗಮನ ಕರುಣವೇ ತನಗೆ ಬಿಂಬಲವಾಗಿ |

ಸಂಗಮಧ್ಯಾನವೇ ತನಗೆ ಸಂಗಡವಾಗಿ ||

ಸಂಗನಾಡಿದ ಮಾತನಾಡಿ ಹಾರೈಸುತಂ |

ಸಂಗನಿರ್ದಿರವ ತಾ ನೆನೆದು ನೆಪ್ಪಿ ಹಿಗ್ಗುತಂ ||

ನಡೆವಾಯಸವನೆಯದಾನಂದದಿಂ ಮಿಕ್ಕು |

ಮೃಡನೆ ಶರಣೆನುತೆ ಮಂಗಳವಾಡಮಂ ಪೊಕ್ಕು ||

ಪಟ್ಟಣದ ಕೇರಿಕೇರಿಗಳೊಳಗೆ ನಡೆವುತಂ |

ಇಟ್ಟಣದ ಸಂಪದಕೆ ಸಂತಸಂಬಡೆವುತಂ

೧೦

ಬಂದು ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನರಮನೆಗೆ ನಡೆವುತಂ |

ಸಂದಣಿಪ ರಾಜಪುತ್ರಾಳಿಯಂ ನೋಡುತಂ ||

ಮತ್ತಗಜಘಟಿತುರಂಗಾಳಿಯಂ ನೋಡುತಂ |

ಹತ್ತರಿಪ ವೀರಭಟರೊಪ್ಪವಂ ಕಾಣುತಂ ||

ಭಾವರಸಪೂರಿತಕವೀಂದ್ರರಂ ನೋಡುತಂ |
 ನೇವುರದ ನುಣ್ಣನಿಯ ಸತಿಯರಂ ನೋಡುತಂ ||
 ಕುಪ್ಪಸದ ಬೀರಣಿಯ ಬಿನ್ನಣದ ಹಸನಿಗಂ |
 ಟೊಪ್ಪಿಗಿಯ ಹೊಣವೇಷದಿಹಪರದ ಲೆಕ್ಕಿಗಂ ||
 ನಡೆನಡೆದು ಕರಣಸಾಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳ್ಳಿದುರ್ |
 ಸಡಗರಿಸಿ ಬರೆವ ಗಣಕರನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದುರ್ ||
 ಕರಣಸಂಪ್ರತಿಯ ಸಂಪದದ ಗಣಕರ್ಕಳಂ |
 ಎರೆವ ಲಂಚವನೀವ ದಂಡನಾಥರ್ಕಳಂ ||
 ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರ್ಪ ರಾಜಪುತ್ರರ್ಕಳಂ |
 ಮಿಕ್ಕು ಝಂಕಿಪ ಸಲುಗೆಯಾಳ್ಳೊಪ್ಪಂಗಳಂ ||
 ನೋಡುತಂ ಬೆಟಗಾಗುತ್ತಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಿರೆ |
 ಕೂಡೆ ಲೆಕ್ಕದ ಸಂಭ್ರಮಂ ಸಿರಿಯನುಗಳುತಿರೆ ||

೨೦

ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಮೆಲೆವ ಭಂಡಾರಿ ರಾಗದಿಂ |
 ಸಂದಣಿಸಿ ಲೆಕ್ಕಮಂ ನೋಡುವುದ್ಯೋಗದಿಂ ||
 ಕಮ್ಮೆ ಕುಲಸತಿಯೆನಿಸ ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪಂ |
 ಸುಮ್ಮಾನಿ ಶಿವಭಕ್ತನಚಲಿತಗುಣಾಧಿಪಂ ||
 ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ತನ್ನ ಲೆಕ್ಕಂಗಳಂ ಕೇಳುತಿರೆ |
 ಒಳ್ಳಿತೆನೆ ಗಣಕರ್ಕಳೆಲ್ಲರುಂ ನೋಡುತಿರೆ ||
 ಆಯದೊಳು ಬೀಯಮಂ ಕಳೆದು ನಿಲವಂ ಕಂಡು |
 ಆಯತಿಯೊಳೆಲ್ಲರುಂ ಪೇಳಲ್ ಮನಂಗೆೊಂಡು ||
 ಐದು ಕೋಟಿಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಕವೈವತ್ತೆಂದು |
 ಐದೆ ಗಣಕರ್ ತಪ್ಪಿ ಪೇಳೆ ಭರದಿಂದಂದು ||
 ತಪ್ಪಿದುದನೊಂದನಾ ಬಸವರಾಜಂ ನೋಡ |
 ಒಪ್ಪುವ ಗಣೇಶ್ವರರ ಗಣಕಾಧಿಪಂ ನೋಡ ||
 ಭಂಡಾರಿಗಂ ಸ್ಥಿತವನೊಲಿದೊಡಂಬಡಿಸುತಿರೆ |
 ತಂಡತಂಡದ ಗಣಕತತಿ ತಪ್ಪದೆನುತಮಿರೆ ||

೨೦

೪೦

ಕಂಡು ಬಸವಂ ಭಕ್ತನೊಡವೆ ಕೆಡಲಾಗದಿದು |
 ಕಂಡುದಂ ಪೇಳ್ವಿನಯ್ಯಾ ಎನುತ್ತಂ ನೆನೆದು ||
 ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನನಲ್ಲಿ ಬಸವಂ ನೋಡಿ |
 ಬುದ್ಧಿ ನಿಮಗಿಲ್ಲ ತಪ್ಪಿದುದು ಲೆಕ್ಕಂ ನೋಡಿ ||
 ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿಸುತಲಿಪ್ಪನಿತಕ್ಕೆ |
 ಸಂದಾಯಮಂ ಬೀಯದೊಳಗೆ ಕಳೆವನಿತಕ್ಕೆ ||
 ಐದುಕೋಟಿ ಸ್ಥಿತವನೊಳಗೆ ಗಣಕರ್ ಕಂಡು |
 ಐದೆ ಬಸವಣ್ಣನುಮನೀಕ್ಷಿಸುತೆ ಮನಗೊಂಡು ||
 ಭಂಡಾರಿಯುಂ ಗಣಕರುಂ ಮತ್ತೆ ಮಿಗೆ ನೋಡಿ |
 ಕೊಂಡಾಡಿ ಬಿಜಿಗಾಗಿ ಕೌತುಕದೊಳೊಲಾಡಿ || ೫೦
 ಹರೆಯವಿದು ಲೆಕ್ಕವಿದು ಹರನ ಕಾರುಣ್ಯವಿದು |
 ಶರಣಕಾರಣಿಕನೀತಂ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಿದು ||
 ಎಮಗೆ ತಮೆಗೆಂದು ಬಸವನನಿಲ್ಲರುಂ ಬೇಡಿ |
 ನಿಮಗಲ್ಲದೆನುತೆ ಭಂಡಾರಿಗಂ ತಾಂ ಕೂಡಿ ||
 ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಬಿಜ್ಜಳನನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ ದೇವ |
 ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಿಂತಪ್ಪ ಮತಿಯನಿಂತೆಲೆ ದೇವ ||
 ಲಕ್ಕವೈವತ್ತನಂತೆನಗಾಗುಮಾಡಿದಂ |
 ಲೆಕ್ಕದೊಳು ಪಡಿಯಿಲ್ಲ ಮತಿಯುಳ್ಳ ಕೋವಿದಂ ||
 ಎನ್ನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿಸುವೆನೀತನಂ |
 ಉನ್ನತಜ್ಞಾನಯುತಗಣಕವಿಖ್ಯಾತನಂ || ೬೦
 ಎಂದು ಉಡಕೊಡಿಸಿ ಜೀವಿತವನಾಗಳೆ ಮಾಡಿ |
 ಒಂದು ವರುಷಕ್ಕೆ ನೂಲೊಂದು ಹೊನ್ನಂ ಬೇಡಿ ||
 ಕೊಡಿಸಿ ಭಂಡಾರಿ ತನ್ನರಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು |
 ಕಡುನೋಹದಿಂದ ಹೊಗಳುತ್ತೆ ಮನ್ನಣೆಗೆಯ್ದು ||
 [ಸುಖದಿನಿರ್ವಂ]

೧೭. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಚಂಡಾಲಕನ್ನಿಕೆಯರ ಸಂವಾದ

ಹಂದಿಯಂ ಕಾಣುಹ ತಡಂ ಕೋಪಗಿಚ್ಚು ಭುಗಿ |
ಲೆಂದು ಜಪ ಜಾಣಿ ತಪ ತಗ್ಗಿ ಮತಿ ಗತವಾಗಿ |
ಸಂದ ಯೋಗಂ ಹಿಂಗಿ ದಯೆ ದಾಂಟಿ ನೀತಿ ಬೀ
ತಾನಂದವಲಿತು ಹೋಗಿ ||

ಹಿಂದ ನೆನೆದುರಿದೆದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿದನಲಾ ಭೂಪ |
ನಿಂದು ನಾನಾಯ್ತು ತಾನಾಯ್ತು ಕೆಡಿಸದೆ ಮಾಣೆ |
ನೆಂದು ಗರ್ಜಿಸುವ ಕೌಶಿಕನ ಹೊಂಕಾರದಿಂ
ದೊಗೆದರಿಬ್ಬರು ಸತಿಯರು ||೧||

ಮುನಿಗೆ ಹೊಲೆಯಾವುದತಿಕೋಪ ಬದ್ಧದ್ವೇಷ |
ವನಿಮಿತ್ತ ವೈರವದಲಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರಾಗಿ |
ವನಿತೆಯರು ಕಡೆಗೆ ಹೊಲತಿಯರಾಗಿ ಕೆಲಸಾರಿ
ನಿಂದು ಬೆಸನಾವುದೆನಲು ||

ಜನಪತಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಬಂದು ನಮ್ಮಯ ತಪೋ |
ವನದೊಳ್ಳಿದನೆ ನೀವು ಸರ್ವಬುದ್ಧಿಗಳೊಳಾ |
ತನ ಮರುಳುಮಾಡುತಿರಿ ಹೋಗಿಯೆಂದಟ್ಟಿದಂ
ದುರ್ಮಂತ್ರ ಬಲವಂತನು ||೨||

ಸಂದ ಕಾರಿರುಳ ಕನ್ನೆಯರು ಹಗಲಂ ನೋಡ |
 ಲೆಂದು ಬಂದರೊ ಸುರಾಸುರಚುಧಿಯಂ ಮಧಿಸು |
 ವಂದು ಹೊಸ ವಿಸದ ಹೊಗೆ ಕೊಯ್ದು ಕಗ್ಗನೆ ಕಂದಿ
 ಜಲದೇವಿಯರು ಮನದಲಿ ||

ನೊಂದು ಮಾನಿಸರಾದರೋ ಕಮಲಜಂ ನೀಲ |
 ದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಾಲಭಂಜಕೆಗಳೊದವಿ ಜೀ |
 ವಂದಳೆದವೋ ಎಸಿಸ್ಸಂದದಿಂ ಬಂದರಂ
 ಗನೆಯರವನೀಶನೆಡೆಗೆ ||೩||

ಮಾಯದಬಲಿಯರು ಕಾಣುತ್ತ ಮರುಭಾಸದಟ |
 ರಾಯ ಮರುರೇ ಪಾಯ ರಾಯದಳವುಳಕಾಣಿ |
 ರಾಯಕಂಟಕ ರಾಯಜಗಜಪ್ಪಿ ರಾಯದ
 ಲ್ಲಣ ರಾಯಕೋಳಾಹಳ ||

ರಾಯಭುಜಬಲಭೀಷ ರಾಯಮರ್ದನರಾಯ |
 ಜೀಯ ಸ್ಥಿರಂಜೀವಯೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಗಾಣ |
 ನಾಯಕಿಯರೊಲಿದು ದಂಡಿಗಿವಿಡಿದು ಪೊಡಮಟ್ಟು
 ಹಾಡಲುದ್ಯೋಗಿಸಿದರು ||೪||

ಎಕ್ಕಲನ ಬಳಿವಿಡಿದು ಸುತ್ತಿದಾಸಲನು ಮುನಿ |
 ರಕ್ಕಸನ ಬನಕೆ ಬಂದಂಜಿಕೆಯನೆರಡನೆಯ |
 ಮುಕ್ಕಣ್ಣನೆನಿಸ ಗುರುವಾಜ್ಞೆಗೆಟ್ಟಳಲನ
 ಲ್ಲದೆ ಕನಕ ಕಂಡ ಭಯವ ||

ಮಿಕ್ಕು ಮಲಿವಂತಡಸಿ ಕವಿವ ಗತಿಗಳ ಸೊಗಸಿ |
 ನಕ್ಕಿಸದೆ ಸಮಯೋಚಿತದ ಪಸಾಯಕ್ಕೆ ಮನ |
 ವುಕ್ಕಿ ಸರ್ವಾಭರಣಮಂ ಗಾಣರಾಣಿಯರಿ
 ಗತ್ತನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ||೫||

ಬ್ರಹ್ಮತನದ ಹೊತ್ತನೆ ದೊರಕಿ ಫಲವೇನು ನೀ |
ರಡಸಿದ್ಧ ಹೊತ್ತಜ್ಞ ದೊರಕಿ ಫಲವೇನು ರುಜೆ |
ಯಡಸಿ ಕೆಡೆದಿಹ ಹೊತ್ತು ರಂಭೆ ದೊರೆಕೊಂಡಲ್ಲಿ
ಫಲವೇನು ಸಾವ ಹೊತ್ತು ||

ಪೊಡವಿಯೊಡೆತನ ದೊರಕಿ ಫಲವೇನು ಕಡುವಿಸಿಲು |
ಹೊಡೆದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ನೀನೊಲಿದು ಮಣಿ |
ದೊಡೆಗಗಳಿಸಿತ್ತು ಫಲವೇನು ಭೂಪಾಲ ಹೇ
ಕೆನುತ ಮತ್ತಿಂತೆಂದರು ||೬||

ಕಡಲೊಳಾಳ್ವಂಗೆ ತೆಪ್ಪವನು ದಾರಿದ್ರ್ಯಂಗೆ |
ಕಡವರವನತಿರೋಗಿಗವ್ಯಕ್ತಮಂ ಕೊಟ್ಟಡವ |
ರಡಿಗಡಿಗದಾವ ಹರುಷವನೆಯ್ತು ಸ್ವರವ
ರಂ ಪೋಲ್ವರೇ ಪೊತ್ತಿನ |

ಸುಡುಸುಡನೆ ಸುಡುವ ಬಿಜುಬಿಸಿಲ ಸಕೆಯುಸುರ ಬಿಸಿ |
ಹೊಡೆದುದುರಿಹತ್ತಿ ಬಾಯ್ ಬತ್ತಿ ಡಗ ಸುತ್ತಿ ಸಾ |
ವಡಸುತಿದೆ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆಯನಿತ್ತು
ಸಲಹು ಭೂಭುಜಯೆಂದರು ||೭||

ರವಿಕುಲದ ಪೀಳಿಗೆಯೊಳೊಗದ ರಾಯರ್ಗ ಪ |
ಟ್ಟವ ಕಟ್ಟುವಂದಿಲ್ಲದಡರಸುತನ ಸಲ್ಲ |
ದವನಿಯೊಳು ಯುದ್ಧರಂಗದೊಳಿದಂ ಕಂಡ ಹಗೆ
ಗಳು ನಿಲ್ಲರಿದಲು ಕೆಳಗೆ ||

ಕವಿವ ನೆಳಲೊಳಗಾವನಿದ್ಧನಾತಂಗೆ ತಾಂ |
ತವಿಲೆಡರು ಬಡತನಂ ರೋಗವಸುಕೀರ್ತಿ ಪರಿ |
ಭವಭಯಂ ಹರೆವುದಿದನೊದೊಡು ಸತ್ತಿಗೆಯ
ಕೊಡಬಹುದೆ ಹೇಳಿಂಪನು ||೮||

ಅನುನಯದೊಳ್ಲವಂ ಕೊಡಬಹುದು ಬಿಡಬಹುದು |
 ಜನನಿಯಂ ಜನಕನಂ ನಲ್ಲಳಂ ದೈವವಂ |
 ಮನವಾರೆ ನಂಬಿ ನಚ್ಚಿದ್ ಪಾರಿವಾರಮಂ
 ಕೊಡುವ ಬಿಡುವತಿಕಲಿಗಳು ||

ಜನರೊಳಗೆ ಜನಿಸರೆಂದೆನಲು ನೀನೀಗ ವೇ |
 ಳ್ಲನಿತಹೊಳು ಬೇಡಿದಡೆ ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಡೆಯನೀ |
 ಯೆನೆ ಲೋಭವೇಕರಸ ಎನಲಿದಲ್ಲದೆ ಬೇಡೆ
 ಮಾತೆಪಿತರಿಲ್ಲೆಂದನು ||೯||

ಲೋಗರಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದಾಗಿ ಸತಿ ವಂಶಗತ |
 ವಾಗಿ ಬಂದುದೊಂದ ತಂದೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟು |
 ವಾಗಲರ್ಚಿಸಿಕೊಂಬುದಾಗಿ ದೈವಂ ನೆಳಲ
 ತಂಪನೊಸೆದೀವುದಾಗಿ ||

ಸಾಗಿಸುವ ತಾಯ್ ಧುರದೊಳರಿಗಳಂ ನಡುಗಿಸುವು |
 ದಾಗಿ ಚತುರಂಗಬಲವೆನಿಸಿತಿ ಭತ್ರವೆಂ |
 ಬಾಗಳಿದನೊಂದೊಂದು ಬೇಡುವರನತಿಮರುಳ
 ರೆನ್ನರೇ ಮೂಜಗದೊಳು ||೧೦||

ಇಳಿಯೊಳಗೆ ಹೆಸರುಳ್ಳ ದಾನಿಯೆಂಬುದನು ಕೇ |
 ಳ್ಲೆಳಸ ಕಟ್ಟಾಸೆವಟ್ಟಿಯ್ದು ಬೇಡಿ ನಿ |
 ಸ್ಥಳವಾಗದಂತೆ ಸಾವತಿಮುಗದಂತಳಲ
 ದಂತೆ ಬಿಸುಸುಯ್ಯದಂತೆ ||

ತಿಳಿದು ನೀನೆಮಗೆ ವಲ್ಲಭನಾಗಿ ಚಿತ್ತದು |
 ಮ್ಮಳಿಕೆಯಂ ಕಳೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಭೂನಾಥ ಎಂ |
 ದಳವಳಿದು ಬಾಯ್ತಿಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದು ಸುಡಿದೊಳಿ
 ಁಂದನಾಮಿಕಸತಿಯರು ||೧೧||

ಲಲಿತ ವಸುಮತಿ ಹುಟ್ಟುವೆಂದು ಹುಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯ |
ಕುಲದ ರಾಯರ್ಗೆ ವಂಶದೊಳು ಕೀರ್ತಿಯೊಳು ಭುಜ |
ಬಲದೊಳೊರೆದೊರೆಯೆನಿಸಿ ಕನ್ನಿಕೆಯರಂ ಕೊಡುವ
ಭೂಪರಿಲ್ಲಿದು ತನಕ ||

ಹೊಲತಿಯರು ಬಂದಾವು ಸತಿಯರಾದವೈವೆಂ |
ಬುಲಿಹವೆಂಬುದು ಓಂದ ಕಾಲಗುಣವೋ ನಿಂದ |
ನೆಲದ ಗುಣವೋ ನೋಡು ನೋಡೆಂದು ಕಡುಮುಳಿದು
ಕೋಪಿಸಿದನವನೀಶನು ||೧೧೨||

ಪಾವನಕ್ಷೀರಮಂ ಕೊಡುವ ಕೆಚ್ಚಲ ಮಾಂಸ |
ವಾವ ಲೇಸಿನಿದುಳ್ಳ ಮಥುವನೊಸೆದೀವ ನೊಳ |
ವಾವ ಲೇಸಧಿಕಕಸ್ತೂರಿಯಂ ಕೊಡುವ ಮೃಗ
ನಾಭಿ ತಾನಾವ ಲೇಸು ||

ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲವೇ ಉತ್ತಮಗುಣಂಗಳ |
ದಾರ್ವ ಕುಂದಂ ಕಳೆಯಲಾಪವನನೀಶ ಕೇಳ |
ಭಾವಿಸುವಡೆಂದೆಮ್ಮ ರೂಪುಜವ್ವನವಿರಲು
ಕುಲದ ಮಾತೇಕೆಂದರು ||೧೧೩||

ಅಕ್ಕಕ್ಕು ಬಚ್ಚಲುಡಕಂ ತಿಳಿದಡಾರ ಮೀ |
ಹಕ್ಕಿ ಯೋಗ್ಯಂ ನಾಯ್ಗೆ ಹಾಲುಳ್ಳ ಡಾವನೂ
ಟಕ್ಕಿ ಯೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇತವನದೊಳಗೆ ಬೆಳೆದ ಹೂ
ವಾರ ಮುಡಿಹಕ್ಕಿ ಯೋಗ್ಯಂ ||

ಮಿಕ್ಕ ಹೊಲತಿಯರು ನೀವೆನೆ ನಿಮ್ಮ ಜವ್ವನದ |
ಸೊಕ್ಕು ರೂಪಿನ ಗಾಡಿ ಜಾಣತನದೊಪ್ಪವೇ |
ತಕ್ಕಿ ಯೋಗ್ಯಂ ರಮಿಸಿದವರುಂಟಿ ಶಿವಶಿವೇ
ಮಾತು ತಾ ಹೊಲೆಯೆಂದನು ||೧೧೪||

ಹಾಡನೊಲಿದಾಲಿಸಿದ ಕಿವಿಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ಮಾ |
 ತಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ ಬಾಯ್ಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ರೂಪ ನೆಹಿ |
 ನೋಡಿದ ವಿಲೋಚನಕೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ಮೆಯ್ಯಮ್ಮಡಿಗ
 ಳಂ ಸುಳಿವ ತಂಗಾಳಿಯಿಂ ||

ತೀಡುವ ಸುಗಂಧಮಂ ವಾಸಿಸಿದ ನಾಸಿಕಕೆ |
 ನಾಡೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ ಸೋಂಕಿಗೆ ಹೊಲೆಯುಂಟಾಯ್ತೆ |
 ಕೂಡಿದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಳು ನಾಲ್ಕುಧಮ
 ವೊಂದಧಿಕವೇ ಎಂದರು ||೧೫||

ಕಂಡಱುವವೈಸಲೇ ನಯನೇಂದ್ರಿಯಂ ಘ್ರಾಣ |
 ಕೊಂಡಱುವವೈಸಲೇ ವಾಸನೆಯ ಕರ್ಣಂಗ |
 ಳುಂಡಱುವವೈಸಲೇ ಶಬ್ದಮಂ ದೂರದಿಂ
 ದಲ್ಲದವು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ||

ಭಂಡತನವೀ ಮಾತಿದಕ್ಕೆಯುಪಮಾನವೇ |
 ಕೆಂಡವನು ಮುಟ್ಟಿದಡೆ ಬೇವಂತೆ ಕೇಳ್ವಡಂ |
 ಕಂಡು ವಾಸಿಸಿದಡಂ ಬೆಂದವೇ ಕಾಳುಗೆಡೆ
 ಯದೆ ಹೋಗಿ ನೀವೆಂದನು ||೧೬||

(ರಾಘವಾಂಕ - ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ)

೧೮. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗ

ಇದು ರತ್ನ ಭಂಡಾರವಿದು ಹೇಮಭಂಡಾರ |
 ವಿದು ಸುನಾಣಿಯವರ್ಗವಿದು ಪಟ್ಟಕರ್ಮಕುಲ |
 ವಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯುಗ್ರಾಣವಿದು ಕಂಚಿನುಗ್ರಾಣ
 ವಿದು ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಶಾಲೆ ||

ಇದು ಹಸ್ತಿಸಂದೋಹವಿದು ತುರಗಸಂತಾನ |
 ವಿದು ನರೂಥಪ್ರಕರವಿದು ಪದಾತಿವ್ರಾತ |
 ವಿದ ನೋಡಿಕೋಯಿನುತ್ತೊಪ್ಪಿಸಿದನಾ ಮುನಿಗೆ
 ಭೂನಾಥಕಂದರ್ಪನು ||೧||

ಹಿರಿಯ ಬಿರುದಿನ ಮುದ್ರೆಯಿದು ನಗರವಿದು ಪೂರ್ವ |
 ದರಮನೆಯಿದಖಿಳಪರಿವಾರವಿದು ಸಿವುಡಿಯಿದು |
 ಕರಣವಿದು ಮೇಲುಳ್ಳ ಸರ್ವಸ್ವವಿದು ನೋಡಿ
 ಕೋ ಮಹಾಪುರುಷ ಎಂದು ||

ವರಕೌಶಿಕಂಗೊಪ್ಪುಗೊಟ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂದುದೇ |
 ಪರಿಣಾಮವೇ ಇನ್ನು ಹೋಹೆನೇ ಮುನಿನಾಥ |
 ಕರುಣಿಸಿದಿರೇ ಎಂದು ಪೊಡವಂಟು ಹೋಹರಸ
 ನೊಡನೆದ್ದನಾ ಮುನಿಪನು ||೨||

ಪೊಲುಮಡುವ ಭೂಪಾಲನಂ ಕಂಡು ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು |
 ಮಲುಗ ಬಸುಳಂ ಹೊಸದು ಬಸವಳಿದು ಬಿಸುಸುಯ್ದು |
 ಮೊಲೆಯಿಟ್ಟು ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟು ಕೈನೀಡಿ ಕರೆದು ಕ |
 ಟ್ಟೊಲಿಲಿ ಸೈರಿಸಲಾಡಿದೆ |

ನೆಲಿ ನಿನ್ನ ನಂಬಿ ನಚ್ಚಿದ್ ಪರಿವಾರಮಂ |
 ಮಲಿದೆಯೋ ತೊಲಿದೆಯೋ ಮಾಲಿದೆಯೋ ಪೇಳು ನೇ |
 ಸಲ ಕುಲಜ ಎಂದೆಂದು ನುಡಿನುಡಿದು ಮಿಡುಮಿಡನ
 ಮಿಡುಕಿತ್ತು ಪಾರಜನವು ||೩||

ದಂತಿಯಿಂದಿಳಿದು ನಡೆದಲಿಯದವ ಬಲಿಗಾಲೊ |
 ಕೆಂತಡಿಯನಿಡುವೆ ಹಾಸಿನೊಳು ಪವಡಿಸುವಾತ |
 ನೆಂತು ಕಲುನೆಲದೊಳೊಳುಗುವೆ ಸಿತಚ್ಚಿತ್ರ ತಂ
 ಪಿನೊಳು ಬಪ್ಪಾತ ನೀನು ||

ಎಂತು ಬಲಿಬಿಸಿಲನಾನುವೆ ಪುರದೊಳಿಪ್ಪಾತ |
 ನೆಂತರಣ್ಯದೊಳಿಪ್ಪೆ ಜನವನಗಲ್ಲಲಿಯದವ |
 ನೆಂತು ಪೇಳೇಕಾಕಿಯಾಗಿಪ್ಪೆ ಎಂದು ಬಾ
 ಯ್ವಿಟ್ಟುದು ಸಮಸ್ತಜನವು ||೪||

ಹೊಲಿಗೆ ದಾನವ ಬೇಡುವವರುಂಟೆ ಕೊಟ್ಟು ಬೇ |
 ಸಲದ ಮುಗುದರಸು ದೊರಕಿದನಲಾ ಎಂದು ಕ
 ಟ್ಟಿಲಿಗೆಂಡ ಪಾಪಿ ನಿಷ್ಕರುಣೆ ನಿರ್ದಯ ಮೂರ್ಖ
 ನೀಚ ನೀರಸ ನಿರ್ಗುಣ ||

ನೆಲಿ ಕೊಂದೆ ನಂಬಿ ನಚ್ಚಿದರೆಮ್ಮೊಡಲೊಳ |
 ಲೈಲಿಯುತಿಪ್ಪಳಲ ಬೇಗೆಯ ಬೆಂಕಿಯುರಿ ನಿನ್ನ |
 ನಿಲಿಯದೇ ಹೇಳು ವಿಶ್ವಾಮೃತ್ಯುವಾದೆ ವಿ
 ಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಎನುತಿದರು ||೫||

ಪುರದ ಪುಣ್ಯಂ ಪುರುಷರೊಪಿದೆ ಪೋಗುತಿದೆ |
 ಪರಿಜನದ ಭಾಗ್ಯವಡವಿಗೆ ನಡೆಯುತಿದೆ ಸಪ್ತ |
 ಶರಧಿಪರಿವೃತಧರೆಯ ಸಿರಿಯ ಸೊಬಗಜ್ಞಾತ
 ವಾಸಕ್ಕೆ ಪೋಗುತಿದೆ ಕೋ ||

ಎರೆವ ದೀನಾನಾಥರಾನಂದವಡಗುತಿದೆ |
 ವರಮುನೀಂದ್ರರ ಯಾಗರಕ್ಷೆ ಬಲವಳಿಯುತಿದೆ |
 ನಿರುತವೆಂದೊಂದಾಗಿ ಬಂದು ಸಂದಿಸಿ ನಿನದ
 ಮಂದಿ ನೆಲೆ ಮೊಲೆಯಿಟ್ಟುದು ||೬||

ವಸುಧೆ ಬಾಯ್ವಿಡೆ ದೆಸೆಗಳಸವಳಿದು ಮುಗಿಗೆ ನಿ |
 ಟ್ಟಿಸಲಾಡದಂಬರಂ ಕಂಬನಿಯನುಗುಳೆ ಶೋ |
 ಕಿಸುವ ಪರಿಜನದಳಲನಾಲುಸುತ ಪಾಲಿಸತ
 ಸರದೋಲಿ ಸಂತವಿಡುತ ||

ಮಸಗಿ ಪುರಮಂ ಮೀಲಿ ಹೋಗುತ್ತ ಹಿಂದೆ ಸಂ |
 ದಿಸಿ ಬಪ್ಪ ಕೌಶಿಕನ ಕಂಡು ನಿನದವನೀಶ |
 ನೊಸೆದು ನಿಲಿಸುವ ಭರದೊಳೊಂದೆರಡು ಮಾತನಾ
 ಡಿದನದೇವಣ್ಣ ಸುವೆನು ||೭||

ಹಿಂದೆ ರಾಜ್ಯಂಗಿಯು ಗರ್ವದಿಂ ಹೊಲತಿಯರ |
 ತಂದು ಕುಲವಂ ಕೆಡಿಸಲಾಡಳಲಿಂ ನಿಮ್ಮ |
 ನೊಂದೊಂದು ವಿಧದಿ ದಟ್ಟಿಸಿ ಜಲಿದು ಮಾಯುತ್ತ
 ರಂಗೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟು ನುಡಿದು ||

ನಿಂದೆಗೆಯ್ದ ನ್ಯಾಯ ಪಾಪಿ ಚಂಡಾಲನೆ |
 ನ್ನಿಂದಧಮರಾರಯ್ಯ ಸರ್ವಾಪರಾಧಿಯಾಂ |
 ತಂದೆ ಕರುಣೆಗೆಡದಿರೆಂದು ಮುನಿಯಂ ಬೇಡಿ
 ಕೊಂಡನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ||೮||

ಮನದೊಳಗೆ ಮುಗಿದಿರಿ ಚಿಂತಿಸದಿರಳಲದಿರಿ |
 ಮುನಿಯದಿರಿ ನೋಯದಿರಿ ಧೃತಿಗೆಡದಿರೀಗಲಿರ |
 ಡನೆಯ ಶಿವನೇನಿಹ ಕೌಶಿಕನೊಡೆಯನಾದನಾ
 ತವ ಪಾದಪಂಕಜಕ್ಕೆ ||

ಎನಗೆ ಬೆಸಕ್ಕೆವಂತೆ ಬೆಸಕ್ಕೆವುದಂಜುವುದು |
 ವಿನಯವಂ ನುಡಿವುದೋಚ್ಚಿಸುತಿಹುದೆಂದು ಪರಿ |
 ಜನಕೆ ಕೈಮುಗಿದೆಯೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಂ ಧೈರ್ಯ
 ನಿಧಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೃಪನು ||೯||

ಧರೆಗಧಿಕವೆನಿಪ ರವಿವಂಶದಿಕ್ವಾಸ್ತುಕು ಭೂ |
 ವರನು ಮೊದಲನ್ನಯಾಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೀ |
 ಪರಿವಾರವೀ ದೇಶವೀ ನಗರವೆಂದುತನ
 ಕಾವೆಡರುಬಡತನವನು ||

ನೆರೆದಱಿಯದಯ್ಯ ನೀವಿನ್ನಿದಂ ರಕ್ಷಿಪುದು |
 ಹೊರೆವುದಿನಿತಂ ಬೇಡಿ ಪಡೆದೆ ನಾ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ |
 ಕರುಣಿಸೆನಗೆಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಮುನಿಗಪ್ಪಯಿಸಿ
 ಕೊಟ್ಟನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ||೧೦||
 (ರಾಘವಾಂಕ - ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ)

೧೯. ಚಂದ್ರಮತಿಯ ಪ್ರಳಾಪ

ಎವೆನೇವೆನೆಲೆ ಮಗನೇ ಮಗನೇ |
 ಸಾವೇಕಾಯಿತ್ತೆಲೆ ಚೆನ್ನಿಗನೇ ||
 ಇಱಿದೆಯಲಾ ಎನ್ನನು ಸುಕುಮಾರಾ |
 ಕೊಱಿದೆಯಲಾ ಕೊರಳನು ಜಿತಮಾರಾ ||
 ಎತ್ತಣ ಬಱಿಸಿಡಲಿಗಿತ್ತೊ ನಿನ್ನ |
 ಹುತ್ತಿನ ಹತ್ತಿರೆ ಒಱಗಿದೆ ಚೆನ್ನ ||

ಹಾವು ಹಿಡಿಯೆ ಹಾ ಎಂದೊಲಿದೆಯಾ |

ಸಾವಾಗವ್ವಾ ಎಂದಳಲಿದೆಯಾ ||

ರನ್ನದ ಕನ್ನಡಿ ಸಿಡಿದುದೊ ದೇವಾ |

ಹೊನ್ನ ಕಳಸ ಕೆಡೆದೊಡೆದುದೊ ದೇವಾ

೧೦

ಎನ್ನ ಕಡವರಂ ಸೂಱಿಹೋಯಿತೋ |

ಹೊನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಯಸು ಹಾಱುಹೋಯಿತೋ ||

ಇನವಂಶದ ಲತೆ ಕುಡಿಮುರುಟಿತ್ತೋ |

ಜನಪನಿಟ್ಟ ಸುರತರು ಮುಱಿಯಿತ್ತೋ ||

ಕಾಲ ಕರುಣವಿಲ್ಲದೆ ನೀನೊಯ್ದೆ |

ಬಾಲನನಗಲಿಸಿ ಕೊರಳಂ ಕೊಯ್ದೆ ||

ಆರ ಸಿರಿಯನೆಳೆತಂದೆನೊ ಮುನ್ನ |

ಆರಳಲಲು ಸೆಳೆಕೊಂಡೆನೊ ಹೊನ್ನ ||

ಅಲ್ಲದಡೀಯಳಲಪ್ಪದೆ ನನಗೆ |

ಇಲ್ಲಿ ವೃಥಾ ಸಾವಪ್ಪದೆ ನಿನಗೆ

೨೦

ಹೆತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯುತ್ತಿದೆ ಮಗನೆ |

ಎತ್ತಿದ ತೋಳನು ಕೆತ್ತಿದೆ ಮಗನೆ ||

ಹಾಡುವ ಬಾಯಲಿ ಮಣ್ಣನು ಹೊಯ್ದೆ |

ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಲಿ ಸುಣ್ಣವ ಹೊಯ್ದೆ ||

ಪಾಪಿಯನ್ನ ನೀನೊಮ್ಮೆಗೆ ನೋಡಾ |

ಕೋಸುವನುಳಿದೊಯ್ಯನೆ ಮಾತಾಡಾ ||

ನುಡಿದಡೆ ಪಾಸವೆ ಹೆತ್ತವರೊಡನೆ |

ಕಡುಮುಳಸೇ ಮಗನೇ ಎನ್ನೊಡನೆ ||

ಬಾರೈ ಬಹಳ ಸಿರಿಯ ಸಿಂಗಾರ |

ಬಾರೈ ಸುಜನಜನಕ್ಕಾಧಾರ

೩೦

ಎಳೆನ್ನಾ ನಂದಾಮೃತಶರಧಿ |

ಎಳಖಿಳಗುಣಾರ್ಣವಕಳಾನಿಧಿ ||

ಹಲ್ಲಣಿಸಿದ ನಾರುವವಿದೆ ಮಗನೆ |
 ಮಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿಯ ರಥವಿದೆ ಮಗನೆ ||
 ಗಜಘಟಿಗಳು ಹಲ್ಲಣಿಸಿವೆ ಮಗನೆ |
 ನಿಜಪರಿವಾರಕೆ ಬೆಸಗೊಡು ಮಗನೆ ||
 ನೆತ್ತರ ಕಡಲೊಳಗಿಭಕುಲ ಬೀಳೆ |
 ಮೊತ್ತದ ತುರಗಂಗಳು ಬೆಂಡೇಳೆ ||
 ಮಣಿಮಕುಟದ ಭಟರಟ್ಟಿಗಳಾಡೆ |
 ಮಣಿದು ಭೂತ ಸಂಕಳಕುಣಿದಾಡೆ
 ಮಾರಿಮೃತ್ಯುಗಳಿಗೋಕರೆ ಹುಟ್ಟಿ |
 ಕ್ರೂರ ಜವಂಗತಿಭೀಕರ ಹುಟ್ಟಿ ||
 ರಿಪುಬಲವಂ ಕೊಂದಳಿದಡೆ ತವ್ವೆ |
 ತಪನಕುಲದ ವಿಜಯಶ್ರೀಯೊಪ್ಪೆ ||
 ಧರೆಯನಾಳ್ವ ಸಿರಿಯಂ ಕಳೆದಿಂದು |
 ಉರಗನ ವಿಷದಗ್ನಿಯೊಳುಹಿ ಬಿಂದು ||
 ಅಡವಿಯೊಳೀಪರಿ ಕೆಡೆವರೆ ವೀರ |
 ಮೊಡವಿಯೊಡೆಯನಗ್ಗದ ಸುಕುಮಾರ ||
 ಏನು ಮಾಳ್ವೆ ನಾ ಮಾಡಿದುದನು |
 ತಾನುಂಬುದು ವಿಧಿ ಮಾಡಿದ ಹದನು ||
 ಕರುಣಿಸಿ ಕಾಯೈ ಗೌರೀರಮಣ ||
 ನರಕಿಯ ನೋಡೆಲೆ ಅಗಜಾರಮಣ |
 ಕರುಣಿಸು ಪಾಸಿಯ ಪಂಪಾಪತಿಯೆ ||
 ಕರುಣಿಸನಾಥಿಗೆ ಕಾರೀಪತಿಯೆ ||

೪೦

(ರಾಘವಾಂಕ - ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ)

೨೦. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆ

ನೀಲದೋತ್ಪಲ ವರ್ಣನಾಡಿದನಾಡಿದಂ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಂ |
 ಜಾರುಹಾಸನಿವಾಸನಾಡಿದನಾಡಿದಂ ಸುಭಗಂ ಶುಭಾ ||
 ಕಾರನಾಡಿದನೆಂದು ಗೋಪಿಯರಾಡಿಸುತ್ತಮಿರಲೈ ಸಂ |
 ಸಾರನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕೈಪಟಿಗಾಡಿದಂ ||೧||

ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಯದೊಳ್ ಪಾಲ್ಗುಡಿಯಲೊಲ್ಲದಾಟುಗುಟ್ಟುವ
 ದಾನೋದರನಂ ಯಶೋದೆ ಕಂಡು,

ಶಕಟವಿಮುರ್ದನಾ ಮುಸಲಿ ಬಾರದ ಮುನ್ನ ಮೆ ನಮ್ಮ ಹೇಮಘಂ |
 ಟಕೆ ಘಣಿಲೆಂಬ ನಂದಿನಿಯ ಪಾಲಿದೆ ನೀಂ ಕುಡಿಯಲೈ ನಿನ್ನ ಚಿಂ ||
 ಡಿಕೆ ಬಳೆದವು ದೆಂದಬಲೆ ನಂಬಿಸೆ ಪಾಲ್ಗುಡಿದೀಗಳಬೈ ಚಿಂ ||
 ಡಿಕೆಯೆನಿತುದ್ದವಾದುದೆನುತುಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳ ಮುಕುಂದನೊಪ್ಪುಗುಂ ||೨||

ಒಂದಲ್ಲದೊಂದನೆನುತುಮ |
 ದೊಂದುದಿನಂ ಕೃಷ್ಣನಾಟುಗುಟ್ಟಿದೊಡದನೇ ||
 ನೆಂದುಂ ಮಾಣಿಸಲಜಾಯದ |
 ದೊಂದು ಕಥಾಂತರದೆ ಗೋಪಿ ಮಾಣಿಸ ಬಗೆಯಿಂ ||೩||

ಕತೆಯಂ ಕೇಳಲೆ ಕಂದ ಹುಂ ರಘುಜನೆಂಬಂ ಹುಂ ಸಕಾಂತಂ ವನ |
 ಸ್ಥಿತನಾದಂ ಗುರು ಪೇಟೆ ಹುಂ ದಶಶಿರಂ ಕೊಂಡುಯ್ದನಾರಾಮನಾ ||
 ಸತಿಯಂ ತಾನೆನೆ ಪೂರ್ವಮಂ ನೆನೆಯುತುಂ ಹುಂಕೊಳ್ಳದುತ್ಪ್ರೇಮಹುಂ |
 ಕೃತಿಯಂ ಮಾಡುತುಮೌಂಡುಗರ್ಚಿ ಕಿಸುಗಣ್ಣಿಟ್ಟಚ್ಚುತಂ ರಂಜಿಕುಂ ||೪||

ಆಡುತ್ತುಂ ಸಹಪಾಂಸು |
 ಶ್ರೀಡಿತದೊಳ್ ಕೃಷ್ಣನಟ್ಟ ಮಣ್ಣಂತಿಂದಂ ||

ನೋಡೆಂದು ಹಳಧರಂ ಪಿಸು |

ಣಾಡಲ್ ಕೇಳ್ವೊರ್ಮೆ ಗೋಪಿ ಸೆಳೆವಿಡಿದೊಲವಿಂ

||೫||

ಹರಿ ನೀಂ ಮಣ್ಣಿಂದೆ ತಿನ್ನೆಂ ಜನನಿ ಪುಸಿದನೆಮ್ಮಗ್ರಜಂ ತೋಲು
ವಕ್ಕಾಂ |

ತರಮಂ ನೋಡೆಂದು ಬಾಯಂ ತೆಣಿವುದುಮದಲೊಳ್ ವಾರ್ಧಿಯೇಲುಂ
ಕುಲೋರ್ವಿ ||

ಧರವೇಲುಂ ದ್ವೀಪವೇಲುಂ ಬೆರಸು ಜಗಮನೀರೇಲುಮಂ ಕೂಡೆ ಕಂಡ |
ಚ್ಚರಿವಟ್ಟಿಂ ಮುಚ್ಚು ಮುಚ್ಚಾನನಮನೆನುತುಮಾಕಾಂತೆ ವಿಭ್ರಾಂ
ತೆಯಾದಳ್ ||೬||

(ರುದ್ರ ಭಟ್ಟ - ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ)

೨೧. ಗೋಪಿಯರ ಪ್ರೇಮಹೃದಯ

[ಅಕ್ಕೂರಂ] ರಾಮಕೃಷ್ಣರನೊಡಗೊಂಡುಯ್ಯುದ್ಯೋಗಿಸಿರ್ಪುದಂ ಕಂಡು,

ವನಜಾತಾಕ್ಷನನುಯ್ದ ಗಲ್ಲುವುದುಂದಕ್ಕೂರನಾಗಿದು ಮಾ |

ಣ್ಣನೆ ಹಿಂದೋಳರವಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ್ಗೆ ತಣ್ಣಗೆ ||

ನ್ನೆನಸುಂ ಕ್ಕೂರತೆಯಂ ನೆಗಟ್ಟಿದಪನೋ ಅಕ್ಕೂರನೆಂತಾದನೀ |

ತನತಿಕ್ಕೂರನನೋಘಮೆಂದರಬಲಿಂದಕ್ಕೂರನಂ ಗೋಪಿಯರ್

||೧||

ದಿತಿಸುತನ ರಾಜಧಾನಿಯ |

ಚತುರೆಯರಂ ಕಂಡೊಡೆಮ್ಮನೀಗ್ರಾಮ್ಯಯರಂ |

ದಿತಿಜಾರಿ ನೆನೆಗುಮೇ ಮಾ |

ಳತಿಗೆಲಗಿದ ತುಂಬ ನೆನೆಗುಮೇ ಮಿಕ್ಕಲರಂ

||೨||

ಅನಗರಮನಿಂ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ |
 ದಾನವರಿಪು ಗೋಪಪಳ್ಳಿಯಂ ನೆನೆದಪನೇ ||
 ಮಾನಸದೊಳಿರ್ಪ ಹಂಸಂ |
 ತಾನಿತರಸರೋಜಪಂಡಮಂ ನೆನೆದಪುದೇ ||೨||

ಇಂತಪ್ಪಸುಭಗರೂಪನ |
 ನಂತನನಿಂ ಕಂಡರಪ್ಪೊಡಾಕಂಸಪುರೀ ||
 ಕಾಂತೆಯರೇಂ ಬರಲೀಗುಮೆ |
 ತಂತಮ್ಮ ವಿಳಾಸನಿಗಡದಿಂ ಸೆಜೆಗೆಯ್ವರಾ ||೪||

ಒಡನೇಜಿ ರಥಮನಗ್ರಜ |
 ನೊಡವರಲಕ್ರೂರನೊಡನೆ ಹರಿ ಪೊಲಮಡಲಾ ||
 ಗಡೆ ಪೊಲಮಟ್ಟುದದೊರ್ವಳ ||
 ನಿಡುಸುಯ್ಯ ಸಮೀರನೊಡನೆ ಜೀವ ಸಮೀರಂ ||೫||

ಮತ್ತಮಂತಂತೆ ಕಿಱಿದಂತರಮಂ ದೇವಕೀನಂದನಸ್ಯಂದನಂ ನಡೆಯೆ,

ಒಡನೆಯ್ದಿದುವಲರ್ಗಣ್ಣಳ್ |
 ಬಿಡದೆ ಮನಂ ಪೋಯ್ತು ಮನದ ಪಿಂತಣೆ ಧೈರ್ಯಂ ||
 ನಡೆಗೊಂಡುದು ಧೈರ್ಯದ ಬೆಂ |
 ಬಿಡಿದೊರ್ವಳ ಜೀವಮಿರದೆ ಪೋದತ್ತಾಗಳ್ ||೬||

ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ವಿಯೋಗಂ ತನಗೆ ದುಸ್ಸಹಮಾಗೆ,

ಪೊಡೆಯಲರಾತನಕ್ತಿಗಮಗೋಚರಮಾಗಿರೆ ನಿಜ್ಜಿ ನೋಡಿ ಧೀಂ |
 ಕಿಡುವ ರಥಧ್ವಜಾಗ್ರಮನದುಂ ಮಸುಳುತ್ತಿರೆ ತೇರ ಧೂಳಿಯಂ ||
 ಬಿಡೆ ನಡೆ ನೋಡಿ ಧೂಳಿಯುಮಡಂಗಿರೆ ಕೃಷ್ಣನ ತೇರ ಧೂಳಿಯ |
 ಪೊಡಮಿರದಾಯ್ತುನುತ್ತುಬಳೆ ಧೂಳಿನಿಡುತ್ತಿರೆ ಬಾಯ್ಬಲುಂಬಿದಳ್ ||೭||

(ಈ ಪ್ರ ಭಟ್ಟ - ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ)

೨೨. ಅಮೃತಮತಿಯ ಅನುರಾಗ

ಹೃದಯ ಪ್ರಿಯರಂತೊಲಗಿದ |
 ಪದದೊಳ್ ರಟೆಗೆಯ ಜಾವ ದುಕ್ಕಡದಲಿ ಮ ||
 ಗ್ಗಿದ ಪೊತ್ತು ಸೂಚ್ಚಿ ಕರುಮಾ |
 ಡದ ಸಕ್ಕದೊಳಿದ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಬದಗಂ ||೧||

ಬಿನದಕೆ ಪಾಡುತ್ತಿರೆ ನು |
 ಣ್ಣಿನಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕತಕಬೀಜಮಾಯ್ತೆನೆ ತಿಳಿದಾ ||
 ನನಮೃಗಲೋಚನೆ ಮುಟ್ಟಿದ |
 ಮನಮನೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಪಸಾಯದಾನಂಗೊಟ್ಟಳಾ ||೨||

ಅಂತೆನೆದು ಪಾಡುತ್ತಿರೆ ತ |
 ದ್ವಂತಿಪನತಿನೂತ್ನ ಗೀತಪಾತನವಿಕಲ ||
 ಸ್ವಾಂತೆಗೆ ನೋಡುವ ಕೂಡುವ |
 ಚಿಂತೆ ಕಡಲ್ಪರಿದುದಂದು ಬೆಳಗಪ್ಪಿನಗಂ ||೩||

ಮನದನ್ನಳಪ್ಪ ಕೆಳದಿಗೆ |
 ಮನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಲಕ ಕಳಸಿದೊಡವಳಾ ||
 ತನ ರೂಪುಗಂಡು ಕಣ್ಣಂ |
 ಮನಕ್ಕಮುದ್ಗಾರವೆತ್ತು ಭೋಂಕನೆ ಮಗುಳ್ಳಳಾ ||೪||

ಅಮೃತಮತಿಯೆತ್ತ ರೂಪಾ |
 ಧಪುನಷ್ಟಾವಂಕನೆತ್ತ "ಚಿತ್ರಮಪಾತ್ರೀ ||
 ರಮತೇ ನಾರೀ"ಯೆಂಬುದು |
 ಸಮನಿಸಿದುದು ಬೆಂಡ ಬಿದಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಕ್ಕಂ ||೫||

ಎನುತುಂ ಬಂದು ನಿಷಣ್ಣಾ |
 ನನೆಯಂ ಮಾರ್ಗಾವಲಗ್ನ ನೇತ್ರಿಯನುಚ್ಚಾ ||
 ಸ ನಿತಪ್ತಾಧರರುಚಿಯಂ |
 ಮನುಜೇಂದ್ರಾಂಗನೆಯನೆಯ್ದೆ ಕಂಡಿಂಶಿಂದಳಾ ||೩||

ಕಂತುವಿನ ಕೆಯ್ಯ ಕೂರಸಿ |
 ಯಂತಿರೆ ಗರಗಂಕೆವಡೆದು ಪೊಳೆವಸಿಯಳೆ ನೀ ||
 ನಿಂತಪ್ಪ ಕಾಮದೇವಂ |
 ಗೆಂಶೆಂತಾಯ್ದರಸಿ ಕೂರ್ತೆಯೆಂದಾನಜಾಯೆಂ ||೪||

ಈದೊರೆಯನೆಂತು ತೋಜಲ್ |
 ಮೇದಿನಿಯೊಳಗಾತನಲ್ಲದಿಲ್ಲೆನೆ ಪೇಟ್ಟೀಬ್ಬಾ ||
 ಕಾದಲನಂತಿರೆ ಚೆಲ್ವನೆ |
 ದೂದನಿ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದೆಯೆಂದೊಡೆ ಪೇಟ್ಟಿಳ್ ||೫||

ಪಜ್ಜಿದಲೆ ಕುಟುನೊಸಲಜಾಗ |
 ಣ್ಣೊಜಿವಾಯಾ ಹವ್ಯಳೆನುಗು ಮುರುಟಿದ ಕಿವಿ ಬಿ ||
 ಬ್ಬಿಜುವಲ್ಪುಸಿಗೊರಲಿಟದೆರ್ದೆ |
 ಪೊಜಿಂಟ ಬೆನ್ ಬಾತ ಬಸಿಜಡಂಗಿದ ಜಘನಂ ||೬||

ಕಜಿದೊವಲ ಪಜಿಯ ಕುಟಿಯಂ |
 ತೆಜಿದಂದಂ ಮೆಯ್ಯ ನಾತಮಾತನ ಕೆಯ್ಯಳ್ ||
 ಕುಜುಗಣ್ಣು ಕೂನಬೆನ್ ಕಾಲಾ
 ಮಜಿಯಿಸುವುದು ಟೊಂಕಮುಜಾದ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಂ ||೭||

ಮುದುಗರಡಿಯ ಮುರುದೊವಲಂ |
 ದದೆ ಕಜಿಯಂ ತಾಳಕಾಯ ನೋಳಗಿಯೊಂಡಂ ||
 ದದ ಮುರುಡನವ್ರವ್ರಂ |
 ಣೊದಲೊಜಗಿದ ಕೂವಗೊರಡಿನಂದದೆ ಕೊಂಕೊ ||೮||

ಎಂದೊಡೆ ದೂದವಿಗವಳಿಂ |

ತೆಂದಳ್ ಗರಗರಿಕೆ ಕೊರಲೊಳೀಕ್ಷಣದೊಳ್ಳಾ ||

ಬಿಂದು ಮಿಡುಕೆದೆಯೊಳೊದವೆ ಪು |

ಳಿಂದನ ಕಣೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂದ ವನಹರಿಣಿಯವೊಲ್ ||೧೨||

ಕರಿದಾದೊಡೆ ಕತ್ತರಿಯಂ |

ಮುರುಡಾದೊಡೆ ಮಲಯಜಂಗಳಂ ಕೊಂಕಿದೊಡೇಂ ||

ಸ್ಮರಜಾಪಮನಿಬಾಕೆಯ್ವರೆ |

ಮರುಳೇ ಪೊಲ್ಲನೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ||೧೩||

ಒಲವಾದೊಡೆ ರೂಪಿನ ಕೋ |

ಟಲೆಯೇವುದೊ ಕಾರ್ಯನಾಗೆ ಕಾರಣದಿಂದಂ ||

ಫಲವೇನಿಂದೆನಗಾತನೆ |

ಫಲದೈವಂ ಕಾಮದೇವನಿಂದ್ರಂ ಚಂದ್ರಂ ||೧೪||

(ಜನ್ಮ - ಯಶೋಧರ ಚರಿತ್ರೆ)

೨೩. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವರ್ಣನೆ

ಪಲವುಂ ನಾಲಗೆಯುಳ್ಳವಂ ಬಗೆವೊಡೆಂದುಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಾಟನಾ |

ಸೆಲಸಂ ಮತ್ತಿನ ಮಾನಿಸರ್ ಪೊಗಟಲೇನಂ ಬಲ್ಲರೆಂಬೊಂದು ಬ ||

ಛುರಿಯಂ ನೆಟ್ಟನೆ ತಾಳ್ತು ಕನ್ನಡಮೆನಿಪ್ಪನಾಡು ಜಿಲ್ಲಾಯ್ತು ಮೆ |

ಲೈಲರಿಂ ಪೂತ ಕೊಳಂಗಳಿಂ ಕೆಜಿಗಳಿಂ ಕಾಲೂರ್ಗಳಿಂ ಕೆಯ್ಯಳಿಂ ||೧||

ಇವು ಪಳ್ಳಿಗಳವು ಪಟ್ಟಣ |

ನಿವು ಕೆಜಿಗಳೆಣಿಗಿ ನಿಂದ ಮುಗಿಲೋಳಿಗಳಿಂ ||

ತಿವು ಕಾಡಿವು ಪೆಸರ್ವಡೆದೊ |

ಪುನ ಬನಮಂದಲುದು ಪೇಟ್ಟುದರಿದಾನಾಡೊಳ್ ||೨||

ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲದೆ ಸಂಪಗೆ |

ಯಲ್ಲದೆ ದಾಳಿಂಬಮಲ್ಲದೊಪ್ಪುವ ಚೆಂದೆಂ ||

ಗಲ್ಲದೆ ಮಾವಲ್ಲದೆ ಕಾಂ |

ಗಲ್ಲದೆ ಗಿಡುಮರಗಳೆಂಬುವಿಲ್ಲಾ ನಾಡೊಳ್ ||೩||

ಅಡರ್ಡೇಲ ಕೋಡಗಂಗಳ |

ಕಡುಪಿಂದೀಡಾಡೆ ಘಟಲನೊಡೆದಳಗಾಯಿಂ ||

ದೆಡೆವಿಡಿದೊಸರ್ವೆಗಳನೀರ್ಗಳ |

ಮಡುಗೊಂಡೋವುತ್ತುಮಿರ್ಪುವಲ್ಲಿಯ ಬನಮಂ ||೪||

ಉಱಿ ಕಾಯ್ ಬಿಸಿಲೊಳೆಮ್ಮಂ |

ಮುಱಿದುಂ ಕೊರಗಿಸದೆ ಪೊರೆದುದೆಂದೊಲವಂ ಬಂ ||

ದೆಱಗುವವೋಲ್ ತನೆಯಂ ಕಾ |

ಲೈಱಗುವ ಕಳವೆಗಳವೆಲ್ಲಿಯುಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ||೫||

ನೆಯ್ದಿಲ್ಲೊಳಂಗಳೆಡೆಯೊಳ್ |

ಕಾಯ್ದೊವದೆ ಪೋರ್ವ ಪಲವು ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳಿಂ ||

ದೆಯ್ದುಣ್ಣುವ ಸೀರ್ಪನಿಯೊಳ್ |

ತೊಯ್ದೊಯ್ಯನೆ ಗಾಳಿ ಕೂಡೆ ತೀಡುತ್ತಿರ್ಕುಂ ||೬||

ಮತ್ತಮಾನಾಡೊಳ್ ಕೇಳಿಂಬುಮ ಕುದುರೆಯ ಬಾಯ ಕಬ್ಬಿಣದೊಳ್,
ಕವರೆಂಬುದು ಚಪ್ಪರದೊಳ್, ಬಂದಿಯೆಂಬುದು ತೊಡವನೊಳ್, ಏಱಿಂ
ಬುದು ನೆಲೆನಾಡದೊಳ್, ಮಡಿಯೆಂಬುದು ಮರುಗದ ತಾಣದೊಳ್,
ಮೊಱಿಯೆಂಬುದು ನಂಟರೊಳ್, ಪೊಡೆಯೆಂಬುದು ಬೆಳೆಗೆಯ್ಯೊಳ್, ಕಱಿ
ಯೆಂಬುದು ತುಱುಗಾರ್ತಿಯರೊಳ್, ಪಿಡಿಯೆಂಬುದು ವೆಣ್ಣಾನೆಯೊಳ್ಳದಿ
ಲ್ಲಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಪುದಿದೆಳವಳ್ಳಿಯಿಲ್ಲದಮಠಂ ಕೊಳನಿಲ್ಲದ ತೋಂಟಿಮಾವಲಿ |
 ಲ್ಲದ ಕೆಂಪು ಗಂಡುಗೋಗಲೆಗಳಿಲ್ಲದ ಬಂದೆಳಮಾವು ಕಾಲ್ಕಳಿ ||
 ಲ್ಲದ ತೋಪು ತುಂಬಿಯಿಲ್ಲದಲರಂಜೆಗಳಿಲ್ಲದ ಬೆಂಚೆ ಬೇಟಿಮಿ |
 ಲ್ಲದ ಬೆಲೆನೆಣ್ಣಳಿಲ್ಲ ವೆಸರಿಲ್ಲದ ಮಾನಿಸರಿಲ್ಲದೆಲ್ಲಿಯುಂ ||೭||

(ಅಂಡಯ್ಯ - ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ)

೨೪. ಮನ್ಮಥಪ್ರತಾಪ

ಉಡುವ ಪುಲಿದೊವಲೊ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ |
 ಪಿಡಿದಾಲಾಗುಳದ ಕೋರೊ ಬಗರಿಗೆಯೋ ಕೆಂ ||
 ಜೆಡೆಯೋ ಪೂಸುವ ಬಾದಿಯೊ |
 ಬಡಗೊರವಂಗೇಕೆ ತನಗೆ ಕಾದುವ ಬೆಸನಂ ||೧||

ಎನ್ನೆಡಗೈಯಗುವಿಸುವ ಕರ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದಿ |
 ಪನ್ನೆಗಮೆನ್ನ ಜೇವೊಡೆಯ ಬಲ್ಲಲಿ ಸಾಲ್ಪೆಸೆಯಂ ಪಳಂಚದಿ ||
 ಪನ್ನೆಗಮೆನ್ನ ಪೂಗಣೆಗಳೋವದೆ ಬೆನ್ನನೆ ಪೋಗಿ ಸಾಂಟದಿ |
 ಪನ್ನೆಗಮುಂಟು ತನ್ನ ಕಡುಸೂರ್ಕು ಬಲಿಕ್ಕುದು ಪಾಲು ಪೋಗದೇ ||೨||

ಕಡಲೊಳ್ ಮೆಯ್ಯರೆದಿದೊಡಂ ಪೊಡವಿಯೊಳ್ ಪೊಕ್ಕಿದೊಡಂ
 ಬೆಟ್ಟದೊಳ್ |
 ನಡೆದೇಡೊಡಮೆಳ್ಳುತುಂ ದೆಸೆಗಳೊಳ್ ಬಳ್ಳುತ್ತಡಂಗಿದೊಡಂ ||
 ಕಡುಪಿಂಡೊರ್ಮೆಯೆ ಪೂವಿನಂಬದಟರಂ ಮೆಯ್ಯಾಗಿ ನೋಯಿಪ್ಪುದೆಂ |
 ದೊಡೆ ಕೇಳೆನ್ನಯ ಬಾರಿಯೊಳ್ ತಿರುಳು ತಾನಿನ್ನೆತ್ತ ಪೋಗಿದರ್ಥಂ ||೩||

ಅದಟನಳುಕೈಯಂ ಕಿಡಿಸಲಾಂಬರಮೇ ತನಗೊಂದು ಕರ್ಬುಸಾ |
 ಲದೆ ನುಟುದುಂಬಿ ಸಾಲದೆ ಪಸುರ್ಮಿಡಿ ಸಾಲದೆ ಬಂದ ಮಾವು ಸಾ ||
 ಲದೆ ಸುಟುವಂಜೆ ಸಾಲದೆಳಗಾಂಗುಜಿ ಸಾಲದೆ ಕಾಯ್ತೆಂಗು ಸಾ |
 ಲದೆ ಪೊಸನೀಜಿವೆಣ್ಣು ನುಡಿ ಸಾಲದೆ ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಸಾಲದೇ ||೧||

(ಅಂಡಯ್ಯ.—ಕಬಿ ಗರ ಕಾವ)

೨೫. ಕಾವಬಸಂತರ ಗಾಡಿ

ಬಿಳಿಯ ನನೆಯ ಕಣಿಗೆ ನಾಡೆ |
 ಪಗೆವರೊಡಲು ಸುಗಯೆ ಕೂಡೆ ||
 ನೆಲನನೊಂದೆ ಕೊಡೆಯನಾಳ್ವು |
 ಮಿಸುಪ ಜಸಮೆ ನಿಮಿರೆ ಕೇಳ್ವು ||೧||

ಕುಳಿವ ಪೂಗೊಳಂಗಳಲ್ಲಿ |
 ತಳಿರ ಕಾವಣಂಗಳಲ್ಲಿ ||
 ಪಳುಕುವೆಸದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ |
 ಪರಿವ ತೊಡಿಯ ತಡಿಗಳಲ್ಲಿ ||೨||

ತುಂಬಿವಿಂಡಿನಂತೆ ಪಾಡಿ |
 ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯಂತೆ ಕೂಡಿ ||
 ದೆಸೆಯನಿಚ್ಚೆಯಿಂದೆ ನೋಡಿ |
 ಸೊಗಯಿಪಂಚಿಯಂತಿಧಾಡಿ ||೩||

ಪೊಳೆವ ತಳಿರ ನನೆಯ ಮೊನೆಯ |

ತುಲುಗಿದಲರ ಬಳಸುವೆಲರ ||

ಮಿಳರ್ವ ಮಿಡಿಯ ಗಿಳಿಯ ನುಡಿಯ |

ಪರಿವ ಕಾಲ ಕರ್ವುಗೋಲ

||೪||

ಚಿಲ್ವನಾಂಶು ತೋರ್ಪ ಬನದ |

ನಡುವೆ ತನ್ನ ದೊಂದು ಬಿನದ ||

ಮಮರೆ ಮಿಲುಪ ಬಟ್ಟಮೊಗದ |

ಸೊಬಗು ರೂಡಿನಡೆದ ನೆಲೆಯ

||೫||

ಚಿನ್ನೆ ಯರ್ಕಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ |

ಮುಗುಳ ಸರಮನಡರೆ ಸೂಡಿ ||

ನಲ್ಲರೊಡನೆ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂದೆ |

ಕಾವನೊಡನೆ ಪೆರ್ಮೆಯಿಂದೆ

||೬||

ಮಾವಿನಡಿಯೊಳಾಡುತುಂ |

ಪಾಡನೆಯ್ವೆ ಕೇಳುತುಂ ||

ಪೊಟ್ಟಿನಿಂತು ಕಳೆಯುತುಂ |

ತೊಲಗದಿದರೆಸೆಯುತುಂ

||೭||

ಇಂತು ಕಾವನುಂ ಬಸಂತನುಂ ರೂಡಿನೆತ್ತು ಗಾಡಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿದರ್.

(ಅಂಡಯ್ಯ—ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ)

೨೬. ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಬಾಲ್ಯ

ಅದಪ್ಪೊಳವನೀಕಾಂತೆಗೊಪ್ಪುವ |
 ವದನವೋ ಶೃಂಗಾರಸಾರವ |
 ಸದನವೋ ಸೊಬಗಿನ ಸುಮಾನದ ಸುಖದ ನೆಲೆವೀಡೋ ||
 ಸುದತಿರತ್ನಗಳೊಗೆವ ಚೆಲುವಂ |
 ಬುಧಿಯೊ ಪೇಚಿನೆ ಸಕಲಸಂರಂ |
 ಭದಲಿ ಸೊಗಸಿಹುದಲ್ಲಿ ಬನವಸೆಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ||೧||

ಆವಕಾಲದಲಾದಡೆಯು ಫಲ |
 ವೀವೃತಿಹ ಪಲತೆಹದ ನೇಣುಲು |
 ಮಾವು ದಾಡಿನು ತೆಂಗು ನಾರಂಗಾದಿ ತರುಲತೆಯ ||
 ತೀವಿ ಚರಿಸುವ ಶುಕಪಿಕಭ್ರಮ |
 ರಾವಳಿಯ ನಾನಾವಿಧದ ಶೋ |
 ಭಾವಹವೆ ತಾನಾದುದಾಬನವಸೆಯಲುಡ್ಡಾನ ||೨||

ಕೇರಿ ಕೇರಿಯ ತಳಿರಿಡಿದ ಗುಡಿ |
 ತೋರಣಂಗಳ ಪರಿಮಳಿಸುತಿಹ |
 ಸಾರಣೆಯ ಕಾರಣೆಯ ಗಂಧೋದಕದ ಚಳಯಗಳ ||
 ಸೌರಭದ ಪೂವಲಿಗಳಲಿ ಶೃಂ |
 ಗಾರಿಸಿದ ಬೀದಿಗಳ ಸೊಬಗಿನ |
 ಸಾರದಲಿ ಸಮಸಿದುದತಿಸಂರಂಭ ಬನವಸೆಯ ||೩||

ನೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮ ಪುರಾಣವ |
 ನೋಡುವ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಖಳರೊಳು |
 ಕಾದಿ ಗೆಲಿದತಿಬಳರ ಕೈವಾರಿಸುವ ದನಿಯಿಂದ ||

ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಗಡವಿ |

ರೋಧಮದಗಜತತಿಯ ಬೃಂಹಿತ |

ನಾದದಲಿ ಕಳಕಳತೆನೆತ್ತಿ ಹುದಾಗಳಾಪುರವು

||೪||

ನುಡಿದು ಜಾಣರು ಸಕಲಬುದ್ಧಿಯ |

ನಡೆದು ಜಾಣರು ನಿಖಿಲರೀತಿಯ |

ಕೊಡಲು ಜಾಣರು ಕುಂದದಂತಿರಲರ್ಥಿಗರ್ಭವನು ||

ಪೊಡವಿಗದು ಪೊಸತೆಂಬ ಜನಪದ |

ವಿಡಿದು ಕಿಕ್ಕಿಜ್ಜಿರಿದಿರುವ ಜನವಸ |

ಗೊಡೆಯನಾಗಿರು ತಿರ್ವನೈ ಮಮಕಾರಭೂಪಾಲ

||೫||

ಆರು ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲರಾ ಮಮ |

ಕಾರನೈಪನ ಮಹಾಪ್ರತಾಪದ |

ರೂರತೆಯ ಸಾಹಸವ ನಾನಾಸಕಲಗುಣಗಣವ ||

ಧಾರಣೆಯಲಪ್ರತಿಮನಾಗಿಯು |

ದಾರತೆಯಲಿರುತಿರ್ಪನಾತಗೆ |

ನಾರಿಯಾಗಿಹಳೊಬ್ಬಮಾನಿಸಿ ಮೋಹಿಸಿದೇವಿ

||೬||

ಭಾವಿಸಲು ಮಮಕಾರಮೋಹಿಸಿ |

ದೇವಿಯರ ಬಸಿಜ್ಜಿನಲಿ ವರರಾ |

ಜೀವಲೋಚನೆ ರಚಿತರಂಜನೆ ಸಕಲಸಂಪನ್ನ ||

ದೇವದಾನವಮಾನವರುಗಳ |

ಡಾವಣೆಯ ದನವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ |

ಭಾವೆ ಮಾಯಾದೇವಿ ಜನಿಸಿದಳಖಿಲವಿಭವದಲಿ

||೭||

ಹಲವು ಕಾಲಕೆ ಹರಸಿ ಹೆತ್ತರು |

ಲಲಿತಗಾತ್ರೆಯ ನಿಮಲನೇತ್ರಿಯ |

ನಿಲಸಿತವ್ಯಾಪೋಹನವರಸಭರಿತಶಾತ್ರೆಯನು ||

ಬಳಿಕ ಬುಧರಿಗೆ ಸಕಲರಿಗೆ ಹೊಂ |
 ಗಳನು ಭೂಪಣವಸ್ತ್ರ ರತ್ನವ |
 -ನೋಲಿದು ದಾನವ ಮಾಡಿದನು ಮಮಕಾರಭೂಪಾಲ ||೮||

ಸಿಸುವ ನೋಡಿದ ಕಣ್ಗೆ ಮಾಯವೆ |
 ಮುಸುಕುವುದು ಮನಮುಚ್ಚುವುದು ಮೋ |
 ಹಿಸುವುದೀವರಿ ಜನಜನಕಾದ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ||
 ವಸುಮತೀಪತಿ ಬಳಿಕಲತಿಸಂ |
 ತಸದೊಳಾತ್ಮಜೆಗಬಿಳವಿಭವದಿ |
 ವೆಸರನಿಟ್ಟನು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ನವೀನನಾಮವನು ||೯||

ಉಲಿವ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲ ಕಡಗದ |
 ಘಲಿಘಲಿಸುವಂಮಗೆಯ ರಶುನದ |
 ಲುಲಿಯ ಸೂತ್ರದ ಝಣಝಣತ್ಕರಿಸುವ ಕಂಕಣದ ||
 ಹುಲಿಯುಗುರ ಬಂದಿಯ ಸುಡಾಳದ |
 ಲೋಲವ ಮಾಗಾಯಿಗಳ ಹೊಳೆವರ |
 ಕೆಲೆಯ ಋಷುಗುವ ಬಾಲದೊಡಿಗೆಯ ಮಾಯೆಗಿಕ್ಕಿದರು ||೧೦||

ಬೆಚ್ಚುನೀರೊಡೆದಿಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಲೊ |
 ಕೊಚ್ಚುಗುಡುಗುಲದಲಿ ತನುವನು |
 ಮುಚ್ಚಿ ಸೊಡರಕ್ಕೆಯಲಿ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟೊಲವಿನಲಿ ಹರಸಿ ||
 ನಿಚ್ಚದಲಿ ತೂಪಿಱಿದು ತೂಗುವ |
 ನಚ್ಚುಮಚ್ಚಿನ ದಾದಿಯರ್ಗಂ |
 ಮೆಚ್ಚುನೀಯುತ ಹೆಚ್ಚುತಿರ್ಧಳು ಮೋಹನೀದೇವಿ ||೧೧||

ಹಲಗೆಮಾಣಿಕದೊಟ್ಟಲಲಿ ಮ |
 ಗ್ಗುಲಲಿ ಮಲಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ ಮಾ |
 ಪೊಳೆವ ತನ್ನನೆ ಕಂಡು ನಲಿಯುತ ನಗುತ ಕೈದುಡುಕಿ ||

ಸೆಳೆದು ತೆಗೆದರೆ ಬಾರದಿರಲಾ |
 ನೆಲನನೊಡೆಯುತ ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಯ |
 ಗಲುಕನಾಲಿಸ ಮಾಯೆ ಮೆಹಿದಳು ಬಾಲಲೀಲೆಯಲಿ ||೧೨||

ಒಮ್ಮೆ ಮಮಕಾರಾವನೀಶನ |
 ನೊಮ್ಮೆ ಮೋಹಿನಿದೇವಿಯನು ಮ |
 ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ವನಾಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಂಡವನು ||
 ಹೆಮ್ಮೆ ಗೊಳಿಸುತ ಸುಖಮುಖವ ಹೊಪ್ಪ |
 ಹೊಮ್ಮಿಸುತ ನೆಹಿ ಬಾಲಲೀಲೆಯ |
 ಸೊಮ್ಮೆ ಸೂರ್ಯ ಕೊಡುತಲಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ ||೧೩||

ಬೀಳುತಿರ್ದಳು ಮುದ್ದು ತನವನು |
 ಹೇಳುತಿರ್ದಳು ಸಕಲ ಚೆಲುವನು |
 ತೋಳುತಿರ್ದಳು ಜಗದ ಜಂಗುಳಿಗಾಡುವಂದವನು ||
 ಸಾಳುತಿರ್ದಳು ಸಕಲಸೊಬಗನು |
 ಮೀಳುತಿರ್ದಳು ದಿನದಿನಕೆ ಕಳೆ |
 ಯೇಳುತಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ವಿವಿಧವಿಲಾಸವೃತ್ತಿಯಲಿ ||೧೪||

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಲ್ಪಿಯಲಿ ಬೆಂ
 ಬಿಡದೆ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯತನದಲಿ |
 ಜಡಿದು ಝಂಕಿಸಿ ಮುದ್ದುತನ ಮಿಗೆ ಮಾಯೆ ತನ್ನಂತೆ ||
 ನಡೆಯ ಕಲಿಸಿದಳಂಚೆವಿಂಡಿಗೆ |
 ನುಡಿಯ ಕಲಿಸಿದಳರಗಿಳಿಗೆ ಸರ |
 ವಿಡಲು ಕಲಿಸಿದಳಾಕೆ ತನ್ನ ರಮನೆಯ ಕೋಗಲಿಗೆ ||೧೫||

(ಚಾಮರಸ - ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ)

೨೭. ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ

ರಾಯಸಭೆ ನಗಲೈದಿ ಯಂತ್ರದ |
ದಾಯವನು ನೆಹಿ ಗೆಲಿದು ನಿರ್ಜರ |
ರಾಯನಂದನ ಕಾದಿ ಗೆಲಿದನು ಸಕಲರಿಪುನೈಕರ ||

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯಧರ್ಮೀ |
ಪಾಲ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಮನೋರಥ |
ಶಾಲೆಯಲಿ ಸಾರಿದರೆಲ್ಲೆ ಸಭೆಯಲಿ ಮಹೀಸುರರ ||
ಎಳ ಭುಜಬಲವುಳ್ಳವರು ವಿ |
ಪ್ರಳಯಲಿ ಬಿಲುವಿಡಿದು ಯಂತ್ರದಿ |
ಕೋಲುಗಳ ಕೇವಣಿಪುದೆಂದರು ಹೊಯ್ದು ಡಂಗುರವ ||೧||

ಎಂದು ಸಾರಿದ ದನಿಯನಾದ್ವಿಜ |
ವೃಂದವಾಲಿಸಿ ನಮಗಿದೇಕರ |
ವಿಂದವದನೆಯ ತೊಡಕು ತೆಗೆ ನಾನಾರು ಧನುವಾರು ||
ಬಂದ ದಕ್ಷಿಣೆ ಮೃಷ್ಠಭೋಜನ |
ದಿಂದ ತುಷ್ಟರು ನಾವು ನಮಗಿದ |
ಊಂದ ಬಹ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿ ಬರಲೆಂದುದು ಬುಧವ್ರಾತ ||೨||

ವಚನಶೂರರು ನಾವು ಪಾರ್ಥಿವ |
ನಿಜಯವೇ ಭುಜಶೂರರನಿಬರ |
ನಚಲಧನು ಭಂಗಿಸಿತು ನಮಗೀವಿದೈ ವೈದಿಕವೇ ||
ಉಚಿತವಲ್ಲಿದು ನಮ್ಮ ಸಾಹಸ |
ರಚನೆಯನು ನೋಡುವೊಡೆ ಪಂಡಿತ |
ನಿಜಯವಿದಿರಲಿ ನಿಲಲಿ ತೋಯುವೆವಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯವ ||೩||

ಭರತದಲಿ ವೈದ್ಯದಲಿ ಕಾವ್ಯಸು |
 ವಿರಚಿತಾಲಂಕಾರದಲಿ ಗಜ |
 ತುರಗಲಕ್ಷಣದಲಿ ಸಮಾಹಿತಮಂತ್ರತಂತ್ರದಲಿ ||
 ಸರಸಕವಿತಾರಚನೆಯಲಿ ವಿ |
 ಸ್ತರದುಪನ್ಯಾಸದಲಿ ಭೂಪತಿ |
 ಕರೆಸಿ ನೋಡಲಿ ನಮ್ಮನೆಂದರು ದ್ವಿಜರು ತಮತಮಗೆ ||೪||

ಅಲ್ಲದಿದರೆ ಸೋದಿಸಿದ ತನಿ |
 ಜಿಲ್ಲವಿಕ್ಕಿದ ಹೂರಿಗೆಯ ಮೆದೆ |
 ಯಲ್ಲಿ ಪರಡಿಯ ಸೇವಿಗೆಯ ಪರಿಪರಿಯ ಪಾಯಸದ ||
 ಪುಲ್ಲಿಗೆಯ ತತ್ಸವಿಯ ಮಂಡಿಗೆ |
 ಯಲ್ಲಿ ನವಾಭ್ಯತಸೂಪದಂಶಕ |
 ದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿ ನಮ್ಮನೆಂದುದು ಧೂರ್ತವಟುನಿಕರ ||೫||

ರಸದ ಹೊರಲೇಸದಲಿ ಹುದುಗಿದ |
 ಮಿಸುನಿಯಂತಿರೆ ಜೀವಭಾವ |
 ಪ್ರಸರದೊಳಗವಲಂಬಿಸಿದ ಸರಮಾತ್ಮನಂದದಲಿ ||
 ಎಸೆವ ವಿಪ್ರಾಕಾರದಲಿ ರಂ |
 ಜಿಸುವ ಭೂಪತಿ ತತ್ಸಭಾಸ |
 ದ್ವಿಸರನುಧ್ಯದೊಳಿದು ಕೇಳಿದನೀ ಮಹಾಧ್ವನಿಯ ||೬||

ನೋಡಿದನು ತಮ್ಮನನು ಸನ್ನೆಯ |
 ಮಾಡಿದೊಡೆ ಕೈಕೊಂಡನವನಿಪ |
 ಗೂಡಿ ಕುಂತಿಗೆ ಭೀಮಸೇನಂಗೆಲಗಿ ಮನದೊಳಗೆ ||
 ಕೂಡೆ ಕುಳ್ಳಿದ್ಬಿಲವಿಪ್ರರ |
 ನೋಡಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ದೋತ್ರ ದರ್ಭೆಯ |
 ಗೂಡ ಸಂವರಿಸುತ್ತ ಸಭೆಯಿಂದೆದ್ದನಾ ಪಾರ್ಥ ||೭||

ಏನು ಸಿದ್ಧಿಯುಪಾಧ್ಯರದ್ದಿರಿ |
 ದೇನು ಧನುವಿಂಗಲ್ಲಲೇ ತಾ |
 ನೇನು ಮನದಂಘವಣೆ ಬಯಸಿದಿರೇನು ಕಾಣಿಸಿಯಾ ||
 ವೈನತೇಯನ ವಿಗಡಿಸಿದ ವಿಸ |
 ವೇನು ಸದರವೊ ಹಾವಡಗಿರಿ |
 ದೇನು ನಿಮ್ಮುತ್ಸಾಹವೆಂದುದು ಘಾತವಟುಗಿಕರ ||೨||

ಮದುವೆ ಬೇಕೇ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಸ್ತೋ |
 ಮದಲಿ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾನೆಂ |
 ಬುದು ನಿಜಾನ್ವಯವಿದ್ಯೆಯಲಿ ಕೊಡುವುದು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ||
 ಮದುವೆಯಹುದಿದು ಸೌಖ್ಯಪುಣ್ಯ |
 ಪ್ರದವು ಭೂದೇವರಿಗೆ ನೀಂ ನೆನೆ |
 ದುದು ಭಗೀರಥಯತ್ನವೆಂದುದು ಭೂಸುರಪ್ರಾತ ||೩||

ನೀವು ಸೈರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾರು |
 ನ್ಯಾವಲೋಕನಮುಂಟಲೇ ಸ |
 ದ್ಭಾವದಲಿ ನೀಂ ರಚಿಸಿದಾಶೀರ್ವಾದ ಶಕ್ತಿಯಲಿ ||
 ನಾವು ವಿಜಯರು ಚಾಪಯಂತ್ರವಿ |
 ದಾವ ಘನವೆಂದಜುನನ ಸಂ |
 ಭಾವನೋಕ್ತಿಗೆ ನಿಲ್ಲದವರೊಡಜಾದರು ತಮ ತನುಗೆ ||೪||

ಕೆಲರು ಹೋಗದಿರೆಂದು ಜಜಿತಿದರು |
 ಕೆಲರು ತಾನೇ ಬಲ್ಲನೆಂದರು |
 ಕೆಲರು ನುಡಿದರು ವಿಪ್ರಸಭೆಗಪಹಾಸ್ಯವಹುದೆಂದು ||
 ಕೆಲರು ತಪ್ಪೇನೆಂದು ಕಳೆದರು |
 ಕೆಲರು ಭದ್ರಾಕಾರನೀತಂ |
 ಗಳುಕುವುದು ಧನು ಭಾಗ್ಯಮುಖನೆಂದುದು ಬುಧಸ್ತೋಮ ||೫||

ತೊಟ್ಟ ಹೊಸ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ |
 ಮಟ್ಟ ನೊಸಲಲಿ ಕುಲೆಯ ಕರಡಿಗೆ |
 ಕಟ್ಟಿಯಿರುಕಿದ ಕಕ್ಷೆ ಬೆರಳಲಿ ಮುಜಾದ ದರ್ಭೆಗಳ ||
 ಉಟ್ಟ ಬಾಸರ ಬಳಲಗಚ್ಚೆಯ |
 ಅಟ್ಟಹಾಸದ ಜನದ ನಗೆಗಳ |
 ನಟ್ಟವಿಗನೋಸಂಸಿ ಸಭೆಯಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆತ್ತಂದ ||೧೭||

ಧನು ತನಗೆ ನೆಗಹಲೈ ಕೃಷ್ಣಾ |
 ಜನವೊ ಸಾಲಗ್ರಾಮದೇವರೊ |
 ವಿನುತ ತುಳಸಿಯೊ ಕುಶವೊ ದರ್ಭೆಯೊ ಸಮಿಧೆಗಳ ಹೊರೆಯೊ ||
 ನೆನೆದ ತಿಲವೋ ಮೇಣದಾಪಾ |
 ಸನದ ಕೊಳವಿಯೊ ಬಣಗುವಿಪ್ರನ |
 ನೆನಹ ನೋಡಿರೆ ಘನವಲಾ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ||೧೮||

ಇತ್ತನೋಡಾ ತಾಯೆ ಹಾರುನ |
 ರತ್ತ ಗಡ್ಡದುವಾಧ್ಯರನು ತಾ |
 ವೆತ್ತುವರು ಗಡ ಧನುವನಿಸುವರು ಗಡ ತಿಮಿಂಗಿಲನ ||
 ಹೊತ್ತುಗಳೆವೊಡೆ ಲೇಸು ಬಳಕೆ |
 ನ್ನುತ್ತಮರಲಾ ವಿಪ್ರರೆನೆ ತಲೆ |
 ಗುತ್ತಿ ನಾಚಿದಳುಂಗುಟದೊಳೊಕುತ ಮಹೀತಳವ ||೧೯||

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಪಾ |
 ಧಿವರ ಪರಿಹಾಸವನು ಕಾಂತಾ |
 ನಿವಹದಲಿ ನಿಬ್ಬರದ ನುಡಿಗಳನಾ ಮಹೀಸುರರ ||
 ವಿವಿಧಕಟುಮಧುರೋಕ್ತಿವಿನ್ಯಾ |
 ಸವನು ಕೇಳುತ ಮುಗುಳನಗೆಯಲಿ |
 ನವಮದದ್ವಿಪಗತಿಯ ಗರುವಾಯಿಯಲಿ ನಡೆತಂದ ||೨೦||

ಹೊಯ್ದು ತಿರುವನು ಸೆಳೆದು ಕಿವಿವರೆ |
 ಗೊಯ್ದನಿದು ಹದವಿಲ್ಲಲಾ ಬಲು |
 ಹಾಯ್ದು ದಕಟಾ ಬಱಿದೆ ಹೆದರಿತು ನೂಗಧಾದಿಗಳು ||
 ಕಯ್ಗೆ ಗೆದರಿದಜ್ಜೊಳಗೆ ಹೆಸರೆನ |
 ಗೆಯ್ಯಬೇಕೆಂದೈಸರೇ ಎನು |
 ತಯ್ದು ಬಾಣವ ಕೊಂಡು ಯಂತ್ರದ ಹೊಳಹನ್ನೇಕ್ಷಿಸಿದ ||೧೬||

ತೂಗಿ ಕಿವಿವರೆಗುಗಿದು ಯಂತ್ರವ |
 ತಾಗಿಸಿದನಂಬಿನಲಿ ಪಾರ್ಥನ |
 ಲಾಗುವೇಗವನಾರು ಬಲ್ಲರು ಯಂತ್ರಭೇದದಲಿ ||
 ಜಾಗು ಧಣು ಧಣು ಪೂತು ಕಾರ್ಮುಕ |
 ಯೋಗಸಿದ್ಧನೆ ಮಯ್ಯರೆ ಕೋದಂ |
 ಡಾಗಮತ್ತಿ ಪುರಾರಿಯೆಂದುದು ವಂದಿಸಂದೋಹ ||೧೭||

ಆಯೆನುತ ಬೊಬ್ಬಿರಿಸು ಏಪ್ರನಿ |
 ಕಾಯ ಕುಣಿದುದು ಕಮಲನುಖಿ ನಿ |
 ದಾರ್ಯದಲಿ ಸೇರಿದಳು ಹಾರುವಗೆನುತ ಹರ್ಷದಲಿ ||
 ಆ ಯುವತಿಜನಜಲಧಿ ಮಸಗಿತು |
 ಬಾಯ ಮೌನದ ಬೆರಳ ಮೂಗಿನ |
 ರಾಯರಿದ್ದರು ಬಿಗಿದ ಬಿಜಗಿನ ಪೊತ್ತ ದುಗುಡದಲಿ ||೧೮||

ಮೊಳಗಿದುವು ನಿಸ್ಸಾಳತತಿ ಹೆ |
 ಕೃಳದ ಪೆರ್ಚಿನೊಳ್ಲಿ ದಿವಿಜಾ |
 ನಳೆಯ ದುಂದುಭಿರವದಲುಬ್ಬಿದ ಸಾಧುಸಾದಗಳ ||
 ಕಳಕಳದ ಕೊಲ್ಲಣೆಯಲಿ ಪೂ |
 ನಳೆಯ ಪೂರದ ಹರಹಿನಲಿ ಜನ |
 ಮುಳುಗಿತದ್ದುತ ರಭಸವಳ್ಳಿಡಿದುದು ಜಗತ್ರಯವ ||೧೯||

ನಳಿನಮುಖ ದಂಡಿಗೆಯೊಳ್ಳೆತಂ |
 ದಿಳಿದಳೇತನ ಹೊರೆಯೊಳುಗಳೆ |
 ಕಳಕಳದೊಳ್ಳೊಳೆತೋಟಿ ಮಸಗಿತು ಹರುಷಲಜ್ಜೆಯಲಿ ||

* * * * *

ತರುಣಿ ನಿಜತನುಪರಿಮಳದೊಳುಜ್ಜೆ |
 ಹೊರೆದ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಯನು ನಿಜ |
 ವರನ ಕೊರಳಲಿ ಹಾಯ್ಕಿದಳು ಜಯವೆನೆ ಸುರಸ್ತೋಮ ||೨೦||

(ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ - ಮಹಾಭಾರತ)

~~~~~

೨೨. ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಸುಯೋಧನ |
 ನಾಳು ಮುಸುಕಿತು ತುರುಗಳನು ಮೇ |
 ಲಾಳು ಕವಿದುದು ಭೀಷ್ಮ ಕರ್ಣ ದ್ರೋಣ ಮೊದಲಾಗೆ ||
 ಕೋಲ ಸೂರಿಯ ಸರಿವಳಿಗೆ ಗೋ |
 ಪಾಲಪಡೆ ಮಗ್ಗಿದುದು ಗೋವರ |
 ಸಾಲ ಹೊಯ್ದರು ಕರ್ಣರಕುನಿಜಯದ್ರಥಾದಿಗಳು ||೧||

ಮೇಲುದಳಕಿರಾಗಿ ತುರುಹರಿ |
 ಗಾಳೆಗದೊಳ್ಳೊಡೆಮುಗ್ಗಿ ಗೋವರು |
 ದೂಳಿಗೋಟಿಯಕೊಂಡರಮರರ ರಾಜಧಾನಿಯನು ||
 ಸಾಲೊಡೆದು ಕೆಟ್ಟೋಡಿದರು ಗೋ |
 ಪಾಲನೊಬ್ಬನ ಹಿಡಿದು ಮೂಗಿನ |
 ಮೇಲೆ ಸುಣ್ಣನ ತೊಡೆಗುಬಿಟ್ಟರು ಹಗೆಯ ಪಟ್ಟಣಕೆ ||೨||

ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಸಮರಾಂ |
 ಗಣದ ಭಾರಣೆ ನೂಕಿತೆಲವೋ |
 ರಣದ ವಾರ್ತೆಯದೇನೆನುತ ಜನವೆಲ್ಲ ಗಜಬಜಿಪ ||
 ರಣವು ಕಿರಿದಪ್ಪನುತ ಥಗೆ ಸಂ |
 ದಣಿಸಲವನೈತಂದು ಮೇಳದ |
 ಗಣಿಕೆಯರ ಮಧ್ಯದಲಿ ಮೆಚಿದಿರೆ ಕಂಡನುತ್ತರನ ||೩||

ಎಳು ಮನ್ನೆಯಗಂಡನಾಗು ನೈ |
 ಪಾಲ, ಕೌರವರಾಯ ತುಲುಗಳ |
 ಕೋಳಹಿಡಿದನು ಸೇನೆ ಬಂದುದು ಫರಣಿಯಗಲದಲಿ ||
 ದಾಲಿ ಬರುತಿದೆ ಕರೆಸಿಕೋ ನೀ |
 ನ್ನಾಳುಕುದುರೆಯ ರಾಣಿವಾಸದ |
 ಗೂಳಿಯವ ತೆಗೆಸಂದು ನುಡಿದನು ಬಿನ್ನಹದ ಹದನ ||೪||

ಎಸಲವೋ ತುದಿಮೂಗಿನಲಿ ಬಿಳು |
 ಕೇನು ಥಗೆ ಹೊಯ್ಲೇಕೆ ಬಂದೆಯಿ |
 ದೇನು ನಿನ್ನಿನ ರಣವನೈಯನು ಗೆಲಿದುದೇನಾಯ್ತು ||
 ಎನು ಭಯ ಬೇಡಿದ್ದು ಕಲಹನಿ |
 ದಾನವಾರ್ತೆಯದೇನೆನಲು ಕುರು |
 ಸೇನೆ ಬಂದುದು ತುರುವ ಹಿಡಿದುದು ಬಡಗದಿಕ್ಕಿನಲಿ ||೫||

ಒಳಗೆ ನೀ ಕಾಮವೋಡೆ ದುರ್ಗವ |
 ಬಲಿಸು ಧೈರ್ಯದಿ ಹಿಂದುಗಳೆಯದೆ |
 ನಿಲುವ ಮನ ನನಗುಂಟೆ! ನೀ ಕಾದಲಿಕೆ ನಡೆಯೆನಲು ||
 ಕೆಲಬಲನ ನೋಡಿದನು ವಾಸಯ |
 ನಲುಗಿದನು ತನ್ನದಿರ ಮೇಳದ |
 ಲಲನೆಯರ ಪೊಗನೋಡಲುತ್ತುರ ಭಟನು ನಗುತೆಂದ ||೬||

ಎನಿಸಬಲು ಘನವಾದೊಡೇನದು |
 ನಿನಗೆ ಗಹನವೆ ಜೇಷ್ಠ, ಜಗದಲಿ |
 ನಿಂದಿನಪನ್ನಿಬಿಡಲಿ ವಿಟ್ಟ ತನವೇ ತಮದ ಗಾವಳಿಗೆ ||
 ಬಿನ್ನಗುರೂಯರ ಬಿನ್ನ ಗೋವರ
 ಮೊನೆಗೆ ಮೆಚಿದುಗೆ ಸಾಕು, ಸಂದಿರು |
 ಜನಪ ತೋರಿಸು ಕೃಗುಣವ ಕೌರವನ ಥಟ್ಟಿನಲಿ ||೭||

ಎಂದೊಡುಬ್ಬರಿಸಿದನು ತಾ ಕಲಿ |
 ಯೆಂದೆ ಬಗೆದನು ಮಿಷಯನು ಬೆರ |
 ಲಿಂದ ತಿದ್ದುತ ಮುಗುಳುನಗೆ ಹರುಷದಲಿ ಮೈಮರೆದು ||
 ಸಂದಣಿಸೆ ರೋಮಾಳ ಕಲಬಲ |
 ದಿಂದುಗುಪ್ತಿಯರ ನೋಡಿದನು ನಲ |
 ಪಿಂದ ನುಡಿದನು ತನ್ನ ಪೌರುಷತನದ ಪರಿಣತಿಯ ||೮||

ಅಹುದಹುದು ತಪ್ಪೇನು ಜೂಜಿನ |
 ಕುಹಕದಲಿ ಪಾಂಡವರ ಸೋಲಿಸಿ |
 ಮಹಿಯ ಕೊಂಡಂತೆನ್ನ ಕೆಣಕಿದನೇ ಸುಯೋಧನನು ||
 ಸಹಸದಿಂದವೆ ತುರುವ ಮರಳಿ |
 ತಹೆನು ಬಳಿಕಾ ಕೌರವನ ನಿ |
 ವರ್ಹಿಸಲೀವೆನೆ ಸೂರೆಗೊಂಬೆನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವ ||೯||

ಆರೊಡನೆ ಕಾದುವೆನು ಕೆಲಬರು |
 ಹಾರುವರು ಕೆಲರಂತಕನ ನೆರೆ |
 ಯೂರವರು ಕೆಲರಧಮಕುಲದಲಿ ಸಂದು ಬಂದವರು ||
 ವೀರರೆಂಬವರಿವರು ಮೇಣಿ |
 ನ್ನಾರ ಹೆಸರುಂಟವರೊಳೆಂದು ಕು |
 ಮಾರ ನೆಣಗೊಬ್ಬಿನಲಿ ನುಡಿದನು ಹೆಂಗಳೆದಿರಿನಲಿ ||೧೦||

ಬಲವ ಮುರಿವೆನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರ |
 ದೊಳಗೆ ಪಾಣಾಂತರವನಿಕ್ಕಿಸಿ |
 ಕಲಕುವೆನು ಕೌರವನ ಸೇನೆಯ ಮೂಲಕುಲಮಾಡಿ ||
 ಗೆಲವ ತಹನೆನುತುತ್ತರನು ಕೋ |
 ಮಲೆಯರಿದಿರಲಿ ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದುದ |
 ಗಳಹುತ್ತಿದನು ಬೇಕು ಬೇಡೆಂಬವರ ನಾ ಕಾಣೆ ||೧೧||

ಅರಿಯೆನೇ ಗಾಂಗೇಯನನು ತಾ |
 ನರಿಯದವನೇ ದ್ರೋಣ ಕುಲದಲಿ |
 ಕೊರತೆಯೆನಿಸುವ ಕರ್ಣಸಂಬವನೆನಗೆ ಸರಿಬಹನೇ ||
 ಮೆರೆವ ಬಯಲಾಡಂಬರದಿ ತುರು |
 ಸೆರೆಯ ಹಿಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡರ |
 ಸೆರೆಯ ತಾರದೆ ಮಾಣೆನೆಂದುತ್ತರನು ಗಜರಿದನು ||೧೨||

ನುಡಿದು ಫಲವೇನಿನ್ನು ಸಾರಥಿ |
 ಮಡಿದ ಸಿನ್ನಿನ ಬವರದಲಿ ನಾ |
 ಮುಡುಹನಾದೆನು ಶಿವಶಿವಾ ಇಂದ್ರನು ಕೃಗುಣಕ ||
 ಗಡಣಿಸುವ ಸಾರಥಿಯನೊಬ್ಬನ |
 ಪಡೆದಿನಾದೊಡೆ ಕೌರವೇಂದ್ರನ |
 ಪಡೆಗೆ ಹಬ್ಬವ ಮಾಡುವೆನು ತೋರುವೆನು ಕೃಗುಣವ ||೧೩||

ಸಾರಥಿಯ ಶಿವ ಕೊಟಿ ನಾದೊಡೆ |
 ಮಾರಿಗುಬ್ಬಸವಾಗದೇ ಜವ |
 ನೂರು ತುಂಬದೆ ಹಬ್ಬವಾಗದೆ ರಣಸಿಶಾಚರಿಗೆ ||
 ದೋರೆಗರುಳಲಿ ಶಾಕಿಸಿಯರೊಡ |
 ಲಾರೆ ಹಿಗ್ಗದೆ ದೊಳ್ಳು ನೂಡೆ |
 ಭೂರಿ ಬೇತಾಳರಿಗೆ ಹೋಹುದೆ ಬರಿದೆ ರಣವೆಂದ ||೧೪||

ಕೇಳಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥನಾತನ |
 ಬಾಲ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲವನು ಪಾಂ |
 ಚಾಲಿಗೆಕ್ಕಟಗರೆದು ನುಡಿದನು ರಾಜಕಾರಿಯನ ||
 ಕಾಲ ತುಂಬಿತು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ |
 ಮೇಲೆ ಸಿಲ್ಲಲು ಬೇಕು ಕಾರವ |
 ರಾಳು ನನುಗೋಸುಗನೆ ಬಂದುದು ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿದ ||೧೫||

ನರನ ಸಾರಥಿಯೆಂದು ನೀನು |
 ತ್ತರೆಗೆ ಸೂಚಿಸು ತನ್ನ ನೀಗಳೆ |
 ಕರಸೆನಲು ಕೈಗೊಂಡು ದುರುಪದಿ ಬಂದಳೊಲವಿನ ||
 ತರುಣಿ ಕೇಳಜುಗಳನ ಸಾರಥಿ |
 ವರಬೃಹನ್ನಳೆ ಖಂಡವಾಗ್ನಿಯ |
 ಹೊರದ ಗಡ ತಾನೆಂದು ಸತಿಯುತ್ತರೆಗೆ ಹೇಳಿದಳು ||೧೬||

ಕೇಳಿ ಹರುಷಿತೆಯಾದಳುತ್ತರೆ |
 ಯೋಲಗಕೆ ಬಂದಣ್ಣನಂಪ್ರಿಗೆ |
 ಲೋಲಲೋಚನೆಯೆರಗ ಕೈಮುಗಿದೆಂದಳೀಹದನ ||
 ಕೇಳಿದನು ಸಾರಥಿಯ ನೆಲೆಯನು |
 ಕಾಳೆಗಕೆ ನಡೆಯಣ್ಣದೇವ, ನೃ |
 ಪಾಲಕರ ಜಯಿಸೆನಲು ನಗುತುತ್ತರನು ಬೆಸಗೊಂಡ ||೧೭||

ತಂಗಿ ಹೇಳಾ ತಾಯಿ, ಸಿನಗೀ |
 ಸಂಗತಿಯನಾರೆಂದರಾರವ |
 ನಂಗವಣಿಯುಳ್ಳವನೆ ಸಾರಥಿತನದ ಗೆಯ್ಯೆಯಲಿ ||
 ಮಂಗಳವಲಾ ತನಗೆ ರಣದೊಳ |
 ಭಂಗನಹೆ ನಿನ್ನಾಣೆ ತನ್ನಯ |
 ತುಂಗವಿಕ್ರಮತನವನುಳುಹಿದೆ ಹೇಳು ಹೇಳಿದ ||೧೮||

ಎಂದಳೀ ಸೈರಂಧ್ರಿ ಸುರಪನ |
 ನಂದನವ ಸುಡುವಂದು ಪಾರ್ಥನ |
 ಮುಂದೆ ಸಾರಥಿಯಾದ ಗಡ ನಾವರಿಯಿವೀಹದನ ||
 ಹಿಂದುಗಳೆಯದೆ ಕರಸು ನಮ್ಮ ಬ್ಬ |
 ಹಂದಳಿಯನೆನೆ ನಗುತ ಲೇಸಾ |
 ಯ್ತೆಂದು ಕದನೋತ್ಸಾಹದಲಿ ಸೈರಂಧ್ರಿ ಗಿಂತೆಂದ ||೧೯||

ಸಾರಥಿಯ ಕೊಟ್ಟಿನ್ನನುಳುಹಿದೆ !
 ವಾರಿಜಾನನೆ ಲೇಸುಮಾಡಿದೆ |
 ಕಾರವನ ತನಿಗರುಳನುಗಿನೆನು ತಡವ ಮಾಡದೆಯೇ ||
 ನಾರಿ ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಪಾರ್ಥನ |
 ಸಾರಥಿಯ ತಾ ಎನಲು, ನಮ್ಮನು |
 ವೀರ ಬಗೆಯನು ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಕಳುಹಿ ಕರಸೆನಲು ||೨೦||

ವರನಿರಾಜಿಯ ನಿರಿಯ ರಭಸದ |
 ಚರಣದಂದುಗೆ ದನಿಯ ಗಮನದ |
 ಭರದಿ ಕಿರು ಬೆನುರಿಡುತ ನಡೆತರುತಿರ್ದಳೆಂದುಮುಖ ||
 ಬರಲು ಕಂಡನು ಪಾರ್ಥನೇನು : |
 ತ್ತರೆ ಕುಮಾರಿ, ಕಠೋರ ಗತಿಯಲಿ |
 ಬರವು ಭಾರಿಯ ಕಾರಿಯವ ಸೂಚಿಸುತಲಿದೆಯೆನಲು ||೨೧||

ನೆರೆದು ಬಂದರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರ |
 ದರಸುಗಳು ಹೊಲನೊಳಗೆ ಶತಸಾ |
 ವರದ ತುರುಗಳ ಹಿಡಿದರಳಿದುದು ಗೋಪಪಡೆ ಕಾದಿ ||
 ಮರಳಿಚುನೊಡೆಮ್ಮಣ್ಣ ದೇವನ |
 ಧುರಕೆ ಸಾರಥಿಯಿಲ್ಲ ನೀವಾ |
 ನರನ ಸಾರಥಿಯೆಂದು ಕೇಳಿದೆವೆಂದಳೆಂದುಮುಖ ||೨೨||

ಇನ್ನು ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರೆನೆ ನಡೆ |
 ನಿನ್ನ ಮಾತನು ಮಾರಬಲ್ಲೆನೆ |
 ಮುನ್ನ ಸಾರಥಿಯಹೆನು ನೋಡುವೆನೆನುತ ವಹಿಲದಲಿ ||
 ಬೆನ್ನಲಬಲೆಯನ್ನೆದಲಾ ಸಂ |
 ಪನ್ನಬಲನೋಲಗಕೆ ಬರೆ ಹ |
 ಸೋನ್ನ ತಿಯಲುತ್ತರಕುಮಾರಕ ಕರೆದು ಮನ್ನಿಸಿದ ||೨೩||

ಎಲೆ ಬೃಹಂದಳೆ ತೆತ್ತುದೆನಗ |
 ಗ್ಗಲೆಯರೊಳು ವಿಗ್ರಹವು ಸಾರಥಿ |
 ಯಳಿದನೆನ್ನನ ನೀನು ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಸಮರದಲಿ ||
 ಉಳುಹಬೇಡುದು ನೀ ಸಮರ್ಥನು |
 ಫಲುಗುಣನ ಸಾರಥಿಯೆಲೈ ನೀ |
 ನೊಲಿಮ ಮೆಚ್ಚಲು ಕಾದಿ ತೋರುವೆನಹತಸೇನೆಯಲಿ ||೨೪||

ಭರತವಿದ್ಯಾವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ |
 ಪರಿಚಯವು ನಮಗಲ್ಲದೀ ಸಂ |
 ಗರದ ಸಾರಥಿತನವ ಮರೆದೆವು ಹಲವುಕಾಲದಲಿ ||
 ಅರಿಭಟರು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ನಿಲಿ |
 ಲರಿದು ಸಾರಥಿತನದ ಕೈಮನ |
 ಬರಡರಿಗೆ ಕೈಕೊಂಬುದೇ ರಣ ಸೂರಿಯಲ್ಲಿಂದ ||೨೫||

ಆನಿರಲು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ನಿನ |
 ಗೇನಮಾಡಲು ಬಲ್ಲರಳುಕದೆ |
 ನೀನು ಸಾರಥಿಯಾಗು ನಿಮಿಷಕೆ ಗೆಲುವೆನಿಬರನು ||
 ತಾನದಾರಿಂದರಿಯೆಲಾ ಗುರು |
 ಸೂನುಕರ್ಣದ್ರೋಣರೆಂಬವ |
 ರಾನರಿಯದವರಲ್ಲ ಸಾರಥಿಯಾಗು ಸಾಕೆಂದ ||೨೬||

ಮಂಗಳಾರತಿಯೆತ್ತಿದರು ನಿಖಿ |
 ಳಾಂಗನೆಯರುತ್ತರಗೆ ನಿಜಸ |
 ವಾಂಗ ಶೃಂಗಾರದಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುತ್ತ ರಥವೇರಿ ||
 ಹೊಂಗೆಲಸದೊಳು ಕವಚವನು ಪಾ |
 ಥಂಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಜೋಡುಸೀಸಕ |
 ವಂಗದೊಳಗಲವಡಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರನನುವಾದ ||೨೭||

ನರನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಕವಚವ |
 ಧರಿಸುತಿರೆ ಕೈಹೊಯ್ದು ಘೊಳ್ಳೆಂ |
 ದರಸಿಯರು ನಗೆ ನಾಚಿದಂತಿರೆ ಪಾರ್ಥ ತಲೆವಾಗಿ ||
 ತಿರುಗಿ ಮೇಲ್ಮೊಗವಾಗಿ ತೊಡಲು |
 ತ್ತರೆ ಬಳಿಕ ನಸುನಗಲು ಸಾರಥಿ |
 ಯರಿಯ ತಪ್ಪೇನೆನುತಲುತ್ತರ ತಾನೆ ತೊಡಿಸಿದನು ||೨೮||

ಕವಚವನು ತೊಡಲರಿಯದವ ನಾ |
 ಹವಕೆ ಸಾರಥಿತನವ ಮಾಡುವ |
 ಹವಣು ತಾನೆಂತೆನುತ ನಕ್ಕರು ನಿಖಿಳ ರಾಣಿಯರು ||
 ಒವರವನು ನಮ್ಮಣ್ಣ ಗೆಲಿದಸ |
 ನವರ ಮಣಿಪರಿಧಾನವಾಭರ |
 ಣವನು ಸಾರಥಿ, ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ ||೨೯||

ನಸುನಗುತ್ತ ಕೈಕೊಂಡನರ್ಜುನ |
 ನೆಸಗಿದನು ರಥವನು ಸಮಾರನ |
 ಮಿಸುಕಲಿಯದೆ ಮಿಕ್ಕು ನಡೆದುವು ವಿಗಡವಾಜಿಗಳು ||
 ಹೊಸಪರಿಯ ಸಾರಥಿಯಲಾ ನಮು |
 ಗಸದಳವು ಸಂಗಾತ ಬರಲೆಂ |
 ಮಸಿರದುಳಿದುದು ಹಿಂದೆ ಮತ್ಸ್ಯನ ಚಾತುರಂಗಬಲ ||೩೦||

ಎಲೆ ಪರೀಕ್ಷಿತತನಯ, ಕೇಳಾ |
 ಫಲುಗುಣನು ವೇಗದಲಿ ರಥವನು |
 ಕೊಳುಗುಳಕೆ ತರೆ ಕಂಡನುತ್ತರ ಮುಂದೆ ದೂರವಲಿ ||
 ತಳಿತಕುಂತದ ಬಾಯಿಧಾರೆಯ |
 ಹೊಳಹುಗಳ ಹೊದರೆದ್ದ ಸಿಂಧದ |
 ಸೆಳೆಯ ನೀಗುರಿಗಳ ಸುರೌದ್ರದ ಸಕಲನೋಹರವ ||೩೧||

ಕರಿಘಟಾವಳಿಯೊಡ್ಡು ಗಲ್ಲಿನ |
 ತುರಗನಿಕರದ ತಿರೆಯ ತೇರಿನ |
 ಹೊರಳಿಗಳ ಸುಳಿಯಾತಪತ್ರದ ಬಹುಳ ಬುದ್ಬದ ||
 ನರಸಿಕಾಯದ ಜಲಚರೌಘದ |
 ತರದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯ ರವದು |
 ಬ್ಬರದೊಳಿದ್ದು ಬಹಳ ಜಲನಿಧಿಯಂತೆ ಕುರುಸೇನೆ ||೩೨||

ಜಡವ ಬಡ್ಗದ ಕಿಡಿಯ ಸೇನೆಯ |
 ಕಡುಹುಗಳ ಕೇಸುರಿಯ ಬಲದು |
 ಗ್ಗಡದ ರಭಸದ ರೌದ್ರರವ ಛಟಿಛಟಿತ ನಿಸ್ವನದ ||
 ಇಡಿದ ಧೂಳಿಯ ಧೂಮರಾಜಿಯ |
 ಪಡೆ ವಿರಾಟನ ಮಗನ ಕಂಗಳ |
 ಗೊಡನೊಡನೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತಿರೆ ತೋರಿತಿದಿನಲಿ ||೩೩||

ಕಡೆಗೆ ಹಾಯ್ದು ವು ಕಂಗಳೀಬಲ |
 ಗಡಲ ಮನವೀಸಾಡಲಾರದು |
 ಮೊಡಲು ವಿಡಿದಿರಲೇನ ಕಾಣಲು ಬಾರದದ್ಭುತವ ||
 ಮೊಡವಿಯಾಂದುದೊ ನೋಹರವನಿದ |
 ರೊಡನೆ ಕಾದುವ ವೀರನಾತನೆ |
 ಮೃಡನು ಶಿವಶಿವ ಕಾದಿ ಗೆಲಿದೆವು ಬಲಕೆ ನಮೊ ಎಂದ ||೩೪||

ಹಸಿದ ಮಾರಿಯ ಕಟಕದಲಿ ಕುರಿ |
 ನುಸುಳಿ ಬದುಕುವುದೇ ಬೃಹಂದಳೆ |
 ಎಸಗದಿರು ತೇಜಿಗಳ ತಡೆ ಚಮ್ಮಟಿಕೆಯನು ಬಿಸುಡು ||
 ಮಿಸುಕಬಹುದೇ ಪ್ರಳಯಕಾಲನ |
 ಮುಸುಕನುಗಿವವನಾರು ಕೌರವ |
 ನಸಮಬಲನೈ ರಥವ ಮರಳಿಚು ಪುರಕೆ ನಡೆಯೆಂದ ||೨೫||

ಸಾರೆ ಬರಬರಲವನ ತನು ಮಿಗೆ |
 ಭಾರಿಸಿತು ಮೈಬಿಗಿದ ರೋಮವಿ |
 ಕಾರ ಮಿಗೆ ಕಾಹೇರಿತವಯವವಡಿಗಡಿಗೆ ನಡುಗಿ ||
 ಭೂರಿ ಭಯ ತಾಪದಲಿ ತಾಳಿಗೆ |
 ನೀರುದೇಗಿದುದು ತುಟಿಯೊಣಗಿ ಸುಕು |
 ಮಾರ ಕಣ್ಣೆವೆ ಸೀಯೆ ಕೈಯಲಿ ಮುಚ್ಚಿದನು ಮೊಗವ ||೨೬||

ಏಕೆ ಸಾರಥಿ, ರಥವ ಮುಂದಕೆ |
 ನೂಕಿ ಗಂಟಲ ಕೊಯ್ವೆ ಸುಡುಸುಡು |
 ಕಾಕನೈ ಕಣ್ಣೊಡೆಯನೇ ಕಾಣಾ ಮಹಾಬಲವಾ ||
 ನಾಕನಿಳಯರಿಗರಿದು ನಿನಗೆ ವಿ |
 ವೇಕವೆಳ್ಳನಿತಿಲ್ಲಲಾ ನಿಲು |
 ಸಾಕು ವಾಘೆಯ ಮರಳಿ ಸೆಳೆ ತೇಜಿಗಳ ತಿರುಹೆಂದ ||೨೭||

ನುಡಿಯ ಕೇಳದವೋಲು ಹತ್ತೆಂ |
 ಟಡಿಯನರ್ಜುನ ರಥವ ಹರಿಸಲು |
 ಹಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲಂಬುಗಳು ಬಿದ್ದುವು ಕೈಯ ನರ ತೆಗೆಡು ||
 ಹಿಡಿ ಹಯವ ನಿರಿಗಾರ ಸಾರಥಿ |
 ನುಡಿವವರು ನಾವ್ ಹಗೆಗಳೇ ನಿನ |
 ಗೊಡೆಯರಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಕೆ ಲೇಸು ಲೇಸೆಂದ ||೨೮||

ಎಂದೊಡರ್ಜುನ ನಗುತ ತೇರನು |
 ಮುಂದೆ ದುವ್ವಾಳಿಸಲು ಉತ್ತರ |
 ಕೊಂದನೀ ಸಾರಥಿಯನುತ ಸಂವರಿಸಿ ಮುಂಜೆರಗ ||
 ನಿಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ರಥದ ಹಿಂದಕೆ |
 ಬಂದು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದನು ಬದುಕಿದೆ |
 ವೆಂದು ನಿಟ್ಟೋಟದಲಿ ಹರಿದನು ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯಲಿ ||೩೯||

ನೋಡಿದನು ಕಲಿವಾರ್ಥನೀ |
 ಕೇಡಾಡಿ ಕೆದರಿದ ಕೇರದಲಿ ಕೆ |
 ಟ್ಟೋಡುತಿರಲೆಲೆವಾಪಿ ಹಾಯ್ದನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆನುತ ||
 ಕೂಡೆ ಸೂರಿಯೊಳಟ್ಟಲಿಳೆಯ |
 ಲ್ಲಾಡಲಹಿಸತಿ ಕುಸಿಯಲಿತ್ತಲು |
 ನೋಡಿ ಕೌರವಸೇನೆ ಕೆಡೆದುದು ನಗೆಯ ಕಡಲೊಳಗೆ ||೪೦||

ಎಲೆಲೆ ಕಾದಲು ಬಂದ ವೀರನ |
 ಬಲುಹ ನೋಡಾ ಶಿವ ಶಿವಾ ಬೆಂ |
 ಬಳಿಯಲಿಟ್ಟವ ವೀರನಾವನೊ ಸುಭಟನವನಹನು ||
 ತಿಳಿಯಲರಿದಿವನಾವನೋ ವೆ |
 ಗ್ಗಲೆಯನಹನಾಕಾರದಲಿ ನೆರೆ |
 ಫಲುಗುಣನ ಹೋಲುವನೆನುತ ಗಜಬಜಿಸಿತರಿಸೇನೆ ||೪೧||

ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ನರ ನೂರುಹೆಜ್ಜೆಯೊ |
 ಇಟ್ಟ ಹಿಡಿದನಿದೇನಮಾಡಿದೆ |
 ಹುಟ್ಟಿದೆಯೊ ದ್ವಿಜರಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜಾತನೋ ಮೇಣು ||
 ದಿಟ್ಟತನ ಮಿಗ ಹೆಂಗಳಿದಿರಲಿ |
 ಹೊಟ್ಟು ಗುಟ್ಟದೆ ಹಗೆಗಳಿದಿರಲಿ |
 ಬಿಟ್ಟುಮೋಡಿ ದುರಾತ್ಮ ಮುಂದೆ ವಿರಾಟನನ್ವಯವ ||೪೨||

ಹಲುಗಿರಿದು ಬಾಯೊಳಗೆ ಬೆರಳ್ಳಳ |
 ನಿಳುಹಿ ತಲೆವಾಗಿದನು ಸಾರಥಿ, |
 ಕಳುಹಿ ಕಳೆಯೈ ನಿನ್ನ ಬಸಿರಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಂದವನು ||
 ಕೊಳುಗುಳದೊಳೆಯೊಡ್ಡ ಮುರಿವ |
 ಗ್ಗಳಿಕೆಯುಂಟೇ ರಿಪುಗಳಿಂದಲೆ |
 ಕೊಲಿಸದಿರು ನೀ ಕೃತ್ರಿ ಕೆಡಹು ಕಠಾರಿಯಿದೆಯಿಂದ ||೪೩||

ಮನದೊಳೊಡಲೊಡೆವಂತೆ ನಗುತ |
 ಜುಫನನು ಗಜರಿದನೆಲವೊ ಸಭೆಯಲಿ |
 ವನಜಮುಖಿಯರ ಮುಂದೆ ಸೊರಹಿದೆ ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದಂತೆ ||
 ಅನುವರದೊಳೇನಾಯ್ತು ರಿಪುವಾ |
 ಹಿನಿಯನಿರಿಯದೆ ನಾಡ ನರಿಯವೊ |
 ಲೆನಗೆ ನೀ ಹಲುಗಿರಿಯೆ ಬಿಡುವೆನೆ ಕಾದು ನಡೆಯಿಂದ ||೪೪||

ಹೇವ ಬೇಡಾ ವೀರರೀಪರಿ |
 ಜೀವಗಳ್ಳರ ಪಥವ ಹಿಡಿವರೆ |
 ಸಾವಿಗಂಜುವೆನೇ ನಪುಂಸಕರೆಮ್ಮ ನೋಡೆನಲು ||
 ನೀವು ವೀರರು ನೆರೆ ನಪುಂಸಕ |
 ರಾವು ಸಾವವರಲ್ಲ ಲೋಕದ |
 ಜೀವಗಳ್ಳರಿಗಾವು ಗುರುಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಕಳುಹೆಂದ ||೪೫||

ಹರುಕನೇ ನೀನೆಲವೊ ರಾಯರೊ |
 ಳುರುವ ನೃಪ ನಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಿನಗಿಂ |
 ದಿರಿದು ಮೆರೆವವಸರವಲಾ ಜವ್ವನದ ಧರಧುರವ ||
 ಸರಿಗಳೆಯದಪಕೀರ್ತಿ ರವಿಶಶಿ |
 ಮುರಿದು ಬೀಳ್ವನ್ನ ಬರವೆಲೆ ನರ |
 ಗುರಿಯೆ, ನಡೆ ಕಾಳಿಗಕೆನುತ ಹಿಡಿದೆಳೆದನುತುರನಾ ||೪೬||

ಕೊಳುಗುಳದೊಳೋಡಿದರೆ ಹಜ್ಜೆಗೆ |
 ಫಲ ಮಹಾಪಾತಕವು ಮುಂದಣಿ |
 ಗೊಲಿದು ಹಜ್ಜೆಯನಿಡಲು ಹಜ್ಜೆಯೊಳಶ್ವಮೇಧಫಲ ||
 ಅಳಿದನಾದೊಡೆ ದೇವಲೋಕದ |
 ಲಲನೆಯರು ತೊತ್ತಿರು ಸುರೇಂದ್ರನು |
 ನೆಲನನುಗ್ಗುಡಿಸುವನು ವೀರಸ್ವರ್ಗವಹುದೆಂದ ||೪೭||

ಧುರದೊಳೋಡಿದ ಪಾತಕವ ಭೂ ||
 ಸುರರು ಕಳೆದಪರಶ್ವಮೇಧವ |
 ಧರಣಿಯೊಳ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೆ ಮಾಡಬಹುದೆಮಗೆ ||
 ಸುರರ ಸತಿಯರ ನೊಲ್ಲೆ ವೆಮಗೆ |
 ಮ್ಮರಮನೆಯ ರಾಣಿಯರೆ ಸಾಕೆ |
 ಮ್ಮರಸುತನವೇ ಇಂದ್ರಪದವಿಯು ಬಿಟ್ಟುಕಳುಹೆಂದ ||೪೮||

ಅಳೊಳೊಡ್ಡುಳ್ಳವನು ಭಾರಿಯ |
 ತೋಳುಗಳ ಹೊತ್ತವನು ಮನೆಯಲಿ |
 ಬಾಳೆಯರ ಮುಂದೊದರಿ ಭಾಷೆಯ ನುಡಿದು ಬಂದವನು ||
 ಕೋಲನಿಕ್ಕದೆ ಘಾಯಗಾಣದೆ |
 ಕಾಲ ವೇಗವ ತೋರಿದರೆ ನೀ |
 ನೋಲಗದೊಳೆಂತಕಟಿ ನಾಚದೆ ಕುಳ್ಳಿರುವೆಯೆಂದ ||೪೯||

ತೆತ್ತುಕೊಂಡಾ ನಾಚುಗೆಗೆ ನೆರೆ |
 ಕುತ್ತಿಕೊಳಬೇಕೆಂಬ ಗಾದೆಯ |
 ನಿತ್ತ ಹೊದಿಸಬೇಡ ನಾವಂಜುವೆವು ಕಾಳೆಗಳೆ ||
 ತೆತ್ತಿಗನು ನೀನಹಿತನಂದದಿ |
 ಮಿತ್ತುವಹರೇ ನಿನಗೆ ಬೇಡಿದ |
 ನಿತ್ತು ಮನ್ನಿವೆನೆನ್ನ ಕೊಲಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಳುಹೆಂದ ||೫೦||

ವಳಿತವನು ವಾರುವವ ಮುಕ್ತಾ |
 ವಳಿಯಲಂಕಾರವನು ರಥವನು |
 ಲಲನೆಯರ ನಾನೀಸಿಕೊಡುವನು ರಾಜಭವನದಲಿ ||
 ಎಲೆ ಬೃಹದಳೆ ನಮ್ಮ ಬೊಪ್ಪನು |
 ಸಲಹಿದಕೆ ಕೆಯ್ಯೊಡನೆ ತೋರುವೆ |
 ಕಲುಮನವಲಾ ನಿನ್ನ ದೆಂದೊಡೆ ಪಾರ್ಥನಂತೆಂದ ||೫೧||

ಎಲವೊ, ಸಾರಥಿಯಾಗು ನಡೆ, ಬಿಡು |
 ಗಳಹಿದೊಡೆ ಕಡೆಸಾಯ ಕೊಯ್ಯನು |
 ಗೆಲುವೆನಪ್ರತಿಭಟನಿಕಾಯವ ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ ||
 ಬಳಿಕ ನೀ ನಗು, ನಡೆಯೆನುತ ರಿಪು |
 ಬಲಭಯಂಕರನುತ್ತರನ ಹೆಡ
 ತಲೆಯ ಹದರಿನೊಳ್ಳಾಕಿ ತಂದನು ರಥವನೇರಿಸಿದ ||೫೨||

(ಕುವಾರವ್ಯಾಸ - ಮಹಾಭಾರತ)

೨೯. ಕರ್ಣನ ಚಿತ್ತಗ್ಲಾನಿ

ಒಲಿದವರ ಜೀವಿಸುವ ಬಗೆ ತಾಂ |
 ಬಲುಹು ಮುರಮಥನಂಗೆ ಮುನಿದೊಡೆ |
 ತಲೆಯ ಒರೆಹವ ತೊಡೆವನಲ್ಲದೆ ಒಲಾಕ ಸ್ವರಿಸನು ||
 ನಳಿನನಾಭನು ಭಜಕರಿಗೆ ಬಿಂ |
 ಬಲಿಯ ಬಿರುದನು ಭೇದದೊಳು ಕುರು |
 ಕಾಲವ ಕೊಂದನು ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯಮಹೀಪಾಲ ||೫೩||

ಇನತನೂಜನ ಕೂಡೆ ಮೈದುನ |
 ತನದ ಸರಸವನೆಸಗಿ ರಥದೊಳು |
 ದನುಜರಿಪು ಬರಸೆಳೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಪೀಠದೊಳು ||
 ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳೊಳು ಸರಿಸೇ |
 ವನೆಯೆ ದೇವ ಮುರಾರಿಯಂಜುವೆ |
 ನನಲು ತೊಡೆಸೋ ಕಿಸೊಳು ಸಾರಿದು ಶೌರಿಯಂತೆಂದ ||೨||

ಭೇದವಿಲ್ಲೆಲೆ ಕರ್ಣ ನಿಮ್ಮೊಳು |
 ಯಾದವರು ಕೌರವರೊಳಗೆ ಸಂ |
 ನಾದಿಸುವೊಡನ್ವಯಕೆ ಮೊದಲೆರಡಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಾಣೆ ||
 ಮೇದಿನೀಪತಿ ನೀನು ಚಿತ್ತದೊ |
 ಳಾದುದಿಲ್ಲವೆನುತೆ ದಾನವ |
 ಸೂದನನು ರವಿಸುತನ ಕಿವಿಯೊಳು ಬಿತ್ತಿದನು ಭವವ ||೩||

ದಾನವಾಂತಕ ಬೆಸಸು ವಂಶವಿ |
 ಹೀನನನು ನಿಮ್ಮಡಿಗಳೊಡನೆ ಸ |
 ಮಾನಿಸುವರೇ ಸಾಕೆನುತೆ ತಲೆವಾಗಿ ಕೈಮುಗಿಯೆ ||
 ಮಾನನಿಧಿಯೆನ್ನಾಣೆ ಬಾರೈ |
 ನೀನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹವಣೆ ವರ |
 ಭಾನುವಂಶಲಲಾಮ ನೀಂ ರಾಮಂಗೆ ಸರಿಯೆಂದ ||೪||

ಕಳೆದುಕೊಂಡನು ವೀಳಯವನಂ |
 ಜುಳಿಯೊಳಾತಂಗಿತ್ತು ಕರ್ಣನ |
 ಕೆಲಕೆ ಬರಸೆಳೆದವನ ಕರದೊಳು ಕರತಳವನಿಕ್ಕಿ ||
 ಎಲೆ ದಿವಾಕರತನಯ ನಿನ್ನಯ |
 ಕುಲವನಜಾಯೆಯಲಾ ಸುಯೋಧನ |
 ನೊಳು ವೃಥಾ ಸೇವಕತನಮೊಳಿಹುದುಚಿತವಲ್ಲೆಂದ ||೫||

ಲಲನೆ ತಾಂ ಪಡೆದೈದುಮಂತ್ರಂ |
 ಗಳೊಳು ಮೊದಲಿಗ ನೀನು ನಿನ್ನಯ |
 ಬಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರದೇವ ಮೂಱನೆಯಾತ ಕಲಿಭೀಮ ||
 ಫಲುಗುಣನು ನಾಲ್ಕನೆಯೊಳ್ಳಿದನೆ |
 ಯೊಳು ನಕುಲಸಹದೇವರಾದರು |
 ಬಲಿ ಕ ಮಾದ್ರೀದೇವಿಯಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಮಂತ್ರದೊಳು ||೬||

ಅದಲಿ ನೀಪಾಂಡವರೊಳ್ಳೆವರ |
 ಮೊದಲಿಗನು ನೀನಿರಲು ಧರಣಿಯ |
 ಕದನವಿತ್ತಂಡಕ್ಕೆ ಕಾಮಿತನಲ್ಲ ಭಾವಿಸಲು ||
 ಇದು ನಿಡಾನವು ಕರ್ಣ ನಿನ್ನ |
 ಭೃದಯವನೆ ಬಯಸುವೆನು ನಿನ್ನಯ |
 ಪದಕೆ ಕೆಡಹುವೆನ್ನೆವರನು ಒಡುಡೆನ್ನ ಸಂಗಾತ ||೭||

ನಿನಗೆ ಹಸ್ತಿನಪುರದ ರಾಜ್ಯದ |
 ಘನತೆಯನು ಮಾಡುವೆನು ಕೌರವ |
 ಜನಪಪಾಂಡವಜನಪರೋಚ್ಚಿಸುವರು ಗದ್ದುಗೆಯ ||
 ನಿನಗೆ ಕಿಂಕರರೆಡುಸಂತತಿ |
 ಯೆನಿಸಲೊಲ್ಲದೆ ನೀನು ದುರೋಚ |
 ಧನನ ಬಾಯ್ದಂಬುಲಕೆ ಕೈಯಾನುವರೆ ಹೇಳಿಂದ ||೮||

ಎಡದ ಮೆಯ್ಯೊಳು ಕೌರವೇಂದ್ರನ |
 ಗಡಣ ಬಲದೊಳು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ |
 ಗಡಣವಿದಿರೊಳು ಮಾದ್ರ ಮಾಗಧ ಯಾದವಾದಿಗಳು ||
 ನಡುವೆ ನೀನೋಲಗದೊಳೊಪ್ಪುವ |
 ಕಡುವಿಲಾಸನ ಬಿಸುಟು ಕುರುಪತಿ |
 ನುಡಿಯೆ ಜೀಯ ಹಸಾದವೆಂಬುದು ಕಪ್ಪ ನಿನಗೆಂದ ||೯||

ಕೌರಿಯದೊಳದಿರಿಲ್ಲ ಕುಲದೊಳು |
 ಸೂರಿಯನ ಸುತನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ |
 ವೀರರಗ್ಗದ ಪಾಂಡುತನಯರು ನಿನ್ನ ವೈಭವಕೆ ||
 ಅರು ಸರಿಯೈ ಕರ್ಣ ನಡೆ ನಡೆ |
 ಧಾರಿಣೀಪತಿಯಾಗು ನೀನಿರೆ |
 ವೈರವಿತ್ತಂಡಕ್ಕೆ ಬಲಾಕಿಲ್ಲೆಂದನಸುರಾರಿ ||೧೦||

ಕೊರಳ ಸೆರೆ ಹಿಗ್ಗಿದುವು ದೈಗುಜಲ |
 ವುರವಣಿಸೆ ಕಡುನೊಂದನಕಟಾ !
 ಕಾರುಪತಿಗೆ ಕೇಡಾದುದೆಂದನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ||
 ಹರಿಯ ಹಗೆ ಹೊಗೆದೋಜದುರುಹದೆ |
 ಬಲಾದೆ ಹೋಹುದೆ ತನ್ನ ಜನನವ |
 ನಲುಹಿ ಕೊಂದನು ಹಲವು ಮಾತೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ ||೧೧||

ಕಾದಿ ಕೊಲುಪೊಡೆ ಪಾಂಡುಸುತರು ಸ |
 ಹೋದರರು ಕೊಲಲಿಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲದೆ |
 ಕಾದೆನಾದೊಡೆ ಕೌರವಂಗವನಿಯೊಳು ಹೊಗಲಿಲ್ಲ ||
 ಭೇದದೊಳು ಹೊಕ್ಕಿಹೊದನೋ ಮಧು |
 ಸೂದನನು ತಾನಕಟ್ಟಿನುತೆ ಚಿಂ |
 ತೋದಧಿಯೊಳದ್ದಂತೆ ಮಾನದೊಳಿದನಾಕರ್ಣ ||೧೨||

ಏನು ಹೇಳೈ ಕರ್ಣ ಚಿತ್ತ |
 ಗಲ್ಲಾನಿಯಾವುದು ನಿನಗೆ ಕುಂತೀ |
 ಸೂನುಗಳ ಬೆಸಗೆಯ್ಸಿಕೊಳ್ಳುದು ಸೇರದೇ ಮನಕೆ ||
 ಹಾನಿಯಿಲ್ಲೆನ್ನಾಣೆ ನುಡಿ ದು |
 ಮ್ಮಾನವೇತಕೆ ಮರಳುತನ ಬೇ |
 ಡಾನು ನಿನ್ನ ಪದತಿಯ ಬಯಸುವನಲ್ಲ ಕೇಳೆಂದ ||೧೩||

ಮರುಳುಮಾಧವ ಸಕಲರಾಜ್ಯದ |
 ಸಿರಿಗೆ ಸೋಲುಪನ್ನ ಕಾಂತೇ |
 ಯರು ಸುಯೋಧನರನಗೆ ಬೆಸಗೈವಲ್ಲಿ ಮನವಿಲ್ಲ ||
 ಹೊರೆದ ದಾತಾರಂಗಿ ರಿವುಗಳ |
 ಸಿರವನರಿದೊಪ್ಪಿಸುವೆನೆಂಬೀ |
 ಭರದೊಳಿದೆನು ಕಾರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನೆಂದ ||೧೪||

ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದರೆಂಬ ಕಥನವ |
 ನೆಡೆಗುಡದೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ ಪಾಂಡವ |
 ರಡಗು ಬಾಣಕೆ ಬಲಿಯೆನ್ನಿಸ್ತೀಳಲವ ಮಾಣಿಸಿದೆ ||
 ನುಡಿದು ಫಲವೇನಿನ್ನು ಕಾರವ |
 ರೊಡೆಯನಾದಂತಹೆನು ಬಾರೆನು |
 ಪೊದವಿಯೊಳು ನೀಂ ಹರಹಿಕೊಳು ನಿನ್ನವರ ನಿಲಿಸೆಂದ ||೧೫||

ಹಲವುಮಾತೇನಖಿಳಜನವೆ |
 ನ್ನುಟುವ ಸೊಗಸದು ಕಾರವೇಶ್ವರ |
 ನೊಲವು ತಪ್ಪಿಸೆ ಭುವನದೊಳಗೆನಗಾಪ್ತಜನವಿಲ್ಲ ||
 ಸಲಹಿದನು ಮನ್ನಣೆಯೊಳೆನಗ |
 ಗ್ಗೊಳೆಯಲ್ಲದೆ ಹೀನವೃತ್ತಿಯ |
 ಬಳಸಿ ನಡಸನು ಕಾರವೇಂದ್ರನನೆಂತು ಮುಠಿದಿಹೆನು ||೧೬||

ನೋಡಿ ದಣೆಯನು ನಿಚ್ಚವುಚಿತವ |
 ಮಾಡಿ ದಣೆಯನು ಬಿರುದ ಹೊಗಟುಸಿ |
 ಹಾಡಿ ದಣೆಯನು ಮಾನನಿಧಿಯನೆಂತು ಮುಠಿದವೆನು ||
 ಕಾಡಲಾಗದು ಕೃಷ್ಣ ಖಾತಿಯ |
 ಮಾಡಲಾಗದು ಬಂದೆನಾದೊಡೆ |
 ರಾಧಿ ಮೆಚ್ಚದು ಕಾರವನ ಹಗೆ ಹರಿಬವೆನಗೆಂದ ||೧೭||

ನೀರ ಕೌರವರಾಯನೇ ದಾ |
 ತಾರನಾತನ ಹಗೆಯೆ ಹಗೆ ಕೈ |
 ವಾರವೇ ಕೈವಾರವಾದಂತಹೆನು ಕುರುನ್ಯ ಪತಿ ||
 ಶೌರಿ ಕೇಳೈ ನಾಳೆ ಸಮರದ |
 ಭಾರದೊಳು ತೋಱುವೆನು ನಿಜಭುಜ |
 ಶೌರಿಯದ ಸಂಸನ್ನ ತೆಯನಾ ಪಾಂಡುತನಯರೊಳು ||೧೮||

ಅರುಣಜಲದಾಜ್ಯದೊಳು ಬಂಬಲು |
 ಗರುಳಚರುವಿನೊಳೆಲುವಿನೊಟ್ಟಿಲ |
 ಬೆರಳ ಸಮಿಧೆಯೊಳಡಗಿನಖಿಳಾಹುತಿಯ ರಚನೆಯೊಳು ||
 ನರಕಪಾಲದ ಪಾತ್ರೆಯೊಳು ನಿಡು |
 ದೆರಳೆಗಳ ಕೇಶದ ಸುಧರ್ಭಾಂ |
 ಕುರದೊಳಾಹವಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಹೆನು ತಾನೆಂದ ||೧೯||

ಮಾರಿಗೌತಣವಾಯ್ತು ನಾಳಿನ |
 ಭಾರತವು ಬಹುಜೀವಹರವೀ |
 ಕೌರವನ ರುಣ ಹಿಂಗೆ ರಣದೊಳು ಸುಭಟಕೋಟಿಯನು ||
 ತೀಱಿಸಿಯೆ ಪತಿಯವಸರಕ್ಕೆ ಶ |
 ರೀರವನು ನೂಕುವೆನು ನಿನ್ನಯ |
 ಧೀರರೈವರ ನೋಯಿಸೆನು ರಾಜೀವಸಖನಾಣೆ ||೨೦||

ಎನಲು ಕರ್ಣನ ದೃಢವ ಕಂಡನು |
 ಮನದೊಳುತ್ಸಾಹಿಸಿದನಾದಡೆ |
 ಯನುಜರೈವರ ಹದನು ನಿನ್ನದು ಬಲುಹ ಮಾಡಿದಡೆ ||
 ಮನಕೆ ಖತಿಯಹುದುಡಿದಡೆ |
 ತನಗೆ ಗುಣವಲ್ಲೆಂಬ ಕಾರಣ |
 ವಿವಿಧಾನನುಹಿದೆನು ನೀಂ ಸುಖಿಯಾಗು ಹೋಗಿಂದ ||೨೧||

ಬಂದದೊಳ್ಳಿತು ಬಾರದಿದರ್ಡೆ |
 ಕಂದ ಕೇಳ್ಳೆ ಮಧುರವಚನದ |
 ಮಂದಮತಿಯನು ತಿಳುಹಿ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನು ||
 ಇಂದು ಕೊಡಿಸುವುದುಚಿತ ಸಂಪ್ರತಿ |
 ಗಿಂದು ಸೇರಿಸು ನಿನ್ನ ಮಾತನು |
 ಹಿಂದುಗಳೆಯನು ಕಾರವೇಶ್ವರನೆಂದನಸುರಾರಿ ||೨೨||

ಮನೆದುದಿತ್ತಂಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತರ |
 ವಸಮಸಂಗರರೀಗ ಸಂಧಿಯ |
 ನುಸಿರಿದಡೆ ಮನಗಾಣನೇ ಕಾರವಮಹೀಶ್ವರನು ||
 ವಿಷಮನಹ ಕಟ್ಟಾಳು ಮಂತ್ರವ
 ನೆಸಗಲಾಗದು ತನ್ನ ಬೀರಕೆ
 ಮಸುಳಹುದು ಮುರವೈರಿ ಸಂಧಿಯನಣಿಯೆನಾನೆಂದ ||೨೩||

ಕಳುಹಬೇಹುದು ದೇವ ದಿನಪತಿ |
 ಯಿಟಿದನಪರಾಂಬುಧಿಗೆ ಸಂಪ್ರತಿ |
 ಯಟಿದ ಹೊತ್ತಿಂದೀಗ ನೆಟ್ಟನೆ ನೀವು ಪಾಂಡವರು ||
 ಹುಲುಸರವಿ ಹಾವಹುದು ಹುತ್ತಿನ |
 ಬಟಿಯೊಳಿರಲಜ್ಞ ರಿಗೆ ಹಿಸುಣರ |
 ಬಳಕೆ ಹೊಗುವುದು ಕಳುಹಬೇಕೆಂದಂಪ್ರಿಗೇರಿಗಿದನು ||೨೪||

ಬೀಟುಕೊಂಡನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವಿ |
 ಶಾಲಮತಿ ಚಿಂತಿಸಿದನಾ ಸಿರಿ |
 ಲೋಲ ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರ ಮನದೊಳು ನಟು ಬೇರ್ದರೆಯೆ ||
 ಕಾಳುಮಾಡಿದನಕಟ ಕುರುಪತಿ |
 ಬಾಟಲಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟನೀಗೋ |
 ಪಾಲ ಬಾಡಿದೇ ಬಿಡನು ಜೀವನ ಕೊಳ್ಳದಿರನೆಂದ ||೨೫||

(ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ - ಮಹಾಭಾರತ)

೩೦. ನಳನ ನಿಕಾರರೂಪ

ಕೇಳು ಕುಂತೀತನಯ ಸಿಪಧನ್ಯ |
 ಪಾಲನಿತ್ತಲು ಮುಱಿದು ಮಲಗಿದ |
 ಬಾಲೆಯನು ಬಿಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ಮೊಲಮುಟ್ಟನಾಶ್ರಯವ ||
 ಕಾಲವಾತನ ಕೀಳುಮಾಡಿತ್ತು |
 ಶೂಲಪಾಣಿಯೆ ಬಲ್ಲ ನಳಭೂ |
 ಪಾಲಕನ ವಿಧಿಯೇನನೆಂಬೆನು ಬಂದನಡವಿಯಲಿ ||೧||

ವನಿತೆ ಮಲಗಿಹಳೋ ಅಧೈರ್ಯದಿ |
 ನೆನೆವಳೋ ದೈವವನು ಮನದಲಿ |
 ಕನಸ ಕಂಡೇಳುವಳೊ ಕಾಣದೆ ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸಿ ||
 ಕನಲಿ ವಿಧಿಯನು ಬಯ್ಯಳೋ ಕಂ |
 ಬನಿಯ ಸುರಿವಳೊ ಶೋಕದಲಿ ನಿಜ |
 ತನುವ ಬಿಡುವಳೊ ಕಾಂತೆಯೆಂತಿಹಳೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದ ||೨||

ಸುತರ ಪರರೆಡೆಗಿತ್ತು ನಂಬಿದ |
 ಸತಿಯ ತಂದಡವಿಯಲಿ ಮಲಗಿಸಿ |
 ಮತಿವಿಕಳನಾದೆನು ಪುರಾಕೃತಕರ್ಮಫಲವೈಸೆ ||
 ಕ್ಷಿಯೊಳಾರುಂಟೆನ್ನ ಮೊಲು ನಿಜ |
 ಸತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಾಹಿರರು ಎಂ |
 ದತಿಶಯದ ಶೋಕದಲಿ ನಡೆದನು ಶಿವ ಶಿವಾಯೆನುತ ||೩||

ಲೋಕದೊಳಗಗ್ಗಲೆಯ ಮಹಿಪರ |
 ನೇಕರವರೊಳಗಾರನೊಲ್ಲದೆ |
 ನೂಕಿ ತನ್ನನೆ ಒಲಿದು ಕೈಕೊಂಡಳು ಸರೋಜಮುಖಿ ||

ಆಕೆಯಗಲಿದ ಪಾತಕನು ತಾ | ೧೬೧ |
 ನೇಕೆ ಧರೆಯೊಳು ಶಿವಶಿವಾಯೆಂ |
 ದಾಕಮಲಲೋಚನೆಗೆ ಮಣುಗಿದನರಸ ಕೇಳೆಂದ ||೪||

ಈಪರಿಯೊಳತಿಶೋಕದಿಂದ ಪ್ರ |
 ಲಾಸಿಸುತಲಾನ್ಯ ಪತಿ ಹೆಚ್ಚಿದ |
 ತಾಪದಲಿ ಕಡುನೊಂದು ಬಳಲಿದ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ||
 ಶ್ರೀಪತಿಯ ನೆನೆಯುತ್ತ ಹೃದಯದ |
 ತಾಪದೊಳು ಬರುತಿರಲು ಮುಂದೆ ಸ |
 ವಾಸದೊಳು ಹುತವಹನ ಮಹಿಮೆಯ ಕಂಡನವನೀಶ ||೫||

ಬಿದಿರಮೆಳೆ ಧಗಧಗಿಸಿ ಘನಹೆ |
 ಬೈದಿರು ಭಟಭಟಯೆನಲುವುರಿಯೊಳು |
 ಕದಳಿಗಳು ಸಿಮಿಸಿಮಿಸೆ ತರುಗಳನುರುಹಿ ಮೆಳೆಗಳೊಳು ||
 ಗದಗದಿಸೆ ಗುಹೆಗಳಲಿ ವ್ಯಗತತಿ |
 ಬೆದಲು ಹಾಯ್ದುವು ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲ |
 ಮುದುರಿದುವು ಗರಿಸಹಿತ ಬೆಂದಾ ವನದ ಮಧ್ಯದಲಿ ||೬||

ತೆಗೆದು ಹಾಯ್ದುವು ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂ |
 ಲಗಳು ಕರಿಗಳ ಹಿಂಡು ನಾನಾ |
 ವ್ಯಗಗಳಗಣಿತ ಬೆಂದು ಬಿದ್ದುವು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ||
 ಚಿಗಿದು ಹಾಯ್ದುಃ ಗಂಡಭೇರುಂ |
 ಡಗಳು ನೊದಲಾದಖಿಳಮೃಗಸ |
 ಕ್ಷಿಗಳು ಕೆಡೆದುವು ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗವನೀಶ ಕೇಳೆಂದ ||೭||

ಪ್ರಳಯದಿನದಲಿ ಸುಳಿವ ಬಡಬಾ |
 ನಲನ ಪರಿಯಿಂ ವನವ ಸುಡುತಲಿ |
 ಸುಳಿಸುಳಿಯುತಾಹಾರಗೊಳುತಿರಲಲ್ಲಿ ದನಿಯಾಯ್ತು ||

ಸಿಲುಕಿದೆನು ಪಾವಕನೊಳೆನ್ನನು |
 ವೊಲಿದು ಹಾ ನೃಪಕುಲಶಿರೋಮಣಿ |
 ಕಳೆದು ಬಿಡಿಸೈ ಸುಕೃತ ನಿನಗಹುದೆಂದುದಾ ನಿನಸ ||೮||

ಆಗಲಾ ದನಿಗೇಳಿ ನೃಪತಿ ಸ |
 ರಾಗದಿಂದಲೆ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು |
 ಕೂಗಿದವರಾರೆನುತ ಬರುತ್ತಿರೆ ಕಂಡನುರಗಪತಿ ||
 ಹೋಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನ ಸುವು ಸಲಹು ಪ |
 ಡಾಗಮುಚ್ಚ ನೃಪಾಲ ಎನಲಾ |
 ಭೋಗಿಯನು ಕಂಡರಸ ನೀನಾರೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡ ||೯||

ಉರಗಪತಿ ಕರ್ಕೋಟಕನು ನಾ |
 ನರಸ ಕೇಳೈ ಬನದೊಳಿರುತ್ತಿರೆ |
 ಪರಮಮುಷಿ ಬಂದೆನ್ನ ತಾಗಿದನಂದು ಪಾತಿಯಲಿ ||
 ಕರೆದು ಕೊಟ್ಟನು ಶಾಪವನು ಸಂ |
 ಚರಿಸದಂತಿರೆಯೆನಗೆಯಿದು ಪರಿ |
 ಹರವದೆಂದಿಗೆ ಮುನಿಪ ಕರುಣೆಪುದೆಂದೊಡಂತೆಂದ ||೧೦||

ಇರಲಿರಲು ಕಾಲಾಂತರಕೆ ಭೂ |
 ವರನು ನಳನೃಪನಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದವ |
 ಧರಣಿಪನ ಕರಕಮಲ ಸೋಂಕಲು ಶಾಪವಿದು ಬಳಿಕ ||
 ಪರಿಹರಿಪುದೆನೆ ಮುನಿಯ ವಚನದಿ |
 ಬರವ ಹಾರೈಸಿದೆನು ಬಂದೈ |
 ಕರುಣದಿಂದಗ್ನಿಯನು ಪರಿಹರಿಸೆಂದನುರಗಪತಿ ||೧೧||

ಕರುಣದಲಿ ನೃಪ ಭೀತಿಗೊಳ್ಳದೆ |
 ಯುರಗಪತಿಯನು ತೆಗೆಯುತನಲನ |
 ವುರಿಯ ತಪ್ಪಿಸಿ ತಂದು ಸರಸಿಯ ತಡಿಯೊಳುಪಚರಿಸೆ ||

ಕರವಿಡಿದು ಧರಣಿಪನ ಕಚ್ಚಿದೊ |
ಡುರವಣಿಸಿ ವಿಷವೇಜಿ ನೃಪತಿಯ |
ಸರಮತೇಜದ ದೇಹ ಕೆಟ್ಟಿತು ವಿಕೃತರೂಪಾಗಿ ||೧೨||

ಅಡ್ಡ ಮೋರೆಯ ಗಂಟುಮೂಗಿನ |
ಜಡ್ಡ ದೇಹದ ಗುಜ್ಜು ಗೊರಲಿನ |
ದೊಡ್ಡ ಕೈಕಾಲುಗಳ ಪುಮರಿದ ರೋಮಮಾಸೆಗಳ ||
ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗುನುಬೆನ್ನಿನ |
ಗಿಡ್ಡ ರೂಪಿನ ಹಠಕುಗಡ್ಡದ |
ಹೆಡ್ಡನಾದ ಕುರೂಪಿತನದಲಿ ನೃಪತಿ ವಿಷದಿಂದ ||೧೩||

ಮಾರನಾಕಾರದ ನೃಪಾಲಕ |
ಕ್ರೂರರೂಪಾದನು ಪುರಾಕೃತ |
ಮಾಱಲಾರಳವೆಂದು ನುಡಿದನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ||
ತೋರಮಾಣಿಕವೆಂದು ಪಿಡಿದರೆ |
ಭೂರಿಕೆಂಡವಿದಾಯ್ತು ಹರಹರ |
ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳೊಡನೆ ಸಖತನ ಫಲಿಸಿತೆನಗೆಂದ ||೧೪||

ಮುನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲವಿದು ||
ಬಿನ್ನು ಬಿಡುವುದೆಯುರಗಪತಿ ಕೇ |
ಳಿನ್ನು ನೋಯಲದೇಕೆ ತಾನೇ ಪಾಪಿಯಾದೆನಲಾ ||
ಪನ್ನು ಗಾರಿಧ್ವಜನ ಕೃಪೆ ತನ |
ಗಿನ್ನು ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಲೋಕದೊ |
ಳಿನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರವಶವೆಂದೆನುತ ಮುಗಿದನು ||೧೫||

ಏಕೆ ನೃಪತಿ ವೃಥಾ ಮನೋವೃಥೆ |
ಕಾಕು ಬಳಲಲು ಬೇಡ ನೀನವಿ |
ನೇಕಿಯೇ ಸಾಕಿನ್ನು ನಿನಗುಪಕಾರವಂಜದಿರು ||

೩೨. ✓ ಆರು ಒಲಿದರೇನು !

ಆರು ಒಲಿದರೇನು ನಮಗಿನ್ನಾರು ಮುನಿದರೇನು |
ಕ್ಷೀರಸಾಗರಶಾಯಿಯಾದವನ ಸೇರಿದಂಥ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ಪ ||

ಊರನಾಳುವ ದೊರೆಗಳು ನಮ್ಮನು | ದೂರ ಅಟ್ಟಿದರೇನು |
ಘೋರಾರಣ್ಯದಿ ತಿರುಗುವ ಮೃಗಗಳು | ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದರೇನು |
ಮಾರಿಹಿಂಡು ಮತ್ತೆ ಮುಸುಕಿನ ದಂಡು | ಮೈಗೆ ಮುತ್ತಿದರೇನು |
ವಾರಿಜನಾಭನ ವಸುದೇವಸುತನ | ಸೇರಿದಂಥ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ಗ ||

ಹಡೆದಾ ತಾಯಿತಂದೆ ನಮ್ಮೊಳು | ಅಹಿತವ ಮಾಡಿದರೇನು |
ಮಡದಿಯು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ನಂಟರು | ಮುನಿಸುಗೊಂಡರಿನ್ನೇನು ||
ಒಡನೆ ಆಡುವಾ ಗೆಳೆಯರು ನಮ್ಮೊಳು | ವೈರವ ಬಳಸಿದರೇನು |
ಕಡಲಶಯನ-ಕರುಣಾಸಿಧಿ-ನಾಮವು | ಒಡಲೊಳಗಿಹ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ೨ ||

ಕಾನನದೊಳು ಹರಿದಾಡುವ ಸರ್ಪವು | ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿದರೇನು |
ಜೇನಿನಂದದಲಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಂಗಳು | ಚರ್ಮಕೆ ಮುತ್ತಿದರೇನು ||
ಭಾನುನಂದನನ ಬುಧಮಂಗಳರಾ | ಬಲವು ತಪ್ಪಿದರೆಯೇನು |
ದೀನನಾಥ-ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ | ಧ್ಯಾನವುಳ್ಳ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ೩ ||

— ಪುರಂದರದಾಸ

೩೩. ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ!

ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ |

ಅನಂತ ಅಪರಾಧ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುತಿರಲು

|| ಪ ||

ಶಿಶುಮೋಹ ಸತಿಮೋಹ ಜನನಿ-ಜನಕರ ಮೋಹ |

ರಸಿಕಮಿತ್ರರ ಮೋಹ ರಾಜಮೋಹ ||

ಸಶುಮೋಹ ಭೂಮೋಹ ಬಂಧುವರ್ಗದ ಮೋಹ |

ಅಸುರಾರಿ ಇವುಗಳಿಂ ನಿನ್ನ ಮರೆತಿಹೆನು

||೧||

ಅನ್ನಮದ ಅರ್ಥಮದವಖಿಳ ವೈಭವದ ಮದ|

ಘನ್ನಪ್ರಾಯದ ರೂಪಬಲದ ಮದವು||

ಇನ್ನು ಸತ್ಯದ ಮದವು ಧಾತ್ರಿವಶವಾದ ಮದ|

ಚಿನ್ನ ತನಗೆದುರಿಲ್ಲವೆಂತೆಂಬ ಮದಗಳಿಂ

||೨||

ಇಷ್ಟು ದೊರಕಿದರೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬಾಶೆ|

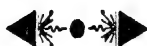
ಅಷ್ಟು ದೊರಕಿದರು ಇನ್ನಷ್ಟರಾಶೆ ||

ಕಷ ಬೇಡೆಂಬಾಶೆ ಕಡುಸುಖವ ಕಾಂಬಾಶೆ|

ನಷ್ಟಜೀವನದಾಶೆ ಪುರಂದರ ನಿರಲಾ

||೩||

—ಪುರಂದರದಾಸ

೨.೨. ✓ ಆರು ಒಲಿದರೇನು !

ಆರು ಒಲಿದರೇನು ನಮಗಿನ್ನಾ ರು ಮುನಿದರೇನು |
ಕ್ಷೀರಸಾಗರಶಾಯಿಯಾದವನ ಸೇರಿದಂಥ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ಪ ||

ಊರನಾಳುವ ದೊರೆಗಳು ನಮ್ಮನು | ದೂರ ಅಟ್ಟಿದರೇನು |
ಘೋರಾರಣ್ಯದಿ ತಿರುಗುವ ಮೃಗಗಳು | ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದರೇನು |
ಮಾರಿಹಿಂಡು ಮತ್ತೆ ಮುಸುಕಿನ ದಂಡು | ಮೈಗೆ ಮುತ್ತಿದರೇನು |
ವಾರಿಜನಾಭನ ವಸುದೇವಸುತನ | ಸೇರಿದಂಥ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ಗ ||

ಹಡೆದಾ ತಾಯಿತಂದೆ ನಮ್ಮೊಳು | ಅಹಿತವ ಮಾಡಿದರೇನು |
ಮಡದಿಯು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ನಂಟರು | ಮುನಿಸುಗೊಂಡರಿನ್ನೇನು ||
ಒಡನೆ ಆಡುವಾ ಗೆಳೆಯರು ನಮ್ಮೊಳು | ವೈರವ ಬಳಸಿದರೇನು |
ಕಡಲಶಯನ-ಕರುಣಾನಿಧಿ-ನಾಮವು | ಒಡಲೊಳಗಿಹ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ೨ ||

ಕಾನನದೊಳು ಹರಿದಾಡುವ ಸರ್ಪವು | ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿದರೇನು |
ಜೇನಿನಂದಲಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಂಗಳು | ಚರ್ಮಕೆ ಮುತ್ತಿದರೇನು ||
ಭಾನುನಂದನನ ಬುಧಮಂಗಳರಾ | ಬಲವು ತಪ್ಪಿದರೆಯೇನು |
ದೀನನಾಥ-ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ | ಧ್ಯಾನವುಳ್ಳ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ || ೩ ||

— ಪುರಂದರದಾಸ

೨.೨. ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ!

ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ |

ಅನಂತ ಅಪರಾಧ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುತಿರಲು

||ಪ||

ಶಿಶುಮೋಹ ಸತಿಮೋಹ ಜನನಿ-ಜನಕರ ಮೋಹ |

ರಸಿಕಮಿತ್ರರ ಮೋಹ ರಾಜಮೋಹ ||

ಸಶುಮೋಹ ಭೂಮೋಹ ಬಂಧುವರ್ಗದ ಮೋಹ |

ಅಸುರಾರಿ ಇವುಗಳಿಂ ನಿನ್ನ ಮರೆತಿಹೆನು

||೧||

ಅನ್ನ ಮದ ಅರ್ಥಮದವಖಿಳ ವೈಭವದ ಮದ|

ಘನ್ನ ಪ್ರಾಯದ ರೂಪಬಲದ ಮದವು||

ಇನ್ನು ಸತ್ವದ ಮದವು ಧಾತ್ರಿವಶವಾದ ಮದ|

ಚೆನ್ನ ತನಗೆದುರಿಲ್ಲವೆಂತೆಂಬ ಮದಗಳಿಂ

||೨||

ಇಷ್ಟು ದೊರಕಿದರೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬಾಶೆ|

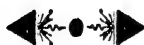
ಅಷ್ಟು ದೊರಕಿದರು ಇನ್ನಷ್ಟು ರಾಶೆ||

ಕಷ ಬೇಡೆಂಬಾಶೆ ಕಡುಸುಖವ ಕಾಂಬಾಶೆ|

ನಷ್ಟಜೀವನದಾಶೆ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ

||೩||

—ಪುರಂದರದಾಸ

೩೪. ಬಿಡು ಬಾಹ್ಯದೊಳು ಡಂಭವ !

ಬಿಡುಬಾಹ್ಯದೊಳು ಡಂಭವ | ಮಾನಸದೊಳ |
ಗೆಡೆವಿಡಿದಿರು ಶಂಭುವ ||ಪಲ್ಲ||

ಒಡಲೊಳು ವಂಚಿಸಿ ಹೊರಗೆ ನೀ ಕೀರ್ತಿಯ |
ಪಡೆದರೆ ಶಿವ ನಿನಗೊಲಿವನೆ ಮರುಳೆ ||ಅ.ಪ.||

ಜನಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆಕೊಂಡರೇನುಂಟು ಲೋಕದಿ |
ಮನಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆಕೊಂಬುವುದೆ ಚೆಂದವು ||
ಜನರೇನು ಬಲ್ಲರು ಒಳಗಾಗೋ ಕೃತ್ಯವ |
ಮನವರಿಯದ ಕಳ್ಳತನವಿಲ್ಲವಲ್ಲ ||೧||

ಜನರು ಮೆಚ್ಚುತೆ ನಿನ್ನ ಕೈಲಾಸಕೊಯ್ವರೆ |
ಜನ ಮೆಚ್ಚದಿರೆ ಶಿವ ಬಿಡುತಿಹನೆ || .
ಜನರಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನು ದೊಡ್ಡಾತನೆಂದರೆ |
ಚಿನ್ನುಮಯ ಶಿವನೇನಲ್ಲರಿಯನೆ ಮರುಳೆ ||೨||

ಮನದೊಳು ಶಿವ ತಾನೆ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹ |
ಮನ ಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆದರೆ ಶಿವ ಮೆಚ್ಚುವ ||
ಮನಕಂಜಿ ನಡೆಯದೆ ಜನಕಂಜಿ ನಡೆದರೆ |
ಮನದಾಣ್ಮೆ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಮರೆಯಾಗುವನಲ್ಲ ||೩||

—ಸರ್ವಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿ

೩೫. ನಾಟಕಶಾಲೆ

ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯಂತಿಂತಿರುದ್ದೆಂದು ಕ|

ರಾಟಸಿವೇಳಲಾನರಿಯೆ||

ಕೋಟಿ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸುರರ ವಿಮಾನಕೆ|

ಸಾಟಿಯಿಂದಾಡಿ ಬಿಡುವೆನು

||೧||

ಮಿಸುನಿಗಂಬಗಳಿಂದ ಮಿಸುನಿಗೋಡೆಗಳಿಂದ|

ವಸುಮಣಿಗಳ ತೊಲೆಯಿಂದ ||

ಮಸುಳದಿರುಳು ಪಗಲೆನ್ನದೆ ತಣ್ಣಿನ|

ಬಿಸಿಲ ಕರೆವುದನೇನೆಂಬೆ

||೨||

ಸಿರಿಗಂಪು ಕುಂಕುಮ ಪನ್ನೀರು ಸಾದು ಕ|

ತ್ತರಿಯ ಸಾರಣೆ ಚಳೆಯಗಳಾ ||

ಪೊರಪಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಂಪ ತುಂಬಿದ ಹೊನ್ನ|

ಕರಡಿಗೆಯಂತೊಪ್ಪುತಿಹುದು

||೩||

ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಪದ ಕುಚ್ಚಿಂದ|

ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಗಳಿಂದ||

ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರನಾಡುವ ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯ|

ಪುಷ್ಪನಲುರುಹಿ ಕಳೆವುದು

||೪||

ಮೇಲು ಕಟ್ಟಿನ ಝಲ್ಲಿಗಳು ನೆಲ ಕಟ್ಟಿನ |

ನೀಲ ರತ್ನದೊಳು ಮಾರ್ಪೊಳೆಯೆ||

ಸಾಲು ಬೆಳ್ಳೊರೆಯೆದ್ದ ಮಡುವೆಂಬ ಶಂಕೆಯ|

ನೇಳಿಸುತಿಹುದು ನೋಳ್ಪರಿಗೆ

||೫||

ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚು ಮಾಣಿಕಗಳ ಮಾಲೆ ಮೇ|
 ಲೆತ್ತಿರುತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿಂಬಿಸಲು||
 ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕವನೀ ಮನೆಯೊಳೇತಕೆ ತಂದು|
 ಬಿತ್ತಿದರೆಂಬವೊಲಿಹುದು ||೬||

ಚಕಚಕಿಸುತ ರನ್ನ ಗನ್ನ ಡಿಯಲ್ಲಲ್ಲಿ|
 ಮಕರಿಸೆ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ||
 ಅಕಳಂಕ ಚಂದ್ರಲೋಕವೊಯೆನೆ ನೃಪನ ನಾ|
 ಟಕಶಾಲೆ ಮೆರೆವುದೇನೆಂಬೆ ||೭||

ಪಟ್ಟಿ ಪರವತದ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟಿನ ಬೊಂಬೆಗ|
 ಳೊಟ್ಟು ಮಾರ್ಪೊಳೆಯೆ ಭೂಮಿಯೊಳು||
 ಇಟ್ಟು ಣಿಸಿದ್ದುದು ಜನವೆಂದು ಹೊಸಬರು|
 ಮೆಟ್ಟಿದೆ ನಿಲ್ವರಂಚಿನೊಳು ||೮||

ಧರೆಗೆ ವಿಸ್ತಯವಾದ ನಾಟಕಶಾಲೆಯೊ|
 ಳರಸನೋಲಗವಾಗಲೊಡನೆ ||
 ಬರುತ್ತಿದ್ದರುಚಿತ ಕಲಾವಿದರೆಸೆವ ಸಿಂ|
 ಗರಗೂಡಿ ಘಮೈನುತಾಗ ||೯||

ರಾಜಕುಮಾರರು ರಸಿಕರು ಬುಧರಧಿ |
 ರಾಜರು ಕವಿಗಮಕಿಗಳು ||
 ತೇಜಸ್ವರೈತಂದು ಭರತರಾಜನ ಕಂಡು|
 ತೇಜದೊಳೊಲ್ಲ ಕುಳಿತರು ||೧೦||

ತೆರಸೇಲೆ ಮರೆಯೊಳಾ ತೆರೆದ ಗವಾಕ್ಷದೊ|
 ಳೊರೆದು ನೋಡುತ ಬಾಹ್ಯ ಜನವಾ||
 ಅರಿಸಿಯರಿದ್ದರು ಭೂಪಾಲನೆಡಬಲ|
 ದೆರೆಡು ಪಕ್ಕದೊಳು ಸಾಲಾಗಿ ||೧೧||

ಒಲೆಯದಿರೊತ್ತದಿರೊಯ್ಯಾರದೊಳು ಕುಳ್ಳಿ|

ರುಲಿಯದಿರಲ್ಲಲ್ಲಿರೆಂದು ||

ಸುಳಿದು ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾರರೆಲ್ಲರ ತರವರಿ|

ದೊಳುನುಡಿದೋರಿ ತಿದ್ದಿದರು

||೧೭||

ಪರಿಮಳದಿಂದುಚಿತಾಸನದಿಂದ ಕ|

ಪುರ ವೀಳೆಯದಿಂದ ಸಭೆಯಾ||

ತರತರವರಿದು ಮನ್ನಿಸಿದರು ಪರಿಚಾರ|

ಕರು ರಾಯನನುಮತದಿಂದ

||೧೮||

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ-ಭರತೇಶ ವೈಭವ

೨೬. ಕಲ್ಯಾಣ ದೇಶ

ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳಿಂ ಮೆಚೆಗಳಿಂ|

ದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ನೆಲೆದ ತಳಗಳಿಂ ಕೊಳಗಳಿಂ |

ದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ರನ್ನದರಿಗಳಿಂ ಕೆಲೆಗಳಿಂ

ಪರಿವ ಕಾಲುನೆಗಳಿಂದ ||

ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ತೋರ್ಪ ಗಿರಿಗಳಿಂ ಕರಿಗಳಿಂ |

ದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ನೆಲೆದ ಶುಕಗಳಿಂ ಪಿಕ್ಕಗಳಿಂ|

ದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಗವಾಸ್ತದಗಳಿಂ ನದಗಳಿಂ

ದಾದೇಶಮೊಪ್ಪಿದುದು

||೧||

ಕಂಜಕುಮುದಂಗಳಿಲ್ಲದ ಸರಂ ಸರದಿಂದ |
 ರಂಜಿಸದ ಶುಕಪಿಕಂ ಶುಕಪಿಕಂಗಳಿಗೆ ಫಲ |
 ಮಂಜರಿಯನೀಯದಿಹ ಮಾವು ಮಾವುಗಳನ
 ಪ್ಪದಬಳ್ಳಿ ಬಳ್ಳಿಗಳೊಳು ||
 ಮಂಜುಳಧ್ವನಿಗೊಡದ ಪಲಮೆ ಪಲಮೆಗೆ ಸಂತ |
 ಸಂ ಜನಿಸದರಲರಲ ನವಪರಿಮಳಂಗಳಿಂ |
 ದಂ ಜಡಿಯದೆಳಗಾಳಿಯೆಳಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದಿಹ
 ಬನಮಿಲ್ಲವಾನಾಡೊಳು ||೨||

ದೇವಮಾತೃಕನದೀಮಾತೃಕದೊಳಂ ಬೆಳೆವು |
 ದಾವ ಜೋಡ್ಯಂ ಗಿಳಿ ಕರ್ದುಂಕಿದೊಡೆ ಬಿದ್ದಿ ನಿಡು |
 ಮಾವಣ್ಣತನಿಸದ ಕಾಲ್ಗಳಂ ಬೆಳೆವುವಾ
 ಗಾಳಿಯಲೆದೋಸರಿಸುವ ||
 ತೀವಿದೆಳನೀರ ಕಬ್ಬಿನ ಸಾರದಿಂ ಬೆಳೆವು |
 ವಾವಗಂ ಪಾಮರೀಮುಖಶಶಿಗೊಸರ್ವಿದು |
 ಗ್ರಾವನಿರ್ಮಳಜಲದ ಪೂರದಿಂ ಬೆಳೆಯುತಿಹ |
 ಶಾಲಿಗಳ್ ಕಣ್ಣೆಸೆದುವು ||೩||

ಪಲವುಕಾಲಂ ಬೆಳೆದಿದೇಂ ಫಲಂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ |
 ತಲೆಗೊಯ್ಸಿಕೊಂಬುದೆಂದುಂ ಬಿಡದೆನುತ ನಾಣ್ಣಿ |
 ತಲೆವಾಗಿದುವೊ ಪುತ್ರನೋಹದಿಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ
 ತನ್ನ ನೋವಂ ನೋಡದೆ ||
 ಸಲಹಿದೀ ಭೂದೇವಿಗಂ ನಮಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ |
 ನಲಿದು ಬಾಗಿದುವೊ ಪೇಜಿಂಬಿನಂ ಕಿಕ್ಕಿಲಾದ |
 ಫಲಭಾರದಿಂ ಕೊರಳ್ವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ್ |
 ಶಾಲಿಗಳ್ ಕರಮೆಸೆದುವು ||೪||

ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಗಾಣದೊಳಹಿಡಿದು |
 • ಹಿಂಡಿ ರಸಮಂ ತೆಗೆದು ಕಾಸಿಕಾಲ್ಪುಳಿಯಲ್ಪೆ |
 ಖಂಡಶರ್ಕರೆಯಾದುವೇಗೈದೊಡಂ ಸುಗುಣ |
 ಮಂ ಬಿಡದ ಸುಜನರಂತೆ ||

ದಿಂಡುರುಳ್ಳದವಾಳ್ ಗಿಡಿರಾದರಂ ಸುಕೋ |
 ದಂಡರೂಪಿಂ ಸ್ವಾಮಿಹಿತಕೆಂದು ತನ್ನೊಳು |
 ದ್ವಂಡತೆಯ ಬಿರುದೆತ್ತಿತನೆ ಸೋಗಿವಸುರ ಕ |
 ಬೈನಕೊಂಬು ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು ||೨||

ಸುರಿದ ಶಾಲ್ಯನ್ನ ರಾಶಿಗಳ ಘೃತಪೂರಿತದ |
 ಹರವಿಗಳ ಸೂಪಾದಿಶಾಕಸಂತತಿಯ ಪರಿ |
 ಪರಿಯಪಚ್ಚಡಿಯುಪ್ಪುಗಾಯಾಭಕ್ಷ್ಯಪರಮಾನ್ನ
 ಬಹುವಿಧದ ಸಿಯ್ಯರಣೆಯ ||

ತರತರದ ದಧಿದುಗ್ಧತಕ್ರದಿಂ ಪುದಿದ ಕೊ |
 ಸ್ವರಗೆಗಳನುಂಡುಂಡು ಪೋಪ ನಡೆತಪ್ಪ ಪಥಿ |
 ಕರ ನೇವಿಗಳ ಸತ್ತದಾಲಯಂ ರಂಜಿಸಿದು
 ದಾಪಧದೊಳೇನೆಂಬೆನು ||೩||

ಮುಂತೆಸೆದುದಾಗಳಾ ಘನವಿಭವದಿಂ ಮುಕ್ತಿ |
 ಕಾಂತೆಯರಮನೆಯಂತೆ ಪುಣ್ಯದಾಲಯದಂತೆ |
 ಸಂತತಂ ಶೈವನೇಮದ ಕೋಶಗೃಹದಂತೆ
 ಧರೆಯ ಮುಖಕಮಲದಂತೆ ||

ತಿಂತಿಣಿಯೊಳೆಸೆವ ಸೌಧಂಗಳ ಮರೀಚಿ ಗಗ |
 ನಾಂತಮಂ ಚುಂಬಿಸಲ್ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ |
 ತಾಂ ತಳೆದ ಪಟ್ಟಣಂ ಕಲ್ಯಾಣಮೆಸೆವ ಜಾ
 ಣರ ತಾಣಮೊಪ್ಪಿದುದು ||೪||

ಪೊಸತೆಂಗು ಕಾಂಗು ಹೇರಿಳೆ ಕಿತ್ತಿಳೆಗಳು ಶೋ |
 ಭಿಸುವಂಚೆ ಕೊಂಚೆ ಪೂವಂಡು ಗಿಳಿವಿಂಡು ರಂ |
 ಜಿಸುವ ಕಾದಲರೆಲರ್ ಸವಿಮಾವು ಪೂವು ಬಕು |
 ಳಂ ಮುಕುಳವೊಪ್ಪುವ ಕೊಳಂ ||

ಮಿಸುಕ ನಳಿನಂ ಪುಳಿನಮಂ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ರಾ |
 ಜಿಸುವಶೋಕಂ ಕೋಕಮಾದಾಡಿಮಂ ಹಿಮಂ |
 ದೆಸೆಗಂಪು ಸೊಂಪು ಪೆಂಪಿಂದಾಪುರೋಪವನ
 ಮೆಸೆದಿದುರ್ದೇನೆಂಬೆನು ||೮||

ನವಿಲ ನಟನೆಯೆ ನರ್ತನಂ ಮೊಱಿವ ತುಂಬಿಗಳ |
 ರವಮೆ ಗೀತಂ ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿಯೆ ವಾದ್ಯಮೊ |
 ಪ್ಪುವ ಮರುತನಿಕೆದರ್ವಕುಸುಮಂಗಳೆಸೆವ ಪು |
 ಪ್ಪಾಂಜಲಿಗಳಂದಮಾಗೆ ||

ನವಪಾತ್ರಮಂ ವಸಂತಂ ತಿದ್ದಿ ತಂದಂಗ |
 ಭವನ ಮುಂದಾಡಿಸಲ್ ಸವೆದಿದ್ ಸಲ್ಲಾಸ್ಯ |
 ಭವನದಂತೊಪ್ಪಿದುರ್ದುಪವನಂ ಜನಪದದ
 ಜನರಿಗಚ್ಚರಿಯಾಯುತ ||೯||

ಸರಸಿಯೊಳಗಾಡುವರಸಂಚೆಯಿಂ ಕೊಂಚೆಯಿಂ |
 ಬಿಱಿವ ಮುಗಳ್ಗೆಱಗುವ ಮದಾಳಿಯಿಂ ಗಾಳಿಯಿಂ |
 ವರಫಲವನುಂಬ ಪೊಕ್ಕುಳಿಗಳಿಂ ಗಿಳಿಗಳಿಂ
 ಲತೆವನೆಗಳೋವರಿಯೊಳು ||

ಹರುಷದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಜನಾಳಿಯಿಂ ಕೇಳಿಯಿಂ |
 ನೊಱಿವ ನಾನಾಪಕ್ಷಿ ಜಾಳದಿಂ ಮೇಳದಿಂ |
 ದರಲ್ವ ಪೂಗಳ ಸೊಗಸುಗಂಪಿನಿಂ ಪೆಂಪಿನಿಂ
 ವನವನಂಗಳ್ ಮೊಱಿದುವು ||೧೦||

ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಲತಾಮಂಟಪಗಳು ನೋಡ |
 ಲಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ತಳಿರ ಚಪ್ಪರಗಳು ಬಟಾ |
 ಕ್ಕಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಗಳಿಂ ಸಮೆದು ತೋರ್ಪ ಚಾ
 ವಡಿ ಮಲಗುಮಾಡಂಗಳು ||

ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಡುವೆಟ್ಟು ತಳಿರುಯ್ಯಲೆಗೆ |
 ಕಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಪನ್ನೀರ ಕಾಲ್ಕಳವಟ್ಟಿಗೆಗೆ |
 ಕೆಲ್ಲಿಡೆಯೊಳಿಂತು ಸಾಹಸ್ರಯೋಜನವನಂ |
 ಕಣ್ಣೆಸೆದುದೇನೆಂಬೆನು ||೧೧||

ತಳಿರ ಗುಡಿ ತೋರಣದ ಸಾಲ್ಕಳಂದೆಡೆಗೆಡೆಗೆ |
 ತೊಳಪ ಮುಕುಳದ ಮಕರತೋರಣಗಳಿಂದೆ ಪೂ |
 ಗಳ ಕುಲುಜು ದೊಡ್ಡ ಮೇರುವೆಗಳಿಂದವಣನೆಲೆ
 ನೆಲೆಗಳೊಳು ಕಂಗೊಳಿಸುವ ||

ನಲಿದು ನರ್ತಿಸುವ ಪೂವಲಿಗೆದರ್ವ ಕಲಿತ ಪರಿ |
 ಮಳಜಲಂಗಳನೆ ಜೀರ್ಣೋಪವಿಯಿಂದಿಸುವ ಪೂ |
 ಗಳ ಬೊಂಬೆಗಳ ಸಾಲ ಳಿಂದ ಚಿಲ್ವಾದುದಾ |
 ಬನಮೆದೇಂ ವರ್ಣಿಸುವೆನು ||೧೨||

(ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ - ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ)

೩೭. ✓ ಕಾಳಿಯ ಮರ್ದನ

ಮತ್ತೆ ಗೋಪಕುಮಾರಕರು ಸಹಿ |
ತುತ್ತಮಾಮಳಕೀರ್ತಿ ತುರುಗಳ |
ಮೊತ್ತ ಸಹಿತಾಡುತ್ತ ವೃಂದಾರಕವನಾಂತರಕೆ ||
ತತ್ತನ್ನಿಧಿ ಗೋಪಿಯರ ಕಂಗಳು |
ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳೊಡನೊಡನೆ ಕಳು |
ಹುತ್ತ ಬರೆ ಕರುಣಾಳು ಬಿಜಯಂಗೈದನೊಲವನಲಿ ||೧||

ಹಿಂದಿರಿಸಿ ಬಲರಾಮನನು ಗೋ |
ವಿಂದನಾಡುತ ತುರುಸಹಿತ ಮ |
ಧೈಂದಿನದ ವೇಳೆಯಲಿ ನಲಿದಾ ಗೋವಳರು ಸಹಿತ ||
ಬಂದನಾ ಕಾಳಿಯ ಮಹೋರಗ |
ಮಂದಿರದ ದುಸ್ಸಹವೆನಿಸ ಕಾ |
ಳಿಂದಿಗಾಗಿತ್ತಡಿಯ ವಿಷದಿಂಮರಿವ ಜಲದೆಡೆಗೆ ||೨||

ಬಿಸಿಲರ್ಪುಳದಲಿ ನೀರಡಸಿ ಪಶು |
ವಿಸರ ಕವಿದುದುವುರಗರಾಜನ |
ವಿಷದ ಮಡುವಿನ ದೆಸೆಗೆ ಗೋಪಕುಮಾರಕರು ಸಹಿತ ||
ಅಸುರರಿವುವಿನ ಕೃನೆಯನದನೀ |
ಕ್ಷಿಸುವವೋಲುದಕವನು ಕುಡಿಕುಡಿ |
ದಸುವ ನೀಗಿದರರ್ಭಕರು ತುರುವಿಂಡುಗಳು ಸಹಿತ ||೩||

ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ವಿಹಗವಿಷದ |
ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ಗರಸೀದು ಜಲದಲಿ |
ಬೀಳುವುವು ತತ್ತೀರವನತರುನಿಕರವುರಿಹೊಯ್ದು ||

ಹೇಳಲೇನೋಣಗಿರಲು ನೋಡದೆ |
ಬಾಲಕರು ತುರುವಿಂಡುಸಹಿತ ಕ |
ರಾಳವಿಷಜಲಪಾನಮೂರ್ಛಿತರಾದರಾಕ್ಷಣಕೆ ||೪||

ಕಂಡನಾ ಕೋಳಾಹಳದ ತುರು |
ವಿಂಡುಗಳ ನಾಶವನು ಗೋಪರ |
ತಂಡದಸುಸಂಕ್ಷಯವನಕಟಕಟೇನಿದೇನೆನುತ ||
ಕಂಡುನಿಜದೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಕಾಲನ |
ದಂಡವೀ ಜಲವಾಯ್ತು ಜೀನವ |
ಕೊಂಡುದಿದೆಲಾ ಹಾಯೆನುತ ನೋಡಿದನು ಕರುಣದಲಿ ||೫||

ನೋಡಿದಾಗಳೆ ಶಿಶುಪಶುಗಳನು |
ಕೂಡೆ ಪಸರಿಸಿ ಬಿಗಿದ ನಿಜೈಯ |
ಕೇಡಿನಲಿ ಮೈಮುರಿದು ಕಂದೆರದಂತೆ ತಮತಮಗೆ ||
ಅಡುತಿದ್ದರು ತುರುಸಹಿತ ದಿಟ |
ನೋಡಿದಡೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕೋಟಿಯ |
ಮಾಡಳೇನಜಮಾಯೆಯಾವನ ನಯನಸಂಜ್ಞೆಯಲಿ ||೬||

ಕೆಟ್ಟುದೀಪರಿಯಕಟಕಟ ಗಡಿ |
ಗೆಟ್ಟ ಜಲಚರನಿಕರವನು ನೆರೆ |
ಸುಟ್ಟುದೀವನತರುಗಳುಂಪುತಿನೆ ವಿಷಾಗ್ನಿಯಲಿ ||
ಮುಟ್ಟಿದವರಿಂಗೀ ಹದನು ಕೈ |
ಯಟ್ಟಿತದೆಲಾ ಪಾಪಿಯನು ಯೆ |
ಬುಟ್ಟಿದಲ್ಲದೆ ನದಿಯ ಜಲವಿದು ಸೇವ್ಯವಲ್ಲೆಂದ ||೭||

ಮಜ್ಜನನವಿದು ಸಕಲ ಲೋಕದ |
ಸಜ್ಜನಾನುಗ್ರಹಕೆ ಕಾರಣ |
ದುರ್ಜನರ ನಿಗ್ರಹಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ||

ವರ್ಜಿಸಿದಡಿದನಾರು ಮಾಡುವ |
 ಸಜ್ಜನಾನುಗ್ರಾಹಕರು ದಿಟ |
 ಕಬ್ಬಜಾದಿಮಹೇಶರಿದಕೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲೆಂದ

ಎನುತ ಮನದಲಿ ನೋಡಿ ಕರುಣಾ |
 ವನಧಿ ಪೀತಾಂಬರದ ಸೆರಗನು |
 ಕನಕರಶನಾಬದ್ಧದಲಿ ರಂಜಿಸಲು ಬಿಗಿದುಟ್ಟು ||
 ದನುಜರಿಪು ಕುರುಳೋಳಿಗಳನೊ |
 ಯ್ಯನೆ ತೆಗದು ಬಿಗಿದೆಸೆವ ಮುಡಿಗಂ |
 ಟಿನಲಿ ನೇವರಿಸಿದನು ಮಿಗೆ ಮುಂಗೈಯ ಕಂಕಣವ

ವಿಷಜಲಾಶಯದಂತರದಲೊಂ |
 ದೆಸೆವ ಕಡಹದತರು ಮಹಾದ್ವಮ |
 ವಸಮನೆನೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಮುಗಿಲುದ್ದದಲಿ ಬೆಳೆದಿರಲು ||
 ಅಸುರರಿಪು ನಗುತಡರಿದನು ಪದ |
 ಬಿಸರುಹಂಗಳು ಕೆಂಪಡರಲಾ |
 ಗಸಡಲಮರಾವಳಿಯುಘೇಯನಲಾ ಮಹಾದ್ವಮವ

ಗಂಡುಗಲಿಗಳ ದೇವನೊಡರಿಸಿ |
 ದಂಡೆಯನು ಬೊಬ್ಬರಿದು ಮರದಿಂ |
 ದಿಂಡುವಾಯ್ದನು ದುರ್ನೀಕ್ಷಣವೆನಿಸ ಮಡುವಿನಲಿ ||
 ಕಂಡು ಸುರರಂಬರದಲದನಾ |
 ಖಂಡಲಾದ್ಯರು ತಮತಮಗೆ ಭಯ |
 ಗೊಂಡು ಮರುಗಿದರಿಯದವರನುಪಮನ ಮಹಿಮೆಗಳ

ಕೀರಿ ಹಾಯ್ದೆಡೆ ವಿಷದ ಮಡುವದು |
 ನೂರು ಬಿಲ್ಲಂತರ ದಡಕೆ ನೀ |
 ರೇರಲುಕ್ಕಿತು ಬಹುಳತರ ನಿರ್ಘೋಷದಲಿ ಜಡಿದು ||

ಕಾರಿದನು ಕಡುಗನಲಿದಹಿಪತಿ |
 ಘೋರ ವಿಷವನು ಭುವನಜನ ಸಂ |
 ಹಾರ ಸಮಯವಿದಾಯ್ತೆನಲು ಬೆದರಿಸಿತು ಮೂಜಗವ ||೧೩||

ಮತ್ತಗಜದಂದದಲಿ ತೋಳ್ಳಳ |
 ಸೆತ್ತಿ ಹೊಡವುತ್ತಡಿಗಡಿಗೆ ಕಲ |
 ಕುತ್ತ ಮಂದರದಂತೆ ಮಂದರಧಾರಿ ಮುರಿಮುರಿದು ||
 ಸುತ್ತಿಸುಳಿವುತ್ತಿರಲು ಕಾಳಿಯಿ |
 ದೆತ್ತಣದು ಬಲು ರಭಸವೆನುತು |
 ದ್ವೈತ್ತಫಣಮಂಡಲದಲಾಲಿಸಿದನು ಮಹಾರವನ ||೧೪||

ನೋಡಲರಿದಮರರಿಗೆ ತನ್ನಯ |
 ಬೀಡನಿದನಾ ವಿಹಗಪತಿ ಮಾ |
 ತಾಡಲಾರನು ಮಿಕ್ಕವರುಯಾ ವಿಷದ ಮಡುವಿನಲಿ ||
 ಕೂಡಲಮ್ಮುವರುಂಟಿ ಹೋ ಕೋ |
 ಲಾಡುವವರಾರೋ ದುರಾತ್ಮರ |
 ನೋಡುವೆನು ತಾನದನೆನುತ್ತರಗೇಂದ್ರನೈತಂದ ||೧೫||

ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಿಶಯನನಾ ವಿಷ |
 ವಾರಿ ಕೇಳಿಯಲಿರಲು ಕಾಣುತ |
 ಚಾರುಚರಣಾಂಬುಜದ ತಳವನುದಾರರೇಖೆಗಳ ||
 ವೀರಬಾಲಕನಾರೆನುತ ಕಾ |
 ಘೋರಗನು ಕಮನೀಯ ಮೂರ್ತಿಯ |
 ಭೂರಿತೇಜವನಾವರಿಸುತ್ತೈತಂದನುರೆ ಮುನಿದು ||೧೬||

ಊರಿ ವರ್ಮಗಳನು ಭುವನಾ |
 ಧಾರಮೂರ್ತಿಯನೊಂದಧಿಕವಹ |
 ನೂರುಮುಖದಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೊಳಗಿಕ್ಕಿ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ ||

ತೋರಿದನು ನಿಜವಿಷದ ಪೀಠ್ಯದ |
 ಸಾರತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನು ದು |
 ವಾರನಿಖಿಳೇಶ್ವರನೊಡನೆ ನಾಗೇಂದ್ರನುರೆ ಮುನಿದು ||೧೬||

ಇತ್ತಲುರಗನ ಬಂಧದಲಿ ಹರಿ |
 ಮೂರ್ತಿ ಮುಳುಗಿರೆ ಕಾಣುತಾ ತಡಿ |
 ಯತ್ತಲಾ ಕೆಳೆಯರು ನಿಜಾತ್ಮಪ್ರಾಣನಾಥನನು ||
 ಎತ್ತಲೇನಾದನೊಯೆನುತ ಮೊಗ |
 ನೆತ್ತಿ ನೋಡುತ ನೋಡುತವನಿಯ |
 ಲತ್ತು ಕೆಡೆದರು ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರು ||೧೭||

ಏನನೆಂಬೆನು ಭೂಪ ಮನ ದು |
 ನ್ಯಾನದಲಿ ಪಶುಗಳು ಸಹಿತ ಕೃ |
 ಸ್ಥಾನನಾರ್ಪಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಲಿವೊಗುವಶ್ರುಪೂರದಲಿ ||
 ಕಾನನದ ಚಿತ್ರವೊಲುತ್ಕಟ |
 ದೀನ ಭಾವವ ತಳೆದು ಮೂರ್ಛಾ |
 ಧೀನವೃತ್ತಿಗಳಿಗಿ ಮಿಡುಕುತ ನಿಂದರೀಕ್ಷಿಸುತ ||೧೮||

ತೋರಿದುವು ಗೋಕುಲದಲತ್ತಲು |
 ವೂರುವೆರೆದುತ್ಪಾತವನಿಯ |
 ನೋರು ಗುಡಿಸುವವೋಲು ನಭದಲಿ ಧರೆಯಲಾತ್ಮನಲಿ ||
 ದೂರಿದುವು ಕಾನನದಲೊಬ್ಬನೆ |
 ಬೇರೆ ರಾಮನನುಳಿದು ಹರಿತುರು |
 ಗಾರರೊಡನೈದಿದುದನರಿದಳಲಿದುದು ಜನನಿವಹ ||೧೯||

ಪ್ರಳಯದುತ್ಪಾತಂಗಳಾರಿಂ |
 ಗಳವ ತರುವುವೊ ಹಾಯೆನುತ ಗೋ |
 ಕುಲದ ಜನ ತನತನಗೆ ವಿಗತಪ್ರಾಣರಾದಂತೆ ||

ನಿಲಯವನು ಹೊರವಂಟು ಹರಿಯುಳಿ |
 ದುಳಿವರಾವಲ್ಲಿನುತ ಹೊರವಂ |
 ಟಳುತ ನಡೆದುದು ಕೂಡೆ ವೃಂದಾವನಕೆ ಕಳವಳಿಸಿ ||೨೦||

ಮುಂದೆ ತುರುಗಳ ಹಜ್ಜೆಗೊಂಡಾ |
 ನಂದ ಗೋಪಾಪ್ಯುಳಿ ಗೋಪರ |
 ವೃಂದವಾಗೋಪಾಂಗನೆಯರಾಬಾಲವೃದ್ಧಜನ ||
 ಸಂದಣಿಸಿ ನಡೆತಂದುದಾ ಕಾ |
 ಳಿಂದಿಗೇಳುತ ಬೀಳುತಾ ಗೋ |
 ವಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯನೀಕ್ಷಿಸುವ ಮನದೊಂದು ತವಕದಲಿ ||೨೧||

ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಮೆರೆವ ಹರಿಪದ |
 ಪಲ್ಲವದ ವಜ್ರಾಂಕುಶಧ್ವಜ |
 ಸಲ್ಲಿಲಿತ ರೇಖೆಗಳ ಹಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತ ||
 ನಿಲ್ಲದೈದಿಪರರಸುತರಸುತ |
 ಹಳ್ಳಿಯವರಾಮ್ನಾಯತತ್ತ್ವವ |
 ಬಲ್ಲಿರೆಂದಾ ವನದ ತರುಲತೆಗಳನು ಬೆಸಗೊಳುತ ||೨೨||

ಬೇಗೆಯಲಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಜನ ನದಿ |
 ಗಾಗಿ ಹರಿತಂದಾ ಜಲಾಂತದ |
 ಭೋಗಿ ಭೋಗಪರೀತನಾಗಿಹ ಕೃಷ್ಣನನು ಕಂಡು ||
 ನೀಗಿದರು ಜೀವವನು ಜಾತವಿ |
 ಯೋಗದಲಿಗೋ ಗೋಪಸುಕರದ |
 ಸಾಗರದ ಸಂಕ್ರಂದಿತನ ಲಾಲಿಸುತ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ||೨೩||

ಗೋಪಿಯರು ಗೋವಿಂದಮೂರ್ತಿಯ |
 ರೂಪ ಗುಣ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಧುರಾ |
 ಳಾವನು ನೆನವುತ್ತ ಕಂಬನಿಗಡಲಲಾಳುತ್ತ ||

ತಾಪತಪ್ತೈಯರಾಗಿ ಭುವನಕ |
 ಳಾಪಹಾಳಾಯ್ತೆನುತ ಕಂಡಾ |
 ತ್ರೀಪತಿಯ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿದರಂದು ಮರುಕೊಳಿ ||೨೪||

ಬಾಯಬಿಡುತ್ತೈತಂದರಂದಾ |
 ಸ್ತ್ರೀಯರಳಲು ವ ನಂದಗೋಪಿಯ |
 ಕಾಯದಲಿ ಕಾಯವನು ಕೆಡಹಿ ಸಮಾನದುಃಖದಲಿ ||
 ಬೇಯಲೊಡಲೊಡನೊಡನೆ ಮೂರ್ಛೋ |
 ಪಾಯದಲಿ ಹಲುಬುತ್ತ ಹರಿಯನು |
 ಸಾಯಲನುಗೈವುತ್ತಲಿರ್ದುಮ ಸಕಲ ಜನನಿವಹ ||೨೫||

ಏಕೆ ಜೀವನವತ್ಸ ನಮಗಿ |
 ನ್ನೇಕೆ ನಮಗೀ ವಿಭವ ಸಾಕಿ |
 ನ್ನೇಕೆ ಗೋಕುಲ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬನು ಹೋಗಿ ಸಾವೇಕೆ ||
 ಏಕೆ ಲೋಕವಿಧಿನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ |
 ಲೋಕವೇ ನಿಜಲೋಕವೆನುಗೊಂ |
 ದಾಕುಳೆಯರಳವಳಿದು ಬಿದ್ದರು ಧರೆಗೆ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ||೨೬||

ಇರಲು ಕಾಣುತ ಕೃಷ್ಣನಾನಿಜ |
 ಶರಣಜನದಾಯಾಸ ಪಾರಂ |
 ಪರೆಯನಾ ಗೋಕುಲದ ದುಸ್ಸಹವೆನಿಪ ದುಸ್ಥಿತಿಯ ||
 ನರರ ಲೀಲೆಯ ನಾಟಕವನನು |
 ಕರಿಸಿ ಮೈಮುರಿದಂತೆ ನಿಮಿಷಾಂ |
 ತರಕೆ ಮೈಮುರಿದೆದ್ದನುಗ್ರೋರಗನ ಬಂಧನವ ||೨೭||

ಅಸುರರಿಪು ಮೈಮುರಿಯಲಾ ಶಿಶು |
 ಪಶುಗಳಸುಗಳು ಸಹಿತ ಗೋಕುಲ |
 ದಸುವ ಮುರಿದೊಡಲೊಳಗೆ ಮಸಗಿದೊಡನೆ ಮಸಗಿದುದು ||

ನಸುನಗುತ ಹರಿ ನೋಡಲಾನನ |
 ವಿಸರ ವಿಕಸಿತವಾಯ್ತು ಜೀವ |
 ಪ್ರಸರ ಜೀತನಮೂರ್ತಿ ಹರಿಯೆಂಬುದನು ತೋರ್ಪಂತೆ ||೨೮||

ಜರೆದು ಹರಿ ಮೈಮುರಿದು ನಿಲೆ ಬಿಗಿ |
 ದುರಗನೊಡಲಿನ ಬಂಧವನು ಬಿಡೆ |
 ಬಿರಿದು ಬಿಸುಟಿಳಲುತ್ತು ಮಿಗೆ ಕಡುನೊಂದು ಹರೆ ಸಾರ್ದು ||
 ಉರುಹುವಂತೀರೇಳು ಜಗವನು |
 ಧರಧರದನೂರೊಂದು ಮುಖದಿಂ |
 ದುರಗನುರಿಯುಗುಳುತ್ತ ಲಿರ್ವನು ಹಲವು ಕಂಗಳಂತಿ ||೨೯||

ಕೆರಳಿ ನೋಡುತ್ತುರಗಪತಿ ನೋ |
 ಹರದ ಹೆಡೆಗಳನೆತ್ತಿ ಪುನರಪಿ |
 ಹರಿಯನೊಳಕೊಂಬೊಂದು ಮನದ ಸರೋಷದುಬ್ಬಿನಲಿ ||
 ಹರಿದು ಬರೆ ಸಮ್ಮುಖಕೆ ಸಾಗನ |
 ಕೆರಳಿಸುತ ಬಳಲಿಸುತ ತಪ್ಪಿಸಿ |
 ಮುರಿಮುರಿದು ಮುರವೈರಿ ಸುಳಿದಾಡಿದನು ಮಡುನಿನತಿ ||೩೦||

ಅದ್ವಡೊಡನದ್ದುತ್ತ ಮುರಹರ |
 ನೆದ್ದರೊಡನೇಳುತ್ತ ತಿರುಗಿದ |
 ಡದ್ವಯದಿಂಬಳಯ ಬಿಡದೋರಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತ ||
 ಹೊದ್ದಲಾರದೆ ತನ್ನ ಕಟವಾ |
 ಯಿದ್ದೆಸೆಯ ನೆಕ್ಕುತ್ತ ಘನತರ |
 ಲೌದ್ರಮುಖನುರಿಯುಗುಳುತಿರ್ವನು ರೋಷಪಾವಕನ ||೩೧||

ಕಾದ ಮಡಕೆಗಳಂತೆಸೆವಣಾ |
 ಸೋದರದ ವಿಷವೀರೈ ದುಸ್ಸಹ |
 ವಾದ ಕಂಗಳ ಸುಯ್ಯ ಹೊಗೆಗಳ ಭೀಕರಾನನದ ||

ಹಾದಿಯನು ಹತ್ತಿಸುತ ಬಹ ಕಾ |
 ಕೋದರೇಂದ್ರನ ಕಡುಹು ತಳಮೇ |
 ಲಾದುದೈದಲು ನೆರೆಯದಾ ವೇದಾಂತವಿಶ್ರುತನ ||೨೨||

ಬಳಲಿದನು ನಾಗೇಂದ್ರನೊಡಲಾ |
 ಪಳಿದು ತನ್ನಯ ಮುಂದೆ ರೋಷಾ |
 ಕುಳಿತನೈತರೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಹೆಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂದಿರ್ಮ ||
 ತುಳಿದನುರಗನ ಮಸ್ತಕದ ಮಂ |
 ಡಲವನರುಣತರಾಂಘ್ರಿ ಪಂಕಜ |
 ದಳದ ರೇಖೆಗಳೆನೆಯಲಮರಾವಳಿಯುಘೇಯನಲು ||೨೩||

ಮೆಟ್ಟಿದನು ಮುನಿದಂತೆ ದೈತ್ಯಘ |
 ರಟ್ಟಿನುರಗಾಧಿಪನ ಹೆಡೆಗಳ |
 ಥಟ್ಟುಗಳನೊಡನೊಡನೆ ಹೆಡೆವಣಿಸಿಕರ ರಂಜಿಸಲು ||
 ಸೃಷ್ಟಿಪಾಲಕರೊಡೆಯನುದರನಿ |
 ವಿಷ್ಣುಜನದ ಮಹಾ ಗುರುತ್ವದ |
 ಲಕ್ಷ್ಮದಿಗಧೀಶ್ವರರು ಭಾವನೆ ವಿವಿಧ ಲೀಲೆಯಲಿ ||೨೪||

ತಾಳ ಮದ್ದಳೆ ಶಂಖ ಪಟಹ ಸ |
 ಮೇಳವದ ಸಂಗೀತಸುಮನೋ |
 ಜಾಲವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರರ ನಿಕರ ||
 ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಯರವಂಗಳ |
 ಲೋಲಗಿಸುತಾ ಹರಿಯ ನೃತ್ಯದ |
 ಲೀಲೆಗನುಗುಣವೆನಲು ಮುಸುಕಿತು ಗಗನಮಂಡಲವ ||೨೫||

ನೈಋತಮತಳವೆಡೆಗೆಡಲುವಿಬುಧ |
 ಸ್ತೋಮ ನೆರದೋಲಗಿಸಲಾತ್ಮಾ |
 ರಾಮರರಸಲನಂತ ಭುವನಾಧಾರನಂಘ್ರಿಗಳ ||

ತಾಮರಸದಳತಾಡನದಲು |
 ಪ್ಲಾಮ ದರ್ಪವನುಳಿದು ವಿಗತ |
 ಕ್ಷೇಮ ಜೀವನನಾದನುರಗಾಧೀಶನಾಕ್ಷಣಕೆ ||೨೬||

ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ನೆತ್ತರ |
 ನಾಗನುದ್ಗಾಂಸುತ ವಿಹ್ವಲ |
 ಸಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಧೀಶನಂಘ್ರಿಕ್ಷೇಪದುರವಣಿಗೆ ||
 ಬಾಗಿ ಹೆಡೆಗಳನಸುವಿಗುಬ್ಬಸ |
 ನಾಗಿ ಕಳವಳಿಸಿದನು ದೇಹ |
 ತ್ಯಾಗವನು ಮಾರ್ಚಂತೆ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನಡಿಗಡಿಗೆ ||೨೭||

(ಚಾಟುವಿಟ್ಟಿಲನಾಥ - ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ)

೨೮. ಶ್ರೀರಾಮನ ವನವಾಸಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಮಗನೆ ಬಂದೈ ಇನಕುಲಾಂಬರ |
 ಗಗನಮಣಿ ಬಂದೈ ಮನೋರಥ |
 ಸುಗುಣ ಬಂದೈ ಸೂನ್ಯತವ್ರತ ಬಂದೆಯೈಯೆನುತ ||
 ಉಗುವ ನಯನೋದಕದಲರೆದಿ |
 ಟ್ಟಿಗಳ ನೋಟದಲಪ್ಪಿ ಸತ್ಯದ |
 ತಗುನವನೀನಾಥನಾ ರಘುನಾಥಗಿಂತೆಂದ ||೧||

ಕಂದ ಕೇಳೆನ್ನ ಣುಗ ಕೇಳಾ |
 ನೊಂದ ನೆನೆದರೆ ದೈವ ತಾ ಬೇ |
 ರೊಂದ ನೆನೆದುದು ದೈವಗತಿಗೀ ಕೈಕೆಯನು ಸಾಂ ||
 ಎಂದು ಮೇಲುತ್ತರಕೆ ನಾಲಗೆ |
 ಬಂದು ಬಂದೊಳಸರಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ |
 ನಿಂದು ಬಳಿಕೇ ಮಾತನೆಂದನು ಕಲಿಸುಮಂತ್ರಂಗೆ ||೨||

ಈಸುದಿನ ಪರಿಯಂತ ವಿಭವದ |
 ವಾಸ ಸೊಬಗಿನ ಸಜ್ಜೆ ಸುಖದ ಸು-
 ದೇಶ ಸುಮ್ಮಾನದ ಸುಧಾಂಬುಧಿ ಸಿರಿಯ ನೆಲೆವೀಡು ||
 ಲೇಸಿನಾಗರ ಶುಭದ ಬಹುಳತ |
 ಕೋಶ ಸಂತಸದಿರ್ಕೆ ಸೊಂಪಿನ |
 ವಾಸನಾಗಿದು ನಿವಾಸವಿದೆಂದನಾ ಭೂಪ ||೩||

ಅಶುಭದಾಡುಂಬೊಲನು ಕುಹಕದ |
 ವಿಸರ ಚಿಂತೆಯ ಸಂತೆ ದುಃಖದ |
 ವಸತಿ ದುಗುಡದ ಬೀಡು ದುಮ್ಮಾನದ ಜನಿಸ್ಥಾನ ||
 ಅಸುಖದಾರನೆ ಭೇದ ಪುದಿದಾ |
 ಯಸದ ಜಾಳಿಗೆ ಜವನ ಮನೆ ರ-
 ಕ್ಕಸಿಯ ಮಠವಾಯ್ತೆಂದು ಭವನವಿದೆಂದನಾ ಭೂಪ ||೪||

ಹೇಳಿ ಫಲವೇನೆಲೆ ಸುಮಂತ್ರಕ |
 ಮೇಲನರಿಯದೆ ಕೊಟ್ಟ ನೀ ಘಾ- |
 ತಾಳಿಸುರಾಮರರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲಿ ನರವೆರಡ ||
 ಬಾಳ ಚಾಚಿದಳವಳೆನಗೆ ಗೋ- |
 ನಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದೆಯೆಂದು ಬಂದೀ |
 ನಾಲಗೆಗೆ ನರಸೊಕ್ಕುನಿಕ್ಕಿದಳವಳು ತನಗೆಂದ ||೫||

ಬಟ್ಟಿಗುತ್ತರವಿದ್ಯವಜಾಯದೆ |
 ಕೊಟ್ಟರುಂಟೆಲೆ ಮಂತ್ರಿ ಕೇಳಾ ಮನ |
 ಮುಟ್ಟಿ ನುಡಿಯಲಿ ಭಾವಿಸದೆ ಸದ್ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲಿ ||
 ಕೊಟ್ಟ ವರವೆರಡುಂಟು ಬೇಡಲು |
 ಕೊಟ್ಟರವಂದೀಗ ಹೊದಕುಳಿ |
 ಗುಟ್ಟುತಿಹರಿದನರಿಯೆ ನೀ ಕೇಳೆಂದಳಾ ಕೈಕೆ ||೬||

ಬಂದುದೆನಗಪಕೀರ್ತಿ ರಾಜ್ಯವ |
 ನೊಂದುವರದಲಿ ಬೇಡಿದೆನು ನಿಜ |
 ನಂದನಂಗೆಂದರಲಿ ರಾಮಂಗಡವಿಯೊಡೆತನವ ||
 ಇಂದುಮುಖಿಯರ ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ ಮೊದ |
 ಲೊಂದಿಸಿದರೆನಗೀವರವ ನೀಂ |
 ಬಂದ ಬಳಿಕನುಮಾನವಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಯಂಗೆ ||೭||

ಮನುಕುಲದ ರಾಯರಲಿ ಹುಸಿ ಸಂ |
 ಜನಿಸದೆಂದೊಳಗರಿಯದೆನ್ನಯ |
 ತನುಜಗಧಿರಾಜತ್ವವನು ಬೇಡಿದೆನು ನಿಮ್ಮವರ ||
 ಇನಿತುಸತ್ಯಕೆ ಮರಳದಲೆಯಿಪ |
 ರೆನಗೆ ದೊಡ್ಡಿತೆ ಸಾಕು ರಘುನಂ |
 ದನಗೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ನೀಂ ನೆರೆದೆಂದಳಾ ಕೈಕೆ ||೮||

ದೊಡ್ಡಿತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೀ ಕಡು |
 ಖಡ್ಗತನಪರಬೇಕು ರಾಮನಿ- |
 ಗೊಡ್ಡಿದೀ ಕವಲೊಂದ ತಪ್ಪಿಸೆ ನೆನೆದ ಮತಿ ಲೇಸು ||
 ಒಡ್ಡಿದುದಿದಪಕೀರ್ತಿವಧು ಸಲೆ |
 ದೊಡ್ಡಿದರು ರಘುಸಗರರವರೊಳ |
 ಗಡ್ಡನೆಗೆ ಹೊಗದಂತೆ ಮಾಡುವುದುಚಿತ ನಿಮಗಿಂದು ||೯||

ಸುತವಿಯೋಗದಲಳಿಯದಿರನೀ |
 ಸ್ತೀತಿ ಪ ನೀವಿಂದುಗ್ರಪಾತಿ |
 ಪ್ರತೆಯರೊಳಗಗ್ಗಲರು ನಿಮ್ಮನು ನೆಮ್ಮುಗಪಕೀರ್ತಿ ||
 ಸ್ತೀತಿಯ ಕುಜನರ ಜಿಹ್ವೆ ಕಡುಕೂ |
 ರಿತಿ ದನರ್ಥದಿನವಸಿಪಾಲ |
 ಚ್ಯುತಿಗೆ ಮನವನು ಮಾಡುವುದು ನಿಮಗುಚಿತವಲ್ಲೆಂದ ||೧೦||

ಇರಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರನೀ ಧರೆ |
 ಯರಸುತನದಲಿ ರಾಘವೇಶ್ವರ |
 ನಿರಲಿ ಭೂಸುರನಾಗಿ ರಾಜರ್ಷಿತ್ವದಲಿ ಬಳಕ ||
 ಇರಲಿ ರಘುಪತಿ ನಿಮಗೆ ಮೆರೆವುದು |
 ಧರೆಯ ಸಿರಿ ಮನ್ನಾದಿರಾಯರ |
 ತರುಣಿಯರು ನಗದಂತೆ ಮಾಡುವುದುಚಿತ ನಿಮಗೆಂದ ||೧೧||

ಬೇಡಿದೀ ವರದಿಂದ ನೈಪತಿಯ |
 ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವನಪ್ರವಾಸವ |
 ಮಾಡುವೆನು ಮರೆಯೇನು ಮನದನುತಾಪವಿನ್ನೇಕೆ ||
 ಬೋಡಿ ನಿಮಗಾಗದವೊಲೀ ನೈಪ |
 ಸಾಡಿ ಹುಸಿ ಹೋಗದಂತೆ ಕೀರ್ತಿಯ |
 ಹೋಡಿಸುವೊಡಿದು ಸಮಯವೆಂದು ಸುಮಂತ್ರ ಕೈಮುಗಿದ ||೧೨||

ಬಿಡು ಸುಮಂತ್ರ ಕುಮಂತ್ರಕೃತ್ಯವ |
 ಕಡೆಸಬೇಡೆನ್ನೊಡೆನೆ ರಘುಗಳ |
 ಪುಡದಿಯರು ನಗಲೆಮ್ಮನೆಮ್ಮಲಿಯಾದ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿ ||
 ಒಡರಿಸಲಿ ಪುನರುಕ್ತಿ ನಮ್ಮಯ |
 ನುಡಿಗೆ ಹೋಗದಾಂಬಲ್ಲೀ ಜಂ |
 ಜಡೆಯತನವನು ಕೆಲಕೆ ಸಾರೆಂದಳು ಸುಮಂತ್ರಕನ ||೧೩||

ಇದು ಯಥಾರ್ಥ ಸುಮಂತ್ರ ನೀನಾ |
 ಡಿದ ಸುಭಾಷಿತವೆಂದು ನಂಬಿಹು |
 ದನಕೆ ಹೊಲೆ ಹೊಗದಂತೆ ನಡೆಸುವೆವೆಂದು ಮುನಿ ನುಡಿಯೆ ||
 ಗದಿಸಬೇಡಿನ್ನಾ ತನಾಡಿದ |
 ತುದಿಯ ಕೊಸರನು ನಿಮ್ಮರಾಯನ |
 ವದನದಲಿ ನುಡಿ ಹುಟ್ಟಲೆಂದಳು ಕೈಕೆ ಮುನಿಸತಿಗೆ ||೧೪||

ಏಸಲೇ ನೀ ಬೇಡಿದುದು ತಾ |
 ನೇಸುದೊಡ್ಡಿ ತು ತಂದೆಯಾಡಿದ |
 ಭಾಷೆಗಿದೆಕ್ಕೋ ಭಾಷೆಯೆನುತಾ ಜನನಿಗಾ ರಾಮ ||
 ಲೇಸುಮಾಡಿರಿಸ್ತೆ ತವೆಮ್ಮನ |
 ನೀಶನಲಿ ಹೊಗದಂತೆ ಘಟದಲಿ |
 ಕಾಸದಿರಿ ಕಲ್ಪವನ ಗಡ ! ಅನ್ವಯದ ಭಾಷಣವ ||೧೫||

ಭರತನಾಳಲಿ ರಾಜ್ಯವನು ನೀಂ |
 ನರಸತಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದದ |
 ಪರಮಸೇವಾನಿರತರಾಗಿರಿ ನಿಮ್ಮನುಜ್ಞೆಯಲಿ ||
 ಚರಿಸುವೆನು ವನವಾಸವನು ಗೋ |
 ಚರಿಸುವೆನು ನೀಂ ನುಡಿದ ವರುಷದ |
 ಪರಿಗಣನಪರಿಯಂತವೆಂದನು ಕೈಕೆಗಾ ರಾಮ ||೧೬||

ಆ ಸತಿಯನುಪಚರಿಸಿ ಪಿತನಾ |
 ಯಾಸವನು ಶ್ರುತಿಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿ |
 ಳಾಸವಚನಾಲಾಪದಿಂದನುತಾಪವನು ಬಿಡಿಸಿ ||
 ಆ ಸಕಲ ಲೋಕೈಕ ಲೀಲಾ |
 ವಾಸ ತೊರವೆಯ ರಾಯನಾ ವನ |
 ವಾಸವನು ಕೈಕೊಂಡನಮರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ನಲಿಯೆ ||೧೭||

(ನರಹರಿ-ತೊರನೆ ರಾಮಾಯಣ)

೩೯. ತಿರುಕ್ಕೊಳವಿನಾಚಿಯ ಪ್ರಳಾಪ

ಮಗನೆ ನೀನಿಂತಳಿಯೆ ಸೈರಿಪನೆಂತೊ ಪೇಳೈ ಶಂಕರಾ |
ಸುಗುಣನಿಧಿ ನೀನೆನ್ನ ಮೊರೆಗಳನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳೈ ಶಂಕರಾ ||೧||

ಪರಸಿ ಪಾಡಿ ಮಹೇಶನಿಂದವೆ ಬೇಡಿ ಮುನ್ನಂ ಶಂಕರಾ |
ತುರಗಮುರಕೆಂದಕಟೆ ಪೆತ್ತೆನೆ ಕುವರ ನಿನ್ನಂ ಶಂಕರಾ ||೨||

ಎಂತು ಮರೆವೆನೊ ಸವಿಯಸಾಲಿಡುವಮರ್ದು ನಗೆಯಂ ಶಂಕರಾ |
ಕಾಂತಿ ಶೋಭಿಸೆ ಮುದ್ದುವೀರುವ ಮೊಗದ ಬಗೆಯಂ ಶಂಕರಾ ||೩||

ಝುಣಝುಣಿಸೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಕರತಳತಾಳರವಕೆ ಶಂಕರಾ |
ಕುಣವ ನಿನ್ನಯ ಬಿನದಮೊಪ್ಪುಗುಮೆನ್ನ ಮನಕೆ ಶಂಕರಾ ||೪||

ಶರಣಪದಪಂಕಜರಜಂಗಳೊಳಾಳದಂತು ಶಂಕರಾ |
ತುರಗಮುರಹತಿಜನಿತಧೂಳಿಯೊಳೆದೆಯಿಂತು ಶಂಕರಾ ||೫||

ಎನ್ನನೋವುವನೆಂದು ನಂಬಿರಲಿಂತು ಮಡಿದೈ ಶಂಕರಾ |
ಮುನ್ನಮೆನ್ನಯ ಹರ್ಷವಲ್ಲಿಯ ಕುಡಿಯನುಡಿದೈ ಶಂಕರಾ ||೬||

ನಿನ್ನಳವನೀಪ್ತಿಯುಮೆನ್ನಸು ಪೋಗದಂದು ಶಂಕರಾ |
ನಿನ್ನೊಳೆನ್ನಯ ಕೂರ್ಮೈ ನಿಜಮಂತೆನಿವುದಿಂದು ಶಂಕರಾ ||೭||

ಹರಣದಳಿವಿಂಗಂಜುವೆನೆ ನಿನ್ನಾಣೆ ಮಗನೇ ಶಂಕರಾ |
ತಿರವರಿದು ನಿನ್ನಂದವಾಗದೆ ಪಿಂಗಿದಪನೇ ಶಂಕರಾ ||೮||

(ಷಡಕ್ಷರದೇವ - ರಾಜಶೇಖರವಿಲಾಸ)

೪೦. • ವೃಷಕೇತುಯೌವನಾಶ್ವರ ಯುದ್ಧ

ಎಲ್ಲಿ ಹಯಚೋರನಂ ತೋರವನ ನೆತ್ತರಂ |
 ಚೆಲ್ಲುವೆಂ ಭೂತಗಣಕೆನುತೆ ಖತಿಯಿಂದೆ ನಿಂ |
 ದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಬರ್ಪ ಯೌವನಾಶ್ವನ ರಥಕೆ
 ಮಾರಾಂತು ಕರ್ಣಸೂನು ||

ಬಿಲ್ಲೊಳಂಬಂ ಪೂಡಲಾರು ನೀನೆಲವೊ ನ |
 ಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೆಣಸಿದೆ ನೋಡಿದೊಡೆ ಬಾಲಕಂ ನಿನ್ನೊ |
 ಕೊಲ್ಲಿನಾಹವಕೆಮ್ಮ ಕುದುರೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಮೋ
 ಗೆಂದೊಡವನಿಂತೆಂದನು ||೧||

ಆರಾದೊಡೇನಶ್ವಮಂ ಬಿಡುವನಲ್ಲ ಮದ |
 ವಾರಣಂ ಪಿರಿದಾದೊಡೆಳಸಿಂಗಮಂಜಿ ಕೆಲ |
 ಸಾರುವುದೆ ನಿನ್ನ ತನುವಿನ ತೋರದಾಯತಕೆ
 ಕಲಿಗಳೆದೆ ಕಾತರಿಪುದೆ ||

ನೀರನಾದೊಡೆ ಕೈದುಮುಟ್ಟಿಗಳ ಘೋರಪ್ರ |
 ಹಾರಮಂ ತೋರಿಸಿ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಂಗಳ ನಿ |
 ಚಾರಮೇಕೆನುತೆ ವೃಷಕೇತು ತೆಗೆದೆಚ್ಚನಾ
 ನೈಪನ ಕಾಯಂ ನೋಯಲು ||೨||

ಲೋಕದೊಳ್ತನ್ನೊ ಕ್ಷೋಣರ್ವ ಭಟಿರಲ್ಲ ನೀ |
 ನೇ ಕಲಿ ಕಣಾ ಪಸುಳಿಯೆಂದು ಸೈರಿಸಿದೆ ನೀನ |
 ಗಾಕೆನಾಳಿಕೆಯ ಧೀರತ್ವಮುಂಟಾದೊಡದು
 ಬಳಿಕೆಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಮೆನುತೆ ||

ಅಕರ್ಣಪೂರದಿಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚನಾಭೂಪ |
 ನೀಕರ್ಣಸಂಭವಂ ಕಡಿದನೆಡೆಯೊಳ್ಳರಳ |
 ನೀಕಾರ್ಣವಂ ಮೇರೆದಸ್ತಿತೆನೆ ಮುಸುಕಿದಂ
 ಕಣೆಯಿಂದವನ ರಥವನು ||೩||

ಮಾರ್ಗದೊಳ್ಳಾಗ್ಗಣಂಗಳನರಿದು ಕರ್ಣಜಂ |
 ಕೂರ್ಗಣೆಯ ಕಾರ್ಗಾಲಮಂ ಸೃಜಿಸಲಾ ನೃಪನ |
 ತೇರ್ಗೆರಗಿ ಕೂರ್ಗೊಂಡು ಮುತ್ತಿತು ಶರಾಘಮದ
 ನೇನೆಂಬಿನಾಕ್ಷಣದೊಳು ||

ಏರ್ಗಲಿಂದೊರ್ಗುಡಿಸೆ ಸಾರಥಿ ಬಳಲ್ದು ಕೆ |
 ನ್ನೀರ್ಗಾರಿ ದೀರ್ಘಶಯನಂ ಗೆಯ್ಯೆ ಕುದುರೆಗ |
 ಕ್ಕೇರ್ಗೋಲ ಪೋರ್ಗಲಾ ನೃಪನಂಗದೊಳ್ಳಾಣ
 ಸಿದುವು ಜಾಳಂದ್ರದಂತೆ ||೪||

ಒಡಲೊಳಿಡಿದಸ್ತ್ರಮಂ ಕಿತ್ತೊಡನೆ ಚಿತ್ತದೊ |
 ಳ್ಳಿಡಿಯಿಡುವ ಕಡುಗೋಪದುರಿ ಮೈಯ್ಯೊಳರದೆ ಪೊರ |
 ಮಡುವುದೋ ಕಣ್ಣಲಿಂದೆನೆ ಕೆಂಪಡದಾಲಿ
 ಗಳ್ಳಯಂಕರಮಾಗಲು ||

ತುಡುಕಿ ಪಾವಕ ಮಹಾಬಾಣಮಂ ತಿರುವಿನೋ |
 ಳ್ತುಡಿಸಿ ಕಿವಿವರೆಗೆ ತೆಗೆದೆಚ್ಚೊಡವನಂದು ಕೈ |
 ಗೆಡದೆ ಕರ್ಣಾತ್ಮಜಂ ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋ
 ಗದೊಳದಂ ತಂಪಿಸಿದನು ||೫||

ಹವ್ಯವಾಹಾಸ್ತ್ರಮಂ ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರದಿ ಗೆಲ್ಪು |
 ನವ್ಯಮೇಘಾಸ್ತ್ರಮಂ ಕರ್ಣಜಂ ಪೂಡೆ ವಾ |
 ಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದೆ ಬರಿಕೈದವಂ ತಿಮಿರಾಸ್ತ್ರ
 ಮಂ ಜೋಡಿಸಲ್ಕೀತನು ||

ರವ್ಯಸ್ತ್ರದಿಂ ಜಯಿಸಿ ಶೈಲಾಸ್ತ್ರಮಂ ತುಡಲ್ |
 ದಿನ್ಯಕುಲಿಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ ಮುರಿದಾನ್ಯಪಾಲನು |
 ಗ್ರಿವ್ಯಾಳದಸ್ತ್ರಮಂ ತೆಗೆಯಲ್ತೆ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರ
 ದಿಂದಿವಂ ಖಂಡಿಸಿದನು ||೬||

ಪೂತುರೇ ತರುಣ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಪ್ರತೀಕಾರ |
 ಚಾತುರ್ಯಮುಂಟಲಾ ನಿನ್ನೊಳದ ಲೇಸು ಗೆ |
 ಲ್ವಾತುರಮದೇಕೆ ನಿನಗೆನುತವಂ ಕೈದೋರಿ
 ಸಲ್ಪಣೆಗಳಾಗಸದೊಳು ||

ಸೇತುವಂ ಕಟ್ಟಿದಮೊಲಿಟ್ಟಣಿಸಲಾಗ ವೃಷ |
 ಕೇತು ತರಿದೊಟ್ಟುತಿರಲವರಿವರಡೆಯೊಳ |
 ಡ್ಡಾತು ನಿಂದುದು ಬೆಳೆದು ಚಿಸಗಡಿದ ಶರಗಿರಿಯ
 ದೇನೆಂಬೆನದ್ಭುತವನು ||೭||

ಅನರಿವರಸುಗೆಯೊಳ್ಳುಂಡಲಾಕೃತಿಯೊಳೊ |
 ಪ್ಪುವ ಕಾರ್ಮುಕಂಗಳುದಯಾಸ್ತ್ರಮಯನುಪ್ಪ ಶಶಿ |
 ರವಿಬಿಂಬದಾಯತದೊಲಿರೆ ನಡುವಣಂಬುಗ
 ಕ್ಷುನ್ಮರೀಚಿಗಳಂತಿರೆ ||

ಅವಯವದ ಗಾಯದೊಳುಗುವ ರಕ್ತಧಾರೆಗ |
 ಕ್ಷವೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪಿಡಿದ ತೆರದಿಂದೆ ಕಂಗೊಳಿಸೆ |
 ಭುವನದೊಳ್ಪೊಸತಾಯ್ತು ಸಂಗಂ ಸಂಧ್ಯಾಗ
 ಮನನಂದು ಸೂಚಿಸಂತೆ ||೮||

ಎಚ್ಚು ಕೈಗೆಡನಾ ನೃಪಾಲನಾ ಕಣೆಗಳಂ |
 ಕೊಚ್ಚಿ ಬೇಸರನೀ ವೃಷಧ್ವಜಂ ಬಳಕದಕೆ |
 ಮೆಚ್ಚಿ ಕೇಳ್ದಂ ಯೌವನಾಶ್ವನೆಲೆಬಾಲ ನೀಂ
 ಸಸುಳೆಯಾಗಿದೊಡೇನು ||

ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಭಟನಪ್ಪೆ ನಿನ್ನ ಪಡೆದವನಾವ |
 ನೆಚ್ಚರಿಸು ನಿಮ್ಮ ಮುತ್ತಯ್ಯನಾರೆನುತೆ ತೆಗೆ |
 ದೆಚ್ಚೊಡಾತನ ಕೋಲ್ಕಳಂ ಕಡಿದು ನಸುನಗುತೆ
 ಕರ್ಣಸುತನಿಂತೆಂದನು ||೯||

ಪುಯ್ಯಲೊಳ್ಳಂದಳವುದೋರುತಿರ್ಪಾಗ ನಿ |
 ಮ್ಯಯ್ಯಮುತ್ತಯ್ಯನಾರೆಂದು ತನ್ನಂ ಕೇಳ್ವೆ |
 ಕಯ್ಯರಿದು ಕಾಣಬೇಡವೆ ಕರ್ಣಕಮಲಹಿತ
 ಕರರವರನುಸಿರಬಹುದೆ ||

ಪುಯ್ಯಲೆಳಸಿದ ವಿರೋಧಿಯ ಕಿವಿಗೆ ವಿರಹಿತಂ |
 ಗೆಯ್ಯಬೇಕಲ್ಲದೆಲೆ ಮರುಳೆ ಕೋವಿದನಾದೊ |
 ಡೊಯ್ಯನೆ ಪರೋಕ್ಷದೊಳ್ಳಿದುಕೊಳ್ಳುಕೆನುತೆ
 ವೃಷಕೇತು ತೆಗೆದೆಚ್ಚನು ||೧೦||

ಅಪ್ರತಿಮನಪ್ಪೆ ಬಾಲಕ ಲೇಸುಲೇಸು ಬಾ |
 ಣಪ್ರಯೋಗಂಗಳೆನುತೊಂದುಕಣಿಪೂಡಿ ಕ |
 ಣಪ್ರದೇಶಕೆ ತೆಗೆದವಂ ಬಿಡಲ್ಕಿವನುರವನುಗಿಯೆ
 ಮೈಮರೆದು ಕೂಡೆ ||

ಸಪ್ರಾಣಿಸುತೆ ಕೆಡಲ್ದನ್ನು ನೋಡೀಸಾಯ |
 ಕಪ್ರಭಾವನನೆನುತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗುಗುಳ್ಳ ಕನ |
 ಕಪ್ರಭೆಯೊಳೆಸೆವ ಸರಳಂ ತೊಟ್ಟು ಕೆನ್ನೆಗೆಳೆ
 ದಾರ್ದೆಚ್ಚನಾ ನೃಪನನು ||೧೧||

ಏನೆಂಬೆನರಸ ಕರ್ಣಜನ ಬಾಣದ ಘಾತ |
 ಕಾನರೇಂದ್ರಂ ಕರದ ಚಾಪಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಮೂ |
 ಛಾಪುಗತನಾಗಲಾತನ ಬಲಂ ಮುಂಕೊಂಡು
 ಬಂದಿವನ ಮೇಲೆ ಕವಿಯೆ ||

ಅನೆಯಂ ಪೊಯ್ದೆಳೆವ ಸಿಂಗಮಂ ಮುತ್ತುವ ಮೃ |
ಗಾನೀಕಮಂ ಕಂಡೆವಿಂದೆನುತೆ ತುಡುಕಿದನ |
ನೂನ ಶರಜಾಲಮಂ ಕರಿತುರಗರಥಪದಾ

ತಿಗಳ ಸಂದಣಿ ದಣಿಯಲು ||೧೨||

ಮೈಮರೆದ ಭೂಪನಂ ಬಿಟ್ಟು ಪಟುಭಟರುಳಿದೆ |
ವೈ ಮಹಾದೇವನುತೆ ಸರಿದರೆಣ್ಣೆಸಗಿವಂ |
ಕೈಮಾಡಲೊರ್ವರಂ ಕಾಣದೆ ಬಳಲ್ಪ ಲಪು
ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರಲು ||

ವೈನುನಸ್ಯದೊಳಕಟ ತಪ್ಪಿತೆ ರಣಾಟೋಪ |
ವೈಮೊಗಂ ಬಲ್ಲನೆನುತವನೆಡೆಗೆ ಬಂದಿದೇ |
ವೈ ಮೂರ್ಛೆ ನಿನಗೆನಲ್ಲು ಡಿಯದಿರಲೊಯ್ಯನಾ
ಸೃಪನುಸಿರನಾರೈದನು ||೧೩||

ಸತ್ಯಮೆನಗುಂಟಾದೊಡಾಂ ಧೀರನಾದೊಡಾ |
ದಿತ್ಯಂಗೆ ಪಾತ್ರನಾದೊಡೆ ತನ್ನ ತಾತಂಗ |
ಸತ್ಯನಾನಾದೊಡೀ ನೃಪತಿ ಜೀವಿಸಲೆನುತೆ
ಕರ್ಣಜಂ ಪಗೆ ಮಾಡುವ ||

ಕೃತ್ಯಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಮಹೀಶನ ಬಳಲೈಗಾ |
ಚಿತ್ಯಮಾದುಪಚಾರದಿಂದೆ ಸಮರತ್ರಮಪ |
ರಿತ್ಯಾಗಮಪ್ಪಂತೆ ಸಂತಯಿಸುತಿರಲಾ ಧ
ರಾಧಿಪಂ ಮೈಮುರಿದನು ||೧೪||

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಯಾವನಾಶ್ವನಿಂತಾಗ ಮೈ |
ಮುರಿದು ಕಣ್ಣಿರೆವಸಿತರೊಳಗಾತನರಿಯದಂ |
ತಿರೆ ಕರ್ಣಸಂಭವಂ ಮುನ್ನ ತಾನಿರ್ಧ ಸ್ತ
ದೇಶಕ್ಕಿತಂದು ನಿಂದು ||

ಕರದ ಕಾರ್ಮುಕವನೊದರಿಸಿ ದಿವ್ಯಬಾಣಮಂ |
 ತಿರುವುತಾದಿಸುವ ತೆರದಿಂ ಬರಿದೆ ಮುಳಿಸಿನ್ಮು |
 ಬ್ಬರಮಂ ನೆಗಟ್ಟು ತನ್ನಾಕ್ಷನದ ಬಿಂಕಮಂ
 ಕಾಣಿಸಿದನೇವೇಳ್ವೆನು ||೧೫||

ಕೂಡೆ ಕಣ್ಣೆರೆದಿದ್ದು ಚೇತರಿಸಿ ದೆಸೆಗಳಂ |
 ನೋಡಿ ತನ್ನವರೊರ್ವರಂ ಕಾಣದಿದಿರು ಕೈ |
 ಮಾತದೆ ವೃಥಾಟೋಪಮಂ ನೆಗಟ್ಟುವ ವಿರೋ
 ಧಿಯ ವಿಕ್ರಮವನೆ ಕಂಡು ||

ಮೂಡಿದ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂ ನಾಚಿ ಮನದೊಳ್ಳಂತ |
 ಪಾಡಿವನೊಳಿನ್ನು ಸಲ್ಲದು ತನಗೆ ಕಾರುಣ್ಯ |
 ಕೀಡಾದ ಬಳಿಕದೇತಕೆ ಸಮರವೆನುತವಂ
 ಕರ್ಣಜಂಗಿಂತೆಂದನು ||೧೬||

ಮೂಲೋಕದೊಳ್ಳನಗೆ ಸಮರಾದ ಮೇದಿನೀ |
 ಪಾಲರಂ ಸುಭಟರಂ ಕಾಣೆನೆಂದಾಸಿನಿತು |
 ಕಾಲಮುಂ ಬೆರೆತಿದೆನೆನ್ನುವಂ ಗೆಲ್ಲು ನೀ
 ನತಿಬಲನೆನಿಸಿಕೊಂಡೆಲಾ ||

ಬಾಲ ನೀನಾರವಂ ನಿನ್ನ ಪೆಸರೇನಿಳಿಗೆ |
 ಮೇಲೆನಿಸುವೀಹಯಂ ನಿನಗದೇತಕೆ ನಿನ್ನ |
 ಶೀಲಕಾಂ ಮಾರುವೋದೆಂ ಕಾದಲೊಲ್ಲೆನಿ
 ನ್ನು ಸಿರೆಂದೊಡಂತೆಂದನು ||೧೭||

ಆದೊಡೀಜಗಕೆ ಲೋಚನನೆನಿಸಿ ನಭದೊಳೆಸೆ |
 ನಾದಿತ್ಯನಿಂದೊಗೆದ ಕರ್ಣನಂ ಕೇಳ್ವರಿವೆ |
 ಯಾದೊಡಾತನ ಸುತಂ ಪೆಸರೆನಗೆ ವೃಷಕೇತು
 ವಂದು ನರಲೀಲೆಗಾಗಿ ||

ಯಾದವರ್ಗರಸಾದ ಕೃಷ್ಣಂ ಭರತಕುಲದ |
 ಮೇದಿನೀಶ್ವರ ಯುಭಿಷ್ಠಿಸಂ ಮುಖಂ ಗೃಹ |
 ಲೀ ದಿವ್ಯಹಯಕೆ ಭೀಮನನಟ್ಟಲವನೊಡನೆ
 ಬಂಜೊಡು ಹದನೆಂದನು ||೧೮||

ಎಂದೊಡೆಲೆಕುವರ ನೀನಿನ್ನೆಗಂ ತನ್ನೊಳಿಂ |
 ತೆಂದುದಿಲ್ಲಕಟ ಧರ್ಮದ ರೂಪು ತಾನೀತ |
 ನೆಂದೆಂಬರಾಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಹೀಪತಿಯನವ
 ನಿಂ ಮುಖಂ ಗೃಹಿದಪನೆ ||

ಇಂದಿರಾವಲ್ಲಭನ ಪದಕೆ ನಮ್ಮಾಹಯವ |
 ನೊಂದನೊಯ್ವರೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ತಾನೆ |
 ತಂದು ಹರಿಪದಕರ್ಪಿಸುವೆನೆಲ್ಲಿ ಭೀಮನಂ
 ತೋರೆಂದನಾ ಭೂಪನು ||೧೯||

ಎನಲಚ್ಯುತನ ಪದಕೆ ಸರ್ವಸ್ವಮೊಪ್ಪಿಸುವ |
 ಮನಮುಳ್ಳನಾವನಾತಂಗೆ ಪಾಂಡವರೊಳೆರ |
 ವಿನಿತಿಲ್ಲಮಾ ಪಾರ್ಥಿವರ ಸಖ್ಯಮಾವಂಗೆ
 ದೊರೆವುದಾತಂಗೆ ಹರಿಯ ||

ಮುನಿಸಿಲ್ಲಮದರಿಂದೆ ಭೀಮನಂ ಕಾಣ್ಬುದೀ |
 ಗನುನಯಂ ನಿನಗೆಂದು ಕರ್ಣಜಂ ನುಡಿದೊಡಾ |
 ಜನಪನುತ್ಸವದೊಳೆವಡಿಸಿದಂ ತನ್ನ ಮಣಿ
 ರಥವನಿರ್ವರುಮೈದಲು ||೨೦||

ಮಾನವಾಧೀಶ ಕೇಶ್ವರಿಕ ವೃಷಕೇತು ಸು |
 ಮ್ಮಾನದಿಂದಾ ಯೌವನಾಶ್ವಭೂದತಿಗೆ ಪವ |
 ಮಾನಸುತನಂ ಕಾಣಿಸುವೆನೆಂಬ ತವಕದಿಂ
 ದಾತನ ವರೂಢದೊಳಗೆ ||

ಮಾನದಿಂದಡರ್ವವಂವೆರಸಿ ನಡೆತರುತಿರೆ ನಿ |
ಮಾನದಿಂ ನೋಡುವನಿಮಿಷನಿಕರಮಿತನ ಸ |
ಮಾನದವರಿಲ್ಲೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾಗಸದೊ

ಳರಲಸರಿಯಂ ಕರೆದರು ||೨೧||

(ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ - ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ)

*****

೪೧. ಚಂಡಿಯ ಕಥೆ

ಆಲಿಸರ್ಜನ ಮುನ್ನ ವಿಪ್ರನುಂಟೊರ್ದನು |
ದ್ವಾಲಕಾಖ್ಯಂ ತಿಳಿದನಖಿಳಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ |
ಮೇಲೆ ವೈವಾಹದೊಳ್ಪಡುವಾದಳಾತಂಗೆ
ಚಂಡಿಯೆಂಬಾಕೆ ಬಳಿಕ ||

ಕಾಲಕಾಲದ ಜವಾನುಷ್ಠಾನ ಪೂಜೆಗಳ |
ಗಾಲಸ್ಯಮಂ ಮಾಡದೆನ್ನ ಪರಿಚರೈಗನು |
ಕೂಲಿಯಾಗಿದು ಮನೆವಾಕ್ತಿಯಂ ಸಾಗಿವುದು
ನೀನೆಂದೊಡಂತೆಂದಳು ||೧||

ಎಳ್ಳನಿತು ನಿನ್ನ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವೆನೆಂದೆಡೆಕೆ |
ಗೊಳ್ಳದಿರ್ಪರಿಚರೈ ಮನೆವಾಕ್ತಿಯೆಂದೆಂಬ |
ತಳ್ಳಿಯವಳಲ್ಲ ನೀನೆಂದುದಂ ಮಾಡೆನೆಂ
ದಾ ಚಂಡಿ ಚಂಡಿಪೋರೆ ||

ಮುಳ್ಳಿಡಿದ ಮರನೇರಿದಂತಾದುದಿಹಪರಕೆ |
ದೊಳ್ಳಿತಾದವುದೆ ಬಂದುದು ತಪೋಹಾಸಿಯೆಂ |
ದಳ್ಳಿಯಂ ಕೋಲೊಂಡ ತೆರದೊಳುದ್ವಾಲಕಂ
ಚಿಂತಿಸಂ ಪ್ರತಿದಿನದೊಳು ||೨||

ಇಂತಿರುತಿರಲೈ ಕಾಂಡಿನೈನೆಂಬೊರ್ವ ಮುನಿ |
 ಪಂ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾತನಂ ಸತ್ಕರಿಸಿ |
 ಚಿಂತೆನೆತ್ತಿರಲವನಿದೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊ
 ಡವಳ ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಯನು ||
 ಅಂತರಿಸದೆಲ್ಲಮಂ ಸೇಳೊಡವನಿದಕೆ ನೀಂ |
 ಮುಂತೆ ನಿಪರೀತಮಂ ಮಾಡಲಾದಪುದೆಂದು |
 ಸಂತಾಪಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡವಂ ತೀರ್ಥ
 ಯಾತ್ರೈಗೈದಿದನಿತ್ತಲು ||೩||

ಉದ್ದಾಲಕಂ ಬಳಕ ತನ್ನ ಮಂದಿರದೊಳಿರು |
 ತಿದ್ದ ಸಮಯಕೆ ಪಿತ್ತಶ್ರಾದ್ಧ ದಿವಸಂ ಬಂದೊ |
 ಡೆದ್ದು ಚಂಡಿಯೊಳೆಲೆಗೆ ನಾಳೆ ಪೈತ್ಯಕಮದಂ
 ನಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಮಾಡೆನು||
 ಕದ್ದು ತಹೆನಧಮ ಧಾನ್ಯವ್ರೀಹಿ ಶಾಕಮಂ |
 ಪೊದ್ದಲೀಯೆಂ ಶುದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳನೊಂದುಮಂ |
 ತದ್ವಿನಕೆ ಮರುದಿವಸದೊಳ್ವೇಳ್ವ ಬಹೆನಪಾ
 ತ್ರಕ್ಕೈಂದೊಡಂತೆಂದಳು ||೪||

ನಾಳೆ ಮಾಡಿಸುವೆನಾಂ ಪೈತ್ಯಕವನುತ್ತಮದ |
 ಶಾಲಿಧಾನ್ಯವ್ರೀಹಿ ಶಾಕಮಂ ಕೊಂಡು ಬಹೆ |
 ನಾಲಯವನತಿಶುದ್ಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ
 ಲ್ಲದೆ ಕೂಡೆನಲ್ತಿಯಿಂದೆ ||
 ಸೇಳಿಸುವೆನಂದಿನ ದಿನದ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯೆ ವಿ |
 ಶಾಲಗುಣಸಂಪನ್ನ ನೇದಪಾರಂಗತ ಸು |
 ತೀಲರಹ ಸತ್ಪಾತ್ರದವನಿಯಮರಗ್ಗನ
 ಲ್ಲಂದಿಗವನಂತೆಂದನು ||೫||

ಆದೊಡೆ ಕುತುಸಕಾಲಮಂ ಬಿಡುವೆನರ್ಚನೆಯೊ |
 ಳಾದರಿಸೆನಾಂ ಬಂದ ವಿಪ್ರರಂ ವಾಕದ ನ |
 ಮೋದನ ಸುಪಾಯಸ ಗುಡಾಜ್ಯ ಮಧು ತೈಲ ಮೃಗು
 ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳನು ||
 ಸ್ವಾದು ಫಲ ಶರ್ಕರ ವಿನುತ ಶಾಕ ನಿರ್ಮಲ ಪ |
 ಯೋದಧಿಗಳಂ ಸಕುತ್ಸಿತಮಾಗದಂತೆ ಸಂ |
 ಪಾದಿಸಿ ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಮಂ ಮಾಡಿ ವಸ್ತ್ರದ
 ಕ್ಷೀಣೆಗಳಂ ಕೊಡೆನೆಂದನು ||೬||

ಎಂದೊಡೆ ಕುತುಸ ಕಾಲಮಂ ಮಾರಲೀಯೆನಾಂ |
 ಬಂದ ವಿಪ್ರರನಾದರಿಸಿ ಪೂಜೆಗೆಯ್ದಿರೆ |
 ನಿದೊಲ್ಲೆ ನೆಂದೊಕ್ಕುಣಿಸಿದಿನಿತನೆಲ್ಲಮಂ
 ಸಂಪಾದಿಸದೆ ಮಾಡೆನು ||
 ತಂದಮಲ ವಸ್ತ್ರತಾಂಬೂಲ ವರ ದಕ್ಷಿಣೆಗ |
 ಳಿಂದೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸದೆ ಬಿಡೆನೆನುತೆ ನಲ |
 ನಿದೊದವಿಸಿದಳಖಿಲ ಸದ್ವೈಯ್ಯಮಂ ಬಳಕ
 ಚಂಡಿ ಪಾಕಂಗೈದಳು ||೭||

ಕಂಡನೀ ತೆರನನುದ್ಬಾಲಕಂ ಸಂತಸಂ |
 ಗೊಂಡು ವನದೊಳ್ವೊರಗೆ ತಾನೊಪ್ಪದವನಾಗಿ |
 ಚಂಡಿ ಪೇಳಿದವೊಲಾ ಶ್ರಾದ್ಧಮಂ ಮಾಡಿ ಸಂ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಿಪರೀತದ ||

ತೊಂಡುತೊಳಸಂ ಮರೆದು ಕರ್ಮಾಂಗಮಾಗದ |
 ಪಿಂಡಮಂ ತೆಗೆದು ಮಡುವಿನೊಳೆ ಹಾಯ್ದೊಡೊಡು |
 ದ್ವಂಡದಿಂದೆತ್ತಿ ಬೀದಿಗೆ ಬಿಸುಡಲಾ ದ್ವಿಜಂ
 ರೋಷಭೀಷಣನಾದನು ||೮||

ಎಲೆಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನೇಂ ಹರಿಯ ಹೋರುವೆಂ |
 ಭಲತನಕಲಸಿದೆನಾನರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿಂದು |
 ಸಲೆ ಮುಳಿದು ಶಾಪಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ
 ದಾದ್ವಿಜಂ ಕೂಡೆ ತಿಳಿದು ||

ಕೆಲವು ಕಾಲಕೆ ನಿನ್ನೊಳಧ್ವರಹಯಂ ಬಂದು |
 ಸಿಲಲರ್ಜುನಂ ಬಿಡಿಸಿದೊಡೆ ವೋಕ್ಷಮಹುದೆಂದು |
 ತೊಲಗಿದಂ ಸಂಸ್ಥಾಸಕವನತ್ತಲವಸಿಯೊ
 ಳ್ಳಲ್ಲದಳಿವಳಿತ್ತಲು ||೯||

(ಲಕ್ಷ್ಮೀತ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ)

೪೨. ಸೀತೆಯ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಾನುಭೂತಿ

ಎಲೆ ವನಸ್ಥಳಗಳಿರ ವೃಕ್ಷಗಳಿರ ಮೃಗಂ |
 ಗಳಿರ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಂಗಳಿರ ಪಕ್ಷಿಗಳಿರ ಲತೆ |
 ಗಳಿರ ತೃಣಗುಲ್ಮಂಗಳಿರ ಸಂಚಭೂತಂ
 ಳಿರ ದೆಸೆಗಳಿರ ಕಾವುದು ||

ಎಲೆ ಧರ್ಮದೇವತೆ ಜಗಜ್ಜನನಿ ಜಾಹ್ನವಿಯೆ |
 ಸಲಹಿಕೊಂಬುದು ತನ್ನ ಮಾತೆಯಂ ಜಾನಕಿಯೆ |
 ನೆಲೆ ತಾಯೆ ಭೂದೇವಿ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಹಳೆಂದು
 ಸೌಮಿತ್ರಿ ಕೈಮುಗಿದನು ||೧||

ಮಾಳ್ಕೆಯಿನ್ನಾ ವುದಿಬ್ಬಗಿಯಾಗಿ ತನ್ನೊಡಲ |
 ಸೀಳ್ಕೆಡಹ ಬೇಡವೆ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ಳಿ ಸ್ತುರದ |
 ಬಾಳ್ಕೆಯಂ ಸುಡಲೆನುತ ದೇವಿಯಂ ಬಲವಂದು
 ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ನಮಿಸಿ ಬಳಿಕ ||
 ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಡೆಯಲ್ವೆ ಹಿಂದುಹಿಂದಕೆ ಮನಂ |
 ನೀಳ್ಕುಳಿಗೊಳಲ್ವೆಂದು ಮಗಲದಣ್ಣ ನಕಡೆಗೆ |
 ದೂಳ್ಕಾಯದೊಳ್ವತ್ತಿ ಪೊರಳ್ವ ಸೀತೆಯ ಕಡೆಗೆ
 ತೂಗುಯ್ಯಲೆಯೊಲಾದನು ||೨||

ತಾಯನೆಳಗರು ಬಿಚ್ಚುವಂತೆಯ್ಯನೊಯ್ಯನ |
 ತ್ಯಾಯಾಸದಿಂದಗಲ್ದಮರ ನದಿಯಂ ದಾಂಟಿ |
 ರಾಯ ಕೇಳೆ ದುಃಖಾರ್ತನಾಗಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಸಾ
 ಗಿದನತ್ತಲವಳತ್ತಲು ||
 ಬಾಯಾರಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ತಲೆ ಮಸುಳಿ
 ಲಾಯೆಂದೊರಲ್ವು ಭಯ ಶೋಕದಿಂದಸವಳಿದು |
 ಕಾಯನುಂ ಮರೆಡವನಿಗೊರಗಿದಳ್ಳೂಲನುಂ
 ಕೊಯ್ದೆಳೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ||೩||

ಅರಸ ಕೇಳಲ್ವಿದ್ ಪಕ್ಷಿ ವೃಗ ಜಂತುಗ |
 ಳ್ಳರಣಿಸುತೆಯಂ ಬಳಸಿ ನಿಂದು ಮೈಯುಡುಗಿ ಜೋ |
 ಲ್ವಿರದೆ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆದು ನಿಜ ಮೈರಮಂ ಮರೆದು
 ಪುಲೈವುಗಳನೆ ತೊರೆದು ||
 ಕೊರಗುತಿರ್ದುವು ಕೂಡೆ ವೃಕ್ಷಲತೆಗಳ್ಬಾಡಿ |
 ಸೊರಗುತಿರ್ದುವು ಶೋಕ ಭಾರದಿಂದ ಕಲ್ಗುಳುಂ |
 ಕರಗುತಿರ್ದುವು ಜಗದೊಳುತ್ತಮರ ಹಾನಿಯಂ
 ಕಂಡು ಸೈರಿಸುವರುಂಟಿ ||೪||

ನೊರೆಯಲೊಲ್ಲವು ತುಂಬಿ ಕುಣಿಯಲೊಲ್ಲವು ನವಿಲ್ |
ಬೆರೆಯಲೊಲ್ಲವು ಕೋಕಿ ನಡೆಯಲೊಲ್ಲವು ಹಂಸ |
ಕರೆಯಲೊಲ್ಲವು ಸಿಕಂ ಸುಡಿಯಲೊಲ್ಲವು ಶುಕಂ
ನಲಿಯಲೊಲ್ಲವು ಚಕೋರಿ ||

ನೆರೆಯಲೊಲ್ಲವು ಹರಿಣಿಯೊಲಿಯಲೊಲ್ಲವು ಕರಿಣಿ |
ಪೊರೆಯಲೊಲ್ಲವು ಚಮರಿ ಮೆರೆಯಲೊಲ್ಲವು ಸಿಂಗ |
ಮರರೆ ಜಾನಕಿಯ ಶೋಕಂ ತಮ್ಮದೆಂದಾಕೆ
ಯಂಗಮಂ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ||೫||

ಬೀಸಿದುವು ಬಾಲದೊಳ್ಳ ಮರಿಗಳ್ಳ ಮರಮಂ |
ವಾಸಿದುವು ಕರಿಗಳೆಳದಳರ ಮೃದು ತಳ್ಳಮಂ |
ಸೂಸಿದುವು ಸಾರಸಂಗಳ್ಳಮ್ಮ ಗರಿಗಳಂ
ತೋಡು ತಂದಂಬುಗಳನು ||

ಅ ಸಿರಿ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಲಾಗವಂತಾಗಸದೊ |
ಳೋಸರಿಸದಂಚೆಗಳೆರಂಕೆಯನಗಲ್ವಿ ನೆಳ |
ಲಾಸೆಗೆಯ್ದುವು ರಾಘವನ ರಾಣಿ ದುಃಖಸಂ
ತಪ್ಪೆಯಾಗಿರುತಿರಬೈ ||೬||

ಸುರ ನದಿಯ ತೆರೆತೆರೆಯ ನಡುನಡುವೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು |
ಬರಲಾರದಿದೊಡಂ ಮತ್ತೆ ಗಂಗೆಯೊಳಲ |
ದರವಿಂದಗಂಧದತಿಭಾರಮಂ ಮೊರಲಾರ
ದಿದೊಡಂ ಧರಣಿ ಸುತೆಯ ||

ಸರಿತಾಪಮಂ ತವಿಸದಿರಬಾರದೆಂದು ತರ |
ಹರದೊಳೊಯ್ಯೊಯ್ಯನೆನ್ನುಂದು ಬೀಸಿತು ಸುಖ |
ಸ್ವರುಶವಾತಂ ಜಗದೊಳುಪಕಾರಿಯಾದವಂ
ತನ್ನ ನೋವಂ ನೋಳ್ವನೆ ||೭||

ಪೃಥಿವಿಯಾತ್ಮಜೆ ಬಳಕ ಚೇತರಿಸಿ ತನಗಿನ್ನು |
 ಪಥಮಾವುದೆಂದು ದೆಸೆಡೆಸೆಗಳಂ ನೋಡಿ ಸಲೆ |
 ಶಿಥಿಲಮಾದವಯವದ ದೂಳಿಡಿದ ಮೈಯ ಬಿಡು
 ಮುಡಿಯ ವಿಕೃತಿಯನೆಡೆಸದೆ ||
 ಮಿಥಿಳೇಂದ್ರವಂಶದೊಳ್ಳನಿಸಿ ರಘುಕುಲದ ದಶ |
 ರಥ ನೃಪನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ತನಗೆ ಕಟ್ಟಡವಿಯೊಳ್ |
 ವ್ಯಥಿಸುವಂತಾಯ್ತು ಕಟ ವಿಧಿಯೆಂದು ಹಲುಬಿದಳ್
 ಕಲ್ಮರಂ ಕರಗುವಂತೆ ||೮||
 (ಲಕ್ಷ್ಮೀತ - ಜೈಮಿನಿ ಛಾರತ)

೪೩. ಸೋಮೇಶ್ವರ ನೀತಿ

ಕೆಲವಂ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಕಲ್ಪು ಕೆಲವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕೇಳುತಂ |
 ಕೆಲವಂ ಮಾಳ್ವವರಿಂದ ಕಂಡು ಕೆಲವಂ ಸುಜ್ಞಾನದಿಂ ನೋಡುತಂ ||
 ಕೆಲವಂ ಸಜ್ಜನ ಸಂಗದಿಂದಲರಿಯಲ್ ಸರ್ವಜ್ಞನಪ್ಪಂ ನರಂ |
 ಸಲವುಂ ಪಳ್ಳ ಸಮುಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚಿನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧||

ರವಿಯಾಕಾಶಕೆ ಭೂಷಣಂ ರಜನಿಗಾ ಚಂದ್ರಂ ಮಹಾಭೂಷಣಂ |
 ಕುವರಂ ವಂಶಕೆ ಭೂಷಣಂ ಸರಸಿಗಂಭೋಜಾತಗಳ್ ಭೂಷಣಂ ||
 ಹವಿ ಯಜ್ಞಾಳಿಗೆ ಭೂಷಣಂ ಸತಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯನೇ ಭೂಷಣಂ |
 ಕವಿಯಾಸ್ಥಾನಕೆ ಭೂಷಣಂ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚಿನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೨||

ಹಿತವಂ ತೋರುವನಾತ್ಮಬಂಧು ಪೊರೆನಾತಂ ತಂದೆ ಸದ್ಧರ್ಮದಾ |
 ಸತಿಯೇ ಸರ್ವಕೆ ಸಾಧನಂ ಕಲಿಸಿದಾತಂ ವರ್ಣಮಾತ್ರಂ ಗುರು ||
 ಶ್ರುತಿ ಮಾರ್ಗಂ ಬಿಡದಾತ ಸುನೃತಿ ಮಹಾ ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯೇ ಪುಣ್ಯದಂ |
 ಸುತನೇ ಸದ್ಗತಿದಾತನೈ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚಿನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೩||

ಪ್ರಜೆಯಂ ಪಾಲಿಸಬಲ್ಲೊಡಾತನರಸಂ ಕೈಯಾಸೆಯಂ ಮಾಡದಂ |
ನಿಜ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಸಲಹಲ್ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಧಾರ್ಮಿಕಂ ||
ಭಜಕಂ ದೈವದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳೊಡೆ ಭಟಂ ನಿರ್ಭೀತ ತಾನಾದವಂ |
ದ್ವಿಜನಾಚಾರತೆಯುಳ್ಳವಂ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೪||

ಸರಿಯೇ ಸೂರ್ಯಗೆ ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುವುಳುಗಳ್ ನಕ್ಷತ್ರವೆಷ್ಟಾದೊಡಂ |
ದೊರೆಯೇ ಚಂದ್ರಗೆ ಜೀವರತ್ನ ಕೇಣಿಯೇ ಮಿಕ್ಕಾದ ಪಾಪಾಣಿಗಳ್ ||
ಉರಗೇಂದ್ರಂಗೆ ಸಮಾನಮೊಳ್ಳೆಯೆ ಸುಪರ್ಣಂಗಳೆಡೆ ಕಾಕಾಳಿ ಸ |
ಕೃರೆಗುಪ್ತಂ ಸರಿಮಾಳ್ವರೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೫||

ಧರಣೀಶಂ ಧುರಧೀರನಾಗೆ ಧನಮುಳ್ಳಂ ತ್ಯಾಗಿಯಾಗಲ್ ಕವೀ |
ಶ್ವರ ಸಂಗೀತದಿ ಜಾಣನಾಗೆ ಸುಕಲಾಪ್ರಾಧಂಗಳಿರಲ್ ಪ್ರಾಥವೇಹ್ ||
ಬರೆವಂ ಧಾರ್ಮಿಕನಾಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಚತುರೋಪಾಯಂಗಳಂ ಬಲ್ಲೊಡಂ |
ದೊರೆವೋಲ್ ಚೆನ್ನ ಕೆ ಸಾರಭಂ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೬||

ಉಣದಿರ್ವಾ ಧನಮಿದೊಡೇನು ಸುತನಿರ್ದೇಂ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಾಗದಾ |
ಒಣಗಲ್ಪೈರಿಗೆ ಬಾರದಿರ್ದ ಮಳೆ ತಾಂ ಬಂದೇನದಾಪತ್ತಿನೊಳ್ ||
ಮಣಿದುಂ ನೋಡದ ಬಂಧುವೇತಕೇಣಸಲ್ ಕಾಲೋಚಿತಕ್ಕೈದಿದಾ |
ತೃಣವೇ ಪರ್ವತವಲ್ಲವೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೭||

ಸುಡು ಸೂಪಂ ಪೃತಮಿಲ್ಲದೊಟವ ಪರಾನ್ನಾ ವೇಕ್ಷೆಯಾ ಜಿಹ್ವೆಯಂ |
ಸುಡು ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಬಾಳ್ವೆಯಂ ಕಲಹ ಕೋಪಂ ಮಾಳ್ವ ಸಂಗಾತಿಯಂ ||
ಸುಡು ತಾಂಬೂಲವಿಹೀನ ವಕ್ತ್ರವ ಪರಸ್ತ್ರೀ ನೋಡುವಾ ಕಣ್ಣಳಂ |
ನುಡಿದುಂ ತಪ್ಪುವ ರಾಜನಂ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೮||

ಚರಿಪಾರಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿಗೊಂದು ತರು ಗೊಡ್ಡಾಗಲ್ ಫಲಂ ತೀವಿದಾ |
ಮರಗಳ್ ಪುಟ್ಟವೆ ಪುಷ್ಪವೊಂದು ಬಳಲಲ್ ಭೃಂಗಕ್ಕೆ ಪೂವಿಲ್ಲವೇ ||
ನಿರುತಂ ಸತ್ಯವಿಗೊರ್ವ ಗರ್ವಿ ಪುಸಿಯುತ್ತಂ ಲೋಭಿಯಾಗಲ್ ನಿಜಂ |
ಥಣಿಯೊಳ್ ದಾತರು ಪುಟ್ಟರೇ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೯||

ಧರೆ ಬೀಜಂಗಳ ನುಂಗಿ ಬೇಲಿ ಹೊಲನೆಲ್ಲಂ ಮೇದೊಡಂ ಗಂಡ ಹೆಂ |
 ಡಿರನತ್ಯುಗ್ರದಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಭೂಪಾಲಕಂ ಬಾಧಿಸಲ್ ||
 ತರುವೇ ಪಣ್ಣಳ ಮೆಲ್ಲೆ ಮಾತೆ ವಿಷಮಂ ವೆತ್ತರ್ಭಕಂಗೂಡಿಸಲ್ |
 ಹರ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪರಕಾಯ್ತನೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೦||

ಗಿಡವೃಕ್ಷಂಗಳಿಗಾರು ನೀರನೆರೆವರ್ ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾರಣ್ಯದೊಳ್ |
 ಕಡುಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿ ಕೇಳ್ವನೇ ಶಿಖಿ ಜಲೋರ್ವಿ ಮಾರುತಾಕಾಶಮಂ ||
 ಮೃದ ನೀನಲ್ಲದದಾರು ಕಾಯ್ತರು ಜಗದ್ರಕ್ಷಾಕರಂ ನೀನೆತ್ತೈ |
 ಕೊಡುವರ್ಕೊಂಬರು ಮರ್ತ್ಯರೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೧||

ಉಡುರಾಜಂ ಕಳೆಗುಂದಿ ವೆರ್ಚದಿಹನೇ ನೃಗ್ರೋಧ ಬೀಜಂ ಕೆಲಂ |
 ಸಿಡಿದುಂ ವೆರ್ಮರನಾಗದೇ ಎಳಗರುಂ ಎತ್ತಾಗದೇ ಲೋಕದೊಳ್ ||
 ಮಿಡಿ ಪಣ್ಣಾಗದೆ ದೈವದೊಲೈಯಿರಲಾ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಂ |
 ಬಡವಂ ಬಲ್ಲಿದನಾಗನೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೨||

ಚಿಗುರೆಂದುಂ ಮೆಲೆ ಬೇವು ಸ್ವಾದುವಹುದೇ ಚೇಳ್ ಚಿಕ್ಕದೆಂದಕ್ಕರಿಂ |
 ತೆಗೆಯಲ್ ಕಚ್ಚದೆ ಪಾಲನೂಡಿ ಫಣಿಯಂ ಸಾಕಲ್ವೆ ವಿಶ್ವಾಸಿಯೇ ||
 ಖಗಮಂ ಸಾಕುವೆನೆಂದು ಗೂಗೆ ಮರಿಯಂ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂದೋವರೇ |
 ಪಗೆಯಂ ಬಾಲಕನೆಂಬರೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೩||

ಸುಳಿದಾ ಹೊಮ್ಮಿಗನೆಯ್ದೆಸೀತೆಯ ಖಳಂ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಾಂಬಾಳ್ವನೇ |
 ಇಳಿದಂಭೋಧಿಯ ಬಾಳ್ವನೇ ತಮಸನಂದಾನೂಯವಂ ಕದ್ದು ತಾ ||
 ತಲೆಯಂ ಕಟ್ಟರೆ ಕಂಚನಾಳ ಮರದೊಳ್ ಶೂದ್ರೀಕ ವೀರಾಖ್ಯನಂ |
 ಕಳನೇಂ ಕೊಲ್ಲದೆ ಕಾಯ್ತುದೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೪||

ಬಡಿಕೋಲಂ ಸಮಮಾಡಲಕ್ಕುಮರೆಯೊಳ್ ಕೂಪಂಗಳಂ ತೋಡಲ |
 ಕೃದಿದುಕ್ಕುಂ ಮೃದುಮಾಡಲಕ್ಕು ಮಳಲೊಳ್ ತೈಲಂಗಳಂ ಹಿಂಡಲ ||
 ಕೃಡವೀ ಸಿಂಗವ ತಿದ್ದಲಕ್ಕು ಕರೆಯಲ್ ಬಕ್ಕುಗ್ರದ ವ್ಯಾಘ್ರಮಂ |
 ಕಡುಮೂರ್ಖಂ ಹಿತಕೇಳ್ವನೇ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೫||

ಅತಿಗಂಭೀರನುದಾರ ಧೀರನು ಮಹಾ ಸಂಪನ್ನ ಸತ್ಯಾತ್ಮನು |
ರ್ಜಿತ ನಾನಾ ಲಿಪಿ ಭಾಷೆಯೊಳ್ ಪರಿಚಿತಂ ಲಂಚಕ್ಕೆ ಕೈನೀಡದಂ ||
ವ್ರತಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ವಿಚಾರಶಾಲಿ ಚತುರೋಪಾಯಂಗಳಂ ಬಲ್ಲವಂ |
ಸತಿಕಾರ್ಯಂ ವರ ಮಂತ್ರಿಯೈ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೬||

ಅರಿಯಂ ಸೀಳುವೊಡಾನೆ ಮೆಟ್ಟಲಹುದೇ ಚಾಣಂಗಳಿಂದಲ್ಲವೇ |
ಕಿರಿದಾಗಿದೊಡದೇನುಪಾಯಪರನೊರ್ವಂ ಕೋಟಿಗೀಡಕ್ಕು ಹೆ ||
ಮ್ಮರನಿರ್ದೇನದರಿಂದಲೆತ್ತಬಹುದೇ ಬಲ್ಲಾರಮಂ ಸನ್ನೆ ಸಾ ||
ವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ಯವೈ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೭||

ಕೊಡಬೇಕುತ್ತಮನಾದವಂಗೆ ಮಗಳಂ ಸತ್ಪಾತ್ರಕಂ ದಾನಮಂ |
ಬಿಡಬೇಕೈ ಧನಲೋಭ ಬಂಧುಜನರೊಳ್ ದುಷ್ಟಾತ್ಮರೊಳ್ ಗೋಷ್ಠಿಯಂ |
ಇಡಬೇಕೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸಮಂ ವಿಶ್ವಾಸಮಂ ಸ್ವಾಮಿಯೊಳ್ |
ಇಡಬೇಕಿದ್ದುಣಬೇಕೆಲೈ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೮||

ವೊರಬೇಡಂಗಡಿ ಸಾಲ ವೂರ ಹೊಣೆಯಂ ಪಾಪಂಗಳಂ ನಿಂದೆಯಂ |
ಮರೆಬೇಡಾತ್ಮಜ ಸತ್ಯಳತ್ರ ಸಖರೊಳ್ ನ್ಯಾಯಂಗಳೊಳ್ ಸತ್ಯದೊಳ್ ||
ಸೆರೆಬೇಡರ್ಭಕ ಪಕ್ತಿವೃದ್ಧ ತರುಣೀ ಗೋವಿಪ್ರದೀನರ್ಕಳಂ |
ತೆರಬೇಡೊತ್ತಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಯಂ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೧೯||

ಕುರುಡಂ ಕನ್ನಡಿಯಂ ಕವೀಂದ್ರರ ಮಹಾದುರ್ಮಾರ್ಗಿಗಳ್ ತ್ಯಾಗಿಯಂ |
ಬರಡಂ ಬಾಲರ ಮುದ್ದೆ ಬಂಜೆ ಕಡು ಜೋರಂ ಚಂದ್ರನಂ ಕಾವ್ಯದ ||
ಚ್ಚರಿಯಂ ಗಾಂಪರು ಪಾಪಿಗಳ್ ಸುಜನರಂ ಮಾಣಿಕ್ಯಮಂ ಮರ್ಕಟಂ |
ಜರೆಯಲ್ ಸಿಂಗವ ಕುನ್ನಿಯೇಂ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೨೦||

ವೊಡೆಯೊಳ್ ತುಂಬರೆ ಪಂಕ ಮೇಲೆ ತೊಳೆಯಲ್ ತಾಂಶುದ್ಧನೇನಪ್ಪನೇ |
ಕಡುಪಾಪಂ ಬಲು ವಿಯಾಲಾತ ಶುಚಿಯೇ ಕಾಕಾಳಿಯೇಂ ವಿಯಾದೇ ||
ಗುಡಪಾನಂಗಳೊಳದ್ದೆ ಬೇವಿನ ಫಲಂ ಸ್ವಾದವ್ವುದೇ ಲೋಕದೊಳ್ |
ಮಡಿಯೇ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತವೈ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||೨೧||

(ಸೋಮೇಶ್ವರ. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ)

ೲೲ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು

ಪೆಣ್ಣು ಪೆತ್ತವರ ಬಳಗ ಬೆಳೆವುದು•ಬೇಗ |

ಪೆಣ್ಣು ಪೆತ್ತವರು ಪೆರ್ಚುವರು ||

ಪೆಣ್ಣು ಪೆತ್ತುದರಿಂದೆ ವೆಸರೆನಿಸಿತು ಮಿಗೆ |

ಬಣ್ಣವೇರಿತು ಪಾಲ್ಗಡಲು

||೧||

ಪೆಣ್ಣೆಂದೆ ಪೆರ್ಮೆಗೊಂಡನು ಹಿಮವಂತನು |

ಪೆಣ್ಣೆಂದೆ ಭೃಗು ಪೇರ್ಚಿದನು ||

ಪೆಣ್ಣೆಂದೆ ಜನಕರಾಯನು ಜಸವಡೆದನು |

ಪೆಣ್ಣು ನಿಂದಿಸಲೇಕೆ ಪರರು

||೨||

ಪಿರಿರಾಣೆಯ ಸೀತೆಯ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಶ್ರೀ|

ಹರಿಯೊಡನೊಂದೆ ಹಂತಿಯೊಳು ||

ಇರಿಸಿ ಪೂಜೆಯನೊಡರಿಸುವರು ಪಿರಿಯರು |

ಪರಿಕೆಪೊಡಿವರು ಪೆಣ್ಣೆಪ್ಪೆ

||೩||

ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮನೆಲ್ಲ ಪಡೆದ ತಾಯಿ |

ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ಪೊರೆದವಳು ||

ಪೆಣ್ಣು ಪೆಣ್ಣೆಂದೇತಕೆ ಬೀಳುಗಳೆವರು |

ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಗಾವಿಲರು

||೪||

ಕುವರನಾದೊಡೆ ಬಂದ ಗುಣವೇನದರಿಂದೆ |

ಕುವರಿಯಾದೊಡೆ ಕುಂದೇನು ||

ಇನರ್ವರೊಳೇಳಿಗವಡೆದವರಿಂದೆ |

ಸವನಿಪ್ಪದಿಹ ಪರ ಸೌಖ್ಯ

||೫||

ಕುಲಪುತ್ರನೋದಿ ತಿಳಿದು ನಡೆದಲ್ಲದೆ |
 ಕುಲವನುಡ್ಧ ರಿಸಲರಿಯನು ||
 ಕುಲಪುತ್ರಿಯೊಳುಗುವರನಿಗಿತ್ತ ಮಾತ್ರಕೆ |
 ಕುಲಕೋಟಿಯನುಡ್ಧ ರಿಪಳು ||೬||

ಸುಗುಣನಾವನು ಸುಚರಿತ್ರನಾವನು ಕಣ್ಣೆ |
 ಸೊಗುಸುವ ಸೊಬಗನಾರೆಂದು ||
 ಬಗೆದುಭಾವಿಸಿಪೆಣ್ಣು ನೀವುದುವಂಶದೊ |
 ಳೊಗೆದೊಳುಗುವರನಿಗೊಲಿದು ||೭||

ಅಲೆಗೆಯ್ಯದವಮತಿಯೆಸಗದ ವೈರವ |
 ಬಲಿಸದ ಬರಿದೆ ಪಳಿಯದ ||
 ಕೊಲೆಬೈಗುಳಿದೆ ಕೋಟಲೆಗೊಳಿಸದ ಸ |
 ತ್ಪುಲಕೀವುದು ಕುವರಿಯನು ||೮||

ಪಣದಾಸೆ ನಂಟುತನದ ಪತ್ತುಗೆ ನೇಹ |
 ದೆಣೆಕೆಗಳಿಂದೆದೆಗರಗಿ ||
 ಗುಣ ಜೌವನಕುಲ ರೂಪುಗುಂದಿದ ನಡೆ |
 ವೆಣಕೀಯಲಾಗದು ಪೆಣ್ಣು ||೯||

ಜಡನಿಗೆ ಜಾತಿಹೀನನಿಗೆ ಚಂಚಲನಿಗೆ |
 ಕಡು ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಗಾಂಪನಿಗೆ ||
 ಬಡತನದೊಳು ಬಲುಬವಣೆಗೊಂಬವನಿಗೆ |
 ಕೊಡಲಾಗದು ಕುವರಿಯನು ||೧೦||

ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ತಣಿವಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮಂತೆ |
 ಬಾಳಲೆಳಸುವ ಬಾಲಕಿಯ ||
 ಬೀಳುಗುವರನಿಗೆ ಬಲಿಗೆಯ್ದರೆಂಬುದ |
 ಕೇಳಿ ಕಿವಿಯ ಮುಚ್ಚುವುದು ||೧೧||

ಹೊನ್ನಮ್ಮ - ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ

೪೫. ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ

ಉತ್ತರಕುತ್ತರವಿತ್ತಿದಿರಾಡದೆ |
ಯೊತ್ತಿ ನುಡಿಯದೊತ್ತರಿಸದೆ ||
ಮತ್ತವರಿತ್ತಾಣತಿಯ ಮಸ್ತಕದೊಳು |
ಪೊತ್ತು ಪೂಜಿಸುತೆಸಗುವುದು ||೧||

ಅತ್ತಿತ್ತನೋಡದೆಯವಮತಿಗೆಯ್ಯದೆ |
ಮತ್ತಿಯಾಗದೆ ಮರೆತಿರದೆ ||
ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರಾಣತಿಯನಾಲಿಪುದೇಕ |
ಚಿತ್ತದೊಳೇಕಪತ್ನಿಯರು ||೨||

ಕೂಗಿ ನುಡಿಯದೆ ಕೊಬ್ಬದೆ ಕೋಪವೆಸಗದೆ |
ಮೂಗುವಡದೆ ಮೋಡಿಗೊಳದೆ ||
ಲೋಗರುಚಿತಮೆನಲೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆಯನು |
ವಾಗಿ ನುಡಿವುದವರೊಡನೆ ||೩||

ಮುದುಪರಣಿಯರೆಂದು ಮುಂದುಗೆಟ್ಟಾಡದೆ |
ಚದುರರಲ್ಲಿಂದು ಜರೆಯದೆ ||
ಇದು ಹಿತವೆಂದವರಿತ್ತು ಪದೇಶವ |
ನೆರ್ದೆಗೊಳಿಸುವುದೆಸಗುವುದು ||೪||

ಕುತ್ತವೆಣಿಸಿ ಕೋಪಗೊಳದೆ ಕೂರ್ತಿವರೆಮ್ಮ |
ತೆತ್ತಿಗರೆಂದೆರ್ದೆಗೊಳಿಸಿ ||
ಅತ್ತಿಗನಾದಿನಿಯರೊಳಂತರಂಗವ |
ಪತ್ತುಗೆಗೊಳಿಸಿ ಬಾಳುವುದು ||೫||

ತಂದೆತಾಯನುಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆಡೆಯಾಗಿ |
ಬಂದ ಸೊಸೆಯರ ಬಾಧಿಸದೆ ||
•ಅಂದಂದಿಗುಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಯೂಟವಿಾಹಗ |
ಳಿಂದ ಸಂತಸಗೊಳಿಸುವುದು ||೬||

ಬಳವಳಿಸದೆ ಪಳೆಯದೆ ಭಂಗಪಡಿಸದೆ |
ಹಸಗೆಡಿಸದೆ ಹದುಗಿಸದೆ ||
ಬಸಿರೊಳು ಬಂದ ಪೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ಮುಱುಕವ |
ಸೊಸೆಯರೆಡೆಯೊಳಿಸಗುವುದು ||೭||

ಬಸಿರನಿಟ್ಟು ಸಿಯುಣಬಡಿಸುವುದೊಳುಮುಡಿ |
ಯೆಸಕವರಿತು ಮಿಸಿಸುವುದು ||
ಒಸೆದು ಸಿಂಗರಿಸುವುದೊಲಿದು ನೋಡುವುದಿಂತು |
ಸೊಸೆಯರ ಸೊಗವಡಿಸುವುದು ||೮||

ಬುದ್ಧಿಗಲಿಯಲಱಿಯದ ಪಸುಮಕ್ಕಳ |
ಮುದ್ದಿಸಿ ಮುದವೇರುವುದು ||
ಬುದ್ಧಿಗಲಿವ ಕಾಲದೊಳು ಪೊಯ್ದು ಬೈದು ನ |
ಲ್ಪುದ್ದಿಗಳನೆ ಬೋಧಿಸುವುದು ||೯||

ಓದುಗಲಿವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂಟವಿಾಹವ |
ನಾದರದಿಂದನುಗೊಳಿಸಿ ||
ಓದಿಸುವರು ಕೊಂಡು ಬೈದೊಡಮವರನು |
ಮೂದಲಿಸದೆ ಸಮ್ಮತಿಸುವುದು ||೧೦||

ಬಸಿರಿಯ ಬಾಣಂತಿಯ ಬೇನೆವಡೆದರೆ |
ಹಸುಮಕ್ಕಳ ಹಯನುಗಳ ||
ಬಸವಳಿಸದೆ ಬಳಲಿಸದೆ ಬಯ್ಯದೆ ಬಗೆ |
ಯೊಸೆದುಚಿತದೊಳೋವುವುದು ||೧೧||

ಹೊನ್ನನ್ನು ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ

೪೬. ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳು

ಒಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಜಗಕೆ ಇಬ್ಬರುಂಟಿ ಮತ್ತೆ |
ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕರ್ತನೀಜಗಕೆಲ್ಲ |
ಒಬ್ಬನೇ ದೇವ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧||

ಚಿತ್ರವನು ನವಿಲೋಳು ವಿಚಿತ್ರವನು ಗಗನದೊಳು |
ಪತ್ರಪುಷ್ಪಗಳ ವಿವಿಧ ವರ್ಣಗಳಿಂದ |
ಚಿತ್ರಿಸಿದರಾರು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೨||

ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಸವಿದಂತೆ |
ದುರ್ಜನರ ಸಂಗದೊಡನಾಟ ಬಚ್ಚಲಿನ |
ರೊಜ್ಜಿನಂತಿಹುದು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೩||

ಬಲ್ಲವರೆ ಒಡನಾಟ ಬೆಲ್ಲವನು ಮೆದ್ದಂತೆ |
ಅಲ್ಲದಹುದೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಿಯೊಡನಾಟ |
ಕಲ್ಲುಹಾದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೪||

ಮಾನಹೀನರ ಸಂಗವೇನು ಕೊಟ್ಟಿರು ಬೇಡ |
ಮಾನವುಳ್ಳವರ ಸಂಗ ತಾ ಸಕ್ಕರೆಯ |
ಜೇನು ಸವಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೫||

ದಂತಪಂಚ್ಚಾಯ ನಡುವೆ ಎಂತಿವುದದು ಜಹೈ |
ಅಂತು ದುರ್ದನರ ಬಳಸಿನಲಿ ಸಜ್ಜನನು |
ನಿಂತಿಹನು ನೋಡ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೬||

ಒಳ್ಳಿದರ ಒಡನಾಡೆ ಕಳ್ಳನೊಳ್ಳಿದನಕ್ಕು |
ಒಳ್ಳಿದನು ಕಳ್ಳರೊಡನಾಡೆ ಅವ ಶುದ್ಧ |
ಕಳ್ಳ ತಾನಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೭||

ಬರೆ ಕಂಡು ಕರೆಯದನ ಬರೆ ಕುಳ್ಳಿರೆನ್ನದನ |
ಸರಸ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಇಲ್ಲದನ ಸಖ್ಯವ |
ಬೆರಸಲೇ ಬೇಡ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೮||

ನಿದ್ರೆ ಕಲಿತಡೆ ಇಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತಡೆ ಇಲ್ಲ |
ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿದಡೆ ಇಲ್ಲ ಗುರು ಮುಖವು |
ಇದ್ದಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೯||

ತಂದೆಗೂ ಗುರುವಿಗೂ ಒಂದು ಅಂತರವುಂಟು |
ತಂದೆ ತೋರುವನು ಸದ್ಗುರುವ ಗುರುರಾಯ |
ಬಂಧನವ ಕಳೆವ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೦||

ಒಂದೊಂದು ಹಸಿ ಬಿದ್ದು ನಿಂದಲ್ಲಿ ಮಡುವಕ್ಕು |
ಸಂದ ಸತ್ಪುರುಷರೊಡನಾಡೆ ಪರಬೊಮ್ಮ |
ಮುಂದೆ ಬಂದಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೧||

ಈವಂಗೆ ದೇವಂಗೆ ಅವುದಂತರವಯ್ಯ |
ದೇವನು ಜಗಕೆ ಕೊಡುತಿಹನು ಕೈಯಾರೆ |
ಈವನೇ ದೇವ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೨||

ಉಣ್ಣೆ ಕೆಚ್ಚಲೊಳಿದ್ದು ಉಣ್ಣದದು ನೊರೆವಾಲ |
ಪುಣ್ಯವನು ಮಾಡಿ ಉಣಲೊಲ್ಲದವನಿರವು |
ಉಣ್ಣೆಗೂ ಕಷ್ಟ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೩||

ಉಳ್ಳಲ್ಲಿ ಉಣಲಿಲ್ಲ ಉಳ್ಳಲ್ಲಿ ಉಡಲಿಲ್ಲ |
ಉಳ್ಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಡಲೊಲ್ಲದವನೊಡವೆ |
ಕಳ್ಳಗೆ ನೃಪಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೪||

ಇಚ್ಛೆಯನು ಅರಿದಿತ್ತ ನುಚ್ಚೊಂದು ಮಾಣಿಕವು |
 ಇಚ್ಛೆಯದು ತೀರ್ಥ ಬಳಿಕಿತ್ತ ಮಾಣಿಕವು |
 ನುಚ್ಚಿಗು ಕಷ್ಟ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೫||

ಅಗ ಬಾ, ಈಗ ಬಾ, ಹೋಗಿ ಬಾ, ಎನ್ನದಲೆ |
 ಅಗಲೇ ಕರೆದು ಕೊಡುವನ ಧರ್ಮ ಹೊ |
 ನ್ನಾಗದೆ ಬಿಡದು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೬||

ಅನ್ನವನು ಇಕ್ಕುವುದು ನನ್ನಿಯನು ನುಡಿಯುವುದು |
 ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದಡೆ ಕೈಲಾಸ |
 ಬಿನ್ನಾಣವಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೭||

ಸಿರಿ ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ದಾನವ ಮಾಡು |
 ಪರಿಣಾಮವಕ್ಕು ಪದವಕ್ಕು ಕೈಲಾಸ |
 ನೆರೆಮನೆಯಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೮||

ಕತ್ತಿಲಾದಾಗಾಯ ಮತ್ತಿರದೆ ಮಾಯುವುದು |
 ಸುತ್ತಲಾಡುತಿಹ ಜಿಹ್ವೆಯ ಗಾಯ ತಾ |
 ಸತ್ತು ಮಾಯುವದೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೧೯||

ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಟಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೇಲು |
 ಮೇಟಿಯಿಂ ರಾಟಿ ನಡೆದುದಲ್ಲದೆ ದೇಶ |
 ದಾಟಿನೇ ಕೆಡುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೨೦||

ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳನ ಮುಖವು ಮುದ್ದು ಬರುವಂತಿಕ್ಕು |
 ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದನ ಬರಿ ಮುಖವು ಹಾಳೂರ |
 ಹದಿನಂತಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೨೧||

ಓದಿದಾ ಓದು ತಾ ಮೇದ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ |
ಓದಿನ ಒಡಲಿನಂದಿಹರೆ ಸಿಪ್ಪೆ ಕ |
ಬ್ಬಾದಂತೆ ಕಾಣೊ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೨೨||

ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸದ ತಂದೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡದಾ ಗುರುವು |
ಬಿದ್ಧಿರಲು ಬಂದು ನೋಡದಾ ತಾಯಿಯು |
ಶುದ್ಧ ವೈರಿಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞ ||೨೩||

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ |
ಹೆತ್ತಮ್ಮನಿಂದ ಹಿತರಿಲ್ಲ ನರರೊಳಗೆ |
ನಿತ್ಯರೇ ಇಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ ||೨೪||

೪೭. ವಿದ್ಯೆ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆ ಬಾಲ್ಯದೊ |
ಳಕ್ಕರ ವಿದ್ಯೆಗಳನಲುಪದಿದೊಡೆ ಕೊಂದಂ ||
ಲಕ್ಕಧನಮಿರಲು ಕೆಡುಗುಂ |
ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ವಿದ್ಯೆ ಪೊರೆಗು ಚೂಡಾರತ್ನಾ ||೧||

ಬರೆಯದ ಕೈ ಬಂಧುಗಳಂ |
ಪೊರೆಯದ ಕೈ ಸುತರನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡದ ಕೈ ||
ಕರೆದು ಬುಧ್ಧಿಗೀಯದ ಕೈ |
ಮರಗೈ ಮರುಳ್ಗೈಗಳಂತೆ ಚೂಡಾರತ್ನಾ ||೨||

ಓದದ ಬಾಯವೃತಾನ್ನವ |
 ಮೋದದ ಬಾಯ್ ಸಜ್ಜನರ್ಕ್ಕಳಂ ಪ್ರಿಯದಿಂದಂ ||
 ಅದರಿಸದ ಬಾಯದು ತಾಂ |
 ಮೇದಿನಿಯೊಳ್ ಬಿಲದ ಬಾಯೆ ಚೂಡಾರತ್ನಾ ||೩||

ಬರೆವುದು ವಾಚಿಪುದಲಸದೆ |
 ಪರಿಚಾರಿಪುದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿನಿಬರೊಳಂ ||
 ಸರಸಪ್ರಸಂಗೈಯ್ಯಲು |
 ಸರಸಿಜಭವರಾಣಿಯೊಲಿಯದೇಂ ಮಾಣ್ಣಪಳೇ ||೪||

ಓದಿನೊಳಲ್ಲದೆಯಿಹಸರ |
 ಸಾಧನಸಂಪತ್ತು ಮಾಗದದು ಕಾರಣದಿಂ ||
 ಓದುವುದು ಸಕಲಶ್ರುತಮಂ |
 ಭೇದಿಸಲಳವಪ್ಪುದಲ್ಲೆ ಚೂಡಾರತ್ನಾ ||೫||

ಕಿಱಿದಾದ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಲಿ |
 ಮೆಱುವುದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳಿದೊಡೆ ಮತ್ತಾ ||
 ಒಲಿತೆಯ ನೀರಾದೊಡೆ ತಾಂ |
 ಬಲನಂ ಪಿಂಗಿಸದೆ ಸುಗುಣರತ್ನ ಕರಂಡಾ ||೬||

೪೮. ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳು

ಗುರು ದೈವಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ |
ತರುಣಿಗೆ ಪತಿ ದೈವಮುಪಾದ ಮನುಜರ್ಗೆಲ್ಲಂ ||
ಪೂರೆವನೆ ದೈವಂ ಜಗದೊಳ |
ಗರಸಿಂಗಂ ಪ್ರಜೆಯೆ ದೈವಮೆಲೆ ಗುಣರತ್ನಾ ||೧||

ವಚನದೊಳಹಪರಸುಖಮುಂ |
ವಚನದೊಳಂ ದೈವಗತಿಯು ದುರ್ಗತಿಯಕ್ಕುಂ ||
ವಚನದೊಳರಿಮಿತ್ರತೆಯುಂ |
ವಚನಾಮೃತದಿಂದೆ ತುಷ್ಟನೀಶ್ವರನಜ್ಞಿಯಾ ||೨||

ನಡೆವೆಡೆಯೊಳ್ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ |
ಕೊಡುವೆಡೆಯೊಳ್ ತನಗೆ ನಿಂದೆ ಮೊದಲದ ತೆಲದಿಂ ||
ನಡೆವುದು ನುಡಿವುದು ಕೊಡುವುದು |
ಪಡೆವುದು ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯಂ ವಿದಗ್ಧಲಲಾಮಾ ||೩||

ರಾಗರಸ ಮಿಗಲು ಸಭೆ ತಲೆ |
ದೂಗಲು ತಾ ನುಡಿಯಬಲ್ಲೊಡದನುಡಿಯಿಸೋಂ ||
ದಾಗದಿರೆ ಸೈತು ಮಾಗಿಯ |
ಕೋಗಿಲೆಯಂತಿಹುದು ಸುಗುಣರತ್ನ ಕರಂಡಾ ||೪||

ಸಾರಗುಣಿಯೊಡನೆ ದುರ್ಗುಣಿ |
ಭೋರನೆ ಸಲೆ ಪೂಜ್ಯನಹನದೆಂತೆನೆ ಮುಡಿಯೊಳ್ ||
ಸಾರಭ್ಯಕುಸುಮಸಂಗದಿ |
ರುಂ ಸಲುವಂತೆ ಸುಗುಣರತ್ನ ಕರಂಡಾ ||೫||

ಆಗದರ ಮನವ ಕಂಡೊಡೆ |
 ಬೇಗನೆ ತೊಲಗುವುದು ತೊಲಗದಿದೊಡೆ ಮತ್ತಾ ||
 ನಾಗರ ಹೆಡೆನೆಳಲಾಸೆಗೆ |
 ಪೋಗಿ ಸುಖಂಬಾಳ್ವೆನೆಂಬ ಕಪ್ಪೆವೊಲಕ್ಕುಂ ' ||೬||

ಹೊನ್ನ ಮ್ಮ - ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ

೪೯. ಮೂರ್ಖರು

ಸಾಲಮಾಡಿಯೆ ಸರಕು ಕೊಳ್ಳುವ |
 ಮುದುಕ ತಾ ಕನ್ನೆಯನು ವರಿಸುವ |
 ತಾನು ನೋಡದ ಗ್ರಂಥ ಟೀಕಿಸ |
 ಕಾಂಬ ವಸ್ತುವ ಮರೆಯಮಾಡುವ |
 ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು ||೧||

ಲಾಭಕಾಲದಿ ಕಲಹ ತೆಗೆಯುವ |
 ಉಂಬ ಸಮಯದಿ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವ |
 ಹೊತ್ತನರಿಯದೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವ |
 ಸಮಯ ಬಂದಿರೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತಿಹ |
 ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು ||೨||

ಲಾಭದಾಶೆಗೆ ಹಣವ ಕಳೆಯುವ |
 ಅನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಿರುಸನಾಡುವ |
 ಮಗಗೆ ಧನವಿತ್ತಧನನಾಗುವ |
 ಸತ್ತ್ವ ಪಕ್ಷದ ಜನನ ಯಾಚಿಸ |
 ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು ||೩||

ಬುದ್ಧಿಗರ್ವದಿ ಹಿತವ ಕೇಳದ |
ಕುಲದ ಮದದಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದ |
ಸ್ವಿಕ್ಯದೊಡವೆಯನಿತ್ತು ಬಯಸುವ |
ರೋಗಿಯಾಗಿಯು ಪಥ್ಯಮಾಡದ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೪||

ದುಃಖವಾಗಲು ನೈಸೃತೋರುವ |
ಪೂರ್ವ ಕಷ್ಟವ ಸುಖದಿ ಮರೆಯುವ |
ಅಲ್ಪರಕ್ಷೆಗೆ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚಿಸ |
ಪರಿಕಿಸಲು ವಿಷವನ್ನೆ ಸೇವಿಸ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೫||

ಪಂಡಿತನು ನಾನೆಂದು ಹರಟುವ |
ಸುಭಟನೆಂತೆಂದಭಯನಾಗಿಹ |
ತನ್ನ ಹೊಗಳಲು ಮೈಯ ಮರೆಯುವ |
ವಕ್ರವಾಕ್ಯದಿ ಮರ್ಮಭೇದಿಸ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೬||

ದೂತನಾಗಿಯು ವಾರ್ತೆಮರೆಯುವ |
ಹಾಡುಹಗಲಲಿ ಕಳವು ಮಾಡುವ |
ಭೂರಿಭೋಜನವಿಕ್ಕಿ ಹೊಗಳುವ |
ಶ್ಲಾಘಿಸಲು ಭೋಜನವ ತೊರೆಯುವ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೭||

ಬಿಕ್ಕಿಬೇಡಿ ಸುಭೋಜ್ಯಕೆಳಸುವ |
ಗುರುವೆನಿಸಿ ಕೀಳ್ಯಯ್ಯೆಗಳಿಯುವ |
ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವ ಮಾಡಿ ಹೇಸದ |
ಬಿಗುವಿನಿಂದೆ ಸಹಾಯಬೇಡದ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೮||

('ಶತಮೂರ್ಖರು' ಎಂಬ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಿಂದ)

೫೦. ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯಾಟ

ಬರಲಿದೆ! ಅಹಹಾ! ದೂರದಿ ಬರಲಿದೆ—
ಬಸುಗುಟ್ಟುವ ಪಾತಾಳವ ಹಾವೊ?
ಹಸಿವಿನ ಭೂತವು ಕೂಯುವ ಕೂವೊ?
ಹೊಸತಿದು ಕಾಲನ ಕೋಣನ — ಓವೊ!
ಉಸಿರಿನ ಸುಯ್ಯೋ? — ಸೂಸೂಕರಿಸುತ,

ಬರುವುದು! ಬರಬರ ಭರವಲಿ ಬರುವುದು—
ಬೊಬ್ಬೆಯ ಹಬ್ಬಿಸಿ, ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ
ಉಬ್ಬರ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕಡಲಿನ ನೀರಿಗೆ,
ಬೊಬ್ಬಳ ತೆರೆಯನು ದಡಕ್ಕೆ ಹೊಮ್ಮಿಸಿ,
ಅಬ್ಬರದಲಿ ಭೋರ್ ಭೋರೆನೆ ಗುಮ್ಮಿಸಿ,

ಬರುತದೆ! ಮೈತೋರದೆ ಬರುತದೆ! ಅದೆ—
ನಡು ಮುರಿಯುತ ನಗನಾವೆಗೆ, ಕೂವೆಗೆ
ಉಡಿಸಿದ ಹಾಯಿಯ ಹರಿಯುತ ಬಿರಿಯುತ,
ಹಡಗನು ಕೀಲಿಸಿ, ತುಮುರನು ತೇಲಿಸಿ,
ದಡದಲಿ ರ್ಪಾಡಿಸಿ, ದೋಣೆಯನಾಡಿಸಿ,

ಇದೆ! ಇದೆ! ಬರುತಿದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಬರುತಿದೆ—
ಹಕ್ಕಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಧೂಳಿನ ಕಾಡಿಗೆ
ಇಕ್ಕುತ, ಹೊಲದೆತ್ತಿಗೆ ದನಕಾಡಿಗೆ
ಫಕ್ಕನೆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಅಟ್ಟಿಸಿ, ಕಾಡಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಿಚ್ಚನು ಊದಲು ಹಾರುತ,

ಬರುತಿದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಬರುತಿದೆ—
 ಸಡಿಲಿಸಿ ಮಡದಿಯರುಡಿಯನು ಮುಡಿಯನು,
 ಬಡ ಮುದುಕರ ಕೊಡೆಗರಿ ಹಂದಾಡಿಸಿ,
 ಹುಡುಗರ ತಲೆ ತಲೆ ಟೊಪ್ಪಿಯ ಆಟವ
 ದಡಬಡನಾಡಿಸಿ, ಮನೆ ಮನೆ ತೋಟವ
 ಅಡಿಮೇಲಾಗಿಸಿ, ತೆಂಗನು ಲಾಗಿಸಿ
 ಅಡಕೆಯ ಬಾಗಿಸಿ, ಪನೆ ಇಬ್ಬಾಗಿಸಿ,
 ಬುಡದೂಟಾಡಿಸಿ, ತಲೆ ತಾಟಾಡಿಸಿ,
 ಗುಡಿಸಲ ಮಾಡನು ಹುಲುಹುಲುನಾಡಿಸಿ,

ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಬಂತ್ಯೆ!—
 ಗಿಡ ಗಿಡದಿಂ— ಚೆಲುಗೊಂಚಲು ಮಿಂಚಲು—
 ಮಿಡಿಯನು ಹಣ್ಣನು, ಉದುರಿಸಿ ಕೆದರಿಸಿ,
 ಎಡದಲಿ ಬಲದಲಿ ಕೆಲದಲಿ ನೆಲದಲಿ,
 ಪಡುವಣ ಮೋಡವ ಬೆಟ್ಟಕೆ ಗಟ್ಟಿಕೆ
 ಹೊಡೆದಟ್ಟುತ, ಕೋಲ್ ಮಿಂಚನು ಮಿರುಗಿಸಿ,
 ಗುಡುಗನು ಗುಡುಗಿಸಿ, ನೆಲವನು ನಡುಗಿಸಿ,
 ಸಿಡಿಲನು ತಾಳೆಗೆ ಬಾಳೆಗೆ ಎರಗಿಸಿ,
 ಜಡಿಮಳೆ ಸುರಿವೋಲ್, ಬಿರುಮಳೆ ಬರುವೋಲ್
 ಕುಡಿ ನೀರನು ಒಣಗಿದ ನೆಲಕೆರೆವೋಲ್
 ಬಂತ್ಯೆ ಬೀಸುತ! ಬೀಸುತ ಬಂತ್ಯೆ!
 ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯು ಕೊಂಕಣ ಸೀಮೆಗೆ |
 ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ!

— ಕವಿತೆಪ್ಪ

೫೧. ಕನ್ನಡತಾಯಿ ನೋಟ

ಏನು ಚೆಲುವಿನ ನಾಡು ! ಚೆಲುವು ಚೆಲ್ಲುವ ನಾಡು ! ಕನ್ನಡದ ನಾಡು !
ಏನು ಚೆನ್ನದ ನಾಡು ! ನಮ್ಮೊಲುಮೆಯಾ ನಾಡು ! ನಮ್ಮನಿಯ ನಾಡು
ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋದಾವರಿಯ ವರೆಗೆ ಚಾಚಿರುವ ನಾಡು !

ಕೆಳಗೆ ಬೆಳೆಹೊಲ ಕಪ್ಪು, ಮೇಲೆ ಬಾಂಬೊಲ ಕಪ್ಪು, ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕಪ್ಪು
ಕಾರ್-ನೋಡಗಳು ಕಪ್ಪು, ಹೊಳೆಕೆರೆಯ ಮಡು ಕಪ್ಪು, ತಾಯಿ ಕಾಲಾ

ತೊಳೆವ

ಉಪ್ಪು ಕಡಲದು ಕಪ್ಪು, ಜನ ಕಪ್ಪು-ಎನೆಂದೆ ? ತಪ್ಪು, ತಪ್ಪು !-

ಮೂಡ ಪಡುವಲು ತಿರುಗು, ಬಡಗ ತೆಂಕಲು ತಿರುಗು, ಕರ್-ನಾಟದಲ್ಲಿ,
ನಿಮ್ಮೂರ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕಣ್-ನೋಟ, ತಣ್-ನೋಟ ಕರ್ಪು, ಬಲು ಕರ್ಪು
ಕರ್ಪು, ಬೆಳ್ಳೋ ಕಾಣೆ, ಕನ್ನಡದ ಕಣ್ಣೋಟ-ಕೂರ್ಪು, ಆರ್ಪು !

ಓ ತಾಯೆ, ಕನ್ನಡದ ವೆರ್-ತಾಯೆ, ನಮ್ಮಮ್ಮ, ದೇವಿ, ಸಮ್ರಾಜ್ಞಿ,
ಸುಳಿಗುರುಳು, ನಗೆಗಣ್ಣು ಏನು ಕಪ್ಪೇ ನಿನಗೆ-ಮುತ್ತಿಡುವ ಕಪ್ಪು !

ನಿನ್ನ ಕಲಿಗಳ ಕೂರ್ಪು, ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಕಟ್ಟಾಳ ಕೂರ್ಪು, ನೆಚ್ಚಾರ್ಪು,
ಅರು ತಡೆಯಲುಬಹುದು-ಪುಲಕೇಶಿ ಹರ್ಷರೇ ಹೊಯ್ದು ಸಾರುವರು.

ಕರ್ಪಿರಲಿ, ಕೂರ್ಪಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳನು ಹೇಳು - ಕೂರಸಿಯ ಮಿಂಚು,
ಕಾರ್-ಮಿಂಚು, ಪೆಣ್ಣುಣಿಗಳಾ ಕಣ್ಣು ನುಣ್ಣಿಂಚು, ಅರಿದರಾ ಕೂರ್-ನೋಟ

ಮಿಂಚು !

ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೇಲಿ, ಅಳದಲಿ ಮಲೆಯೆಡೆಯೊಳಲುಗದೆಯೆ ಅಲುಗಿ,

ಕಡಿದು ಬಂಡೆಗೆ ಬಂದು, ನೆಗೆದು ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆವ ನೀರ್-ಬೀಳ ಬೆಳ್ಳು !

ಕಡೆದ ನೊರೆ, ಚಿಗಿವ ನೊರೆ, ತೂರು ನೊರೆ, ಕುದಿವ ನೊರೆ, ಬೆಳ್ಳಿನೊಳ
ಬೆಳ್ಳು !

ಆ ಬೆಳ್ಳು, ಆ ತೆಳ್ಳು, ಆ ಮೆಲ್ಲು - ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳಿನೊಳ್ಳು ;

ನೀರ್-ಬೀಳ ಬೆಳ್ಳೊರೆಯ ಬಿಸಿಲ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಾ ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ತಳ್ಳು !

ಬೆಳ್ಳೋಳವೋ, ತೀರ್ಥಗಲೋ, ಧರ್ಮಧರ್ಮದ ತಿರುಳೋ, ಪಾಡುವರ ಪುರುಳೋ,
ಒಳ್ಳನ್ನಡದ ಕಲೆಯೋ, ಕುಸುರಿಗೆಲಸದ ಸಿಲೆಯೋ, ಆ ನಯವೋ, ಮೆರುಗೋ !
ನಿನ್ನ ಚಿಣ್ಣುರ ಸೊಬಗೋ, ಬೆಡಗೋ, ಮೆಲ್ಲಿದೆ ತಣ್ಣೋ, ಕೊಡುಗೈಯ ಬಿಣ್ಣೋ !
ಓ ಎನ್ನ ತಾಯಿ, ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ, ನಮ್ಮವ್ವ, ದೇವಿ, ಸಮ್ರಾಜ್ಞಿ,
ನಿನ್ನ ನರಸುತ ಸುಳಿವ, ನೋಂಪಿಯೆನೆ ನಿನ್ನೊಲುಮೆ-ನಾಡನೊಳಕೊಳುವ,
ನಿನ್ನ ಚೆಲುವನು ಸವಿವ ಮಗುವಾರು ತಣಿಯದನು, ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯದನು,
ಭಕ್ತಿಯಲಿ ತಲೆದೂಗಿ ಬಾಗಿ ಮಣಿಯದನು !

೫೨. ವ ನ ಸು ಮ

ವನಸುಮದೊಲೆನ್ನ ಜೀ
ವನವು ವಿಕಸಿಸುವಂತೆ
ಮನವನನುಗೊಳಿಸು ಗುರುವೇ-ಹೇ ದೇವ
ಜನಕೆ ಸಂತಸವೀವ
ಘನನು ನಾನೆಂದೆಂಬ
ಎಣಿಕೆ ತೋರದೆ ಜಗದ ಪೊಗಳಿಕೆಗೆ ಬಾಯ್ ಬಿಡದೆ

ಕಾನನದಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು
ಮಾನದಿಂ ಬಿರಿದು ನಿಜ
ಸೌರಭವ ಸೂಸೆ ನಲವಿಂ
ತಾನೆಲೆಯ ಪಿಂತಿರ್ದು
ದೀನತೆಯ ತೋರಿ ಅಭಿ
ಮಾನವನು ತೋರೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಸಡೆವಂತೆ

ಉಪಕಾರಿ ನಾನು ಎ
 ನ್ನು ಪಶ್ಯತಿಯು ಜಗಕೆಂಬ
 ವಿಪರೀತ ಮತಿಯನುಳಿದು
 ವಿಪುಲಾಶ್ರಯವನೀನ
 ಸುಫಲ ಸುಮಭರಿತ ಪಾ
 ದಪದಂತೆ ನೈಜಮಾದೊಳ್ಳಿನಿಂ ಬಾಳ್ವವೊಲು

—ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ

೫೩ ಭರತನ ಭಕ್ತಿ

ಅರಸಡವಿಗೈದಿದೊಡಮ್, ಅವನಿತ್ತ ಪಾದುಕೆಗ |
 ಳೊರೆಯದೊಡಮೇನನುಂ, ತಾಂ ವರದಿಯೊರೆದು ||
 ದೊರೆತನದ ಭಾರವನು ಹೊತ್ತು ದೊರೆಯಾಗದಾ |
 ಭರತನವೊಲಿರು ನೀನು- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

ಒಡೆಯನೆಂದೋ ಬಂದು ಕೇಳ್ವನದಕುತ್ತರವ |
 ಕೊಡಬೇಕು ತಾನೆನುವವೊಲು ಋಜುತೆಯಿಂದ ||
 ಒಡಲ ಜಾಣಿನ, ಜೀವಶಕ್ತಿಗಳನೆಲ್ಲವನು |
 ಮುಡುಪುಕೊಟ್ಟನು ಭರತ- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

ಒಡರಿಸುವನೆಲ್ಲವನ್, ಅದಾವುಮಂ ತನದಲ್ಲ |
 ಬಿಡನೊಂದನುಂ ರಾಜ್ಯ ತನದಲ್ಲವೆಂದು ||
 ನಡೆವಂ ಸ್ವತಂತ್ರದಲಿ ಸಲಿಸುತೆ ವಿಧೇಯತೆಯ |
 ಕಡುಯೋಗಿ ಭರತನಲ?- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

ದೊರೆತನದ ಜಟಿಲಗಳ, ಕುಟಿಲಗಳ, ಕಠಿನಗಳ |
ಭರತನುಳಿಸಿದನೆ ರಾಮನ ತೀರ್ಪಿಗೆಂದು ? ||
ಅರಿವಿಗಿಹ ಕರ್ತವ್ಯಭಾರವನು ತಾನರಿತು |
ಧುರವ ಧರಿಸಿದನವನು- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||೪||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಲ್ಲದಾ ಸ್ವಾಮಿಯಂ ನೆನೆನೆನೆದು |
ಸತ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಸೇವೆಗೆಯ್ದವಂ ಭರತಂ ||
ನಿಶ್ಯಜೀವನದಿ ನೀನಾನಯವನನುಸರಿಸೊ |
ಸತ್ಪದಾಶೆಯ ನೀಗಿ- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||೫||

ಧರೆಯ ಕೋಸಲ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ರಘುವರನು |
ಭರತನವೊಲನುಪಾಲನ ಕ್ರಿಯರು ನಾವು ||
ಅರಸನೊಳಗ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದಾಡಳಿತ |
ಹರುಷದಿಂ ಸೇವಿಸೆಲೊ- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||೬||

(ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ—ಮಂಕುತಿಮ್ಮನಕಗ್ಗ)

—♦♦*♦♦—

೫೪. ಗೊ ಲ್ಲೊ ಧಾ

ಅಂದಿದೊ ವಸಂತಪೂರ್ಣಮಿಯ ಭೃಗುವಾರದಾ
ನಡುಹಗಲ ಸಿರಿಹೊತ್ತು, ಭಾಸ್ಕರನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ;
ನೋಡೊಂದೆ ಬರವೋಡ ಬಾನಗಲ ಚಾಚಿ ನೋ
ಹನ ಕಾಲದಾ ಪ್ರಲಯಮೇಘಮೆನೆ ಮುಚ್ಚಿಹುದು ;
ಪೇಗೆಯಂ ತಡೆಯಲಾಗದು, ಗಾಳಿ ಸೂಸದಿಳೆ ೫

ಯುಟ್ಟಸದೋಳೇದುತಿದೆ, ಮರಗಳಲಿ ಕದಲದೆಲೆ,
ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಸುರಿಲ್ಲ ; ನಟ್ಟಿರುಳೊಳಂತೆ ಮನೆ
ಮನೆಯೊಳುಸಿಕನೆ ಸಂತಮಿರತಕ್ಕ ಜನಪದಂ
ಧಗೆಯ ಹೆಬ್ಬಾವಂತೆ ಹೊರಟು ತಿಂತಿಣವರಿದು
ಬಂತು ಶಲಭಸಮೂಹದಂತೆ ಯೇರೂಸಲೇಮ್
ನಗರದಗಸೆಯ ಹೊರಗಿರುವ ಕಪಾಲಸ್ಥಾನ
ನೆಂಬುವಾ ಗೊಲ್ಲೊಥಾ ಗಿರಿಗೆ. ಬಂದಿಗಳಿಂದ
ಹೊರಿಸಿ ತಂದಾ ಮೂರು ಸಿಲುಬೆಗಳ ನಟರಾ
ಗೊಲ್ಲೊಥದ ತಿಖರದಲಿ ; ಯೇಸುವಂ ನಡುವೆ ವೆ
ಣೆಡಬಲದೊಳಾ ಕಳ್ಳರಿಬ್ಬರಂ ಸಿಲುಬೆಗಳ
ಗಿಕ್ಕಿ, ಕೈಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ ನೊಳೆ ಜಡಿದು, ಯೇಹೂದ್ಯ
ರರಸನೀ ನಜರಾಯ ಯೇಸುವೆಂದಾ ಬರೆದ
ಹಲಗೆಯಂ ತಲೆಗಡೆಗೆ ತೂಗಿದರು. ಹದ್ದು ಬಗಿ
ಸಿಡಿದ ಲಾವಿಗೆಯಂತೆ, ಪಡುವಣದಿ ಬಿಳಿಯ ಖದಿ
ಗೆಯ ತಿಂಗಳಂತೆ, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ತೊಟ್ಟ ಸರಳಂತೆ,
ಮರಣವೃಕ್ಷದೊಳಮೃತಫಲದಂತೆ ತೂಗುತೀರಿ,
ತನ್ನ ಬೇನೆಯನಣಂ ಗಣಿಸದವನುಸುರಿದಂ-
ನರದೇಹವೆತ್ತವನಿಗಾ ತನುವ ಗುಣಧರ್ಮ
ವಹ ಬೇನೆ ಇಲ್ಲದಿಹುದೆಂತು ? ತಾನಾರ ತನು
ಮನವನಿನಿಸಾದೊಡಂ ನೋಯಿಸಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾ
ವಿರ ಚೀಳ್ಗೆಳೊಮ್ಮಿಗಕಟಾ ಕಡಿನ ಯಾತನೆಯ
ಸಿಲುಬೆಯಳಲುರಿಯ ತಣ್ಣನೆ ತಳೆದು, ತಾಯನೊಗ
ನೋಡೆ ಮಗು ಬೆಸಲಳಲನೋತು ಸೈರಿಸುವಂತೆ,
ಚೂಣಿಯ ಭಟಂ ಗಾಯದಳಲ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮುಂ
ಗಾದಾಡಿ ಮಡಿದು ಜಯವಡುವಂತೆ, ನರನರಂ
ಗಳಲಿ ಕುದಿಕುದಿವ ವೇದನೆ ಸೋಸಿ, ತನ್ನ ತೊರೆ
ದರ್ಭಕರ ಹಂಬಲಿಸುವ ಮುಮೂರ್ಷು ತಾಯಂತೆ,

ತನ್ನ ಕಡಿವನರ್ಗ್ಗೆ ತನ್ನೆಳಲೀವ ಮರದಂತೆ,
 ತನ್ನೆಳಲನವರ ಹಂಬಲದಿ ಮರೆತುಸುರಿದಂ—
 'ಕ್ಷಮಿಸಿವರನೆಲೆ ತಂದೆ! ತಾವೇನನೆಸಗಿದವೆ
 ವೆಂದರಿಯರಿವರು.' ನೆರೆದವರದಂ ಕೇಳಿ, 'ಹಾ!
 ನಮಗಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯ ಯಾಚಿಸುವುದಂತಿರಲಿ; ನೀ
 ದೇವಸುತನಾಗಿದ್ದರೇ ಸಿಲುಬೆಯಿಂದಿಳಿದು
 ಬಾರ ನೋಡುವ!' ಎಂದು ಜಟಕರಿಸೆ, ಯಾಜಕರು
 'ಅನ್ಯರಂ ರಕ್ಷಿಸಿದಿವಂ ತನ್ನ ತಾನೆ ರ
 ಕ್ಷಿಸಲಾರನಾದನೆ? ಯೆಹೂದ್ಯರರಸಂತೆ! ತಾ
 ನಿಳತರಲಿ ಸಿಲುಬೆಯಿಂದೊಡನೆ ನಂಬುವೆವನನ!
 ದೇವರೊಳೆ ಭರವಸಿಗನಂತೆ! ಕಾಂಬೆವು ದೇವ
 ರೀತನಂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ದೇವಸುತ ತಾನೆಂದ
 ನಲ್ಲ!' ಎಂದಣಕಿದರು.

ಅನಿತರೊಳೆ ಬಿರುಗತ್ತ ೪೫

ಲೊಂದು ಬಾನೆಲ್ಲವಂ ಬಾಸಣಿಸಿ, ದೇವಸುತ
 ನಮೃತನೀ ಮೃತಿನಾಟಕದ ಕಡೆಯ ತೆರೆಯಂತೆ
 ಭೂವೈಷ್ಣವಗಳ ನಡುವೆ ಮುಸುಕಿದುದು. ಸೂರ್ಯೋಪ
 ರಾಗಮೇನಿಂದು ಹುಣ್ಣುಮೆಯೊಳೆನೆ ನಕ್ಷತ್ರ
 ವೊಂದಿಲ್ಲ. ಮಳೆಯ ಕತ್ತಲೆಯೋ? ಕತ್ತಲ ಮಳೆಯೋ? ೫೦
 ಅಲ್ಲಡೆ ನಭೋಗ್ನಿ ಮುಖಿಯಿಂದುಗುವ ಕಬ್ಬಿಗಿಯೋ?
 ಮಿಸ್ರದೊಂಬತ್ತನೆಯ ಮಾರಿ ತಲೆದೋರಿತೇ?
 ಹಗಲ ಮೂರನೆಯ ಜಾಮದೊಳೆ ಹಗಲಿನ ದೀಪ
 ವಾರಿತೇನೆಂದು ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರದೆ ನಡುಗೆ,
 ಸಿಲುಬೆಯೊಳೆಲೀ! ಎಲೀ! ಲಮ್ಮಾ ಸಬಖ್ತಾನಿ? ೫೦
 (ದೇವರೇ! ದೇವರೇ! ಯಾಕೆನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟೆ?)
 ಎಂದು ದಾವೀದ ನೃಪನಂದಿನಾರ್ತಧ್ವಾನ
 ದಿಂದರಚಿ ಯೇಸು, ಏಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿವ

ನೇಲೀಯನಂ ಕರೆವನೇಲೀಯನೇಂ ಬಂದು
 ಕಾಡಪನೊ ಕಾಂಬೆವೆನೆ, ಮೇಘನಿಘೋಷದಿಂ ೬೦
 'ತಂದೆಯೆ! ಮಮಾತ್ಮವಂ ನಿನ್ನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸುವೆ!'
 ಎಂದು ಗಗನದಿ ಯೇಸ ಕಣ್ಣೂರಿ, ತುದಿಬಿಟ್ಟ
 ದಿಂ ಕರೆವ ತಾಯೆಡೆಗೆ ಮರಿಜಂಕೆ ಜಗಿವಂತೆ,
 ಸುಗ್ಗಿಯೆಡೆಗಯ್ದುವಾ ಬಾನಕ್ಕಿಯಂತೆ, ದಿನ!
 ಮುಖದೊಳಿರುಳಿನ ಸೊಡರು ನೇಸರಂಬುಗುವಂತೆ, ೬೫
 ಕ್ಷಿತಿಜದಿಂ ಸಿಡಿದು ಮೇಲ್ನೆಗೆವ ಮಿಂಚಂತೆ, ಯೇ
 ಸುವಿನಾತ್ಮನೊಡನೆ ಬೆಳಕಿನ ಬೀಡಿಯೆ, ನಿಲು
 ನೇಸರುಗಳೆಡೆಯೆ, ಕಣ್ಣುಗಿದು ತಲೆವಾಗಿ,
 ತನ್ನ ಪಡೆದೇರವನೊಡೆಯಂಗೆ ಮರಳಿವಂತೆ
 ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಯೇಸುವಸುವನೊಪ್ಪಿಸಿದಂ. ೭೦
 ಗಡಗಡನೆ ಭೂಮಿ ನಡುಗಿತು, ದುಃಖವಾರ್ತೆಯಂ
 ಜಗಕೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವ ಮರಣದುಂದುಭಿಯಂತೆ.
 ನೆರೆದರೆದೆಯೆದೆ ಭೀತಿಯಿಂದ ಮಾರ್ನೊಳಗಿದುದು.
 ಕಾವಲಿನ ರೋಮಕ ಶತಾಧಿಪತಿ ಕುದುರೆಯಲಿ
 ಜೂಗಳಿಸೆ, ಕೆಳಗಿಳಿದು ಸೀಸಕಂ ತೆಗೆದಿವಂ ೭೨
 ದೇವತನಯಂ ಗಡಾ! ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದೊಳಾ
 ಹಗಲ ತಿಂಗಳನೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕುದೀಕ್ಷಿಸಿದಂ.

—ಗೋವಿಂದ ಪೈ

೫೫. ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಇರುಳಿರುಳಿಳಿಮು ದಿನ ದಿನ ಬೆಳಗೆ
ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ ಮೇಲಕೆ ಕೆಳಗೆ
ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಮುಂದೆ
ಎನೆತೆರೆದಿಕ್ಕುವ ಹೊತ್ತಿನ ಒಳಗೆ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಕರಿನರೆ ಬಣ್ಣದ ಪುಚ್ಚಗಳುಂಟು
ಬಿಳಿ-ಹೊಳೆ ಬಣ್ಣದ ಗರಿ-ಗರಿಯುಂಟು
ಕೆನ್ನ ನ ಹೊನ್ನ ನ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣಗಳ
ರೆಕ್ಕಿಗಳೆರಡೂ ಸಕ್ಕದಲುಂಟು
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ನೀಲಮೇಘಮಂಡಲ ಸಮ ಬಣ್ಣ !
ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕಿಗಳೊಡೆದವೊ ಅಣ್ಣಾ !
ಚಕ್ಕೆಯ ಮಾಲೆಯ ಸೆಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು
ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರನು ಮಾಡಿದೆ ಕಣ್ಣಾ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ತೆನೆ ಒಕ್ಕಿ
ಮಂಡಲ ಗಿಂಡಲಗಳ ಗಡ ಮುಕ್ಕಿ
ತೇಲಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಖಂಡ-ಖಂಡಗಳ
ಸಾರ್ವಭೌಮರಾ ನೆತ್ತಿಯ ಕುಕ್ಕಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಯುಗ-ಯುಗಗಳ ಹಣೆಬರಹವ ಒರಸಿ
ಮನ್ವಂತರಗಳ ಭಾಗ್ಯವ ತೆರೆಸಿ
ರೆಕ್ಕೆಯ ಬೀಸುತ ಜೀತನೆಗೊಳಿಸಿ
ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸುಮಕ್ಕಳ ಹರಸಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇರೆಯಮಾರಿ
ತಿಂಗಳನೂರಿನ ನೀರನು ಹೀರಿ
ಅಡಲು ಹಾಡಲು ತಾ ಹಾರಾಡಲು
ಮಂಗಳಲೋಕದ ಅಂಗಳಕೇರಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಮುಟ್ಟಿದೆ ದಿಬ್ಬಂಡಲಗಳ ಅಂಚ
ಅಚೆಗೆ ಚಾಚಿದೆ ತನ್ನ ಯ ಚುಂಚ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನು ಒಡೆಯಲು ಎಂದೊ
ಬಲ್ಲರು ಯಾರಾ ಹಾಕಿದ ಹೊಂಚ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

(ಅಂಚಾಕತಯ-ಗರಿ)

೫೬. ನನ್ನ ಹಾಡು

ನನ್ನ ಹರಣ
ನಿನಗೆ ಶರಣ
ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಾ
ನಿನ್ನ ಮನನ
ದಿಂದ ತನನ-
ನೆನುತಿದೆ ತನು ಪಾವನಾ.

ಸುಖದ ಮಿಷವು
ದುಃಖ ಮಿಷವು
ಹಿಗ್ಗಿ ಪ್ರಾಣ ಪೂರಣಾ
ಪಂಚಕರಣ
ಗಳೇ ಗಡಣ
ಕಟ್ಟಿತು ಗುಡಿ ತೋರಣಾ.

ನಿನ್ನ ಚರಣ
ಸುಸಂತರಣ
ಜಗದ್ಗುರಿತ ಭಾವನಾ
ಹಾಸ್ಯಕಿರಣ
ತದನುಸರಣ
ತದಿತರ ಪಥ ಕಾಣೆ ನಾ.

ಹರುಷ ರಸವೆ
ಕರುಣದಸುವೆ
ಜೀವಧರ್ಮಧಾರಣಾ

ರಸವೆ ಜನನ,
ವಿರಸ ಮರಣ
ಸಮರಸವೇ ಜೀವನ.

(ಅಂಬಿಕಾತನಯ-ಗೆ)

೫೭. ಶಬರಿ

ಕಾದಿರುವಳು ಶಬರಿ,
ರಾಹು ಬರುವನೆಂದು,
ತನ್ನ ಪೂಜೆಗೊಳುವನೆಂದು.

ವನವನವ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು
ತರು ತರುವನಲೆದು ತಿರಿದು
ಬಿರಿವೂಗಳಾಯ್ದು ತಂದು
ತನಿವಣ್ಣಳಾಯ್ದು ತಂದು.

ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮಿಂದು
ಬಿಳಿ ನಾರುಮಡಿಯನುಟ್ಟು
ತಲೆನಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು
ಹೊಸತಿಲಿ ಕಾಡು ನಿಂದು

ಎಳಗಾಳಿ ತೀಡುತಿರಲು
ಕಿವಿಯೆತ್ತಿ ಅಲಿಸುಪಳು
ಎಲೆಯಲುಗೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
ನಡೆ ಸಪ್ಪಳಿದು ಬಗೆದು.

೪೮. ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳು

ಗುರು ದೈವಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ |
ತರುಣಿಗೆ ಪತಿ ದೈವಮುಲಾದ ಮನುಜರ್ಗಲ್ಲಂ ||
ಪೊರೆವನೆ ದೈವಂ ಜಗದೊಳ |
ಗರಸಿಂಗಂ ಪ್ರಜೆಯೆ ದೈವಮೆಲೆ ಗುಣರತ್ನಾ ||೧||

ವಚನದೊಳಿಹಪರಸುಖಮುಂ |
ವಚನದೊಳಂ ದೈವಗತಿಯು ದುರ್ಗತಿಯಕ್ಕುಂ ||
ವಚನದೊಳಿಮಿತ್ರತೆಯುಂ |
ವಚನಾಮೃತದಿಂದೆ ತುನ್ವನೀಶ್ವರನಲಿಯಾ ||೨||

ನಡೆನಡೆಯೊಳ್ ನುಡಿನಡೆಯೊಳ್ |
ಕೊಡುವೆಡೆಯೊಳ್ ತನಗೆ ನಿಂದೆ ವೋದದ ತೆಲದಿಂದೆ ||
ನಡೆವುದು ನುಡಿವುದು ಕೊಡುವುದು |
ಪಡೆವುದು ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯಂ ವಿದಗ್ಧಲಲಾಮಾ ||೩||

ರಾಗರಸ ಮಿಗಲು ಸಭೆ ತಲೆ |
ದೂಗಲು ತಾ ನುಡಿಯಬಲ್ಲೊಡವನುಡಿಯಿಸೊಂ ||
ದಾಗದಿರೆ ಸೈತು ಮಾಗಿಯ |
ಕೋಗಿಲೆಯಂತಿಹುದು ಸುಗುಣರತ್ನ ಕರಂಡಾ ||೪||

ಸಾರಗುಡೆಯೊಡನೆ ದುರ್ಗುಣಿ |
ಭೋರನೆ ಸಲೆ ಪೂಜ್ಯನಹನದೆಂತೆನೆ ಮುಡಿಯೊಳ್ ||
ಸಾರಭ್ಯಕುಸುಮಸಂಗದಿ |
ರುಂ ಸಲುವಂತೆ ಸುಗುಣರತ್ನ ಕರಂಡಾ ||೫||

ಆಗದರ ಮನವ ಕಂಡೊಡೆ |
 ಬೇಗನೆ ತೊಲಗುವುದು ತೊಲಗದಿದೊಡೆ ಮತ್ತಾ
 ನಾಗರ ಹೆಡೆನೆಳಲಾಸೆಗೆ |
 ಪೋಗಿ ಸುಖಂಬಾಳ್ವೆನೆಂಬ ಕಪ್ಪೆವೊಲಕ್ಕುಂ

ಹೊನ್ನಮ್ಮ - ಹದಿಬದೆಯ

-----

೪೪. ಮೂರ್ಖರು

ಸಾಲಮಾಡಿಯೆ ಸರಕು ಕೊಳ್ಳುವ |
 ಮುದುಕ ತಾ ಕನ್ಯೆಯನು ವರಿಸುವ |
 ತಾನು ನೋಡದ ಗ್ರಂಥ ಟೀಕಿಸ |
 ಕಾಂಬ ವಸ್ತುವ ಮರೆಯಮಾಡುವ |
 ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

ಲಾಭಕಾಲದಿ ಕಲಹ ತೆಗೆಯುವ |
 ಉಂಬ ಸಮಯದಿ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವ |
 ಹೊತ್ತನರಿಯದೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವ |
 ಸಮಯ ಬಂದಿರೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತಿಹ |
 ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

ಲಾಭದಾಶೆಗೆ ಹಣವ ಕಳೆಯುವ |
 ಅನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಿರುಸನಾಡುವ |
 ಮಗಗೆ ಧನವಿತ್ತಧನನಾಗುವ |
 ಶತ್ರಿ ಪಕ್ಷದ ಜನನ ಯಾಚಿಸ |
 ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

• ಬುದ್ಧಿಗರ್ವದಿ ಹಿತವ ಕೇಳದ |
ಕುಲದ ಮದದಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದ |
ಸಿಕ್ಕದೊಡವೆಯನಿತ್ತು ಬಯಸುವ |
ರೋಗಿಯಾಗಿಯು ಸಧ್ಯಮಾಡದ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೪||

ದುಃಖವಾಗಲು ವೈನ್ಯ ತೋರುವ |
ಪೂರ್ವ ಕಷ್ಟವ ಸುಖದಿ ಮರೆಯುವ |
ಅಲ್ಪರಕ್ಷೆಗೆ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚಿಪ |
ಪರಿಕಿಸಲು ವಿಷವನ್ನೆ ಸೇವಿಪ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೫||

ಪಂಡಿತನು ನಾನೆಂದು ಹರಟುವ |
ಸುಭಟನೆಂತೆಂದಭಯನಾಗಿಹ |
ತನ್ನ ಹೊಗಳಲು ಮೈಯ ಮರೆಯುವ |
ವಕ್ರವಾಕ್ಯದಿ ಮುರ್ಮಭೇದಿಪ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೬||

ದೂತನಾಗಿಯು ವಾರ್ತೆಮರೆಯುವ |
ಹಾಡುಹಗಲಲಿ ಕಳವು ಮಾಡುವ |
ಭೂರಿಭೋಜನವಿಕ್ಕಿ ಹೊಗಳುವ |
ಶ್ಲಾಘಿಸಲು ಭೋಜನವ ತೊರೆಯುವ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೭||

ಬಿಕ್ಕೆಬೇಡಿ ಸುಭೋಜ್ಯಕೆಳಸುವ |
ಗುರುವೆನಿಸಿ ಕೀಳ್ಗೈಯ್ಯಿಗಳಿಯುವ |
ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವ ಮಾಡೆ ಹೇಸದ |
ಬಿಗುವಿನಿಂದೆ ಸಹಾಯಬೇಡದ |
ಮನುಜರಿವರೇ ಮೂರ್ಖರೆನಿಸುವರು

||೮||

('ಶತಮೂರ್ಖರು' ಎಂಬ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಿಂದ)

೫೦. ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯಾಟ

ಬರಲಿದೆ! ಅಹಹಾ! ದೂರದಿ ಬರಲಿದೆ—
ಬಸುಗುಟ್ಟುವ ಪಾತಾಳದ ಹಾವೊ?
ಹಸಿವಿನ ಭೂತವು ಕೂಯುವ ಕೂವೊ?
ಹೊಸತಿದು ಕಾಲನ ಕೋಣನ - ಓವೊ!
ಉಸಿರಿನ ಸುಯ್ಯೋ? - ಸೂಸೂಕರಿಸುತ,

ಬರುವುದು! ಬರಬರ ಭರದಲಿ ಬರುವುದು—
ಬೊಬ್ಬೆಯ ಹಬ್ಬಿಸಿ, ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ
ಉಬ್ಬರ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕಡಲಿನ ನೀರಿಗೆ,
ಬೊಬ್ಬಳ ತೆರೆಯನು ದಡಕ್ಕೆ ಹೊಮ್ಮಿಸಿ,
ಅಬ್ಬರದಲಿ ಭೋರ್ ಭೋರೆನೆ ಗುಮ್ಮಿಸಿ,

ಬರುತದೆ! ಮೈತೋರದೆ ಬರುತದೆ! ಅದೆ—
ನಡು ಮುರಿಯುತ ನಗನಾವೆಗೆ, ಕೂವೆಗೆ
ಉಡಿಸಿದ ಹಾಯಿಯ ಹರಿಯುತ ಬಿರಿಯುತ,
ಹಡಗನು ಕೀಲಿಸಿ, ತುಮುರನು ತೇಲಿಸಿ,
ದಡದಲಿ ಝಾಡಿಸಿ, ದೋಣಿಯನಾಡಿಸಿ,

ಇದೆ! ಇದೆ! ಬರುತಿದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಬರ
ಹಕ್ಕಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಧೂಳಿನ ಕಾಡಿಗೆ
ಇಕ್ಕುತ, ಹೊಲದೆತ್ತಿಗೆ ದನಕಾಡಿಗೆ
ಫಕ್ಕನೆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಅಟ್ಟಿಸಿ, ಕಾಡಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಿಚ್ಚನು ಊದಲು ಹಾರುತ,

ಬರುತ್ತಿದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಬರುತ್ತಿದೆ—
 ಸಡಿಲಿಸಿ ಮಡದಿಯರುಡಿಯನು ಮುಡಿಯನು,
 ಬಡ ಮುದುಕರ ಕೊಡೆಗರಿ ಹಂದಾಡಿಸಿ,
 ಹುಡುಗರ ತಲೆ ತಲೆ ಟೊಪ್ಪಿಯ ಆಟವ
 ದಡಬಡನಾಡಿಸಿ, ಮನೆ ಮನೆ ತೋಟವ
 ಅಡಿಮೇಲಾಗಿಸಿ, ತೆಂಗನು ಲಾಗಿಸಿ
 ಅಡಕೆಯ ಬಾಗಿಸಿ, ಪನೆ ಇಬ್ಬಾಗಿಸಿ,
 ಬುಡದೂಟಾಡಿಸಿ, ತಲೆ ತಾಟಾಡಿಸಿ,
 ಗುಡಿಸಲ ಮಾಡನು ಹುಲುಹುಲುಮಾಡಿಸಿ,

ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ! ಇದೆ! ಇದೆ! ಬಂತ್ಯೆ!—
 ಗಿಡ ಗಿಡದಿಂ - ಚೆಲುಗೊಂಚಲು ಮಿಂಚಲು—
 ಮಡಿಯನು ಹಣ್ಣನು, ಉದುರಿಸಿ ಕೆದರಿಸಿ,
 ಎಡದಲಿ ಬಲದಲಿ ಕೆಲದಲಿ ನೆಲದಲಿ,
 ಪಡುವಣ ಮೋಡವ ಬೆಟ್ಟಕೆ ಗಟ್ಟಕೆ
 ಹೊಡೆದಟ್ಟಿತ, ಕೋಲ್ ಮಿಂಚನು ಮಿರುಗಿಸಿ,
 ಗುಡುಗನು ಗುಡುಗಿಸಿ, ನೆಲವನು ನಡುಗಿಸಿ,
 ಸಿಡಿಲನು ತಾಳೆಗೆ ಬಾಳೆಗೆ ಎರಗಿಸಿ,
 ಜಡಿಮಳೆ ಸುರಿವೋಲ್, ಬಿರುಮಳೆ ಬರುವೋಲ್
 ಕುಡಿ ನೀರನು ಒಣಗಿದ ನೆಲಕೆರೆವೋಲ್
 ಬಂತ್ಯೆ ಬೀಸುತ! ಬೀಸುತ ಬಂತ್ಯೆ!
 ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯು ಕೊಂಕಣ ಸೀಮೆಗೆ |
 ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ! ಬಂತ್ಯೆ!

— ಕವಿತೆಪ್ಪ

ಚೌಕ, ಕನ್ನಡತಾಯಿ ನೋಟ

ಏನು ಚೆಲುವಿನ ನಾಡು ! ಚೆಲುವು ಚೆಲ್ಲುವ ನಾಡು ! ಕನ್ನಡದ ನಾಡು !
ಏನು ಚಿನ್ನದ ನಾಡು ! ನಮ್ಮೊಲುಮೆಯಾ ನಾಡು ! ನಮ್ಮನಿಯ ನಾಡು !
ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋದಾವರಿಯ ವರೆಗೆ ಚಾಚಿರುವ ನಾಡು !

ಕೆಳಗೆ ಬೆಳೆಹೊಲ ಕಪ್ಪು, ಮೇಲೆ ಬಾಂಬೊಲ ಕಪ್ಪು, ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕಪ್ಪು,
ಕಾರ್-ನೋಡಗಳು ಕಪ್ಪು, ಹೊಳೆಕೆರೆಯ ಮಡು ಕಪ್ಪು, ತಾಯಿ ಕಾಲ್
ತೊಳೆವ

ಉಪ್ಪು ಕಡಲದು ಕಪ್ಪು, ಜನ ಕಪ್ಪು-ಏನೆಂದೆ ? ತಪ್ಪು, ತಪ್ಪು !-
ಮೂಡ ಪಡುವಲು ತಿರುಗು, ಬಡಗ ತೆಂಕಲು ತಿರುಗು, ಕರ್-ನಾಟದಲ್ಲಿ,
ನಿಮ್ಮೂರ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕಣ್-ನೋಟ, ತಣ್-ನೋಟ ಕರ್ಪು, ಬಲು ಕರ್ಪು !
ಕರ್ಪು, ಬೆಳ್ಳೋ ಕಾಣೆ, ಕನ್ನಡದ ಕಣ್ಣೋಟ-ಕೂರ್ಪು, ಆರ್ಪು !
ಓ ತಾಯೆ, ಕನ್ನಡದ ಪೆರ್-ತಾಯೆ, ನಮ್ಮಮ್ಮ, ದೇವಿ, ಸಮ್ರಾಜ್ಞಿ,
ಸುಳಿಗುರುಳು, ನಗೆಗಣ್ಣು ಏನು ಕಪ್ಪೇ ನಿನಗೆ-ಮುತ್ತಿಡುವ ಕಪ್ಪು !
ನಿನ್ನ ಕಲಿಗಳ ಕೂರ್ಪು, ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಕಟ್ಟಾಳ ಕೂರ್ಪು, ನೆಚ್ಚಾರ್ಪು,
ಆರು ತಡೆಯಲುಬಹುದು-ಪುಲಕೇಶಿ ಹರ್ಷರೇ ಹೊಯ್ದು ಸಾರುವರು.
ಕರ್ಪಿರಲಿ, ಕೂರ್ಪಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳನು ಹೇಳು - ಕೂರಸಿಯ ಮಿಂಚು,
ಕಾರ್-ಮಿಂಚು, ಪೆಣ್ಣುಗಳೂ ಕಣ್ಣು ನುಡ್ತೆಂಚು, ಅರಿದರಾ ಕೂರ್-ನೋಟ
ಮಿಂಚು !

ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೇಲಿ, ಅಳದಲಿ ಮಲೆಯೆಡೆಯೊಳಲುಗದೆಯೆ ಅಲುಗಿ,
ಕಡಿದು ಬಂಡೆಗೆ ಬಂದು, ನೆಗೆದು ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆವ ನೀರ್-ಬೀಳ ಬೆಳ್ಳು !
ಕಡೆದ ನೊರೆ, ಚಿಗಿವ ನೊರೆ, ತೂರು ನೊರೆ, ಕುದಿವ ನೊರೆ, ಬೆಳ್ಳಿನೊಳ
ಬೆಳ್ಳು !

ಆ ಬೆಳ್ಳು, ಆ ತೆಳ್ಳು, ಆ ಮೆಲ್ಲು - ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳಿನೊಳ್ಳು ;
ನೀರ್-ಬೀಳ ಬೆಳ್ಳನ್ನರೆಯ ಬಿಸಿಲ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಾ ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ತಳ್ಳು !

ಬೆಳ್ಳೋಳವೋ, ತೀರ್ಥಗಳೋ, ಧರ್ಮಧರ್ಮದ ತಿರುಳೋ, ಪಾಡುವರ ಪುರುಳೋ,
ಒಳ್ಳನ್ನಡದ ಕಲೆಯೋ, ಕುಸುರಿಗೆಲಸದ ಸಿಲೆಯೋ, ಆ ನಯವೋ, ಮೆರುಗೋ !
ನಿನ್ನ ಚಿಣ್ಣಲ ಸೊಬಗೋ, ಬೆಡಗೋ, ಮೆಲ್ಲಿದೆ ತಣ್ಣಿ, ಕೊಡುಗೈಯ ಬಿಣ್ಣೋ !
ಓ ಎನ್ನ ತಾಯಿ, ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ, ನಮ್ಮವ್ವ, ದೇವಿ, ಸಮ್ಮಾಜ್ಞ,
ನಿನ್ನ ನರಸುತ ಸುಳಿವ, ನೋಂಪಿಯೆನೆ ನಿನ್ನೊಲುಮೆ-ನಾಡನೊಳಕೊಳುವ,
ನಿನ್ನ ಚಿಲುವನು ಸವಿವ ಮಗುವಾರು ತಣಿಯದನು, ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯದನು,
ಭಕ್ತಿಯಲಿ ತಲೆದೂಗಿ ಬಾಗಿ ಮಣಿಯದನು !

--ಶ್ರೀ

೨೨. ವನಸುಮ

ವನಸುಮದೊಲೆನ್ನ ಜೀ
ವನವು ವಿಕಸಿಸುವಂತೆ
ಮನವನನುಗೊಳಿಸು ಗುರುವೇ-ಹೇ ದೇವ
ಜನಕೆ ಸಂತಸವೀವ
ಘನನು ನಾನೆಂದೆಂಬ
ಎಣಕೆ ತೋರದೆ ಜಗದ ಪೊಗಳಿಕೆಗೆ ಬಾಯ್ ಬಿಡದೆ

ಕಾನನದಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು
ಮೌನದಿಂ ಬಿರಿದು ನಿಜ
ಸೌರಭವ ಸೂಸೆ ನಲವಿಂ
ತಾನೆಲೆಯ ಪಿಂತಿರ್ದು
ದೀನತೆಯ ತೋರಿ ಅಭಿ
ಮಾನವನು ತೊರೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಸಡೆವಂತೆ

ಉಪಕಾರಿ ನಾನು ಎ
 ನ್ನು ಪಕ್ಕತಿಯು ಜಗಕೆಂಬ
 ವಿಪರೀತ ಮತಿಯನುಳಿದು
 ವಿಪುಲಾಶ್ರಯವನೀವ
 ಸುಫಲ ಸುಮಭರಿತ ಪಾ
 ದಪದಂತೆ ನೈಜಮಾದೊಳ್ಪಿನಿಂ ಬಾಳ್ವವೊಲು

—ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ

೫೩ ಭರತನ ಭಕ್ತಿ

ಅರಸಡವಿಗೈದಿದೊಡಮ್, ಅವನಿತ್ತ ಪಾದುಕೆಗ |
 ಕೊರೆಯದೊಡಮೇನನುಂ, ತಾಂ ವರದಿಯೊರೆದು ||
 ದೊರೆತನದ ಭಾರವನು ಹೊತ್ತು ದೊರೆಯಾಗದಾ |
 ಭರತನವೊಲಿರು ನೀನು- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

||೧

ಒಡೆಯನೆಂದೋ ಬಂದು ಕೇಳ್ವನದಕುತ್ತರವ |
 ಕೊಡಬೇಕು ತಾನೆನುವವೊಲು ಋಜುತೆಯಿಂದ ||
 ಒಡಲ ಜಾಣೆನ, ಜೀವಶಕ್ತಿಗಳನೆಲ್ಲವನು |
 ಮುಡುಪುಕೊಟ್ಟನು ಭರತ- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

||೨

ಒಡರಿಸುವನೆಲ್ಲತನ್, ಅದಾವುಮಂ ತನದಲ್ಲ |
 ಬಿಡನೊಂದನುಂ ರಾಜ್ಯ ತನದಲ್ಲವೆಂದು ||
 ನಡೆವಂ ಸ್ವತಂತ್ರದಲಿ ಸಲಿಸುತೆ ವಿಧೇಯತೆಯ |
 ಕಡುಯೋಗಿ ಭರತನಲ?- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ

||೩

ದೊರೆತನದ ಜಟಿಲಗಳ, ಕುಟಿಲಗಳ, ಕೂನಗಳ |
ಭರತನುಳಿದನೆ ರಾಮನ ತೀರ್ಪಿಗೆಂದು ? ||
ಅರಿವಿಗಿಹ ಕರ್ತವ್ಯಭಾರವನು ತಾನರಿತು |
ಧುರನ ಧರಿಸಿದನವನು- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||೪||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಲ್ಲದಾ ಸ್ವಾಮಿಯಂ ನೆನೆನೆನೆದು | ,
ಸತ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಸೇವೆಗೆಯ್ದವಂ ಭರತಂ ||
ನಿತ್ಯಜೀವನದಿ ನೀನಾನಯವನನುಸರಿಸೊ |
ಸತ್ಪದಾಶೆಯ ನೀಗಿ- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||೫||

ಧರೆಯ ಕೋಸಲ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ರಘುವರನು |
ಭರತನವೊಲನುಪಾಲನ ಕ್ರಿಯರು ನಾವು ||
ಅರಸನೊಳಗ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದಾಡಳಿತ |
ಹರುಷದಿಂ ಸೇವಿಸಲೋ- ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||೬||

(ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ-ಮಂಕುತಿಮ್ಮನಕಗ್ಗ)

—◆◆*◆◆—

೫೪. ಗೊ ಲ್ಲೊ ಧಾ

ಅಂದಿದೊ ವಸಂತಪೂರ್ಣಮಿಯ ಭೃಗುವಾರದಾ
ನಡುಹಗಲ ಸಿರಿಹೊತ್ತು, ಭಾಸ್ಕರನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ;
ನೋಡೊಂದೆ ಬರಮೋಡ ಬಾನಗಲ ಚಾಚಿ ನೋ
ಹನ ಕಾಲದಾ ಪ್ರಲಯಮೇಘಮೆನೆ ಮುಚ್ಚಿಹುದು ;
ತವೇಗೆಯಂ ತಡೆಯಲಾಗದು, ಗಾಳಿ ಸೂಸದಿಳಿ

೫

ಯುಬ್ಬಸದೊಳೇಡುತಿದೆ, ಮರಗಳಲಿ ಕದಲದೆಲೆ,
ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಸುರಿಲ್ಲ ; ನಟ್ಟಿರುಳೊಳಂತೆ ಮನೆ
ಮನೆಯೊಳುಸಿಕನೆ ಸಂತಮಿರತಕ್ಕ ಜನಪದಂ,
ಧಗೆಯ ಹೆಬ್ಬಾವಂತೆ ಹೊರಟು ತಿಂತಿಣವರಿದು
ಬಂತು ಶಲಭಸಮೂಹದಂತೆ ಯೇರೂಸಲೇಮ್ ೧೬
ನಗರದಗಸೆಯ ಹೊರಗಿರುವ ಕಪಾಲಸ್ಥಾನ
ನೆಂಬುವಾ ಗೊಲ್ಲೊಥಾ ಗಿರಿಗೆ. ಬಂದಿಗಳಿಂದ
ಹೊರಿಸಿ ತಂದಾ ಮೂರು ಸಿಲುಬೆಗಳ ನಟ್ಟಿರಾ
ಗೊಲ್ಲೊಥದ ಶಿಖರದಲಿ ; ಯೇಸುವಂ ನಡುವೆ ಮೇ
ಣೆಡಬಲದೊಳಾ ಕಳ್ಳರಿಬ್ಬರಂ ಸಿಲುಬೆಗಳ ೧೭
ಗಿಕ್ಕಿ, ಕೈಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಮೊಳೆ ಜಡಿದು, ಯೇಹೂದ್ಯ
ರರಸನೀ ನಜರಾಯ ಯೇಸುವೆಂದಾ ಬರೆದ
ಹಲಗೆಯಂ ತಲೆಗಡೆಗೆ ತೂಗಿದರು. ಹದ್ದು ಬಗಿ
ಪಿಡಿದ ಲಾವಿಗೆಯಂತೆ, ಪಡುವಣದಿ ಬಳಿಯ ಬಿದಿ
ಗೆಯ ತಿಂಗಳಂತೆ, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ತೊಟ್ಟ ಸರಳಂತೆ, ೨೦
ಮರಣವೃಕ್ಷದೊಳಮೃತಫಲದಂತೆ ತೂಗುತೀರೆ,
ತನ್ನ ಬೇನೆಯನಣಂ ಗಣಿಸದವನುಸುರಿದಂ-
ನರದೇಹವೆತ್ತವನಿಗಾ ತನುವ ಗುಣಧರ್ಮ
ವಹ ಬೇನೆ ಇಲ್ಲದಿಹುದೆಂತು? ತಾನಾರ ತನು
ಮನವನಿನಿಸಾದೊಡಂ ನೋಯಿಸಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾ ೨೧
ವಿರ ಚೇಳ್ಗೆಳೊಮ್ಮಿಗಳಟಾ ಕಡಿದ ಯಾತನೆಯ
ಸಿಲುಬೆಯಳಲುರಿಯ ತಣ್ಣನೆ ತಳೆದು, ತಾಯನೊಗ
ನೋಡೆ ಮಗು ಬೆಸಲಳಲನೋತು ಸೈರಿಸುವಂತೆ,
ಚೂಣೆಯ ಭಟಂ ಗಾಯದಳಲ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮುಂ
ಗಾದಾಡಿ ಮಡಿದು ಜಯವಡುವಂತೆ, ನರನರಂ ೨೨
ಗಳಲಿ ಕುದಿಕುದಿದವ ನೇದನೆ ಸೋಸಿ, ತನ್ನ ತೊರೆ
ದರ್ಭಕರ ಹಂಬಲಿಸುವ ಮುಮೂರ್ಷು ತಾಯಂತೆ,

ತನ್ನ ಕಡಿವನರ್ಗೇ ತಣ್ಣಿಳಲಿವ ಮರದಂತೆ,
ತನ್ನ ಫಲನವರ ಹಂಬಲದಿ ಮರೆತುಸುರಿದಂ—

“ ಕ್ಷಮಿಸಿವರನೆಲೆ ತಂದೆ! ತಾವೇನನೆಸಗಿದವೆ ೩೫

ನೆಂದರಿಯರಿವರು.’ ನೆರೆದವರದಂ ಕೇಳಿ, ‘ಹಾ!

ನಮಗಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯ ಯಾಚಿಸುವುದಂತಿರಲಿ; ನೀ

ದೇವಸುತನಾಗಿದ್ದರೀ ಸಿಲುಬೆಯಿಂದಿಳಿದು

ಬಾರ ನೋಡುವ!’ ಎಂದು ಜಟಕರಸೆ, ಯಾಜಕರು

‘ಅನ್ಯರಂ ರಕ್ಷಿಸಿದಿವಂ ತನ್ನ ತಾನೆ ರ ೪೦

ಕ್ಷಿಸಲಾರನಾದನೆ? ಯೆಹೂದ್ಯರರಸಂತೆ! ತಾ

ನಿಳಿತರಲಿ ಸಿಲುಬೆಯಿಂದೊಡನೆ ನಂಬುವೆವನ!

ದೇವರೊಳೆ ಭರವಸಿಗನಂತೆ! ಕಾಂಬೆವು ದೇವ

ರಿತನಂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ದೇವಸುತ ತಾನೆಂದ

ನಲ್ಲ!’ ಎಂದಣಕಿದರು.

ಅನಿತರೊಳೆ ಬಿರುಗತ್ತ ೪೫

ಲೊಂದು ಬಾನೆಲ್ಲವಂ ಬಾಸಣಿಸಿ, ದೇವಸುತ

ನಮೃತನೀ ಮೃತಿನಾಟಕದ ಕಡೆಯ ತೆರೆಯಂತೆ

ಭೂವೈರಮಗಳ ನಡುವೆ ಮುಸುಕಿದುದು. ಸೂರ್ಯೋಪ

ರಾಗಮೇನಿಂದು ಹುಣ್ಣುಮೆಯೊಳೆನೆ ನಕ್ಷತ್ರ

ವೊಂದಿಲ್ಲ. ಮಳೆಯ ಕತ್ತಲೆಯೊ? ಕತ್ತಲ ಮಳೆಯೊ? ೫೦

ಅಲ್ಲಡೆ ನಭೋಗ್ನಿ ಮುಖಿಯಿಂದುಗುವ ಕಬ್ಬೊಗೆಯೊ?

ಮಿಸ್ರದೊಂಬತ್ತನೆಯ ಮಾರಿ ತಲೆದೋರಿತೇ?

ಹಗಲ ಮೂರನೆಯ ಜಾಮದೊಳೆ ಹಗಲಿನ ದೀಪ

ವಾರಿತೇನೆಂದು ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೆದೆ ನಡುಗೆ,

ಸಿಲುಬೆಯೊಳೆಲೀ! ಎಲೀ! ಲಮ್ಬಾ ಸಬಖ್ತಾನಿ? ೫೦

(ದೇವರೇ! ದೇವರೇ! ಯಾಕೆನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟಿ?)

ಎಂದು ದಾವೀದ ನೃಪನಂದಿನಾರ್ತಧ್ವಾನ

ದಿಂದರಚೆ ಯೇಸು, ನಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿವ

ನೇಲೀಯನಂ ಕರೆವನೇಲೀಯನೇಂ ಬಂದು
 ಕಾದಪನೊ ಕಾಂಬೆವನೆ, ಮೇಘನಿರ್ಘೋಷದಿಂ
 'ತಂದೆಯೆ ! ಮಮಾತ್ಮವಂ ನಿನ್ನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸುವೆ !'
 ಎಂದು ಗಗನದಿ ಯೇಸ ಕಣ್ಣೂರಿ, ತುದಿಬಿಟ್ಟ
 ದಿಂ ಕರೆವ ತಾಯೆಡೆಗೆ ಮಂಜಂಕೆ ಜಿಗಿವಂತೆ,
 ಸುಗ್ಗಿ ಯೆಡೆಗಯ್ದುವಾ ಬಾನಕ್ಕೆಯಂತೆ, ದಿನ !
 ಮುಖದೊಳಿರುಳಿನ ಸೊಡರು ನೇಸರಂಬುಗುವಂತೆ,
 ಕ್ಷಿತಿಜದಿಂ ಸಿಡಿದು ಮೇಲ್ನೆಗೆವ ಮಿಂಚಂತೆ, ಯೇ
 ಸುವಿನಾತ್ಮವೊಡನೆ ಬೆಳಕಿನ ಬೀಡಿಗಯ್ದೆ, ನಿಲು
 ನೇಸರುಗಳೆಡೆಗಯ್ದೆ, ಕಣ್ಣೂಗಿದು ತಲೆವಾಗಿ,
 ತನ್ನ ಪಡೆದರವನೊಡೆಯಂಗೆ ಮರಳಿವಂತೆ
 ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಯೇಸುವಸುವನೊಪ್ಪಿಸಿದಂ.
 ಗಡಗಡನೆ ಭೂಮಿ ನಡುಗಿತು, ದುಃಖವಾರ್ತೆಯಂ
 ಜಗಕೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವ ಮರಣದುಂದುಭಿಯಂತೆ.
 ನೆರೆದರೆದೆಯೆದೆ ಭೀತಿಯಿಂದ ಮಾರ್ನೊಳಗಿದುಮು.
 ಕಾವಲಿನ ರೋಮಕ ಶತಾಧಿಪತಿ ಕುದುರೆಯಲಿ
 ಜೂಗಳಿಸೆ, ಕೆಳಗಿಳಿದು ಸೀಸಕಂ ತೆಗೆದಿವಂ
 ದೇವತನಯಂ ಗಡಾ ! ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದೊಳಾ
 ಹಗಲ ತಿಂಗಳನೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೀಕ್ಷಿಸಿದಂ.

—ಗೋವಿಂದ ಪೈ

೫೫. ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಇರುಳಿರುಳಿರುಳು ದಿನ ದಿನ ಬೆಳಗೆ
ಸುತ್ತು ಮುತ್ತುಲೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ
ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಮುಂದೆ
ಎನೆತೆರೆದಿಕ್ಕುವ ಹೊತ್ತಿನ ಒಳಗೆ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಕರಿನರೆ ಬಣ್ಣದ ಪುಚ್ಚಗಳುಂಟು
ಬಿಳಿ-ಹೊಳೆ ಬಣ್ಣದ ಗರಿ-ಗರಿಯುಂಟು
ಕೆನ್ನನ ಹೊನ್ನನ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣಗಳ
ರೆಕ್ಕೆಗಳೆರಡೂ ಸಕ್ಕದಲುಂಟು
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ನೀಲಮೇಘಮಂಡಲ ಸಮ ಬಣ್ಣ !
ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಡೆದವೊ ಅಣ್ಣಾ !
ಚಿಕ್ಕೆಯ ಮಾಲೆಯ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು
ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರನು ಮಾಡಿದೆ ಕಣ್ಣಾ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ತೆನೆ ಒಕ್ಕಿ
ಮಂಡಲ ಗಿಂಡಲಗಳ ಗಡ ಮುಕ್ಕಿ
ತೇಲಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಖಂಡ-ಖಂಡಗಳ
ಸಾರ್ವಭೌಮರಾ ನೆತ್ತಿಯ ಕುಕ್ಕಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಯುಗ-ಯುಗಗಳ ಹಣೆಬರಹವ ಒರಸಿ
 ಮೃನ್ಮಂತರಗಳ ಭಾಗ್ಯವ ತೆರೆಸಿ
 ರೆಕ್ಕೆಯ ಬೀಸುತ ಜೀತನೆಗೊಳಿಸಿ
 ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸುಮಕ್ಕಳ ಹರಸಿ
 ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇರೆಯಮಾರಿ
 ತಿಂಗಳಿನೊರನ ನೀರನು ಹೀರಿ
 ಆಡಲು ಹಾಡಲು ತಾ ಹಾರಾಡಲು
 ಮಂಗಳಲೋಕದ ಆಂಗಳಕೇರಿ
 ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

ಮುಟ್ಟಿದೆ ದಿಬ್ಬಂಡಲಗಳ ಅಂಚೆ
 ಅಚೆಗೆ ಚಾಚಿದೆ ತನ್ನಯ ಚುಂಚೆ
 ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನು ಒಡೆಯಲು ಎಂದೊ
 ಬಲ್ಲರು ಯಾರಾ ಹಾಕಿದ ಹೊಂಚೆ
 ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ?

(ಅಂಜನಾಕನಯ-ಗರಿ)

೫೬. ನನ್ನ ಹಾಡು

ನನ್ನ ಹರಣ
ನಿನಗೆ ಶರಣ
ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಾ
ನಿನ್ನ ಮನನ
ದಿಂದ ತನನ-
ನೆನುತಿದೆ ತನು ಪಾವನಾ.

ಸುಖದ ಮಿಷವು
ದುಃಖ ವಿಸವು
ಹಿಗ್ಗಿ ಪ್ರಾಣ ಪೂರಣಾ
ಪಂಚಕರಣ
ಗಳಿ ಗಡಣ
ಕಟ್ಟಿತು ಗುಡಿ ತೋರಣಾ.

ನಿನ್ನ ಚರಣ
ಸುಸಂತರಣ
ಜಗದ್ವರಿತ ಭಾವನಾ
ಹಾಸ್ಯಕಿರಣ
ತದನುಸರಣ
ತದಿತರ ಪಥ ಕಾಣೆ ನಾ.

ಹರುಷ ರಸವೆ
ಕರುಣದಸುವೆ
ಜೀವಧರ್ಮಧಾರಣಾ

ರಸವೆ ಜನನ,
ವಿರಸ ಮರಣ
ಸಮರಸವೇ ಜೀವನ.

(ಅಂಬಿಕಾಕವನಯ-ಗರಿ)

೫೭. ಶಬರಿ

ಕಾದಿರುವಳು ಶಬರಿ,
ರಾಮ ಬರುವನೆಂದು,
ತನ್ನ ಪೂಜೆಗೊಳುವನೆಂದು.

ವನವನವ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು
ತರು ತರುವನಲೆದು ತಿರಿದು
ಬಿರಿವೂಗಳಾಯ್ದು ತಂದು
ತನಿವಣ್ಣಳಾಯ್ದು ತಂದು.

ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮಿಂದು
ಬಿಳಿ ಸಾರುಮಡಿಯನುಟ್ಟು
ತಲೆವಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು
ಹೊಸತಿಲ್ಲಲಿ ಕಾದು ನಿಂದು

ಎಳಗಾಳಿ ತೀಡುತಿರಲು
ಕಿವಿಯೆತ್ತಿ ಅಲಿಸುವಳು
ಎಲೆಯಲುಗೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
ನಡೆ ಸಪ್ಪಳೆಂದು ಖಗೇದು.

ದೂರಕ್ಕೆ ನೋಳ್ವೆನೆಂದು
ಮರವೇರಿ ದಿಟ್ಟಿಸುವಳು
ಗಿರಿಮೇಲಕ್ಕೈದಿ ಕೈಯು
ಮರೆಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿಹಳು.

ಬಾ ರಾಮ, ರಾಮ ಎಂದು
ಬರುತಿಹನು, ಇಹನು ಎಂದು
ಹಗಲಿರುಳು ತವಕಿಸಿಹಳು
ಕಳೆದಿಹವು ವರುಷ ಹಲವು.

x x x

ಶಬರಿವೊಲು ಜನವು ದಿನವು
ಯುಗ ಯುಗವು ಕರೆಯುತ್ತಿಹವು
ಕರೆ ಇಳೆಗಳೆಳೆಳಲರಸು
ತವಕದಲಿ ತಪಿಸುತ್ತಿಹುದು.

ಭರವಸೆಗಳಳಿಯವಾಗಿ
ಮನವೆಲ್ಲ ಬಯಕೆಯಾಗಿ
ಹಗಲೆಲ್ಲ ಕಾದು ಕೂಗಿ
ಇರುಳೆಲ್ಲ ಜಾಗರಾಗಿ ;

ಬಂದಾನೊ ಬಾರನೋ ಓ
ಕಂಡಾನೊ ಕಾಣನೋ ಓ
ಎಂದೆಂದು ತಪಿಸಿ ಜಪಿಸಿ
ಶಂಕಾತುರಂಗಳೂರಿ.

ಬಾ ರಾಮ, ಬಾರ, ಬಾರಾ
ಬಡವರನು ಕಾಯು ಬಾರಾ
ಕಂಗಾಣದಿವರ ಪ್ರೇಮ
ನುಡಿಸೋತ ಮೂಕ ಪ್ರೇಮ.

೫೮. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು

ಹರಿದು ತುಂಡಾಗಿಹುದು ಇಂದು ಕನ್ನಡನಾಡು ;
 ಅಣ್ಣತಮ್ಮದಿರು ತಾವಣ್ಣತಮ್ಮದಿರೆಂದು
 ತಿಳಿಯಲಾರರು ನಡೆಯಲಾರರು ; ಬಾ ಬಂಧು
 ಎಂದು ಕರೆಯಲು, ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನೂರು ಧಾರ್ಮಿಕ
 ನನ್ನೂರು ಮೈಸೂರು, ನನ್ನೂರು ಎರಕಾಡು
 ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕರೆಯಿರಿ ನನ್ನ ಎನ್ನುವರು.
 ಕನ್ನಡದ ನಾಡ ಜನವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನವರು,
 ಬಡಗ ತೆಂಕಣ ಮೂಡ ಕೊಡಗ ತಾಳವ ತೋಪ
 ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರೆನ್ನವರು ಎನ್ನುಸಿರು,
 ನಾನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮನೆಯವರಣ್ಣ ತಮ್ಮದಿರು,
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನು ಪಡೆದುದೊಂದೆ ನಾಡಿನ ಬಸಿರು,
 ಎಂದು ನಾವರೆದೇವೇ ನಮಗೆ ಇನ್ನಾರೆದುರು !
 ಹಾ ನನ್ನ ಸೋದರರೆ ಒನ್ನ ಒಂದಾಗಿ ;
 ಜಯವಧುವ ನಿಮ್ಮ ತೋಳಿನೊಳಿಟ್ಟು ತೂಗಿ.

—ಶ್ರೀನಿವಾಸ

೫೯. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ,
 ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು !
 ಭಾರತ ಕಣ್ಣಲಿ ಕುಣುವುದು ; ಮೈಯ್ಯಲಿ
 ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ತುಳುಕಾಡುವುದು !
 ಆ ಕುರುಭೂಮಿಯು ತೋರುವುದು ;

ಆ ರಣರಂಗದಲಿ,
 ಆ ಸಂಗ್ರಾಮದಲಿ,
 ಸಟುಭಟರಾರ್ಭಟ ಕೇಳುವುದು !
 ಮೈ ನವಿರೇಳುವುದು !
 ಹೊಳೆಯುವ ಕೈದುಗಳಾಟದಲಿ,
 ಕಲಿಗಳ ಕದನದ ಕೂಟದಲಿ,
 ತಾಗುವ ಗದೆಗಳ ಸಂಘಟ್ಟಣೆಯಲಿ,
 ರಥಚಕ್ರಧ್ವನಿ ಚೇತ್ಕಾರದಲಿ,
 ಸಾಯ್ವರ ಶಾಪದಲಿ,
 ಬೀಳ್ವರ ತಾಪದಲಿ
 ನಸುಸೋತಿರುವರ ಕೋಪದಲಿ,
 ನೆರೆ ಗೆದ್ದಿಹರಾಟೋಪದಲಿ,
 ಕೆನೆಯುವ ಹಯಗಳ ಹೇಷಾರವದಲಿ,
 ಕಿವಿ ಬಿರಿಯುವುದು !
 ಎದೆ ಮುರಿಯುವುದು !
 ಬಸಿಯುವ ಮಜ್ಜೆಯ ಪಂಕದೊಳೂಡಿ
 ಚಿಮ್ಮುವ ರಕ್ತದ ಬುಗ್ಗೆಯ ನೋಡಿ
 ಕಣ್ಣೊಡೆಯುವುದು !
 ಮೈ ನಡುಗುವುದು !
 ಕೇಳಿರಿ ! ಪಾರ್ಥನ ಸಾರಥಿಯು
 ರಣ ಗೀತೆಯನು,
 ರಣ ನೀತಿಯನು,
 ಚೋಧಿಸುವನು ನಿರ್ಭೀತಿಯನು !
 ಕುರುರಂಗದ ಶರಶಯ್ಯೆಯಲಿ
 ಭೀಷ್ಮನು ಮಲಗಹನು !
 ಹೆಣಗಳ ಬಣಬೆಯ ಮಂಚದಲಿ
 ದ್ರೋಣನು ಬಿದ್ದಿಹನು !
 ನೆತ್ತರವೀಂಟುಕಲಿರುವನು ಭೀಮನು
 ಅಯ್ಯೋ, ನೋಡಲ್ಲಿ !

ರಥದಿಂದಿರುಳುತಲಿರುವನು ಕರ್ಣನು,
 ಹಾ! ಹಾ! ನೋಡಿಲ್ಲ!
 ರಣಚಂಡಿಯು ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಮಗಳು
 ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪದ ಬರಸಿಡಿಲವು!
 ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಬೀರುತ ನೋಡಿಲ್ಲ
 ನಿಂತಿರುವಳು ರಣರಂಗದಲಿ
 ದ್ರೌಪದಿ ಮುಡಿಗೆದರಿ!

ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರಸಿಯ ತೀರದಿ
 ತೋರುವರಾರಲ್ಲಿ!
 ಕೌರವದೇವನು ಸಿಡಿಲಾಗಿರುವನು
 ಭೀಮನ ಸರಿಸದಲಿ!

ವೈರಿಯ ಎದೆಯನು
 ಒಡೆಯುವ ಗದೆಯನು
 ಮೇಲೆತ್ತಿರುವನು ನೋಡಲ್ಲಿ!
 ಭೀಮನು ಬಿದ್ದನೆ!
 ಕೌರವ ಗೆದ್ದನೆ!

ಮುಂದಾಗುವುದನು ಕಾಣಲ್ಲಿ!
 ಇದಾವ ನ್ಯಾಯ!
 ಏನನ್ಯಾಯ!

ಕೃಷ್ಣನ ಕುಹಕವ ನೋಡಲ್ಲಿ!
 ಏನನು ನೋಡುವೆ? ತಡೆಯುವೆ ಏಕೆ?
 ಕೌರವರಾಯನು ಮಡಿಯಲೆ ಬೇಕೆ?
 ಯುವಕನೆ ತುಡುಕು ಕಠಾರಿಯನು!

ಹೊಡೆ ರಣಭೇರಿಯನು!
 ನಡೆ, ನಡೆ, ಉದು ತುತಾರಿಯನು!
 ಕರೆ, ರಣಮಾರಿಯನು!

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ,
 ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು!

ಭಾರತ ಕಣ್ಣಲಿ ಕುಣುವುದು ಮೆಯ್ಯಲಿ
ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ತುಳುಕಾಡುವುದು !
ಕಲಿ ಕೆಚ್ಚಾಗುವನು !
ಕವಿ ಹುಚ್ಚಾಗುವನು !

—ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

೬೦. ಊರ್ಮಿಳೆ

ನೀರವ ಧ್ಯಾನವಧೂ ಹೇ ಊರ್ಮಿಳಾ ದೇವಿ,
ಸೌಮಿತ್ರಿಯರ್ಥಾಂಗಿ, ಹೇಳು ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದೆ
ಕಡೆದ ಕಡಲೋಲಯೋಧ್ಯಾನಗರಿ ಮಸಗಿದಾ
ಕ್ರಾಂತಿ ದಿನದಂದು ? ನಿನ್ನೆ ದೇವನಾ ವೇದ
ಜಗುಳ್ಳುದಿಲ್ಲವೆ ತುಳ್ಳಿ ನೇತ್ರಶತಪತ್ರದಿಂ ?
ಪೊನ್ನಂ ತಾನೆ ನೀನಲ್ಲದೂರ್ಮಿಳೆಯಲ್ಲು :
ಪೆಣ್ಣೆಂಬ ತಪಕೆ ನೀಂ ನಿರುಪಮಪ್ರತಿಮೆಯಾ !
ಕಾಂತನೊಡನಿರ್ದು ಕಾಂತಾರ ವೈವಿಧ್ಯಮಂ
ಸವಿವ, ಲಂಕೆಯೊಳಿರ್ದು ಹದಿಬದೆಯ ಸಾಹಸದ
ರಸಕೆ ಬಾಳಂ ಬೇಳ್ಳ, ದೇವ ಮಾನವ ಸಕಲ
ಲೋಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಂಬಲದ ಸೀತೆಯ ತಪಕೆ
ಮಿಗಿಲ್ ನಿನ್ನ ಅಖ್ಯಾತಮಾ ದೀರ್ಘ ಮೌನವ್ರತಂ,
ಮೂಕಸತಿ ಹೇ ಗೋಚರಾತೀತೆ ! ಕಲ್ಲಾಗಿ
ಬಿಳ್ಳಹಲೈಯ ಶಿಕ್ಷೆಗಿರ್ದತ್ತಚೇತನದ
ರಕ್ಷೆ : ನೀನುಸಿರೆಳೆದುಮರೆಬಂಡೆಯೋಲಂತೆ
ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬರಿಸವಾಶಂಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ
ಭೀತಿ ಖಿನ್ನತೆ ಹತಾಶತೆಗಳೈವುರಿ ನಡುವೆ

ತಪಮರ್ದುಮೋಡೆಯದಿರ್ದುಡ ನೆನೆಯಲದೆ ಮಹಾ
 ವ್ರತಮಪ್ಪುದಿತರ ಜೀವರಿಗೆ. — ಸೌಮಿತ್ರಿ ತಾಂ
 ನಿನ್ನ ಸುಮತಿಯನಣ್ಣನೊಡನಡವಿಗೈದಲ್ವೆ ಪೇಳ್
 ಬೇಡಿದನೆ ? ಭ್ರಾತೃಭಕ್ತಿಯ ಸಂಭ್ರವಾಧಿಕ್ಯದೊಳ್
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವದಂ ತಾಂ ಮರೆಯನತ್ತೆ ?
 ಮರೆಯನೆಂದುಂ ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮಜಂ ! ಪೇಳ್ವನೇನಂ,
 ನೇಳ್, ಬನಕೆ ನಡೆವಂದು ? ಪೇಳ್ವಳೆಂತಯ್ ಮಂತ್ರಮಂ,
 ತನ್ನ ಪತಿ ಗುರುತಪಕೆ ದೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತುದನವಳ್,
 ಸತಿ ಶಿರೋಮಣಿ, ಉರ್ಮಿಳಾದೇವಿ ? ಪ್ರಾಣೇಶ
 ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ರಾಮ ಸೀತೆಯರೊಡನಯೋಧ್ಯಯಂ
 ಖಿಟ್ಟೆಂದುತೊಟ್ಟು, ಸರಯೂನದಿಯ ತೀರದೊಳ್
 ಪರ್ಣಕುಟೆಯಂ ರಚಿಸಿ, ಚಿರ ತಪಸ್ಸಿನಯಾಗಿ
 ಕಟ್ಟಿದಳ್ ಚಿತ್ರವೋಮಂಗಳದ ರಕ್ಷೆಯಂ
 ಮೈಥಿಲಿಗೆ ರಾಮಂಗೆ ಮೇಣ್ ತನ್ನಿನಿಯ ದೇವನಿಗೆ !

— ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

೭೧. ಕನ್ನಡ ಪದಗೊಳು

ಯೆಂಡ ಯೆಡ್ತಿ ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೊಳ್
 ಅಂದ್ರೆ ರತ್ನಂಗ್ ಪ್ರಾಣ !
 ಒಂಡೇನ್ ಎತ್ತಿ ಕುಡದ್ಬಟ್ಟಾಂದ್ರೆ-
 ತಕ್ಕೊ ! ಪದಗೊಳ್ ಬಾಣ !
 ಬಗವಂತ್ ಏನು ಭೂಮಿಗ್ ಇಳದು
 ನನ್ತಾಕ್ ಬಂದಾಂತ್ ಆನ್ನು ;
 ಪರ್ಗಿರೀಕ್ಸ್ ಮಾಡ್ತಾನ್ ಔನು-
 ಬತ್ತನ್ಮೇಲ್ ಔನ್ ಕಣ್ಣು !

‘ ಯೆಂಡ ಕುಡಿಯಾದ್ ಬುಟ್‌ಬುಡ್ ರತ್ನ ! ’

ಅಂತ ಔನ್ ಏನಾರ್ ಅಂದ್ರೆ—

ಮೂಗ್ ಮೂರ್ ಚೂರಾಗ್ ಮುರಸ್ಕೊಂಟೀನಿ

ದೇವರ್ ಮಾತ್ ಅಡ್ವಂದ್ರೆ !

‘ ಯೆಂಡ ಬುಟ್ಟಿ ಯೆಡ್ತೀನ್ ಬುಟ್‌ಬುಡ್ ! ’

ಅಂತ ಔನ್ ಏನಾರ್ ಅಂದ್ರೆ

ಕಳದೋಯ್ತ ಅಂತ ಕುಣದಾಡ್ತೀನಿ

ದೊಡ್ಡ ಒಂದ್ ಕಾಟ! ತೊಂದ್ರೆ !

‘ ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೋಳ್ ಆಡೋದ್ನೆಲ್ಲ !

ನಿಲ್ಲೀಸ್ ಬುಡಬೇಕ್ ರತ್ನ ! ’

ಅಂತ ಔನ್ ಅಂದ್ರೆ—ದೇವ್ರ ಆದ್ರ ಏನು !

ಮಾಡ್ತೀನ್ ಔನೆ ಖತ್ನ !

ಆಗ್ಗೆ ಮಾಡೋ ಐಗೋಳ್ ಎಲ್ಲಾ

ದೇವ್ರೆ ಆಗ್ಗಿ—ಎಲ್ಲ !

ಕನ್ನಡ್ ಸುದ್ದೀಗ್ ಏನು ಬಂದ್ರೆ

ಮಾನಾ ವುಳಸಾಕಿಲ್ಲ !

ನರಕಕ್ಕ ಇಲ್ಲಿ ನಾಲೆ ಸೀಳ್ಳಿ

ಬಾಯ್ ಒಲಿಸಾಕಿದ್ರೂನೆ—

ಮೂಗ್ಗಲ್ ಕನ್ನಡ್ ಪದವಾಡ್ತೀನಿ !

ನನ್ನ ಮನಸನ್ ನೀ ಕಾಣೆ !

ಯೆಂಡ ಓಗ್ಗಿ ! ಯೆಡ್ತಿ ಓಗ್ಗಿ !

ಎಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚೊಂಡ್ ಓಗ್ಗಿ !

ಪರ್ಪಂಚ್ ಇರೋತನಕ ಮುಂದೆ

ಕನ್ನಡ್ ಪದೊಳ್ ನುಗ್ಗಿ !

೬೨. ಭ ರ ತ ಭೂ ಮಿ

ಎನಿತು ಪುಣ್ಯವನು ಮಾಡಿದೆನೊ ನಾನು !
ಜನಿಸಿದೆನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಭರತಭೂಮಿಯೊಳು ! || ೫ ||

ಅಲೆವ ಹೆದ್ದೆರೆಗಳಿಂದೆಸೆಯುತುದ್ಭೋಷಿಸುವ
ಜಲಧಿ ಮೂರೆಡೆಗಳಲಿ ಬಳಸಿ ನಿಂದು
ನಲಿನಲಿದು ನನ್ನ ನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿಗೀತೆಯನು
ಚೆಲುವಾಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ಹಾಡುತ್ತಿಹುದು ! || ೧ ||

ಹಿಮಶೈಲವೆನ್ನ ನಾಡಿನ ಪುಣ್ಯಚಾರಿತ್ರ-
ರಮಲಕೀರ್ತಿಯ ಧವಲಕಾಂತಿಯನು ತಳೆದು
ಅಮಿತರತ್ನ ಪ್ರಭವವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದು
ಕಮಲಜನ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೌಶಲದ ಬೀಡು ! || ೨ ||

ಹರಿಯುತ್ತಿರುವು ಸುಧಾಸುಂದರೋದಕದ ನಿ-
ರ್ಘರಣೆಗಳು ನದನದಿಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೂ
ತೆರತೆರದ ಬೆಳೆಗಳಿಂದೆತ್ತಲೂ ಹಸುರೇರಿ
ಧರೆಯೆನ್ನ ನಾಡಿನೊಳು ರಾಜಿಸುವುದು ! || ೩ ||

ಎಲ್ಲಿರುವುದೀಬಗೆಯ ಸೊಂಪಿನಿಂಪಿನ ನಾಡು ?
ಬಲ್ಲವರ ತಾಯ್ನಾಡು ನನ್ನ ನಾಡು !
ಎಲ್ಲ ಸಂಪದಕೆನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡು ನೆಲೆವೀಡು, !
ಬಲ್ಲಿದರ ನಾಡು ಪಾವನರ ನಾಡು ! || ೪ ||

ಭರತಭೂಮಿಯೆ ಇರಲಿ ತಾಯ್ನಾಡು ! ನನ್ನ ತನು
ಭರತಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಯಲಿ ಸವೆಯುತ್ತಿರಲಿ !
ಭರತಭೂಮಿಯ ದಿವ್ಯನಾಮಸುಧೆ ನಾಲಗೆಯ-
ಲಿರಲಿ, ದೇವರ ದೇವ, ಜನ್ಮ ಜನ್ಮದಲಿ ! || ೫ ||

---ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು

೬೩. ನನ್ನ ನಲ್ಲ

ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಲೆ ನವಿಲೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೇಸು |
ಕಣ್ಣು ಬಣ್ಣಗಳೇಸು ಎಣಿಸಲಾರೆ |
ಎಲ್ಲ ರೂಪಿಸಿದವನು ಎಲ್ಲಿ ತಾನಡಗಿದನೆ
ತಾಳಲಾರದು ಜೀವ ಹೇಳಬಾರೇ

||೧||

ಪಿಳುಕಿಸಿದ ಸಿರಿಗಣ್ಣು ಸುತ್ತು ಚಿನ್ನದ ರೇಖೆ
ಬೆಳ್ಳಿ ಮಿರುಗಿನ ಮೈಯ ಕಾಂತಿ ನಿನಗೆ |
ತಿಳಿಗಂಗೆ ನಿಮ್ಮವ್ವ ಮೊನ ಮೂರುತಿ ತಿಳಿಸೊ
ನನ್ನೊಡೆಯನಡಗಿರುವನಾವ ಕಡೆಗೆ

||೨||

ಸಣ್ಣದನಿಯವಳಾರೆ ನುಣ್ಣದನಿಯವಳಾರೆ
ಹೆಣ್ಣದನಿಗೈವ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಾರೇ |
ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿದವನ ಕುರುಹು ಹೇಳೇ ತಾಯಿ
ಬನದಮ್ಮ ನೀನಾರೆ ಕರುಣ ತೋರೇ

||೩||

ಬಹುರಸದ ಮೊಲೆಯುಣಿಸಿ ಜೀವ ತಣಿಸುವ ತಾಯಿ
ಸರ್ವರಾಧಾರೆ ಭೂದೇವಿ ತಾಯೀ |
ಬಹಳ ಬೇಡುವಳಲ್ಲ ನನ್ನ ರಾಯನ ಸೊಲ್ಲ
ನೀರಾರೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬಾರೆ ತಾಯೀ

||೪||

ತೋರಲಾರದ ಗಾಳಿ ತಟ್ಟಿ ತಿಳಿಸುವಿಯೇನು
ಯಾವ ನಾಡಿನ ಸೀಮೆ ತುಳಿದು ಬಂದೆ ?
ಮೀರಿತೆನ್ನಯ ತಾಪ ಆರಿಸೆನ್ನಯ ತಂದೆ
ನನ್ನ ರಾಯನ ಸುದ್ದಿ ಸಾರು ಇಂದೇ

||೫||

ನಿದ್ರಿಸುವ ಕತ್ತಲೆಯೆ, ಕನಸಿಡುವ ತಿಳಿ ಬೆಳಕೆ
ಜಾಗೃತದ ಕಿಚ್ಚಿ, ನೀನಾರೆ ಹೇಳು |

ನಿದ್ರೆಬಾರದೆ ನಿಂತು ಸೋತು ಸಣ್ಣಾಗಿಹೆನು
ರಾಜ ರಾಜನ ಶಾವ ತೋರಿಸೇಳು

||೬||

ತರುವೆ ನೀ ಹೇಳೆನಗೆ ಮರವೆ ನೀ ಹೇಳೆನಗೆ
ಕಲ್ಲೆ ಕೊರಡೇ ನೆಲೆಯ ಹೇಳಿರೆನಗೆ |
ಮೊರೆವೆ “ಕಾಮಾರ್ತಾ ಹಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೃಪಣಾಶ್ಚೇತ-
ನಾ ಜೇತನೇಷು” ವೆಂಬಂತೆ ನಿಮಗೆ

||೭||

ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರಿನಲಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗುತ್ತಲಿಹುದು
ನನ್ನೊಡನೆ ದಿಕ್ಕು ದನಿಗುಡುತ್ತಲಿಹುದು |
ನನ್ನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಲಿ ಬನವು ಬಾಡುತ್ತಲಿಹುದು
ಕರುಳೆಂಬ ಕರುಳೇಕೆ ಕರಗದಿಹುದು

||೮||

ಬರುವದೇನುಂಟೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಕಾಲಕೆ ಬಹುದು
ಬಯಕೆ ಬರುವದರ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಕಾಣೋ |
ಅರಿಯದಾ ಹವಣಿಕೆಯು ಜೀವಜೀವನ ಲೀಲೆ
ದೇವದೇವನ ಗೂಢ ವಿಧಿಯು ಕಾಣೋ

||೯||

— ಮಧುರ ಚೆನ್ನ

೬೮ ಶುಭ ಸಂದೇಶ

ಇಂದು ಸಾನೊಂದು ಸಂದೇಶವನು ತಂದಿಹೆನು
ಕೇಳುವಿರ ಅಣ್ಣಂದಿರಾ !
ಸಂದೇಶವಿದು ಜಿಂದುದಲ್ಲೆನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂ
ಅಂತರಾತ್ಮನು ಹೃದಯದಂತರಾಳದೊಳಿದ್ದು
ವೈಣಿಕನು ತಂತ್ರಿಯಿಂ ಗಾನವನು ನುಡಿಸುವಂ
ದದಿಯೆನ್ನ ವಾಣಿಯಿಂದಿದನು ನುಡಿಸಿದನೆಂದು
ನಂಬಿನೀಂ—

ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆದ್ದು ಮಾಮಲಿತು
 ಹೊಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
 • ಮತಮತಾಂತರಗಳಿಗೊಳಗೊಳಗಿ ನಾಂ
 ಕರಿಸಿ ಮನೆದಿರುವಾಗ
 ಬಡವಬಲ್ಲಿದರೆಲ್ಲ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು
 ರಕ್ತವನೆ ಸುರಿವಾಗ
 ನಾಂ ಮೇಲು ನೀಂ ಕೇಳು ಎಂದೆಂದು
 ಜರೆಜರೆದು ಕರೆವಾಗ
 ಭಾಷೆ ಭಾಷೆಗಳೆರಡು ಸಿಡಿದೊಡೆದು
 ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ
 ಭೂಮಿ ಆಕಾಶದೊಂದಂತರವು
 ಜನಮನದಿ ಇರುವಾಗ
 ಮಾನವನ ಪಶುವೃತ್ತಿ ಮತ್ತೇರಿ
 ತತ್ತರಿದು ತರಿವಾಗ
 ಮುಂದೇನು ಗತಿಯೆಂದು ನಾಸಂತು
 ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲಿರುವಾಗ
 ದಿವ್ಯವಾಣಿಯದು ಮೊಳಗಿತು, ಅಮೃತ
 ಧಾರೆಯನು ಕರೆದಾಗ
 " ಮಾನವನೆ! ಮರೆಯದಿರು ನೀನ್ ದೈವ
 ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬುದನು
 ಭೇದ ಭಾವವು ಹುಟ್ಟಿತೆಲ್ಲಿದೆ ?
 ಅಲ್ಲಿಂದೆ ಹುಟ್ಟುವುದು
 ಎದೆ ಎದೆಯನೆರಕದಿಂ ಬಿಗಿದು ಬೆಸೆವಾ
 ಪ್ರೇಮಭಾವವದು
 ಇದನರಿತು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಲಿ ನೀನ್
 ವರ್ತಿಸೈ ನೆರೆನೆಂಬಿ
 ಎಂದಿನಂದದಿಯೆಲ್ಲರೊಂದಾಗಿ
 ಬಾಳಿರಾನಂದದಲಿ " -

೬೫. ✓ ಮಾ ತೃ ದೇ ವಿ

ಕಿರಿಯತನದಲಿ ಚೆನ್ನ
ತಾಯ್ತನದ ಹೆಂಗರುಳು
ನಿಲುಕದಾಯಿತು ಅಬ್ಬೆ,
ಬಾಲಮತಿಗೆ

||೧||

ಯೌವನದ ಉನ್ನಾದ
ಮನವ ತತ್ತಳದೊಳೆಯೆ,
ಕಾಮವೃಗಜಲಕೆಳಸಿ
ಬಾಯಬಿಟ್ಟೆ

||೨||

ಮುಪ್ಪು ಬರೆ ಮತಿ ಮಸುಳಿ
ಮೈಯಳವು ಕಳೆದೊಳೆಯೆ,
ನಾನು ನನ್ನೊಳೆ ಕುಳಿತೆ
ವಿಕಲನಾಗಿ

||೩||

ನಿನ್ನಿಂದ ಮೈವೆತ್ತು
ನಿನ್ನ ಮಮತೆಯ ಹೊತ್ತು
ಹಸನವಾಯಿತು, ಹಸುಳೆ
ಬಾಳು, ತಾಯೇ !

||೪||

ಗಂಡು ಗರ್ವದಿ ತೊದಲಿ,
ಹೆಂಡಿತಿಯು ನೀನೆಂದು
ತೊಂಡ ನುಡಿದರೆ ಕೇಳಿ
ಸಹನೆ ದೋರು

||೫||

ಮುಪ್ಪಿನರೆಮರವಿನಲಿ
ಉಪಕೃತಿಯ ಸ್ಮರಿಸದಿರೆ,
ನೇಹಗಂಬನಿಗರೆದು,
ಕರುಣೆದೋರು !

||೬||

ಕ್ರೋಧ, ರೋಷ, ದ್ವೇಷ
ಕೆರಳಿರಲು ದುಗುಡವನು,
ಸೌಜನ್ಯ ಸೌಹಾರ್ದ,
ಮೆರೆಯ ಬಂದೆ

||೭||

ಕಾರಿನ್ಯ ಕರ್ಕಶತೆ
ಕ್ರೌರ್ಯ ದರ್ಪೋದ್ವೇಗ
ಮೃದುಗೊಳಿಸಿ ಸ್ನೇಹಲತೆ
ಬೆಳಸ ಬಂದೆ

||೮||

ಸಿರ್ಗುಣ ನಿರಂಜನ
ನಿರಾಕಾರ ಪುರುಷನಿಗೆ
ಸಾಕಾರ ಸಾಗುಣ್ಯ-
ಈಯ ಬಂದೆ

||೯||

ಶೂನ್ಯ ತಾಳಿತು ರೂಪು,
ರಸ, ಗಂಧ, ನಾಮಗಳ
ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಬಲದಿ
ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿ !

||೧೦||

ಧಾತ್ರಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಸಾ-
ವಿತ್ರಿ ಸನ್ಮಿತ್ರೈ ಜನ-
ಯಿತ್ರಿಯಾಕೃತಿ ತಳೆದೆ
ಮಾತೃದೇವಿ ! !

||೧೧||

—“ಮಾನ್ವಿ”

౬౬. కాలభైరవ

ఏకే కుణవే తూక తప్పి సాకు కాలభైరవ
నాక హోగి నరకనాయ్కు సాకు మాడు స్వైరవ
యావ వాశగ్గేదుదిళియు ? సాకు మాడు వైరవ
అదిగే సిక్కి ముదుడిహోయ్కు మనుజులొకకైరవ ! || ఏకే....

ఎల్లి డేజ్జీ తప్పుతియేదో, ఎల్లి గేజ్జీ డేరదుదో
ఎల్లి ఒజ్జీ ఆసమనాయ్దో, ఎల్లి పజ్జీ సరిదుదో
ఏను తాళ తప్పుతియేదో, కుణవ బిజ్జీ మరెదుదో
కుణవుదన్నే నిల్లిసియేదో, బేరే కజ్జ కరెదుదో ? || ఏకే....

పక్క వాడ్య తప్పుతియేదో, నీనే తప్పుతిరువేయో?
తాళ కటివ కేయ తప్ప నీను ఒప్పుతిరువేయో?
ఏను నిన్న డరేయ్కు హింగి ముప్పనప్పుతిరువేయో?
నీను తప్పి నాట్కలయ్కు ముఖకే కప్ప తరువేయో ! || ఏకే....

ఎల్లొ ఏనో దోష లుళిదు గాసియాయ్కు జగవిదు
యాకొ ఏనో ద్వేష బేళిదు నారనాయ్కు జగవిదు
రొష డేజ్జీ తోషవళిదు మోషహోయ్కు జగవిదు
నిన్న కుణతవిదకే డోణియు ! కుణతదావ బగియిదు ? || ఏకే....

వంశ బందు వంశ హోయ్కు, ఒందే మూల వృత్తియు
మత్తే మత్తే లుదిసి అళిదుదాయ్కు అధిపత్యవు
నాగరికతే బేళిదోడేను ? ఒందే నరప్రవృత్తియు
ఏను గాన ? ఏకతాన ! ఏను నిన్న నృత్యవు ! || ఏకే....

ಇದುವರೆಗಿನ ಏಕತಾನ ಸಾಕು, ಹೊಸತು ಗಾಯನ
ಹೊಮ್ಮಿ ಬರಲಿ! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊಸತು ಹೊಸತು ನರ್ತನ
ಕಲಿಯೊ ಕಾಲಭೈರವನೆ! ಮರಳಿ ಜಗದ ಜೀವನ
ಹೂವಿನಂತೆ ಅರಳಿ ತರಲಿ ಆನಂದ ರಸಾಯನ!

|| ಏಕೆ....

ನೀನು ಹೆಣ್ಣೆ ಚಿಲ್ಲೆ ಹುಲ್ಲು ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಬೆಳೆಯಲಿ
ನಿನ್ನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಭೂಮಿ ಪುಳಕ ತಳೆಯಲಿ
ಸುತ್ತು ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಕೊರತೆ ಹಸಿವೆಯಳಿಯಲಿ
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೋರಾಟವಡಗಿ ಸತ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ಉಳಿಯಲಿ

|| ಏಕೆ....

ಯುಗಯುಗಗಳ ಹಗೆಯು ಹೋಗಿ ಸೊಗದಿ ಬರಲಿ ಸಖ್ಯವು
ದೇಶದೇಶದಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಹಿಂಗಿ ಬರಲಿ ಸೌಖ್ಯವು
ದ್ವೇಷ ಮೋಸವಳಿದು ಬರಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಐಕ್ಯವು
ಸತ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ಶಾಂತಿಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಭರತನಾಕೃತವು

|| ಏಕೆ....

— ಕಾವ್ಯಾನಂದ

ಪರಿಚಿಪ್ಪ

— ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು —

ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯ ಸದ್ಯಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೧. ಕವಿ ವಿಚಾರ :- ನೃಪತುಂಗ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೮೧೪-೮೨೭. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಸ್ಥಳ- ಮಾನ್ಯಬೇಟೆ, ಈಗಿನ ಮಳಬೇಡ. ಕೃತಿ- ಕವಿ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಇದುವರೆಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವೇ ಮೊದಲನೆಯದು.

ಸಂದರ್ಭ :- ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

೨. ಕವಿ ವಿಚಾರ :- ಪಂಪ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೯೪೧. ಜೈನ. ಕವಿ ಚಾಳುಕ್ಯ ಮನೆತನದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಅಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅರಿಕೇಸರಿ ಬೋಧನ (ಸಿಜಾನಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಬೋಧನ್) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ಕವಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಕವಿಯೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯಿದೆ. ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಇವನ ಮುಖ್ಯ ಗುಣ. ತಮನಾಯ ಬಂದ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇವನನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಗಳು- ಅದಿ ಪುರಾಣ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಪಂಪಭಾರತನೆಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ :- ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅರ್ಜುನನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಬನವಾಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಆ ದೇಶವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬನವಾಸಿ ಪಂಪನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೪. ಸಂದರ್ಭ :- ಮಗಳನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಾಗಿನ ಸೊಗಸಾದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು.

೬. ಕವಿ ವಿಚಾರ :- ಪೊನ್ನ. ಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೯೫೦. ಜೈನ. ಸ್ಥಳ, ಮಳಬೇಡ. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮೂರನೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಅಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಪೊನ್ನನಿಗೆ “ ಉಭಯಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ” ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಮೊದಲನೆಯ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಇವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾದ ಕವಿ. ಕೃತಿಗಳು- ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣ, ಜಿನಾಕ್ಷರ ಮಾಲೆ, ಭುವನೈಕ ರಾಮಾಭ್ಯುದಯ, ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನವೆರಡು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿವೆ.

೭. ಕವಿ ವಿಚಾರ :- ರನ್ನ. ಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೯೯೩. ಜೈನ. ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಳುಕ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆದವನುಳ್ಳನ ಅಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಚಕ್ರ

ವರ್ತಿಯೇ ಈತನಿಗೆ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟನು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈತನು ಎರಡನೆಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಸಂಪನ ತರುವಾಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೃತಿಗಳು - ಅಜಿತ ಪುರಾಣ, ಸಾಹಸ ಭೀಮನಿಜಯ ಇವಕ್ಕೆ ಗದಾಯುದ್ಧವೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು. ಈ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಸಂದರ್ಭ:- ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಂಜಯನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದು ಬಿದ್ದ ವೀರರನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಗುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಕರ್ಣನ ಕೇಳಿಬರ ವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ದುಃಖವು ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರನ್ನನು ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವಂತೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ನೇಹವ್ಯವಯವನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾನೆ.

೧೦. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ನಾಗವರ್ಮ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೦೦೦? ಕೃತಿ - ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬಾಣಭಟ್ಟನು ಬರೆದಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ. ಬಾಣಕಾದಂಬರಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ನಾಗವರ್ಮನು ಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಚಂಪುವೆಂದರೆ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಗ್ರಂಥ. ಈ ಕವಿ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ವ್ಯವಯಾಗವು ನಾವೆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಸಂದರ್ಭ:- ಚಂದ್ರಾಪೀಡನೆಂಬ ರಾಜಕುಮಾರನು ಕನ್ನರ ವಂಶತಿಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸಂಗೀತಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಧ್ವನಿಯ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವಕ್ಕನು ಕೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಮಹಾರ್ಷೀತೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಚಂದ್ರಾಪೀಡನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾಳೆ.

೧೧. ಸಂದರ್ಭ:- ಮಹಾರ್ಷೀತೆಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಖಿ. ಮಹಾ ಶ್ಲೋಕೆಯ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ತಾನೂ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹುಟ್ಟಿತೊಟ್ಟಿರು ತ್ತಾಳೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ದೂತನೊಬ್ಬನು ಮಹಾರ್ಷೀತೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾರ್ಷೀತೆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ನೋಡ ವುದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನನ್ನು ಸಂಗಡ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ.

೧೨. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ನಾಗಚಂದ್ರ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೦೦೦ ಜೈನ. ಇವನು ಬರೆದ ಒಂದು ರಾಸನ ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿದೆ. ಕೃತಿ - ರಾಮಚಂದ್ರ ಚರಿ ತುರಾಣ, ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಶ್ವರಾಣ. ಇವನನ್ನು ಅಭಿನವಸಂಪನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ಗದ ಕವಿ.

ಸಂದರ್ಭ:- ರಾಮನು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟಾಗ ನಳಕೂಬರನ ಪಟ್ಟಿ ವನ್ನು ಮುತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಅದು ವರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನ ಕೂಬರನ ಹೆಂಡತಿ ರಾಮನನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಂದ ಆ ಪುರವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀ

ಗಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಶೀಲವು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

೧೪. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಹರಿಹರದೇವನ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ. ಕೃತಿ-ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ಪಂಪಾಶತಕ, ರಗಳೆಗಮ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾವ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಇವನನ್ನು ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ರಗಳೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಸಂದರ್ಭ :- ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತಾರಕಾಸುರನಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವ ಪರಶುರಾಮನು ಕೃಷ್ಣಾಬಲನು ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾಗಿ ವರವಿರುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರನು ಪಶ್ಚಿಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿ ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಈಶ್ವರನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಸಲು ದೇವತೆಗಳು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮನ್ಮಥನು ಈಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣ ಯೋಗ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥಾಭಾಗ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೧೫. ಸಂದರ್ಭ:- ಕಾಮದಹನವಾದ ಮೇಲೆ ಈಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ನೀಡದೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾರ್ವತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಈಶ್ವರನು ಆಕೆಯ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ವಟುವೇಷವೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

೧೬. ಸಂದರ್ಭ:- ಬಸವಣ್ಣನು ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಜ್ವಳನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೧೭. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ರಾಘವಾಂಕ. ಕಾಲ ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ. ಇವನು ಹರಿಹರದೇವನ ಸೋದರದ ಅಳಿಯ. ಆತನನ್ನು ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ವ್ಯಾಸಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯವು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದಿಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಇನ್ನಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಲೇಖನಾರ್ಥದ ಕವಿ.

ಸಂದರ್ಭ :- ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಆತನ ಸತ್ಕೃತವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಹಂದಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಬಾಣವೆಂದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಗಾಯಹೊಂದಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೀಡಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೧೮. ಸಂದರ್ಭ:- ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಚನದಂತೆ ಪಶುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಭಾಗ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೧೯. ಸಂದರ್ಭ:- ಚಂದ್ರಮತಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಹೆಂಡತಿ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇವಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮಾರಿರುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರಮತಿ ತನ್ನ ಮಗ ಲೋಹಿತಾರ್ಜನ ಸಂಗಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ಸಲ ಲೋಹಿತಾರ್ಜನು ಸಮಿತಾಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೊಂದು ಅಡವಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರಮತಿ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಳಾಪಿಸುತ್ತಾಳೆ.

೨೦. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ರುದ್ರಭಟ್ಟ. ಕಾಲ ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಇವನ ಕೃತಿ- 'ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ' ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇವನು ಉದ್ಧಾಮ ಕವಿ.

'ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ'ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

೨೧. ಸಂದರ್ಭ:- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಬಲರಾಮರನ್ನು ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಂಸನು ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಕ್ರೂರನು ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ಪ್ರೇಮ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ಅಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭವು ಇಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೨೨. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಜನ್ನ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೨೦೯. ಜೈನ. ದೋರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎರಡನೆಯ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳನ ಅಸ್ಥಾನಕವಿ. ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು ಇವನಿಗೆ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈತನು ಮೂರನೆಯ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಯಶೋಧರ ಚರಿತ್ರೆ ಅನಂತ ನಾಥ ಪುರಾಣ. ಇವು ಇವನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳು ಇವನ ತರುವಾಯದ ಕವಿಗಳು ಇವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವನು ಶ್ರೇಷ್ಠವರ್ಗದ ಕವಿ.

ಸಂದರ್ಭ:- ಯಶೋಧರನ ಪತ್ನಿ ಅಮೃತಮತಿ. ಮಧುರಾತ್ರಿ. ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಃಪುರದ ಹತ್ತಿರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಮಾವಟಗನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥಾಭಾಗ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೨೩. ಕವಿವಿಚಾರ:- ಅಂಡಯ್ಯ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೨೫೫. ಜೈನ. ಇವನ 'ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ' ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಾವ್ಯ. ಇದು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯ. ತದ್ಭವಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ಮಿಶ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕವಿಯೆಂದರೆ ಇವನೊಬ್ಬನೇ.

೨೪. ಸಂದರ್ಭ:- ಈಶ್ವರನು ಮನ್ನಥನ ಗೆಲೆಯನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ದಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನ್ನಥನು ತನ್ನ ದೂತನಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಈಶ್ವರ

ನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಂದು ಮೂತನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂತನು ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

೨೫. ಮನ್ಮಥನಸಂತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವನಮಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನೆ ಈ ಸದ್ಯಗಳಲ್ಲಿವೆ.

೨೬. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಚಾಮರಸ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೪೩೦. ವೀರಶೈವ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೧೯-೧೪೪೬ ರ ವರೆಗೆ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದವನು. ಇವನ ಕೃತಿ “ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ” ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದು ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:- ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಯೆನಿಸಿದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಚರಿತ್ರೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಶಿವನ ಗಣನಾರ್ಥನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಅವನ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ತಾಮಸಗುಣ ಮಾಯೆಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿತು. ಈ ಮಾಯೆಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು, ಮನು ಕಾರಪ್ರಭು. ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಮೋಹಿನೀದೇವಿ. ಸ್ಥಳ ಬಸವಾಸಿ. ಮಾಯೆಯ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಈ ಸದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

೨೭. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ನಾರಣಪ್ಪ. ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೪೩೦. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ‘ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಳಿವಾಡದ ಶಾನುಭೋಗನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗದುಗಿನ ವೀರ ನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತನು. ಆತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದನು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮಹಾಭಾರತ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈತನು ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದ ಕವಿ.

ಸಂದರ್ಭ:- ದ್ರುಪದರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಾಸವಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶದ ರಾಜರುಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ದ್ರುಪದನು ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದವರಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ದಂಗುರವನ್ನು ಸಾರಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾಜರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪಾಂಡವರು ಅರಗಿನ ಮನೆಯಿಂದ ಬದುಕಿ ರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ದ್ರುಪದನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾರಾದರೂ ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಬಹುದೆಂದು ದಂಗುರವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೮. ಸಂದರ್ಭ:- ಪಾಂಡವರು ವಿರಾಟರಾಜನಲ್ಲಿ ರೂಪ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರವನು ವಿರಾಟರಾಜನ ಗೋಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಾಲಕರು ಕಾರವನ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಗೋಪಾಲಕನು ಓಡಿ ಬಂದು ತಮಗೆ ಉಂಟಾದ ಪರಾಭವವನ್ನು ಉತ್ತರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಉತ್ತರನು ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಬಹಳ ಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೨೯. ಸಂದರ್ಭ:- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂಧಿಗಾಗಿ ಕಾರವನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದನು. ಕಾರವನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾರವನ ಸಭೆಯಿಂದ ಮರಳಿದನು. ಆಗ ತನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರೆದು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

೩೦. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಕವಿ, ಕನಕದಾಸ. ಕಾಲ, ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗ. ಕುರುಬ. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ. ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಸರು ತಿಮ್ಮ. ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಿಗೆ ಗುರುವಾದ, ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಕನಕದಾಸನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಡ್ತಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಇವನ ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು. ಇವನು ಅನೇಕ ಪನಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ, ಸಳಚರಿತ್ರೆ, ರಾಮಾಘಾನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, ದೇವರ ನಾಮಗಳು—ಇವು ಇವನ ಕೃತಿಗಳು.

ಸಂದರ್ಭ:- ಸಳಸು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೋತು ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಅಡವಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಪತ್ನಿಪುತ್ರರೊಡನೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ರಾತ್ರಿ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಆಗಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಡದ ಸಂಗತಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೩೧. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಪುರಂದರದಾಸ. ಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯ. ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ ಪುರಂದರಗಡ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಸಹಸ್ರಾರು ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ದಾಸ ಸುಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಉದ್ಧರಿದಾತನು. ಈತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಪುರಂದರ ವಿಟ್ಟಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿರುತ್ತದೆ.

೩೨. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಸರ್ಪಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿ. ಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೬೦೦. ವ್ಯವಹಾರ ನಾಮ ಸಪ್ತಣ್ಣ. ಅಂಕಿತ "ಗುರುಸಿದ್ಧ". ಕೈವಲ್ಯಕಲ್ಪ ಮಲ್ಲರಿ ಎಂಬುದು ಇವನ ಕೃತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿವೆ.

೩೩. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ರತ್ನಾಕರಪರ್ವ. ಕಾಲ, ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ. ಜೈನ. ಸ್ಥಳ - ವೇಣುಪುರ (ಮೂಡದಿದರೆ). ಈತನ ಭರತೇಶ ವೈಭವ

ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಶತಕಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಭರತೇಶ್ವರವೈಭವ ಸಾಂಗ ತ್ಯವೆಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥ. ಕವಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ, ಭರತೇಶವೈಭವ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಪಾಮು ರರಿಗೂ ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿದೆ. “ನಾಟಕಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂಬುದನ್ನು ಭರತೇಶವೈಭವದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದೆ.

೩೬. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ. ಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೫೪೪. ವೀರಶೈವ. ಇವನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಕವಿ. ಕೃತಿ- ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಿಂದಲೇ “ಕಲ್ಯಾಣದೇಶ”ದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದೆ.

೩೭. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಚಾಟುವಿಟ್ಟಲನಾಥ. ಕಾಲ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತ ಮಾನ. - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಈತನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಸದಾನಂದಯೋಗಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶುಕಯೋಗಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು. ಕೃತಿ- ಭಾಗವತ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪರ್ವಗಳು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮಹಾಭಾರತವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ ಇವನ ಭಾಗವತವೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳಿಯ ಎಂಬ ಸರ್ಪದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಮುರಿದ ಪ್ರಸಂಗವು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೩೮. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ನರಹರಿ. ಕಾಲ, ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಸ್ಥಳ-ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೊರವೆ. ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಎಂಬುದು ಈತನ ಬಿರುದು. ಇವನ ರಾಮಾಯಣವು ತೊರವೆರಾಮಾಯಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಭಾಗವತಗಳಂತೆ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇವನು ಉತ್ತಮ ಕವಿ

ಸಂದರ್ಭ:- ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೈಕೆ ರಾಮನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ತನ್ನಮಗ ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗ ಬೇಕೆಂದೂ, ದಶರಥನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತಂದೆಯ ಅರೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೩೯. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಸಡಕ್ಷರದೇವ. ಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೬೮೦ ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕವೇವರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನು. ವೀರಶೈವ. ಸ್ಥಳ- ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿಯ ಯಳಂದೂರು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕವಿತಾ ಶಕ್ತಿಂಕುರಿಸಿತೆಂದ ತಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತ ಕವಿ. ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ. ಕೃತಿಗಳು- ರಾಜಶೇಖ

ವಿಳಾಸ, ವ್ಯಸಭೀಂದ್ರ ವಿಜಯ, ಶಬರ ಶಂಕರ ವಿಳಾಸ. ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:- ರಾಜಶೇಖರನೆಂಬ ರಾಜಕುಮಾರನು ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗನೊಡನೆ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚೆಯೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಗನು ಕುದುರೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚಿ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮಗನು ಸತ್ತ ವರ್ತಮಾನ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚಿ ಪ್ರಳಾಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕವಿ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

೪೦. ಕವಿ ವಿಚಾರ:- ಕವಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಲಕ್ಷೀರನೆಂದೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀರನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದವಿದೆ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದವನಾಗಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಈತನ ಸ್ಥಳದ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ದೇವನೂರು ಎಂದು ಕೆಲವರೂ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಸುರಪುರ ಅಥವಾ ಅದರ ಹತ್ತಿರದ ದೇವಪುರ ಇವನ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಕೆಲವರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವನು ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕವಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರಾಂತದವನು ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ. ಇವನು ಬರೆದ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರೀತಿ ಆದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:- ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕುದುರೆ ಯೌವನಾರ್ಜನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಭೀಮ, ಕರ್ಣನ ಮಗನಾದ ವೃಷಕೇತು, ಘಟೋತ್ಕಚನ ಮಗನಾದ ಮೇಘನಾದ, ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೇಘನಾದನು ಯೌವನಾರ್ಜನಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾಯೆಕವಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೌವನಾರ್ಜನು ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ವೃಷಕೇತುವಿಗೂ ಯೌವನಾರ್ಜನಿಗೂ ನಡೆದ ಯುದ್ಧ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೪೧. ಸಂದರ್ಭ:- ಧರ್ಮರಾಜನು ಯಜ್ಞಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಅಲೆಯುತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಕಾಲು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಯ ಮೈಗಾವಲಿಗೆ ಇದ್ದ ಅರ್ಜುನನು ಇದಕ್ಕೆ ಮುಗಿಗಳ ಶಾಪವೇನಾದರೂ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೌಭರಿ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುದುರೆ ಕಲ್ಲಿ

ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಯುಷಿ ಕುದುರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವು
ಪಕ್ಕ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೪೨. ಸಂದರ್ಭ-ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಗಸನ ನಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸೀತೆ
ಯನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ವಪ್ನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉದ್ವೇಶಿಸಿ
ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸಂಗವು ಈ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೪೩. ಕವಿ ವಿಚಾರ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಸೋಮನಾಥ ಅಥವಾ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಅಗಿರ
ಬೇಕು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಥವಾ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮ
ನಾಥನು ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣ
ವೀರಶೈವಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಆದರೆ ಕವಿಯ ವಿಷಯ ಇನ್ನೂ ಯಾವುದೂ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಸೋಮನಾಥ ಅಥವಾ
ಸೋಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಕವಿ ಈ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶೈವಮತ. ಸೋಮೇ
ಶ್ವರ ಶತಕ ನೀತಿಬೋಧಕನಾದ ೧೦೮ ಪದ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಶತಕ. ಇದು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ
ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

೪೪-೪೫. ಕವಿ ವಿಚಾರ - ಹೊನ್ನಮ್ಮ. ಸಂಚಿಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೨ ರಿಂದ ೧೭೦೪ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಚಿಕ್ಕ
ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಊಳಿಗದವಳಾಗಿ ಇದ್ದಳು. ಶೂದ್ರ ವರ್ಣದವಳು.
ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯುತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ "ಪದಿಬವೆಯ ಧರ್ಮ"
ಎಂಬ ಕೃತಿ ಸ್ತೋತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ

೪೬. ಕವಿ ವಿಚಾರ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಕಾಲ ೧೭೦೦. ವೀರಶೈವ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಕವಿ. ಇವನ ವಚನಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾ
ಗಿವೆ. ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ
ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀತಿಬೋಧಕನಾಗಿಯೂ ಅನುಭವ
ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. "ತ್ರಿಪದಿ"ಯೆಂಬ ಜಾತಿಯ ಭಂಡಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಚನಗಳು
ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಸ್ಥಳ-ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

೪೭-೪೮. ವಿವಿಧ ಅಂಕಿತವುಳ್ಳ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿವೆ.

೪೯. ಮೂರ್ಖಶತಕನೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದಿಂದ ಈ
ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

೫೦. ಕವಿವಿಚಾರ - ಕಾನ್ಯಾಸು ಕವಿಸೃಷ್ಟಿ. ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಪಂಜೆ ಸುಂಗೇರಾವ್. ಮಂಗಳೂರು ಕವೆಯವರು. ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದ ವಿದ್ಯಾಪಾತೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕನ್ನಡಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಮುಖ್ಯರು. ಇವರು ಪಂಡಿತರೂ, ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳೂ, ರಸಿಕರೂ, ಸರಳಸ್ವಭಾವದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಇವರು ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕರಾದರು. ಇವರ ಪುತ್ರರಿಹಾಡು, ನಾಗರ ಹಾವು, ತೆಂಕೆಗಾಳಿಯಾಟ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಜನಪ್ರಿಯ ಕವನಗಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೊಂದಲು ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರೊಬ್ಬರು. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದರು. ಇವರ ಗದ್ಯ ಶೈಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ.

೫೧. ಕವಿವಿಚಾರ - ಕಾನ್ಯಾಸು ಶ್ರೀ. ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಜಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ. ಸ್ಥಳ - ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಗೌರವ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷು, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಂಡಿತರು. ವಿಮರ್ಶಕರು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾನ್ಯಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅದಿಪುರುಷರೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡನಾಡನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕನ್ನಡ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಭಾವವನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದರು. ಮೊದ್ವ ವಾಗ್ಮಿಗಳು. ಈಗ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಫೀನರಾದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೀತಗಳು, ಗದಾಯುದ್ಧ ನಾಟಕ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್, ಪಾರಸಿಕರು, ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೃತಿಗಳು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರುದ್ರನಾಟಕ. ಇವರ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. “ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟ”ವನ್ನು ಇವರೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಇದೇ ಬಾವುಟದಲ್ಲಿಯ “ಕನ್ನಡ ತಾಯನೋಟ” ಎಂಬ ಅವರ ಕವನದಿಂದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

೫೨. ಕವಿವಿಚಾರ - ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದವರು. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದ್ವ ಪಂಡಿತರು. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವರ್ಗದ ಕವಿಗಳೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ, ಗದ್ಯ ಲೇಖಕರೂ, ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕನ್ನಡದ ಗದ್ಯ ಶೈಲಿ ಹೃದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಕರ್ತರು.

ಸೇವೆದನ, ಉಮರ್‌ಖಯ್ಯಾಂ, ಜೀವನಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯರತ್ನ, ಶ್ರೀರಾಮ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಅಂತಃಪುರ ಗೀತೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಮುಂತಾದುವು

ಗಳು ಇವರ ಸರ್ವಾದರಣೀಯವಾದ ಕೃತಿಗಳು. ಇವರ “ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ” ಎಂಬ ಕೃತಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

“ವನಸುಮ” ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕವನವನ್ನು ‘ನಿವೇದನ’ದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದೆ.

ಬಿ.೩. ಸಂದರ್ಭ— ಭರತನಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇವರ “ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ” ದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಬಿ.೪. ಕವಿವಿಚಾರ— ಶ್ರೀ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ. ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆ ಯವರು. ಇವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಇವರಿಗೆ ‘ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ’ಯೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನುರಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಗಿಳಿವಿಂಡು, ಹೆಬ್ಬರಳು, ಗೊಲ್ಲೊಡ್ಡಾ, ಉಮರ್‌ಖಿಯಾಂ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರೌಢಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ.

ಸಂದರ್ಭ— ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನು ಯಹೋವ್ಯರ ರಾಜನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಆರೋಪವನ್ನು ಯಹೋವ್ಯರು ಏಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದರು. ಲಲಾತನು ಆಗಿನ ಮೊರೆಯ ಪ್ರತಿಸಿಂಹ. ಅವನಿಗೆ ಏಸು ನಿರಪರಾಧಿಯೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಯಹೋವ್ಯರ ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಏಸುವಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು. ಏಸುವನ್ನು ವಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಧ್ಯಸ್ಥಾನವಾದ ಗೊಲ್ಲೊಡ್ಡಾ ಎಂಬ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಇವನನ್ನೂ, ಇದೇ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಕಳ್ಳರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮುಂದಿನ ಕಥಾಭಾಗ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಬಿ.೫-ಬಿ.೬. ಕವಿವಿಚಾರ— ಕಾವ್ಯನಾಮ ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ. ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆ. ಧಾರವಾಡದವರು ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಡಿ.ಎ.ವಿ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜನಾದರಣೀಯವಾದ ಕವಿಗಳು. ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂಪನ್ನರು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನವಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಖ್ಯಾತಿ ಇವರಿಗಿದೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕಜನ ಕವಿಗಳು ಇವರ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಾದ, ತನ್ಮಯತೆ, ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶತೆ, ಇವರ ಕವಿತೆಯ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳು. ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಮರ್ಶಕರು, ‘ಹರಟೆ’ಗಳ ಲೇಖಕರು, ನಾಟಕಕಾರರು.

ಗರಿ, ಕಾಂಕಸೂರಿ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ನಾದಲೀಲೆ, ಸಖೀಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿನುರ್ತ, ಮೊದಲ ಮವುಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ತುಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದ ಕೃತಿಗಳು. 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರು' 'ದೇವನಹಾಡು' ಮೊದಲಾದ ಕವನಗಳು ಸರ್ವಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ.

೫೭. ಕವಿವಿಚಾರ— ಕಾವ್ಯನಾಮ ವಿ. ಸೀ. ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ವಿ. ಸೀತಾರಾ ಮಯ್ಯ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದವರು. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ತುಣು ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು. ಮೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋಕಾಲದಿಂದ ದುಡಿಯುತ್ತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷಣಕಾರರು. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಗಟ್ಟಿಗರು. ಗೀತೆಗಳು, ದೀಪಗಳು, ನೆಳಲುಬೆಳಕು, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಂ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಕವನಕೃತಿಗಳು; ಸಂಪಾಯತ್ರೇ, ಹಾಸ್ಯಪಂಚ, ಅರ್ಪತ್ತಾಮನ್ (ವಿನುರ್ತ) ಮುಂತಾದ ಗದ್ಯಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

೫೮. ಕವಿವಿಚಾರ— ಕಾವ್ಯನಾಮ ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಮಾಸ್ತಿ ಕೆಂಕಟೇರ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದವರು. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಈಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ 'ಜೀವನ' ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಅಧಿಪತಿಯೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕನ್ನಡದ ಗದ್ಯಶೈಲಿ ತಿಳಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿನುರ್ತಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿದರು. ಕಥನಕವನಗಳನ್ನೂ, ನೀಳ್ಗವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುವುವರಲ್ಲಿ ಇವರಕ್ಕೆ ತುಂಬ ವಳಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳೂ, ರಸಿಕರೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷಣಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಏಕೈಕ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಅನೇಕ ಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ಯಶೋಧರಾ' ನಾಟಕವು ಸರಳರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. 'ಅರುಣ' ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಕವನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಿನುರ್ತಗ್ರಂಥಗಳು, 'ಸುಬ್ಬಣ್ಣ' ಎಂಬ ನೀಳ್ಗತೆಯೂ, 'ಚೆನ್ನಬಸವ ನಾಯಕ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

೫೯. ಕವಿವಿಚಾರ— ಕಾವ್ಯನಾಮ "ಕುವೆಂಪು". ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಕೆ. ವಿ. ಪ್ರಟ್ಟಪ್ಪ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಮಲೆನಾಡಿನವರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತುಂಬಾ ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಕವಿಗಳು. ಪ್ರಕೃ

ತಿಯ ಉಪಾಸಕರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸರಳರಗಳೆಯ ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದವರು. ಈಗ ಮಹಾಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕತೆಗಾರರೂ, ನಾಟಕಕಾರರೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ಯಮನಸೋಲು' ಎಂಬುದು ಸರಳರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಮೊದಲ ನಾಟಕ. ರಕ್ತಾಕ್ರಿ, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬೆರಲೆ ಕೊರಲೆ, ಚಿತ್ರಾಂಗವೆ ನೊದಲಾದ ಸರಳರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಇವರ 'ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ' ಎಂಬ ಕವನವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಬಾಲವೃದ್ಧರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. 'ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು' ಎಂಬುದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಕವನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕೆಚ್ಚು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ, ಮೊದಲಾದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಕವನವು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕವಿತಾರಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಉತ್ತಮ ಕವನ.

೬೦. ಸಂದರ್ಭ— ಈ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಇವರ 'ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ಊರ್ಮಿಳೆಯ ಪತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಂ. ನಿಂದ ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ ಊರ್ಮಿಳೆ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದಳೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಊರ್ಮಿಳೆಯ ಸ್ವಭಾವನಿರೂಪಣೆ ಚಿತ್ರಾಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.

೬೧. ಕವಿವಿಚಾರ— ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದವರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಕವಿಗಳು. 'ಎಂಡಕುಡುಕರತ್ನ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಬರೆದ 'ರತ್ನನ ಪದಗಳು' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ಗಂಡು ಗೊಡಲಿ' ಎಂಬುದು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ವೀರರಸ ಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕ. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಶಿಶುಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಶಿಶುಲೋಕಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೬೨. ಕವಿವಿಚಾರ— ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರವಾಣಿ. ಧಾರವಾಡದವರು. ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ನವೀನ ಕಾವ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನುರಿತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನ ಕವಿಗಳು. ಪಂಡಿತರು. ಇವರ 'ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ' ಎಂಬ ಕವನಸಂಗ್ರಹವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇವರ 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣವು' ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

೬೩. ಕವಿವಿಚಾರ— ಕಾವ್ಯನಾಮ 'ಮಧುರ ಚೆನ್ನ'. ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹಲಸಂಗಿ. ಸ್ಥಳ-ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲಸಂಗಿ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಇವರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜೀವಿಗಳು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅನುಭವವು ಪದೇ ಪದೇ ನಾನಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾದ, ಸರಳವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆ ಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ "ಅರವಿಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ"ಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಅರ ವಿಂದರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದೇ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ಪೂರ್ವರೆಂಗ, ಬೆಳಗು ಮುಂದಾದ ಕೃತಿಗಳು ಸ್ವಾನುಭವ ಯುಕ್ತವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುವುಗಳು. 'ನನ್ನ ನಲ್ಲ' ಎಂಬ ಇವರ ಕವನ ತಾವು ವಿವಿಧರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಜೀವನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು 'ನನ್ನ ನಲ್ಲ' ಎಂಬುದರ ಮೂರನೆಯ ಎಸಳಿನಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಸತಿ ವಿರಹದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೬೪. ಕವಿವಿಚಾರ— ಡಿ. ಕೆ. ಭೀಮಸೇನರಾವ್. ಹೈದರಾಬಾದು ಪ್ರಾಂತದ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯವರು. ಉಸ್ಮಾನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೬೫. ಕವಿವಿಚಾರ— ಕಾವ್ಯನಾಮ 'ಮಾನ್ವಿ'. ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಮಾನ್ವಿ ನರ ಸಿಂಗರಾವ್. ಹೈದರಾಬಾದು ಪ್ರಾಂತದ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯವರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡದ ಎಮ್. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಯಾಗಿ ಸ್ವರ್ಣಪದಕವನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಕವನಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಕನ್ನಡಯಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಇವರ ಶ್ರುತಕವನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂದಿರವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

